

Še v spokorniških barvah

Na Sejmu Moda 80 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je za pomlad in poletje še vedno veliko lila odtenkov

14. januarja odprt Sejem Moda 80 na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču si je vredno ogledati. Tekstilci in pleteninarji, posebno iz naše republike, so med najvidnejšimi razstavljalci, malo pa je zastopa-

nih čevljarjev. Vsak dan tudi po dve modni reviji v Festivalni dvorani in več revij Centra mode kar na sejmskem prostoru.

Medtem ko v svetu že propagirajo pastelne barve, se pri nas lila v vseh odtenkih še dobro udomačuje. Največ razstavljenih izdelkov ali blag je na sejmu v spokorniških lila tonih, veliko je črnega, belega, rumenega, pa rdečega. Vse ostale barve so v manjšini.

Modna silhueta se v naših izložbenih oknih v novi pomladi ne bo razlikovala od italijanskih ali francoskih razstavnih lutk. Še vedno poudarjena ramena, krila ozka ali pa plisirana. Sončni plise je spet aktualen. Na kostimih, plaščih in oblekah so ovratniki majhni, največkrat pokončni-ruski. Malo je še zelo širokih plaščev, nabranih na ramenih ali na sedelcu.

Presrečeneje pa je za obiskovalce zelo dobro in bogato zastopana otroška konfekcija od novorojencev do mladostnikov, ki bi bili že radi videti zreli. Majceni klobučki, kot mala ponev in mnogo manjše ženske torbice, kot smo jih bile vajene doslej, so ob čevljih s koničasto visoko peto modni dodatki, ki se pri naših dekletih in ženah še uveljavljajo.

Izplača si ogledati tudi modni reviji: popoldanska je samo iz konfekcijskih modelov, ki jih tovarne proizvajajo, večerna pa iz metrskega blaga, ukrojenega po zamislih raznih modnih kreatorjev.

RIA BAČER

VZOREN ODNOS DO UPOKOJENIH UČITELJEV

Osnovna šola v Sevnici, katere ravnatelj je prof. Jože Bogovič, je ena redkih, ki posveča veliko pozornosti upokojenim prosvetnim delavcem, ki so službovali na njenem šolskem območju. Prijetno je vsakemu upokojenemu učitelju ali uslužbencu, ko na proslavah pride v stik z nekdanjimi sodelavci, obuja z njimi spomine, izmenja misli. V imenu vseh, se osnovni šoli zahvaljujem. Naj postane vzgled ostalim šolam v dolenski regiji!

STANKO SKOČIR

MED POČITNICAMI DOVOLJ SNEGA – Zima je v veselje vseh ljubiteljev zimskih športov nasula veliko snega. Tako tudi na „Izberu“ pri Sodražici, znanem po lepih smučiščih in skakalnici. Med šolskimi počitnicami se bodo v okviru smučarskega tečaja spustili po smučinah tudi tisti, ki športa na smučeh še niso veščji. (Foto: Drago Mohar)

SOS konfekcijske industrije

V Posavju podprt predlog Jutranjke in Lisce za zmanjšanje pretiranih obremenitev

Slovensko tekstilno in oblačilno industrijo tiščijo k tlom izredno velike datjave, od visokih uvoznih obremenitev do raznih davkov in prispevkov, ki se vsako leto povečujejo.

To je namreč industrija, ki izredno veliko uvažja, izdelke pa nato prodaja na tuje, kjer ji znižujejo cene razne oblike carinske zaštite. Razen tega so v panogi zaposlene večinoma ženske. V Sloveniji jih dela v tovrstnih tovarnah

manj. Delovna kolektiva obeh sevnjskih konfekcijskih tovarn sta predlagala, da se tekstilni industriji za polovico zniža tudi davek iz dohodka. Svet bo posredoval predlog medobčinski gospodarski zbornici Posavje in ji priporočil, da se poveže s sosednjima zbornicama v Novem mestu in Celju in tako vključi zraven še tovarno Labod in druge. Gre namreč za enoten nastop, kajti le tako tekstilci lahko upajo na uspeh.

J. TEPPEY

VSELITEV V MARCU IN V MAJU

Se poldrugi mesec in srečni dobitniki novih stanovanj v krški soseski Grič se bodo začeli vseljevati. Do marca bo pripravljenih za vselitev 100 stanovanj v štinskih blokih. Naslednjih 75 stanovanj bo dokončanih do 1. maja. Vseh 7 blokov v novi soseski je opremila slovenska pohištvena industrija. Kljub intenzivni graditvi novih stanovanj letos se ne bodo rešene stanovanjske težave občanov. Zlasti velik je pritisk na solidarnostna stanovanja. Ugodno lahko rešijo le 70 prošenj, vseh vlog pa je 350, se pravi petkrat več.

V današnjem Dolenjskem listu

V današnji številki Dolenjskega lista, v kateri je prvič letos izšla tudi 14-dnevna reportažna Priloga, opozarjamo bralce na naslednje novinarske prispevke:

- stran 2: NEZAPOSLENOST JE IN NI
- stran 7: PREVRATNE MISLI V KMEČKIH GLAVAH
- stran 13: JEZIK VSAKOMUR DRUGAČE OKUŠA
- stran 14: ŠELE NEZGODA ODVILA KLOBČIČ NEZAKONITOSTI
- stran 15: „PIONIRJEVCI“ ŠE PRAZNUJEJO
- stran 24: POTOK SUŠICA TEČE BREZ ŽIVLJENJA
- stran 25: NI SAMO KUP KAMENJA
- stran 26: KAKO PREŽIVETI V POSEBNIH POGOJIH
- stran 33: ZAČARANI KROG GRIPE

Družno do več električarjev

Medregijski posvet o bodočem izobraževanju in mreži šol elektro stroke

Medobčinska sveta SZDL za Dolenjsko in Posavje sta v ponedeljek pripravila v Krškem skupen posvet o bodoči mreži šol elektro stroke, upoštevaje pri tem načela o usmerjenem izobraževanju.

Vsaj glede elektro stroke ima Krško kaj pokazati. Lani so uspešno izpeljali združevanje denarja ob pomoči združenega dela za nekatere pomembne pridobitve. Kot Posavje ima tudi Dolenjska, predvsem Novo mesto, prav tako velike načrte. Doslej so bili vezani zgolj na izobraževanje mladine za te profile zunaj regije, pri tem pa so, kot je opozarjalo več razpravljavcev iz Novega mesta, potegnili krajši konec glede vračanja izšolanih ljudi.

Posvetovanje ni imelo namena povečevati enih na račun drugih. Na kraju so se le lahko razšli s sprejemljivo rešitvijo, po kateri krškemu šolskemu centru ne bodo izpodsekali korenin, nasprotno: leta naj bi v Novem mestu razvijal dislocirane oddelke za elektro stroko. Prav mogoče in predvsem zaželeno bi bilo nadaljnje samoupravno povezovanje. Ni bistveno, da ima vsak svoje šole (takih težav v republiki ne manjka), po drugi strani pa manjka takih skrajnežev, ki bi vse dijake najraje strpali v eno ali dve šoli.

Priljubljeni koncepti so dosti širši. Vse glasnejši so pozivi na racionalnost in kakovost. V kakšno smer

A. ZELEDNIK

NOVE BLOKE V VSA SREDIŠČA!

V naslednjem srednjeročnem obdobju bodo v Krškem zgradili 75 stanovanj. Na Raki bodo postavili nov šeststanovanjski blok, v Kostanjevici bodo gradili blok z 12 stanovanji, v Podbočju pa blok s 4 stanovanji. Brestanica bo v tem obdobju pridobila 6 stanovanj. Senovo pa 4. Razen tega nameravajo na Senovem in v Krškem temeljito prenoviti nekaj starih stanovanjskih objektov. Te številke obsegajo le družbeno gradnjo. Precej novih hiš bodo zgradili tudi zasebniki.

naj bi bodisi v Krškem ali Novem mestu razvijali usmeritve, bodo po kazale strokovne razprave oziroma potrebe gospodarstva.

»Dolenjski list« v vsako družino

ROŽE NA OKNIH – Zastoj jih prav v teh dneh lepi na okenska stekla mraz. Živo srebro se je tudi na Dolenjskem skrčilo močno pod ničlo. Mraz pride in ni mu mar, če ga v hišah ne marajo in ga odganjajo na vse kriplje. Marsikoga je spomnil, da bo potrebno za boljše ogrevanje očistiti tudi dimnik. Prava loterija je v tem času dobiti dimnikarja, če pa pride, kot ta na sliki, in se pojavi uokvirjen med ledenimi rožami, vemo, da je prišel zato, da bi odgnal mraz. Mimogrede iz vpraševnosti zasučemo še gumb, saj se je novo leto komajda pričelo, kaj se ve, kdaj nam bo sreča prav prišla. (Foto: Janez Pavlin)

„Odklanjamo polzeve pasove“

Stališče Dolenjske in Posavja glede modernizacije ceste Ljubljana – Zagreb

Svet posavskih občin se je 14. januarja v Brežicah pridružil stališčem in zahtevam dolenskih občin po modernizaciji glavne prometne žile za ti dve regiji, magistralne ceste Ljubljana – Bregana. Ta cesta pomeni osnovno prometno povezavo obeh regij s Slovenijo in Jugoslavijo, zato tudi Posavje odklanja le izgradnjo polzevih pasov in vzporednih ureditev, ker je to nezadostna rešitev.

Posavske občine hkrati z dolenskim zahtevajo, da se v planih zagotovi postopna in neprekinjena izgradnja magistralne ceste Ljubljana – Bregana v avtocesto, to pa nikakor ni samo dolenska in posavska zadeva, ampak širša slovenska in jugoslovanska obveza. Občine obeh regij si bodo seveda prizadevale zbrati čim več sredstev za modernizacijo cestnega omrežja in tako pospešiti gradnjo vsaj na najbolj kritičnih odsekih. Svet je svoja stališča posredoval Skupnosti za ceste SRS, Zavodu za plan ter DFO v Posavju, informiral pa bo tudi delegate Skupnosti za ceste.

J. T.

NOVO MESTO: MLADINA O DELU

Člani predsedstva so govorili tudi o mladinskih delovnih akcijah, s priporočili je potrebno pričeti takoj, ter o volilnih konferencah v OO ZSMS. Skenili so, da se mora do naslednje seje predsedstva pripraviti akcijski program predvolilnih priprav in volitev v OO ZSMS.

10. januarja 1980 je bila 19. seja predsedstva občinske konference ZSMS oziroma prva seja. Predsedstvo je pregledalo in sprejelo program o idejnopoličnem izobraževanju in usposabljanju članstva in vodstev osnovnih organizacij ZSMS. Program nakazuje možnosti izobraževanja ločeno za mladino v TOZD, krajevnih skupnostih in na šolah, hkrati pa opozarja na potrebne dopolnitve, ki si jih morajo izdelati v posameznih osnovnih organizacijah glede na svoje aktualne družbenopolitične in gospodarske razmere. Izvolili so petčlansko delovno skupino, ki mora do konca januarja pripraviti načrt poteka javne razprave za problematiko konferenco na temo: „Marksistična vzgoja in izobraževanje, družbenopolitično usposabljanje in idejnopolično delo mladine.“ Javna razprava bo zajela vse osnovne organizacije, njihova naloga pa je, da se v razpravo tvorno vključijo.

METKA HRSTAR

SAMOTNI V NOVO LETO

Ostareli občani zaselka Podturn pri Hmeljniku so tudi letos kot že nekaj let pričakovali, da se jih bodo ob novem letu spomnili in jih obdarovali. Doslej so jim s takimi pozornostmi naredili veliko veselja in notranjega zadovoljstva. Vendar so letos zaman čakali. Tudi s čestitko se jih ni nihče spomnil. Ker je kraj odmaknjen, so ostareli še globlje čutili zapostavljenost, saj tudi sicer niso deležni različnega razvedrila, kakršno imajo ostareli v bolj razvitih krajih.

J. M.

UREDNIŠTVO V GOSTEH

organizira Dolenjski list za občane krajevne skupnosti LOČNA-MAČKOVEC v sredo, 23. januarja ob 17. uri v gostilni Pavlin v

MAČKOVCU

Ekipe novinarjev bo na voljo krajanom, da bodo zapisali, kar bodo povedali o dobrih in slabih straneh življenja v tem predelu Novega mesta.

VREME

V drugi polovici tedna bo prevladovalo oblačno vreme z občasnimi padavinami. Mraz bo postopoma popustil.

Generalna skupščina Združenih narodov se je z velikansko večino izrekla proti uporabi sile, vmešavanju v notranje zadeve drugih in za takojšen umik sovjetskih enot iz Afganistana.

Pobudo za akcijo so dale neuvrščene dežele, ki so najprej v Varnostnem svetu

Obsodba vmešavanja Sovjetske zveze

(kjer pa je Sovjetska zveza z uporabo veta preprečila ukrepanje) in nato še v Generalni skupščini doslej najostreje obsodile sovjetski poseg v Afganistan.

Sovjetska zveza je doživela podporo le od svojih vzhodnoevropskih zaveznikov in nekaterih redkih neuvrščenih dežel (Vietnama in Laos na primer), medtem ko se je velikanska večina svetovne javnosti odločno uprla politiki sile, kakršno je Sovjetska zveza uporabila v Afganistanu.

Položaj v deželi je medtem še vedno skrajno zaostren, saj se uporniki (h katerim pristopajo tudi vojaki redne afganistanske vojske, zlasti iz tistih enot, ki jih sovjetske čete razorožujejo) še naprej bijejo s premočnimi nasprotniki.

Poročila iz Afganistana govori o tem, da ima vse vzvode oblasti v deželi Sovjetska zveza.

SOVJETSKI VETO

V Varnostnem svetu Združenih narodov pa so medtem glasovali o ameriškem predlogu resolucije, s katero naj bi začeli proti Iranu izvajati gospodarske sankcije toliko časa, dokler v Teheranu ne bi izpustili zajetih ameriških talcev.

Sovjetska zveza je glasovala proti (in Nemska demokratska republika tudi), s čimer so zaradi pravice veta, ki jo imajo velike sile, preprečili izglasovanje reš-

lucije. Zanj je glasovalo devet dežel (med njimi tudi neuvrščene Zambija, Niger, Tunis in Jamajka), medtem ko sta se dve, Mehika in Bangladeš, vzdržali.

Neuvrščene dežele so dejale, da nerade glasujejo za take sankcije, saj v preteklosti na primer Združene države Amerike in njeni zavezniki niso uresničevali sankcij proti Južni Afriki, da pa je treba zagotoviti varnost diplomatov, zaradi česar tudi pristajajo na ta ukrep.

Generalni sekretar Združenih narodov dr. Kurt Waldheim je med tem sporočil, da bo nadaljeval s svojimi mirovnimi pobudami za osvoboditev talcev, Združene države Amerike pa so dale vedeti, da bodo same uvedle nekatere gospodarske ukrepe proti Iranu – vendar le do trenutka, ko bodo talci osvobojeni.

POVRATEK NKOMA

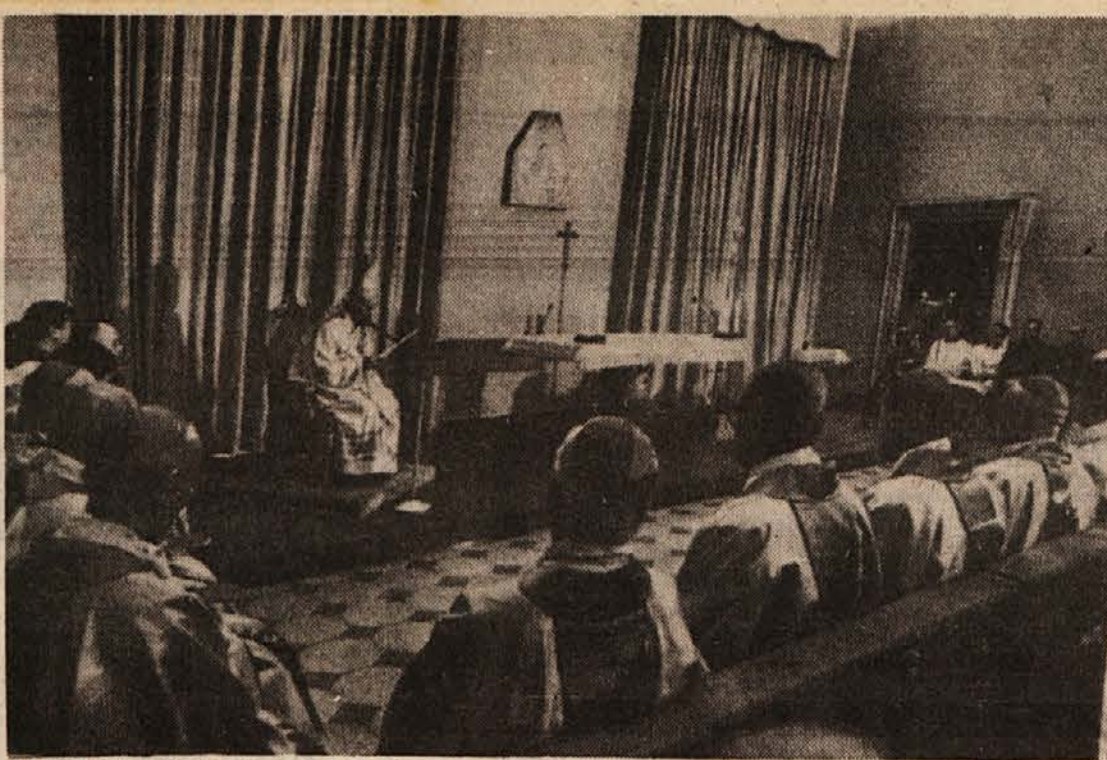
Po štirinajstih letih se je v Rodezijo (bodočo neodvisno Zimbabve) vrnil soprodsednik domoljubne fronte Joshua Nkomo. Njegov prihod so sredi izjemnih varnostnih ukrepov pozdravili desetisoči pristavev.

Drugi soprodsednik domoljubne fronte Robert Mugabe pa se tačas še vedno muči v tujini in sicer v Mozambiku, od koder se ni mogel priti, ker mu rodezijske oblasti menda niso dodelile potrebno varnostno spremstvo.

Medtem pa so odprli po štirih letih tudi mozambiško-rodzijsko mejo, kar je dobrodošel znak razvedranja na tem področju – toda žal eden redkih.

V Rodeziji so namreč še vedno južnoafriške enote, s čimer obstajajo potencialne možnosti za spopade, ki lahko tudi zavlečejo ali v najslabšem primeru celo odložijo proglasitev neodvisnosti Rodezije.

JANEZ ČUČEK

PAPEŽ OB DOGODKIH V AFGANISTANU – V svoji prvi uradni izjavi ob dogodkih v Afganistanu je papež Janez Pavel II. dejal, da je osnovni pogoj za mir v svetu spoštovanje neodvisnosti in pravice vseh dežel, da samostojno odločajo o svoji usodi. Papež je dejal, da imajo tisti, ki razpolagajo z največjo silo, tudi največjo odgovornost za mir. (Telefoto: UPI)

Nezaposlenost je in je ni

V Jugoslaviji več praznih delovnih mest kot nezaposlenih – Potrebne so prekvalifikacije in strokovno usposabljanje, kar pa še vedno nepopustljivo podcenjujemo

O socialnih razlikah veliko govorimo, pogosto upravičeno. Vendar strokovnjaki, ki se na to problematiko spoznajo, trdijo, da so socialne razlike izrazite samo med tistimi, ki imajo ali pa nimajo stalne zaposlitve, in da so vse druge – gledano v celoti – nepomembne in ne vplivajo bistveno na tokove našega nadaljnega socialističnega razvoja.

Zaradi tega dejstva velja še posebno pozornost družbe usmeriti na nezaposlene. Kaj vse se dogaja na tem področju?

Odstotek zaposlenosti aktivnega prebivalstva v naši državi je v treh letih uresničevanja sedanjega srednjeročnega načrta narasel od 22 na 24 %, s čimer smo se po zaposlenosti že povzpeli na raven srednje razvitih industrijskih držav. Tisto, s čimer ne moremo in ne smemo biti zadovoljni, je zato predvsem splošna (ne)zaposlenost prebivalstva po posameznih republikah in pokrajinah. Razlike so res velike:

Odstotek zaposlenosti aktivnega prebivalstva v Sloveniji, ki je v državi najbolj razvita re-

publika, je 24,6 %, medtem ko je v najmanj razvitem delu države, v pokrajini Kosovo, zaposlenih vsega – 10 % prebivalstva. Zaostajanja Kosova pri zaposlovanju ni mogla ublažiti niti najvišja stopnja zaposlovanja v zadnjih treh letih v državi, saj je bila povprečno 6,8-odstotna, torej znatno višja od povprečja v državi.

Splošna stopnja zaposlenosti prebivalstva znaša na Hrvaškem okrog 25 %, v Vojvodini 24, v ožji Srbiji 20, v Makedoniji 19, Črni gori 18 in v BiH 17 odstotkov.

V kmetijstvu je bilo na vasi ob koncu leta 1978 3,6 milijona aktivnega prebivalstva, na zasebnem sektorju pa dela 2.935 milijona ljudi. V primerjavi z letom 1971 se je število samostojnih kmetov zmanjšalo celo za 450.000.

Delež žensk v skupnem številu zaposlenih znaša v Sloveniji 44 %, na Kosovu pa 20 %. In vmesni odstotki? Na Hrvaškem je ta delež 38-odstoten, v Vojvodini 35, v ožji Srbiji 33, v Makedoniji 30, v Črni gori 32 in v BiH 30-odstoten.

Največ žensk je zaposlenih v negospodarskih dejavnostih – kar 52 %. V zadnjih treh letih pa se je njihovo število statistično znatno povečalo tudi v gospodarskih dejavnostih. Tu gre,

razumljivo, za zaposlovanje na administrativnih in ne na proizvodnih delovnih mestih.

Ob koncu lanskega leta smo imeli 735.000 nezaposlenih, delovne in druge organizacije pa so prijavile – 968.000 praznih delovnih mest. Če primerjamo ti dve številki, pridemo do sklepa, da nikakor ne bi smeli imeti nezaposlenih, marveč bi morali v delo vključiti celo več kot 200.000 novih delavcev. Za kaj torej sploh gre?

Največji problem pri zaposlovanju je – kvalifikacijska struktura nezaposlenih. Medtem ko so lani delovne organizacije iskale skupno 236.000 kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev, je bilo takšnih delavcev vsega – 142.000.

Da bi lahko tisti, ki sedaj čakajo na zaposlitev, čimprej prišli do nje, bi se v večini primerov morali prekvalificirati ali strokovno izobraziti. Z nezaposlenimi bi bilo treba delati, jih učiti. To ključno vprašanje v naši nezaposlenosti pa še naprej obravnavamo kot postransko vprašanje. Opravičevanje, da ni sredstev, je nesprejemljivo.

VINKO BLATNIK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Centralni komite je na minuli seji ugotovil, da so pri uveljavljanju in razvoju osnov in institucij političnega sistema socialističnega samoupravljanja doseženi pomembni rezultati. Ti se odražajo v vse večjem vključevanju najširšega kroga delavcev, delovnih ljudi in občanov v procese družbenega odločanja na vseh ravneh družbene reprodukcije. Vse bolj je očitno, da se z uresničevanjem ustave, zakona o združenem delu in Kardeljevih opredelitev

Zaostrena odgovornost

razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja odpirajo in uresničujejo najširše možnosti za praktično uresničevanje vladajočega položaja delavskega razreda in delovnih ljudi v družbeni reprodukciji, pri opravljanju funkcij oblasti in opravljanju drugih družbenih zadev.

Pojavi nezadostne učinkovitosti in nedemokratski ter nesamoupravni postopki pa narekujejo, da se še bolj zaostri odgovornost komunistov kot avantgarde delavskega razreda za utrjevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja in njegovih institucij. V nasprotnem primeru se bo naša družba v svojem demokratičnem razvoju in v utrjevanju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov soočila z resnejšimi problemi.

Izhajajoč iz tega, da delavski razred, delovni ljudje in občani sami – ne pa kdorkoli drug namesto njih in v njihovem imenu – upravlja družbo, je naloga Zveze komunistov, da jih mobilizira za učinkovito nastopanje v posameznih institucijah političnega sistema (v temeljnih, samoupravnih organizacijah in skupnostih, v delegacijah v občinah, republikah in federaciji) za odgovorno in ustvarjalno delo v njih.

Zveza komunistov se mora usposobiti za opravljanje vseh funkcij, ki jih ima v naši družbi in v političnem sistemu. Pri tem je treba razlikovati naloge, ki jih ima Zveza komunis-

tov kot avantgarda delavskega razreda in dolžnosti komunistov, ki jih imajo člani družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in delegacij in posebej dolžnosti organizacij Zveze komunistov in vodstev, ki delegirajo svoje delegate in delegacije v skupščine, družbene svete, Socialistično zvezo in druge organizacije ter v telesa – v skladu z njihovimi statuti in pravilniki.

V nobenem primeru ne moremo dovoliti pasivnega spremljanja dogajanj ali samovoljnega poseganja v odločitve pristojnih organov. Temu primerno je treba usmeriti idejnopolično usposabljanje, da bo namenjeno za akcijo komunistov v političnem sistemu.

Komunisti, organizacije in organi Zveze komunistov morajo sproti reagirati na probleme v svojih življenjskih in delovnih okoljih, v delegatskih skupščinah in družbenopolitičnih organizacijah. V osnovnih organizacijah in vodstvih Zveze komunistov je treba dosledno uveljaviti prakso priprav za aktivno nastopanje komunistov v institucijah političnega sistema, za ustvarjalno pobudo in reševanje problemov znotraj teh institucij.

Vsaka osnovna in občinska organizacija mora imeti konkretne ocene in stališča do vprašanj, ki so na dnevnem redu delegacij, samoupravnih organov, delegatskih skupščin, družbenih svetov in družbenopolitičnih organizacij. Pomembno je, da stališča in mnenja oblikuje po demokratični poti, ob upoštevanju celovitih, pravočasnih in popolnih informacij, da se do vsakega vprašanja, bodisi dnevnih praktičnih narave, bodisi širšega dolgoročnejšega pomena, opredeli na podlagi razrednih izhodišč.

Doseči moramo, da bodo delavci, delovni ljudje in občani pravočasno in na ustrezen način informirani o aktualnih vprašanjih, pa tudi o stališčih, ki so jih zavzemali organi Zveze komunistov in drugih organiziranih sil socialistične zavesti že pred obravnavo v delegacijah, kakor tudi o celotnem postopku sprejemanja in uresničevanja sprejetih odločitev.

MILAN MEDEN

Iz zadnjega PAVLIJE

MIKROSKOPSKA SLIKA GOSPODARSTVA

— Izvolite ključ novega mercedesa. Na žalost, zaradi varčevanja brez obesa.

DELO SE VEDNO NAJDE – Turobni zimski čas, ko zemlja otrdi in počiva pokrita s snežno odejo, tudi kmetu dovoli, da „zajame nekaj več sape“ in za urico, dve ali tri zleze na topel zapeček krušne peči in pokramlja z družino. Toda tudi pozimi ne gre brez dela. Veliko je opravil, ki so na vrsti le v tem času. Eno takih je tudi spravilo lesa iz gozda, saj težki hlodi po snegu laže potujejo na domače dvorišče, živina pa je povrh vsega takorekoč na sprehodu, kar tudi zanjo ni slabo. (Foto: J. Pavlin)

TUDI ČAKANJE NEKAJ VELJA – Sneg in mrzota sta v torek zjutraj preganjala čakajoče na začetek razprodaje v novomeškem „Standardu“. Znižane cene so bile še kako vabljive in marsikdo je lahko poceni dopolnil domačo zbirko v garderobni omari. (Foto: J. Pavlin)

PRETESNA DVORANA – Sevniška gasilska dvorana je bila vsaj trikrat premajhna ob petkovem koncertu v čast desetletnici sevniškega radia. Predsednik žirije za priznanja OK SZDL Slavko Štrukelj (na desni) je radiu izročil priznanja OF za opravljeno poslanstvo.

Na pragu drugačnega kmetijstva?

Delegati agroživilske skupnosti jutri o organiziranosti kmetijstva

V novomeškem hotelu Metropol se bodo jutri zbrali na svoj prvi zbor delegati Skupnosti agroživilskih organizacij združenega dela Dolenjske. Osrednje vprašanje, s katerim se bodo delegati na zboru ubadali, bodo naloge te skupnosti pri

Dolenjska slej ko prej velja za kmetijsko področje, saj je polovica njenih površin kmetijskih površin. Prav tako je delež kmečkega prebivalstva večji kot v drugih delih Slovenije. Kljub temu ne gre zanikati podatek, da je količina kmetijskih pridelkov še vedno sorazmerno majhna, da je produktivnost nizka, da so dolenjske kmetije še vedno premajhne in pridelovalne zmogljivosti vse preveč razdrobljene. Vse bolj pa postaja jasno, da so potrebe po hrani vedno večje in bo treba povsod, kjer so še rezerve, te tudi izkoristiti. To pa je središnja naloga dolenjske agroživilske skupnosti.

Šini Kočevje, da bi ona pogodbeno prevzela to službo za občino Kočevje, vendar na njen dopis ni bilo odgovora.

Veterinarska higienska služba mora imeti primerne prostore, predvsem pa zbiralnice trupel in sečirnic, kjer ugotavljajo, če je meso poginule živali primerno za na mrvišče ali za predelavo v močna krmila; trupla živali, ki so poginila zaradi kužnih bolezni pa je treba zakopati. Ta služba lovi tudi necepljene pse in opravlja še druge naloge.

J. P.

Nov „Blažev žegen“

Drobtinice ne spodbujajo

Skupščine samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti sevniške občine so te dni obravnavale predlog občinskega izvršnega sveta, da bi v sevniški občini nekateri storitveni obrti oprostili od prispevkov za samoupravne interesne skupnosti. Vendar so izračunali, da je celotna vsota dokaj majhna – govorijo celo o starem milijonu – zato se takoj postavlja vprašanje, če bo ta „Blažev žegen“ v resnici kaj zalegal in koga spodbudil. Obrtnike gotovo znatno bolj tiščijo anuitete od posojil, ki so jih najeli pri modernizaciji delavnic, še bolj pa mnogi šušmarji, ki se pojavljajo kot gobe po dežju in ki so konkurenčni, saj se spretno izogibljajo družbenim obveznostim.

Spisek „srečnežev“, ki jim ne bi bilo treba plačevati prispevkov za samoupravne interesne skupnosti, pa so v razpravi še zožili. Ostali so le RTV mehaniki, popravilci pralnih strojev, dimnikarji, kovači, šivilje in krojači, čevljarji, fotografi, avtopralci, tesarji, kolarji, krovci in kemični čistilci. Olajšave naj bi bila deležna tudi montaža gum.

Ob tem ostane seveda vprašanje, koliko storitvenih obrtnikov bo zaradi tega vztrajalo pri svojem delu in ne šlo k preusmeritvi v donosnejšo proizvodno obrt. V občini je uradno registriranih že pet takih prekvalifikacij in kaže, da se bo število še povečalo, če seveda ne bo v korist storitvene obrti kakih bolj spodbudnih ukrepov.

A. ZELENIK

Čeprav ne gre zanikati uspehov kmetijstva v preteklih dvajsetih letih, pa je vendarle res, da ni tako napredovalo kot industrija. Zato bo treba v naslednjem obdobju okrepiti naložbe vanj, zlasti v zasebno kmetijstvo, kjer vse bolj pogosto prihaja do nekakšne polovične kmetijske proizvodnje. Tak način pa ni zanimiv za nas, saj so tržni presežki hrane, ki je vse bolj strateška surovina, premajhni.

J. S.

Brez konjedercev

KOČEVJE: Veterinarsko higiensko službo imata le „Klavnic“ in „Praščereja“

Pred meseci smo poročali, da je kar več tednov ležal mrtev pes, ki ga je povozil avto, pri križišču Tomšičeve in Kolodvorske ceste v Kočevju. Te dni smo zvedeli, kje je vzrok: občinska skupščina ni organizirala veterinarsko-higienske (nekdanje „Sintarske“ oz. konjederce) službe.

Zbirališče in odvažanje živalskih trupel, živalskih surovin in odpadkov imata zase urejeni le toz ZKGP „Klavnic“ in toz ZKGP „Praščereja“. Ni pa te službe za toz ZKGP „Govedoreja“, zasebne kmete in za potrebe ostalih občanov oz. krajev. Veterinarska postaja „Krim“ Grosuplje je predlagala občinski skup-

KOČEVJE: ZDRUŽUJEJO SE V SOZD

V delovnih in temeljnih organizacijah Združenega kmetijsko gospodarskega podjetja Kočevje so se po daljših pripravah odločili za javno razpravo o predlogu združitve v sestavljeno organizacijo združenega dela. Tako bodo medsebojne odnose uredili na zakonskih osnovah. O predlogu se bodo dokončno odločili zbori delovnih ljudi v sedanjih osmih tozdih s področja gozdarstva in kmetijstva ter v enoviti gradbeni organizaciji Gramiz.

V. D.

IDILA Z DVEMA OBRAZOMA

bodočem razvoju kmetijstva na Dolenjskem.

Samoupravni sporazum o ustanovitvi te skupnosti je bil sicer podpisan že lani konec oktobra, k njemu pa so pristopile kmetijske zadruge iz Črnomlja, Metlike, Novega mesta, Trebnjega in Žužemberka. Samoupravni sporazum so podpisale tudi organizacije združenega dela Dana in Kolinska z Mirne, Kmetijski šolski center Grm in Dolenjski veterinarski zavod iz Novega mesta. Pravo delovanje skupnosti pa se bo šele začelo.

Sejmišča

NOVO MESTO – Mrzota, ki je v ponedeljek pošteno pritisnil, je zamrznil tudi siceršnjo živahnost na novomeškem sejmišču. Rejci so pripeljali le 19 prašičkov, starih od 6 do 12 tednov, vendar je skromna ponudba hitro našla kupce, tako da ni nobeden od prodajalcev odšel domov z neprodanimi ribcem. Na cene mrzota ni vplival kot vpliva na toplomer, se pravi, da niso padle. Prašički so šli za 1.000 do 1.500 dinarjev.

BREŽICE – Sobotni sejem v Brežicah je bil bolj živahen. Rejci so prignali 310 prašičev, prodali pa so jih 204. Naprodaj so bili le prašiči, stari do tri mesece, po 50 do 55 dinarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Konje še gnjavi smolika

Kako nevarna, da ne zapišemo usoda, je lahko smolika za vzrejo konj, pouči primer iz bližnje preteklosti in naše bližnje okolice. V pitališču v Martinji vasi pri Mokronogu je prav ta bolezen odločilno pripomogla k opustitvi reje, tako je prizadela čredo. Tudi v kmečki reji je smolika nevarna bolezen zlasti mladih konj, zato velja rejce opozoriti, na kakšen način se ji je mogoče postaviti po robu.

Smolika je nalezljiva akutna kužna bolezen konj, ki je po svetu zelo razširjena. Z živali na žival se prenaša s klicami, s streptokoki, ki vdoro v zdravo žival skozi usta, dihala ali rano. Priložnosti za stik z bolnimi živalmi je dosti, sejmišča, športna tekmovanja in druge priložnosti pa jih še povečujejo. Za napad so dovzetnejše oslabele, slabo hranjene ali močno z delom obremenjene živali, ki živijo v slabih higienskih razmerah.

Bolzni ni težko prepoznati, saj se začne z močno zvišano temperaturo, živali pa so videti utrujene, ne jedo, zanimanje za okolico pa v njih opazno preneha. Bezgavke bolne živali otečejo, čez čas pa začne iz njih teči gnoj. Če pravočasno ne pokličemo živinozdravnika, lahko žival zbolí še za pljučnico ali za trebušno smoliko.

Za smoliko obdeli konj običajno ne pogine, ima pa dostikrat trajne posledice, kronična vnetja dihal ali prebavil, vnetja sklepov ali tetivnih ovojnic. Zato je bolezen nujno potrebno preprečiti, oziroma zdraviti.

V antibiotikih, predvsem kloramfenikolu, ima sodobna veterina zanesljivo zdravilo, zato je ob boleznih potrebno čimprej poklicati živinozdravnika. Obolela žival mora biti deležna tudi skrbnejše nege, mlačne vode za pitje in ne grebro kme za hrano. Posebno primerna kma so okopavine, bogate z vitamini. Cepljenje ni dovolj učinkovito, zato je toliko potrebnejša druga preventiva. Ob nakupu je treba zato vsako žival začasno osamiti, da se izkaže, če ni morda obolela, pa se še ni iztekla inkubacijska doba.

Inž. M. L.

– Tovariši, potrebno bo več delati na izkoriščanju sončne energije, a hkrati že razmišljati tudi o inkasantih in plačevanju te energije!

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

V nadaljevanju opozoril iz prejšnje številke Dolenjskega lista na dejstva, ki jih kaže upoštevati pri obnovi vinogradov, ponovno omenjam pomen analize, zemlje pred rigolanjem in potrebo po založenem gnojenju.

O popravi vinograške zemlje pred sajenjem

Takojšnje zasajanje vinograške zemlje z vinsko trto tam, kjer je doslej prav tako rasla trta, drevje raznega sadnega drevja ali gozd, brez dvoma ne vpliva najbolje na razvoj mladega trsa. Zemlja je zaradi starega vinograda bila preveč enostransko izrabljena. Zato na splošno vinogradniški strokovnjaki že od nekdaj priporočajo kot ukrep pred temi nevarnostmi

počivanje zemlje,

ki naj traja 3 leta po krčenju vinograda, ter setev metuljnic (vseh vrst detelj) v počivajočo zemljo. Tako počivanje je brez dvoma koristno, vprašanje pa je, če je ta ukrep, ki ni nujen, gospodaren, kljub opaznim boljšim uspehom na spočitni zemlji.

V današnjem hitrem razvoju gospodarstva dolgoletno počivanje zemlje ni gospodarno in je zaradi bančne investicijske politike pri kreditiranju obnove skoraj nemogoče. Prav tako do danes ni dokazana, pa tudi ne dokončno proučena utrujenost zemlje niti njeni vzroki. Gospodarska korist nam narekuje vsako zemljo čimprej usposobiti za rast kmetijskih rastlin. Če damo trti vse, kar potrebuje v svojem razvoju, dolgotrajno počivanje zemlje ni nujno, temveč le takojšnje izboljšanje zemlje pri napravi novega vinograda. In to izboljšanje namesto počivanja imenujemo

popravo zemlje

s humificiranjem, že opisanim založnim gnojenjem in pravilno obdelavo zemlje ob rigolanju in po rigolanju, pa tudi z eventualno razkužbo zemlje.

Glavni način poprave vinograške zemlje je brez dvoma

humifikacija,

ki jo opravimo takole:
1. V vinograd, ki smo ga določili za obnovo, še pred izkrčenjem trt sejemo lucerno, in to marca ali aprila ob spomladanski kopi vinograda. Lucerno pustimo rasti med trtami dve leti. Trte samo obrežemo in pozneje škropimo, ne da bi kopali. Lucerno kosimo 4 do 5 – krat in jo pustimo v vinogradu kot mulč (zeleni gnoj). Po izkušnjah

se trte nekaj let med lucerno dobro počutijo in še dve leti prav obilno rodijo. Po dveh letih trte izkrčimo in zemljo prerigolamo. S tem zemljo izboljšamo, ker jo obogatimo s humusom in jo hkrati pognojimo z dušikom, ki nam ga je podarila lucerna. Dodamo še fosfor in kalij (založeno gnojenje) in zemlja je popravljena.

2. Ob prvi spomladanski kopi vinograda sejemo prav tako za podor (zeleno gnojenje) v vinograd črno deteljo ali lupino ali graščico. Vinograda čez poletje ne kopljemo, ampak samo obrežemo in škropimo. Rastlin, ki smo jih sejali, zplah ne pokosimo, temveč pustimo, da poležejo in zginejo. Po trgatvi trte posekamo in zeleno gnoto pri rigolanju podorjemo (podkopljemo).

3. Po krčitvi trt zemljišče prerigolamo (brez rigolanja) in posejemo rastline za podor (zeleno gnojenje). Rastline za podor lahko sejemo celo dvakrat na leto. Tako pripravljeno zemljo, ki je s tem popravljena, lahko (ob založenem gnojenju) že naslednje jesen rigolamo in spomladi sadimo trte.

4. Po krčitvi trt lahko zemljo takoj zrigolamo ali sterasiramo, toda trt ne sadimo. Eno leto sejemo na zrigolani zemlji rastline za podor, trte pa sadimo šele naslednje leto. To storimo tudi, če po rigolanju pri priznanih trsnicarjih ne dobimo ustreznih trt, ker je bolje saditi eno leto pozneje, kot pa saditi trte dvomljivo izvora, katere bi morali morda naknadno krčiti in saditi druge trte.

5. Zemljo lahko popravimo še po sajenju trt. Večje razdalje vrst nam omogočajo, da takoj po sajenju sejemo nekaj let rastline za podor (zeleno gnojenje) in jih podoravamo. S tem popravimo strukturo zemlje in jo humificiramo.

6. Zemljo lahko humificiramo tudi z dodatkom hlevskega gnoja ali komposta, kar nam omogoča razvita živinoreja na manjših površinah. Za povečanje humusa za en odstotek potrebujemo za hektar 30 ton hlevskega gnoja ali humusa, s čimer zemljo humificiramo do globine 20 cm.

DT

• Ožji vinogradniški okoliš Novo mesto Društva vinogradnikov Dolenjske sporoča svojim članom, da bo priredil pokušnjo vin za svoj okoliš. V poštev pridejo cviček in bela vina; vzorce je treba oddati v času od 21. do 25. januarja v toz Hmeljnik, Novo mesto (Bršljin).

Krška „carina“ se uveljavlja

Leto dni carinske izpostave v — Potrebno je večje sodelovanje domačih podjetij

Krška nuklearna elektrarna spada med največje naložbene objekte v državi. Zahtevne, predvsem pa druge naprave so šle večinoma skozi carinsko izpostavo ob Hidromontažnem hangerju pri Stari vasi.

To bilo lahko tudi že največje priznanje temu malemu kolektivu. Posavsko združeno delo bi kajpada lahko bolj cenilo to pridobitev, ki si je med zadnjimi priborili to mesto v carinski upravi. Razen jedrske trkajo na vrata te izpostave najpogosteje kolektivi iz krške občine, predvsem Tovarne papirja in celuloze Djuro Salaj in Kovinarske ter brežiški IMV. Iz Sevnice zaenkrat še raje vozijo v Celje in še dlje.

Kako naj bi utrdili položaj te carinske izpostavitve, nedvomno velike pridobitve za Posavje, bo danes beseda na posebnem sestanku v Krškem. Carina se je namreč tudi s to izpostavo približala združenemu delu. V sami izpostavi so daleč od kakšne neučakanosti. Vedo, da traja, preden se podjetja presmerijo od ene carinske izpostave na drugo. Tudi špediter-ska podjetja se že zanimajo za Krško. Tam sta že Interevropa in Transjug, za kmetijce bo

KRATKEGA DIHA — Le malo časa je bil zazrt v sladki privid milijonarskega življenja neki Kanadčan, ki je našel starček, naslovljen na njegovega očeta, na čeku pa sporočilo nemške banke, naj se temu in temu izplača 100 milijonov nemških mark. Ko se je Kanadčan pozanimal, kako kaj stoji njegovo nenavadno bogastvo, je izvedel, da je ček iz leta 1923. Takrat pa si za 100 milijonov mark lahko kupil le steklenico slabega vina.

NAPRAVA — Koliko bolečine je bilo v glasu razočaranega „milijonarja“, bi lahko natančno izmerili litvanski strokovnjaki, katerim je uspelo narediti napravo za merjenje jakosti bolečine. Naprava je med drugim že pokazala, da bolečina ni v sorazmerju s kričanjem in da tisti, ki najbolj tulijo, ne trpi najhujših bolečin.

IZKORISTEK — V nekaterih poslovnih stavbah v Londonu so v dvigala vgradili naprave za čiščenje čevljev. Vtem ko se obiskovalec pelje v višja nadstropja, ima čas, da si uredi zunanost. Višje ko se pelješ, bolj se mu svetijo čevlji. Zdaj vemo, zakaj so generalni direktorji skoraj praviloma v najvišjem nadstropju.

Vabilo pevcem zabavnih melodij

V Brežicah pripravljajo prireditev „Mladi iz Posavja pojejo“

Dom JLA v Brežicah in zabavnoglasbeni ansambel „Jesen“ prirejata v počastitev slovenskega kulturnega praznika manifestacijo pod naslovom „Mladi iz Posavja pojejo 80“. Organizatorji so sklenili povabiti k sodelovanju pevce amatere iz vseh posavskih občin. O svoji zamisli so seznanili šole, mladinske organizacije in delovne kolektive in povabili interesente na avdicijo v Dom JLA. Rok za prijave se je iztekel 15. januarja.

Strokovna žirija bo izbrala izmed prijavitelcov najmanj dvanajst pevcov zabavnih melodij, ki bodo nato v spremstvu ansambla „Jesen“ obšli tiste krajevne skupnosti v posavskih občinah, v katerih bodo nastopi. Poslušalci bodo na njih glasovali za najboljšo pevsko interpretacijo, nakar bodo zbrali vse glasove na zaključni prireditvi 8. februarja v Brežicah. Tam bodo razglasili zmagovalce prvih treh mest in jim podelili pokale v trajno last.

D. M.

zanimiv sezanski Kopeksport že zaradi konsignacije kmetijskih strojev. Za to lokacijo se zanimajo tudi ljubljanska Javna skladišča.

Ob razumevanju in sodelovanju združenega dela Posavja bi vse to nedvomno lažje uredili. Če za koga, ta nova carinska izpostava ni neznanica za zdomce in obrtnike, ki so vsekaror že izračunali, da je bližja carina prikladnejša.

A. ŽELEZNIK

Berite „Dolenjski list“

„Gasilski general“

Anton Šobar je pred kratkim slavil 75-letnico življenja in 50-letnico dela v gasilstvu

Anton Šobar je gasilski legenda in enciklopedija. Kljub 75 letom je še vedno poveljnik občinske gasilske zveze Ribnica. V gasilski vrste je vstopil v rodni Bukovici pri Ribnici in že leta 1932 postal poveljnik PGD Bukovica, ki je takrat šlo 64 prizadevnih in zagnanih članov. Takrat je to PGD imelo le gasilski dom, leta 1933 pa so kupili prvo brigalno.

Anton Šobar

Leta 1938 je končal šolo za gasilske poveljnike. Med vojno pa je bil gasilski odbor razpuščen. Maja 1942 so Šobarja internirali, najprej v Gonarsu, nato v Reniciju. Po kapitulaciji Italije se je vrnil domov in organizirano delal za NOV v terenskem odboru za območje Ribnice.

Med vojno so okupatorji požgali in uničili gasilski dom, opremo in orodje. Spet je bilo treba začeti vse od kraja. Že 1946 je Šobar postal poveljnik okrajne gasilske zveze Kočevje, 1958 pa okrajne gasilske zveze Ljubljana in 6. gasilske cone, v katero so spadali kraji v območju Velikih Lašč, Ribnice in Sodražice. Od 1962 do danes pa je poveljnik Občinske gasilske zveze Ribnica.

„Lepo je biti gasilec,“ pravi Šobar. „Družba nas potrebuje. Gasilstvo pa tudi privlači mlade in v gasilski vrste vstopa vse več mladih...“

Šobarja vsi poznajo. Imajo ga radi. Rečejo mu kar „gasilski general“, saj mu gasilska uniforma res lepo pristaja, ima pa tudi vrsto odlikovanj. To so odlikovanja Gasilske zveze Jugoslavije, Slovenije pa občinska, medobčinska, delovna in druga. Najbolj je ponosen na red zvezde s srebrnimi meči in medaljo zasluže za narod.

Vendar Šobar ni bil le gasilec, ampak vse od delavca do direktorja, in to v isti delovni organizaciji. V Opekarni Ribnica je začel delati s 17. letom kot delavec, 1964 pa je bil tu upokojen kot direktor.

MILAN GLAVONJIČ

HIŠICA NA LIPI — Nova štifta pri Sodražici postaja izletniška točka. Razen zgodovinske cerkve sta tu še dve lipi, ki sta stari več kot 500 let, visoki okoli 50 m in široki 3 metre. Na eni izmed njiju je opazovalna hišica. (Foto: Milan Glavonjič)

„Gorjanci“ izgubili zaupanje?

Delavci zahtevajo celjski „izletnik“

Delavski avtobusi podjetja „Gorjanci“ so v Mirenski dolini povzročili že precej nejevolje. V Liscinem tozdu Krmelj so zato od 1. januarja dalje začeli evidentirati prihode oziroma zamude avtobusov podjetja Gorjanci v Krmelj. Tozdu tega podjetja bo po vsej verjetnosti bremenil Gorjance za izpade v proizvodnji. Zamude ali neredno prihajanje avtobusov v krmeljskem tozdu „Lisce“ prizadene v eni izmen 50 do 55 delavcev. Minuli ponedeljek so po izjavi direktorja Janeza Valanta štirje delavski avtobusi šentjanskega vozne reda Gorjancev obtičali.

Zima je enaka nevoščnost za vse dieselske avtomobile. Hudemu mirazu navkjub so avtobusi „Trima“, KPD Dob, SAP in Viator redno odpeljali, šoferji teh podjetij ogrevajo stroje tudi ponoči, v tankih pa imajo mešanice, ki ne zastajajo v cevkah. Pretekli ponedeljek so bili delavci v Sevnici ogorčeni, kajti ko so prišli na avtobusno postajo, so jim drugi potniki povedali, da je avtobus Gorjancev namesto ob 14. uri in 10 minut odpeljal že pred 14. uro. Delavci z mesečnimi vozovnicami so se morali znajti kakor so vedeli in znali.

Vodstva podjetij v Mirenski dolini so sprožila akcijo prek občinske konference SZDL v Sevnici. Na razgovor bodo povabili generalnega direktorja celjskega „Izletnika“. Med avtobusnimi podjetji velja delitev „interesnih sfer“. Menijo, da so si Gorjanci svojo v sevniški občini zaprili.

A. ŽELEZNIK

BELA POSADKA NARED

Vsega so krivi „komunalci“. „če nam zdrsne na poledenelem pločniku, če ne moremo spraviti v tek v snegu zakopani avto, pa tudi če ropotajo ponoči, ko vsi mirno spijo. Je pač tako, da nam nikoli ni prav. Na telefonski poziv postaje milice ali strank, ne glede na uro in dan v tednu, sedejo v zamrzene „tamovce“ in se odpeljejo na teren. Tako je že vse od srede novembra, odkar dela petčlanska dežurna ekipa pri Novogradu, TOZD Komunalne storitve. „Največ delamo ponoči, saj nas takrat pri delu ne ovira promet“, pravi Alojz Zupančič, ki je bil v soboto ob poledici in snegu v dežurni ekipi skupaj z Vinkom Hrastarjem, Vinkom Strajnarjem, Jožetom Kužnikom in glavnim dežurnim Jožetom Kožuhom. Vse republiške ceste v novomeški občini ima pozimi na skrbi Cestno podjetje, „komunalci“, pa s svojo motomo eskadrilo očistijo vse lokalne cestne odseke, ki jih je v občini osemindvajset, poti med vasmi in zaselki pa pužijo s pogodbo zadolženi domačini. Dežurna ekipa mora na delo na vsakih deset centimetrov nove snežne odeje in ob poledici. „Velikokrat se zgodi, da dela še nismo opravili, pa se zaradi novozapadlega snega moramo vrniti spet tja, kjer smo začeli. Tako se je že letos zgodilo, da dežurna ekipa dve noči ni legla k počitku.“ pove vođa dežurnih Jože Kožuh, ki skrbi tudi zato, da je očiščenih 90 novomeških ulic. „Pri delu nas ovirajo parkirani avtomobili, tako da s plugom večkrat obstanemo sredi ulice in ne moremo ne naprej ne nazaj. Ne preostane nam nič drugega, kot da priščemo lastnika,“ se jezijo in prosijo, naj bi zapisali, da bi ob novozapadlem snegu vozniki parkirali tako, da bo dovolj prostora tudi za plug.

JANEZ PAVLIN

Leto otroka je šlo mimo Ribnice

Le posamičen zgled, v glavnem pa je šlo vse po starem, kot da leta otroka ni bilo

Ko smo se, pač vsak po svoje na silvestrovo poslavljali od starega leta — leta 1979, verjetno ni skoraj nihče pomislil, da se s tem poslavljamo tudi od mednarodnega leta otroka. Kdor pa je že pomislil in je bil obenem še kakšen „odgovorni tovariš“, si je verjetno kar odahnil čes: „Me vsaj v naslednjem letu poleg stabilizacije gospodarstva, dviga produktivnosti itn., ne bo težilo še to, da naj naredim kaj za otroke.“

Torej leto otroka se je izteklo. Na sedežu UNICEF-a bodo sedaj verjetno potegnili črto pod opravljenim delom, to pa bodo verjetno naredili tudi drugod po svetu kot tudi v Ribnici. Sprašujem pa se, pod kaj lahko potegnemo črto mi v Ribnici? Ali smo v preteklem letu sploh kaj naredili za otrokovo lepše življenje?

V preteklem letu v Ribnici nismo odprli nobeno novo igrišče, ki je za otrokov razvoj v vse bolj naraščajočih stanovanjskih naseljih še kako pomembno. Občinska konferenca zveze

socialistične mladine Ribnica se mednarodnega leta otroka ni spomnila niti v svojih programih, kaj da bi za to naredila še kaj več. Če se vodstvo sprašuje, kaj bi lahko sploh naredilo, jim lahko povem, da veliko. Pa ne le oni, tudi druge organizacije prav tako. Vsekakor je pozitivno in lepo dejanje storila OK ZK, ki je namesto novoletnim čestitkam denar namenila VVZ Majde Šilc. To dejanje bi si lahko vzel za vzgled še kdo!

Že v prejšnji številki sem pisal o absurdni filmski politiki doma JLA. V matinejo, ki je namenjena zgolj otrokom, vstavljajo filme, ki so vse drugo kot primerni za otroke. Tako otroci v poplavi nasilja seksa in še česa drugega ne morejo biti tisto, kar si vsi želimo. Želimo vzgajati naše otroke v dobre ljudi (v mlad perspektiven kader bi rekli Pankrti), po drugi strani pa jih poneumljamo s takšnim filmskim sporedom. Kulturna skupnost, društvo prijateljev mladine in ne nazadnje mladinska organizacija, pa tudi

v letu otroka niso naredili temu konec, čeprav so zato nedvomno odgovorni.

Leta otroka je torej konec, torej si lahko umijemo roke in se predamo drugim problemom. Ne! V Ribnici nismo imeli leta otroka vsaj takega ne kot bi vsi želeli, zato pa ga imejmo sedaj. Torej na pomoč — otrokom!

P. S. Vsi, ki se še vedno sprašujeta: „Ja kaj hudiča pa naj naredim za otroke!“, vam svetujem, da se ozrite okrog in videli boste, kaj hudiča lahko vse naredite.

JANEZ ŠKRABEC
Ribnica

POSTAVILI VSE DROGOVE

Vaški odbor na Vrhu nad Bošnjem vodi krajane od akcije do akcije: najprej so zgradili velik vodovod, lani so uspešno poširili cesto, pred koncem leta pa so postavili še vse drogeve za telefon. Z vsem skupaj ni bilo malo dela. O vsaki stvari ne govorijo mnogo, temveč se je kar lotijo.

iz Dragarske doline

ČRPALKA JE, BENCINA NI —

Bencinska črpalka v Dragi je končno dograjena. Ob cesti so tudi že postavljeni znaki, da je v bližini bencinska črpalka. Pa vendar šoferji ne morejo napojiti svojih železnih konjičkov, ker je črpalka še zaprta, in nihče ne ve, kdaj bo začela obratovati. Še eno pripombo imamo: nad črpalkami ni strehe. Kmalu se bo pokazalo, da je potrebno dograditi še streho, kar bo zdaj neprimerno dražje, kot bi bilo, če bi to naredili hkrati z ostalo gradnjo.

ELEKTRIKE ZMANJKUJE — Ne vemo, če se dogaja samo pri nas, ki smo na koncu električnega daljnovo- voda, ali tudi drugod, da pogosto zmanjka električnega toka. To se dogaja najpogosteje v večernih urah. Pričakujemo od Elektra, da bo prekinitve zmanjšal na najmanjšo možno mero.

LEPO ZA NOVO LETO —

Osnovna šola Podpreska je pod vodstvom učitelja Marjana Kluna 28. decembra organizirala novoletno prireditev. Bila je v Gasilskem domu v Podpreski. Na njej je zapel Lovski oktet iz Sodražice, pionirji naše šole so zaigrali enodejanko „Dvanajst mesecev“, nato je dedek Mraz obdaroval šolarje. Dvorana je bila popolnoma zasedena.

FRANC KALIČ

GASILSKI DOM ZE POD STREHO

Stari gasilski dom v Dragomlji vasi že dolgo ne usreza več potrebam, zato so se prizadveni gasilci skupaj z vaščani lotili gradnje novega doma. Ob koncu lanskega leta so stavbo že pokrili, letos pa bodo delo nadaljevali.

STANKA KRAMARIČ
OŠ Metlika

TEHNIČNI POUK V METALNI

Zadnja dva četrtka v lanskem decembru smo učenci 7. razreda kmetijske osnovne šole imeli tehnični pouk v delavnici TKL Metalna. Najprej smo si ogledali tovarno in se pogovarjali z delavci, nato pa smo v delavnici na pločevinaste ploščice risali vzoredne črte, izpilili U profile, krivili smo železo in na pločevino risali kroge, zadnji četrtak pa smo vrtali navoje in varili. Naše izdelke so tudi ocenili. Ko so nam prikazali še razvoj Metalne, smo se pogovarjali o nadaljnjih možnostih tehničnega pouka v tem tozdu. Kolektiv Metalne se zahvaljujemo za pomoč pri pouku, ki ga v šoli ne moremo imeti.

BREDA SKOPORC
novin. krožek

NAGRADNI KONCERT

Te dni je našo šolo obiskal priznani pihalni kvintet Slovenske filharmonije iz Ljubljane. To je bil nagradni koncert, ki ga je Glasbena mladina Slovenije podarila finalistom v kvizu o jazzu. Našim nekdanjim osmošolcem, ki so na kvizu zmagali, je tovariš ravnatelj podelil priznanja osnovne šole Grm, nato pa smo z zanimanjem skupaj prisluhnili zanimivemu koncertu.

SONJA NEMANIČ
OŠ Grm

M. DAJČMAN MED UČENCI – Odločili smo se, da bomo letos pri tekmovalstvu za bralno značko prebrali tudi knjigo „Marjetka ve, kaj je vojna“, ki jo je napisala Dolenjka Marjeta Dajčman. Pred kratkim smo učenci 6. a razreda novomeške OŠ Katja Rupena k uri slovenščine povabili pisateljico, ki nam je govorila o svojem življenju in delu, predstavila pa nam je tudi svojo knjigo, v kateri popisuje otroštvo med zadnjo vojno. (Besedilo: ANDREJA JUDEŽ; foto: fotokrožek OŠ Katja Rupena)

Zakaj imamo knjižničarji take oči

Malo drugače o razvoju neke dejavnosti posebnega družbenega pomena

Knjižničarji smo posebna pasma: znamo bralca pohvaliti knjigo, ki je nismo prebrali, včasih povemo celo vsebino. Temu se reče „strokovno“, da „knjigo čim bolj plastično ponudimo bralcu“. Vendar v tem nismo toliko posebnosti, bolj nerazumljivo je to: ko bi lahko mimo sedeli in prebrali knjige, kar jih pač je, vpijemo, da moramo dobiti nove prostore, da hočemo nove knjige, da bomo lahko pridobili nove bralce. In planiramo kar naprej, da bi se vsaj od zadaj približali kvotoločnim

standardom (kajti brez planiranja ni nič, dragi moji, in sloneti mora na analizah) in izpolnjujemo na tisoče vprašalnikov in pišemo vloge na tisoče naslovov. In trud je poplačan, prihajajo obljube. Prvo, drugo, tretje leto in tako naprej. Kar ni bilo mogoče izpeljati v prvi petletki, porinite v drugo, nam pravijo. In porivamo.

– Pa dotlej, ko bo, vprašamo boječe.

– Ja, pravijo, vzgajajte bralce! Približajte knjigo bralcu, bralca pa knjigi, pa bo.

Samo, knjiga sama ne more k bralcu in tudi knjižničar ima samo dvoje nog.

Bralec pa noče h knjigi. Noče in noče. Če pa že pride, hoče ravno tisto knjigo, ki je o njej nekje slišal, da je dobra – ampak v knjižnici je nimamo. In bralec se začudi:

– Pa toliko denarja dajemo za vas, da potem nič nimate?

In se obnaša kot trmast otrok. Požrem očitek, ker se ravno spomnim, kako mi je bilo všeč, ko sem nekoč gledal Jožeta Humra, ko je preudarno in pomirjevalno govoril:

– No, no, saj ni tako hudo. Rekel bi celo, da se z malo dobre volje da marsikaj storiti. In tudi to vemo, da je bilo dosti že storjenega. No, saj bo šlo. – Nasmeh in škljoc, pa konec!

Odločena sem, da pri naslednjem bralcu začnem z vzgojo.

Vstopi dijak in pravi: – „Sosedovo Micko“ bi vzel. Prijazno popravim: – Županovo, ne?

– Nak, Sosedovo, pravi. Tako je rekel tovariš.

Pogledam na spisek, ki ga drži v roki in počasi razberem:

„Grenak“ posavski kruh

Razočaranje ob novi pekarni – Krško brez črnega kruha

Ljubljanski radio je v poročilu iz Posavja 16. 12. 1979 prikazal stanje preskrbe s kruhom po otvoritvi novega pekarskega obrata v Brezicah. Ta obrat da je dovolj velik, da bo zadovoljil vse potrebe in želje potrošnikov krške in breziške občine. Rečeno je bilo, da so bivalci v Krškem vedno bolj zadovoljni z izbiro kruha.

Temu mnenju ne bi prišli. Po tistem, kar so v Krškem (obrat Žita iz Ljubljane) že pred pol leta nehali peči črn kruh, po katerem je bilo veskozi največje povpraševanje, se je življenjski standard potrošnikov bistveno poslabšal. Pričakovali smo, da se bo to stanje z novo pekarno v Brezicah izboljšalo in da bomo potrošniki res lahko izbirali med vsemi vrstami kruha. Razočaranje je toliko večje, ker ni dolgo tega, kar je Delo poročalo, da je v skladiščih dovolj črne moke.

Vsi vemo, da je mletje žita na črno moko cenejše kot na belo. Vsi tudi vemo, da je črn kruh bolj

zdrav kot beli in ga z radi koristnih sestavin priporočajo tudi zdravniki. Sladkorni bolniki so zaradi premajhnih količin diabetičnega kruha največkrat navezani na črn kruh, ki ga pa ni. In zopet se pojavi vprašanje: zakaj prav v Krškem ni črnega kruha, ko pa ga je dobili v določenih količinah npr. v Novem mestu in v drugih krajih? Ali pa je res, da je pri peki črnega kruha premalo zaslužka in da naj torej potrošniki na svoji koži prenašajo tegobe „izgubarstva“?

L. S.
Krško

PRIPRAVLJENI NA NOVO

V vseh šestih sindikalnih organizacijah kočevske Tekstilane se te dni pripravljajo na občne zbornice, katerih bodo posvetili posebno skrb uspešnosti oz. neuspešnosti dosežanega dela in povezanosti organizacijskih oblik. Podrobneje bodo pregledali gospodarjenje v minulem letu in pripravili ukrepe za boljše delo letošnjem letu gospodarske ustavitve in varčevanja.

VD

PRESELILA SEM SE NA RAKO

Po rodu sem Ljubljanka. Tri leta sem obiskovala osnovno šolo na Viču. Toda na Smedniku pri Raki smo si zgradili hišo ter se preselili. Sprva sem se težko prilagodila na novo okolje, sošolce in tovarišice učiteljice. Vesela sem bila, ker so me lepo sprejeli in se z mano sprijateljili. Prijateljstvo jim vračam. Tudi v šoli sem prizadevna, saj sem izdelala z odličnim uspehom. Dobila sem diplomu za zbiranje pomoči ob potresi v Črni gori.

Priznati moram, da zelo rada berem „Dolenjski list“, posebno kotiček za mlade „Mladi dopisnik“ in želim, da bi se le – ta še razširil.

METKA POVHE
OŠ Raka na Dolenjskem
5. razred

pisma
in
odmevi

Pozornost in spoštovanje do starejših

Lepo je, če nisi pozabljen – Zaledni primeri

Pred iztekom lanskega leta je več podjetij pogostilo in obdarilo svoje upokojence. Tako so se sestali na tovariških razgovorih z mlajšimi, sedanji člani kolektivov. To je lepo, čeprav skromno priznanje ljudem, ki so pomagali ustvarjati temelje sedanjih podjetij in pri tem porabili ustvarjalno moč svojih mladih let. Iz ruševin je zrastle novo Kočevje in k temu so prav sedanji upokojenci veliko pripomogli. Na to žal vse preradi pozabljamo.

Veliko je v Kočevju starih ljudi, predvsem žena – družinskih upokojenk. Tem in starih ljudem na sploh se je letos oddolžila krajevna skupnost Kočevje – mesto. Obdarila jih je razen z že običajnimi novoletnimi darili še s kompletom knjig in koledarjem Prešernove družbe.

Ta pozornost kaže na lepo sožitje, pa tudi na spoštovanje in razumevanje mlajšega rodu do ostarelih občanov.

ANDREJ ARKO
Kočevje

AKUMULATORSKA DELAVNICA TASEV BLAŽO

Partizanska 11
NOVO MESTO
tel: 23-826

- izdelovanje akumulatorjev
- izdelovanje ježkov za ikebane
- popravilo akumulatorjev
- polnjenje in formiranje akumulatorjev

FRIZERSKI SALON „MILKA“

Žensko – moško frizerstvo
Partizanska 3
NOVO MESTO

NOVO! NOVO! NOVO! MOŠKO FRIZERSTVO!

- britje
- striženje
- barvanje brk – brade
- preparacija las
- modno striženje: karate, judo, kendo, sai, aikido
- linije za leto 1980: college, fiftie's, harvard, dandy

ŽENSKO FRIZERSTVO

- modno striženje, modno česanje, prameni, hladna trajna ondulacija, preparacija las, barvanje las, naravno sušenje z infra žarnico, barvanje obrvi in trepalnic.

Naročila sprejemamo tudi po telefonu 21-282

V Suhi krajini vodovodne cevi in pipe suhe

Vodovod se spreneveda

Že več kot mesec dni so v Hinjah, Pleši, Lazini in Lopati brez pitne vode. Novomeški Vodovod, ki oskrbuje ta del vodovodnega omrežja, se za pozive in prošnje krajanov, naj bi čimprej odstranili okvare in omogočili dotok vode, ne zmeni kaj dosti, četudi so ob pozivih po telefonu v tehnični pisarni podjetja vsakič presenečeni in obljublajo takojšnje ukrepanje.

Izgovori za neopravljeno delo so različni, krivijo tudi delo brigadirjev, čeprav je jasno, da gre za slabo kontrolo izvršenih del. In če vode ni zaradi popraviljanja okvar, potem mislim, da bi Vodovod lahko pokazal do potrošnikov toliko razumevanja, da bi jih vnaprej obvestil, da vode nekaj časa ne bo.

MIRKO PAPEŽ
Hinje

Najboljše orožje je preprečevanje

Nevarnost okužbe čebel z varoatozo tudi v naši republiki – Redni pregledi tistih čebeljih družin, ki jih vozijo na pašo v okužena območja

Člani čebelarkega društva Semič smo se nevarnosti varoatoze zavedli, zato smo lani po navodilih veterinarskega inšpektorja pobrali vzorce drobirja in ga skupaj dali pregledati. Izvidi so bili dobri, saj strokovnjaki niso zasledili okužbe niti niso izrazili suma o okužbi. Žal pa moram zapisati, da črnomaljsko čebelarstvo društvo za podobno akcijo ni pokazalo poslušnosti, čeprav bi morali čebelarji Bele krajine v takih primerih nastopati enotno. Le tako bomo uspešni v bojih zoper nevarnosti, ki pretijo čebelarstvu. Enotno organizirano delo je najmočnejše orožje.

O sami boleznj varoatozi bi zapisal, da se v naši republiki še ni pokazala, čeprav obstoji sum, da je zaenkrat prikrita. V Jugoslaviji so okužbe čebel odkrili najprej v Srbiji, jeseni 1978 in kasneje v letu 1979 pa so ugotovili močno okuženost tudi v Hrvaški, kjer so našli okoli 3115 okuženih čebeljih družin. Ker mnogi slovenski čebelarji vozijo svoje čebele na pašo na Hrvaško, je možnost okužbe verjetna.

V Sloveniji bi torej morali taki čebelarji dajati svoje čebele redno pregledovati. Le tako se bomo ognili okužbe, katere posledice so za čebelarstvo hude, saj doslej zares zanesljivega načina zdravljenja varoatoze ne poznamo, čeprav se strokovnjaki v svetu trudijo odkriti, kako učinkovito zatreti povzročitelja bolezni. Značilnost bolezni je,

da ostane dolgo prikrita, ko pa izbruhne dovolj očitno, je ponavadi že prepozno za ukrepanje. Zato so preventivni ukrepi najboljše jamstvo, da obranimo slovensko čebelarstvo pred nevarnostjo, ki mori čebele po številnih evropskih državah in po mnogih deželah sveta.

MIRKO PAVLIN
Semič

POTRDLA ZVESTOBO – Katarina in Anton Muc iz Čudnega sela sta pred črnomaljskim matičarjem potrdila zakonsko obljubo, ki sta jo prvič izrekla pred pol stoletjem.

PROMETNIKI IZ VRST ŠOLARJEV – Za večjo varnost na cestah skrbi svet za vzgojo in varnost – to tudi z izobraževanjem. Prometna vzgoja se začne v vrtcu in intenzivno nadaljuje v osnovni šoli. Posnetek je iz breziške občine.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Povečujemo proizvodnjo osebnih vozil ter stanovanjskih prikolic. Za povečano proizvodnjo in prodajo naših izdelkov iščemo nove sodelavce, ki jim nudimo zanimivo delo in možnosti nadaljnega izpopolnjevanja ob delu in iz dela. Dograjujemo nove proizvodne zmogljivosti, za katere osvajamo nove proizvodne programe v sodelovanju s francosko firmo RENAULT.

Veliko pričakujemo od strokovnega kadra. Sleherni bo lahko uporabil svoje znanje, ki bo ustrezno cenjeno in vrednoteno, zato vabimo strokovnjake iz različnih področij dela, ki bodo s svojimi izkušnjami prizadevno in zavzeto prispevali svoj delež k uresničevanju zastavljenih nalog in k razvoju slovenske avtomobilske industrije.

Odpiramo nova dela in naloge za strokovni kader, kakor tudi za delavce s poklicno šolo, priučene delavce in delavce brez poklicev.

Naj naštejemo samo nekaj področij del za zaposlitev

KVALIFICIRANIH DELAVCEV NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV IN DELAVCEV ZA PRIUČITEV

montaža:

— montaža osebnih vozil Renault 4 in montaža dostavnih vozil,

mehanska obdelava:

— mehanska obdelava: delo na obdelovalnih strojih, stružnicah, na avtomatih, polavtomatih, rezkalnih strojih, vrtnih strojih in ročna obdelava,

karosernica:

— karosernica: kleparska, ključavničarska dela, električno varjenje, točkovno in plamensko varjenje, enostavna kleparska dela v pripravah za obdelavo in sestavo karoserij,

lakirnica:

— lakirnica: kvalificirana avtoličarska opravila, za nekvalificirane delavce in priučene delavce: priprava za lakiranje, brizganje, kitanje, tesnenje, brušenje,

presernica:

— presernica: ključavničarska dela in delo orodjarjev za vzdrževanje in nastavitve, za nekvalificirane delavce in priučene delavce: delo na stiskalnicah in na liniji kolesnih obrobov,

na področju materialnega poslovanja:

— na področju materialnega poslovanja: transport materiala, skladiščenje in priprava materiala.

tovarna prikolic:

— tovarna prikolic: kvalificirana dela pohištenih mizarjev in ličarjev, za nekvalificirane in priučene delavce: delo pri sestavi, obijanju in montaži prikolic.

VABIMO

nove sodelavce za opravljanje del in nalog:

- DIPLOMIRANE STROJNE INŽENIRJE
- DIPLOMIRANE EKONOMISTE
- DIPLOMIRANE INŽENIRJE KEMIJE
- DIPLOMIRANE INŽENIRJE LESARSTVA
- DIPLOMIRANE ELEKTROINŽENIRJE

za delo v razvojnem inštitutu, tovarni avtomobilov, tehnični kontroli, zunanjetrgovinskem sektorju, tehnološkem oddelku, konstrukciji, prodajnoservisni organizaciji in na področju investicijske izgradnje.

- STROJNE TEHNIKE
- EKONOMSKE TEHNIKE
- ELEKTRO TEHNIKE
- KEMIJSKE TEHNIKE
- LESARSKÉ TEHNIKE

s prakso za delo v tovarni avtomobilov, tehnični kontroli, vzdrževanju, lakirnici, proizvodnji prikolic, planskem oddelku, na področju tehnologije, zunanje trgovine in prodaje gotovih izdelkov.

- KVALIFICIRANE KLJUČAVNIČARJE
- KVALIFICIRANE AVTOLIČARJE
- KVALIFICIRANE MIZARJE
- KVALIFICIRANE KLEPARJE
- KVALIFICIRANE ELEKTRIČARJE
- KVALIFICIRANE TRGOVCE TEHNIČNE STROKE
- KVALIFICIRANE SKLADIŠČNIKE

za delo v tovarni avtomobilov, tovarni prikolic, vzdrževanju in prodaji.

Na celotnem področju Dolenjske, Bele krajine in spodnjega Posavja je našim delavcem omogočen avtobusni prevoz na delo in z dela. Po potrebi bomo tudi v bodoče odpirali nove avtobusne linije. Kandidate za zaposlitev vabimo, naj se zglasijo v kadrovskem oddelku, kjer jih bomo seznanili z delovnimi pogoji.

Nastop dela je možen takoj.

48/3-80

Ljubljanska banka

LJUBLJANSKA BANKA
TEMELJNA POSAVSKA BANKA
KRŠKO

Komisija za delovna razmerja

oglašča

za nedoločen čas s polnim delovnim časom naslednja dela in naloge:

V odseku blagajne in likvidature:

— REFERENTA ZA DINARSKÉ POSLE s prebivalstvom za delo v izmeni

Pogoji za zasedbo delovnih opravil:

— ustreza srednja šola in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj

Kandidati za oglašena delovna opravila naj prijavijo s kratkim življenjepisom z navedbami o dosedanjih zaposlitvah priložijo dokazila o šolski izobrazbi.

Prijave sprejemamo 15 dni po oglasu. Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje v 45 dneh po dnevu oglasa.

Prijave pošljite na naslov:

LB Temeljna posavska banka

Krško

Komisija za delovna razmerja

Trg Matija Gubca

68270 Krško

41/3-80

ISKRA-AVTOMATIKA, Ljubljana, n. sub. o.
TOZD ELA
Novo mesto, n. sub. o.

objavlja prosta dela in delovne naloge

PLANERJA — ANALITIKA

Pogoji: višja ekonomska šola, 3 leta delovnih izkušenj

Poskusno delo traja 3 mesece. Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov: ISKRA-AVTOMATIKA-TOZD ELA, Novo mesto, Ragovoska 7a, v 15 dneh po objavi.

34/3-80

MERCATOR ROŽNIK —
TOZD METLIKA,
n. sub. o., CBE 57

na podlagi delavskega sveta z dne 18. 12. 1979

razpisuje javno LICITACIJO
za prodajo:

TOVORNEGA AVTOMOBILA OM LUPETTO, 3
tone, letnik 1968, vozen, reg. št. 79-73,
registriran

— Izklicna cena 100.000 din, brez prometnega davka. Ogled vozila je mogoč vsak dan od 7. — 9. ure pred Blagovnico. Licitacija bo dne 25. 1. 1980 v prostorih uprave TOZD od 10. do 12. ure.

42/3-80

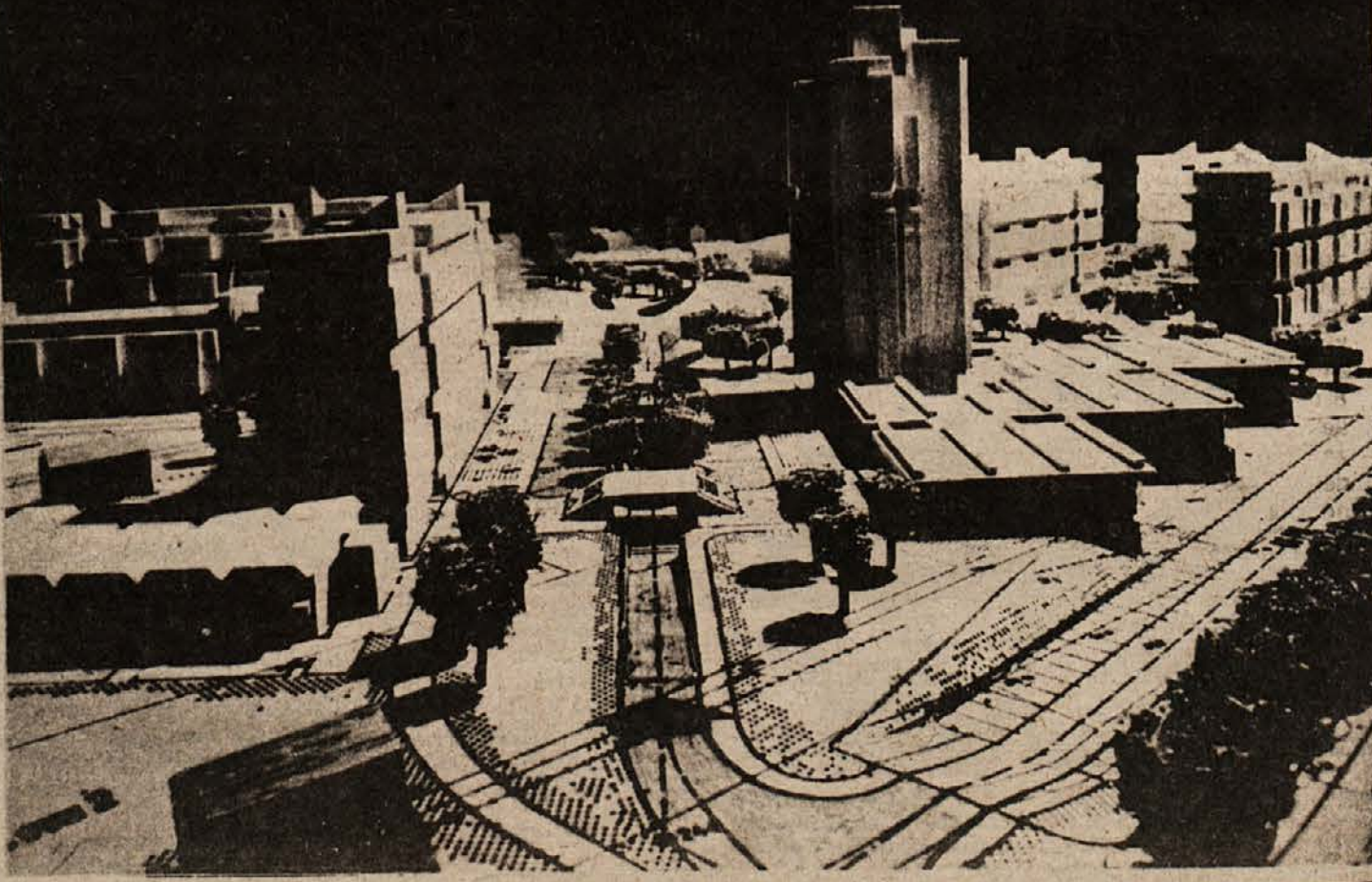
Ljubljanska banka

Tudi z manjšimi rednimi mesečnimi plogi se da v določenem času veliko privarčevati.

Če se odločite namensko varčevati za stanovanje, dobite npr. po štirih letih na privarčevani znesek kar 200% kredita.

Vse podrobnejše informacije vam bodo dali v vaši banki.

vam pomaga s posojilom
do stanovanja

30 – 40%

**ZNIZANJE PRODAJNIH CEN
nudi**

**VELEBLAGOVNICA
nama
KOČEVJE**

za nakup

**ZIMSKE KONFEKCIJE IN OBUVE
IN SMUČARSKIH OBLAČIL**

OD 15. 1. DO 15. 2. 1980

PRIDITE – OGLEJTE SI – KUPILI BOSTE DOBRO

Mesna industrija na Gorenjskem, o. sub. o.
TOZD Mesoizdelki, o. sub. o.
Škofja Loka, Mestni trg 20

Komisija za medsebojna razmerja TOZD Mesoizdelki
objavlja

OGLAS
za opravljanje prostih del in nalog za nedoločen čas;

1. KLANJE živine v klavni liniji (več delavcev)
2. RAZSEKOVANJE IN PRODAJA MESA v maloprodaji (več delavcev)
3. IZKOŠČEVANJE MESA v predelavi (več delavcev)
4. OPRAVLJANJE SKLADIŠČNIH DEL v skladišču svežega mesa in skladišču trgovskega blaga (več delavcev)
5. OPRAVLJANJE FIZIČNIH DEL IN ČIŠČENJE v proizvodnji (več delavcev)

Poleg splošnih zakonskih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
– pod točko 1, 2 in 3: poklicna šola – KV mesar
– pod točko 5 in 6: NK delavec – dokončanih 6 razr. osn. šole

KANDIDATI naj dostavijo pismene vloge z dokazili o izpolnjenih pogojih, ki so določeni s tem oglasom, v 15 dneh po dnevu objave na naslov:
SOZD KIT Mesna industrija na Gorenjskem
TOZD Mesoizdelki, Šk. Loka, Mestni trg 20
Komisija za medsebojna razmerja

32/3–80

**Tovarna celuloze in papirja
DJURO SALAJ – KRŠKO
TOZD PAPIRKONFEKCIJA**

Razpisujemo – objavljamo prosta dela in naloge za nedoločen čas, in sicer:

- za opravljanje tehnologije in analitike proizvodnje II, en delavec z dokončano tehnično srednjo šolo;
- za opravljanje programiranja na kartonskem stroju, en delavec z dokončano srednjo tehnično šolo;
- za opravljanje strojno vzdrževalnih del II, 2 delavca s poklicno šolo kovinarske stroke, dvoizmensko delo;
- za opravljanje elektrovzdrževalnih del, 1 delavec s poklicno šolo elektrostroke, dvoizmensko delo;
- za kurjenje parnega kotla, 1 delavec s poklicno šolo kovinarske stroke in z izpitom za kurjača za visoko tlačne kotle, dvoizmensko delo;
- za opravljanje del in nalog pri kartonskem stroju, 8 delavcev z dokončano osemletko, dvoizmensko delo;
- za opravljanje strojepisnih in administrativnih del, 1 delavec z dokončano 4-letno administrativno šolo;
- za serviranje toplega obroka – malic, 1 delavka z dokončano osnovno šolo, deljen delovni čas.

Pri sprejemu na delo imajo prednost delavci z odsluženim vojaškim rokom.

S sprejetimi delavci bomo sklenili delovno razmerje s poskusnim delom 3 mesecev. Stanovanje ni na razpolago. Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 15 dneh po objavi v zaprti ovojnici na naslov: Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“ Krško–TOZD TES Brestanica, 68280 Brestanica. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po poteku roka za sprejemanje prijav.

35/3–80

Prevratne misli v kmečkih glavah

Po spominih obnovljeno delovanje Društva kmečkih fantov in deklet z Muhabera pri Novem mestu

Društva kmečkih fantov in deklet (DKFID) so začela nastajati na Slovenskem že kmalu po prvi svetovni vojni. V začetku jih je ustanavljala „Samostojna kmetijska stranka“ liberalnega meščanstva. Toda Društva so postajala vedno bolj napredno revolucionarno gibanje kmečko – delavske mladine. Pred drugo svetovno vojno so bili vodilni funkcionarji člani Komunistične partije. Društva so zajela množice kmečko – delavske mladine. Njihovo delo je bilo vsestransko, poučno gospodarsko, družbeno-politično, pa tudi družabno. Opravila so ogromno dela pri prosvetljevanju kmetov. Ko se je začela druga svetovna vojna in upor naših narodov proti okupatorjem, je Komunistična partija Slovenije štela Društva kmečkih fantov in deklet za svojo najbolj množično organizacijo. V decembru 1941 so društvo sprejeli kot celoto v Zvezo komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ).

Na Muhaberu so ustanovili Društvo kmečkih fantov in deklet 25. aprila 1937. Z organiziranjem sta začela kmečka sinova brata Franc in Tone Potočar, Jerinova z Muhabera. Tone se je pred ustanovnim zborom udeležil nekega tečaja v Novem mestu, ki ga je vodil okrožni odbor društev. Med drugimi sta k sodelovanju povabila tudi Jožeta Petriča, delavca z Muhabera, ki je bil sposoben govornik, marljiv človek in predan naprednim idejam, zato je postal nepogrešljiv pri vodenju društva. Brata Franc in Tone Potočar pa sta bila iz trdne in ugledne kmečke družine in zato za kmečke starše vzorna fanta. Njuna mati Marija, vdova, a gospodarica kmetije, je svoja sinova pri tem delu v vsem podpirala. Tako tudi drugi kmetje niso nasprotovali svojim sinovom in hčeram, da se včlanijo v društvo. Občni zbori in tudi drugi sestanki so bili pri Potočarjevih, kjer je bilo središče vse dejavnosti. Predsednik pa je bil France Potočar. V društvo so pritegnili yso mladiho Muhabera, Bučne vasi, Potočne vasi, Gor. in Dol. Kamenc, vasi Hudo in Daljnega vrha. Njihovih prireditev in tekmovalanj pa se je udeleževala še mladina iz drugih vasi.

Bili so izredno organizirani in delavni. Skrbeli so tudi za neoporečno vedenje članov. To so dosegali s tovariškimi opominjanjem. Seveda pa so o tem pogosto govorili tudi na svojih sestankih.

V hiši Potočarjevih – Jerinovih so imeli knjižnico. Prve knjige so nabrali pri članih, ki so jih društvu poklonili. Potem pa so jih dokupovali s prispevki za izposojene knjige. S tem se je najprej ukvarjal domači sin Lojze. Ko je ta odšel k vojakom, pa njegova sestra Ana.

Imeli so tudi dramsko skupino. Režiral je Rihard Romih. Naštudirali so igro „Dve neve-

sti“ in šli z njo 27. februarja 1938 gostovat v Prečno. Tam, kajšnji župnik Komljanec se je bal vpliva tega naprednega društva na Prečencane in jim je hotel nastop preprečiti s svojimi privrženci, organiziranimi v klerikalno organizacijo „Slovenski fantje“. Po vsej sili so jih hoteli odpraviti kam drugam. Toda igralci so vztrajali pri svojem in odigrali igro pred nabito dvorano.

OBLASTEM NEVSEČNO DEJANJE – Sprevod društva kmečkih fantov in deklet z Muhabera na tekmo koscev in žanjic 16. julija 1939 v Podhosto. Proti dvajseterici udeležencev spreveda je bil uveden sodni postopek zaradi revolucionarnih manifestacij.

Vsa leta do vojne so prirejali tekme koscev, oračev, grabljic, žanjic, teric in v ruženju koruze. To so bili veličastni kmečki prazniki, na katerih se je zbralo tudi več tisoč ljudi. Na takih prireditvah so nastopali tudi govorniki, komunisti, npr. Ivan Nemeč, agronom, Vinko Kristan, Milan Majcen, Drago Košmrlj, Ivan Kronovšek ...

Že 20. junija 1937 je bila prva tekma koscev. Pred vsako tekmo je bila manifestacija. Zbirališče je bilo ponavadi v Bršljini pri Kastelčevih, sedaj Kumpovih. Potem so v sprevo do korakali skozi Bršljin. Ko je bila 9. julija 1939 tekma teric, je bilo zbirališče v Novem mestu. Na čelu spreveda so jahali konjeniki z društveno zastavo. Bila je zelena, v sredini pa je bila na okroglem belem polju zelena štiriperesna deteljica. Nosili so tudi jugoslovansko in celo slovensko zastavo, čeprav to ni bilo dovoljeno. Za

konjeniki so šli kosci s kosami, grabljice z grabljami in podobno. Pogosto pa so se peljali tudi s kmečkimi vozovi, ki so jih okrasili z zelenjem in zastavami. Zmagovalci na tekmah so dobili praktična darila. Po tekmah so bile veselice, običajno pri Osolnikovih ali Potočarjevih na Muhaberu.

Aprila 1938 so hoteli prirediti proslavo ob obletnici kmečkih uporov. Oblastem se je to

zovovoma in s konjeniki v Podhosto na tekmo žanjic. Šli so skozi Prečno in vzklikali razne parole, npr. Delu čast in oblast! Slava Matiju Gubcu! Ko so prišli do Dol. Toplic, so jih orožniki ustavili in ugotovili, od kod so, a so jih pustili naprej. Čez dva dni so jih orožniki že zasliševali. Aretirali so Jožeta Petriča. Ovađil jih je prečenski župnik Komljanec, češ da so vzklikali „Dol farji!“, kar je bilo popolnoma izmišljeno. Vseeno je bil Jože Petrič šest tednov zaprt, nakar so ga zaradi pomanjkanja dokazov izpustili.

Okrožna Zveza KFID je prirejala razne tečaje. Bili so v hotelu Koklič, v Sokolskem domu in v gostilni Vinđšar, v posebni sobi. Trajali so po deset dni. Teme so bile različne, npr. o zgodovini, o nastanku države (o tem je govoril dr. France Hočvar), o metodah dela med ljudmi idr. Na te tečaje so prihajali ljudje iz vse Dolenjske.

V zimskih mesecih so imeli celo plesne vaje. Učil jih je Rihard Romih. Vaje so bile v Potočni vasi, v Bojančevi hiši, ki je imela veliko sobo, saj je bila v tej hiši prej gostilna.

DKFID je skrbelo tudi za gospodarski napredek kmetov. Z izkupičkom od veselice so kupili trier za čiščenje žit. Shranjen je bil pri Jerinovih. Člani so imeli pri uporabi popust. V načrtu so imeli nakup mlatilnice, a jim je vojna to preprečila. Želeli so uvesti zadrudni način življenja kmetov na vasi.

Po okupaciji so člani društva uničili svojo dokumentacijo, ostali pa so povezani. Skoraj vsi so postali člani OF, odšli so v partizane ali pa so ostali doma in podpirali NOB. Izdajalca ni bilo med njimi. Franca Potočarja, nekdanjega predsednika društva, pa so januarja 1944 kot pratizana ujeli domobranci in ga zverinsko mučili in ubili. Mati ga je s težavo prepoznala.

Po pripovedovanju Jožeta Petriča, Ane Počrvine in Lojza Potočarja zapisali člani zgodovinskega krožka OŠ Bršljin

POTA NARODNOSTNEGA IN SOCIALNEGA PREBUJANJA – Izlet kmečkih fantov in deklet iz Mirne peči, Muhaberja in Gotne vasi 29. maja 1939 v Karteljevo.

**Dom oskrbovancev
ALBINA DROLČA
Preddvor pri Kranju**

objavlja
naslednja dela
in naloge:

1. 2. MEDICINSKI SESTRICI z dokončano srednjo šolo za zdravstvene delavce
2. 1 MEDICINSKA SESTRA – FIZIOTERAPEVKA z dokončano srednjo šolo za zdravstvene delavce, s prakso na področju fizioterapije.

Delovno razmerje se sklenu za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Nudimo samska stanovanja v dvoposteljni sobah. Razpis velja 15 dni oziroma do zasedbe delovnih mest. Kandidatke naj pošljejo ponudbe na naslov: Dom oskrbovancev ALBINA DROLČA – Preddvor 64205.

33/3–80

**RAZPISNA KOMISIJA PRI ODELKU ZA
GOSPODARSTVO IN FINANCE SKUPŠČINE
OBČINE TREBNJE**

objavlja
prosta dela in naloge
s področja

REFERAT ZA RAČUNOVODSTVO (delo za nedoločen čas)

Pogoji:
srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 1 leto delovnih izkušenj

Osebnih dohodkov po pravilniku. Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom, dokazili o izobrazbi ter dosednji praksi pošljite v 15 dneh po dnevu objave razpisni komisiji pri oddelku za gospodarstvo in finance SO Trebnje. Prijavljeni kandidati bodo o izboru obveščeni v 15 dneh po preteku prijavnega roka.

31/3–80

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 18. I.

10.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Pavijani, Andree Navarra, Trobenta, Billov rudnik
 12.30 TV V ŠOLI: Zgodba, Rojstvo 15.55 JUGOSLAVIJA SLOVENIJA, prenos rokometne tekme iz Velenja
 17.15 POROČILA
 17.20 ŠOLA SMUČANJA: SMUK NARAVNOST
 Smučar, ki se upa spustiti po strmih bregu, se pravi, da vozi smuk naravnost, mora nihati s koleni, prehajati iz visoke v nizko držo, z izmeničnim podsvinjenjem pa dviganjem smučke in prestopanjem si izboljšuje občutek za ravnotežje ter zgublja strah pred drsenjem in hitrostjo. Naslednja naloga je poševni smuk. Če slednjega dobro obvlada, mu ni težko izvesti paralelni zavoj k bregu, ki mu omogoča, da se ustavi po želji. O teh sestavinah

smučanja bo govorila tokratna oddaja, prihodnji petek pa bosta na vrsti pluzenje in pluzni zavoj.
 17.30 ČUVAJ PARKA
 18.00 ČEZ TRI GORE...: PREKMURSKI OKTET
 18.30 OBZORNIK
 18.40 PLANIRANJE SKOZI DRUŽBENE SISTEME
 Način planiranja je odvisen od tega, ali je njegov nosilec kapitalist, država ali pa delavec. Tudi v Jugoslaviji je pred zadnjo vojno planiranje temeljilo na zahtevah kapitalistov, obnova domovine je zatem naravna državnost oz. centralistično planiranje, z uvajanjem in izpopolnjevanjem samoupravljanja pa o planiranju odločajo delavci, od njih je odvisen družbeni razvoj.
 19.00 SPEKTER
 Oddaja o znanstvenih dosežkih bo najprej prikazala, kako pomemben vir prehrane je koroza, nato pa bomo spoznali, kako si za povečanje pridelka tega žita prizadevajo v Afriki, Aziji in Južni Ameriki.
 19.10 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 PETA STRAN STUDIA, zabavnoglasbena oddaja
 20.55 A. Haley: KORENINE NOVE GENERACIJE

22.25 V ZNAMENJU
 22.40 NOČNI KINO: PREPOZNO ZA HEROJE
 Film, ki bo zaključil petkov spored, je posnel ameriški režiser Robert Aldrich. Gre za izvrsten vojni film, ki pa ne postavlja v ospredje bitke, ampak značajske in nprave značilnosti junakov. Tako rekoč samomorilsko akcijo na pacifiškem otoku morata med zadnjo vojno izvesti svojeglava ameriška vojaka. Njun boj z japonskim oficirjem je potrjevanje bistroumnosti in junštva, ki pa v nesmiselnem vojnem vrtincu nima nikakršne veljave. To se izkaže na koncu filma. Glavni vlozi igrata Michael Caine in Cliff Robertson.

2
 16.55 Test - 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Mladinska oddaja - 18.45 Potopis - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Družba in kultura - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.15 Portreti - 22.00 Glasbena oddaja - 23.00 Janis Joplin (ameriški film)

SOBOTA, 19. I.

1
 8.00 POROČILA
 8.05 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
 8.20 MINIGOLCI V GLASBENI DEŽELI
 8.55 KURIR GOCE DELČEVA
 9.05 PUSTOLOVŠČINA
 9.35 J. Mortimer: WILL SHAKESPEARE
 10.25 ČLOVEKOVO TELO: SLUŠNE ZAZNAVE
 10.55 PLETERČANI, dokumentarna oddaja
 11.35 625
 12.10 POROČILA
 12.55 SMUK ZA MOŠKE, prenos iz Wengna
 15.25 POROČILA
 15.30 GOSPOD PREDSEDNIK NA OBISKU, mladinski film
 Jakec živi pri očetu in mačehi, ki posvečata vso pozornost drugemu

otroku. Tako v glavnem skrbi za fantiča stara mati, ta pa seveda ne more razumeti vseh njegovih težav, zato se Jakec zateka v svoj sanjski svet, v katerem se srečuje s prijaznim predsednikom, ki ima podobo njegovega očeta. Teh Jackovih sanjarij odrasli nočejo dojeti kot fantov beg pred neprijazno resničnostjo, zato se z njim napotijo k zdravniku. S tem tega poljskega filma, ki ga je zrežiral Jan Batory, še ni konec. Igrajo Janusz Pomaski, Irena Malkiewicz, Beata Tyszkiewicz, Leon Niemczyk, Jan Machulski in drugi.
 17.00 ČIBONA. CRVENA ZVEZDA, prenos košarske tekme
 18.35 NAŠ KRAJ
 18.45 ROBINOVO GNEZDO

19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 TV DNEVNIK
 20.00 J. Dietl: ZUPAN NAŠEGA MESTA
 21.00 BOB IN CAROL IN TED IN ALICE, film
 Enajst let je minilo, odkar je ameriški režiser Paul Mazursky posnel tole prikupno komedijo o dveh zakonskih pari, ki drug drugemu skrivaj zavadata zakonsko srečo. Naslovne junake igrajo Natalie Wood, Robert Culp, Elliot Gould in Dyan Cannon.
 22.45 ČUDOVITA PREDSTAVA
 23.30 TV KAZIPOT
 23.50 POROČILA

2
 17.45 Znanost - 18.30 Narodna glasba - 19.00 V svetu brez svojega sveta - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Večer z Minkom Kamberovičem, solistom sarajevskega baleta - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Dokumentarna oddaja - 21.40 Spotna sobota

NEDELJA, 20. I.

1
 7.45 POROČILA
 7.50 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: ANSAMBEL JOŽETA KREŽETA
 8.20 DEDIŠČINA ZA PRIHODNOST, dokumentarni film
 9.15 ČEBELICA MAJA

9.40 SLALOM ZA MOŠKE, prenos iz Wengna
 11.05 DISNEYEV SVET
 11.55 LJUDJE IN ZEMLJA

12.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos iz Wengna
 14.00 TV KAZIPOT
 POTOPIS
 KOMORNA GLASBA SKOZI STOLETJA: SODOBNOST
 POROČILA
 MUSICAL ZA DOBRO JUTRO
 ŠPORTNA POROČILA
 TOM JONES, film
 Po znamenitem istonaslovnem romanu H. Fieldinga je scenarij za film, ki ga je pred sedemnajstimi leti posnel Tony Richardson, spisal znani angleški dramatik John Osborne.

Slednji je Fieldingovo zgodbo o angleškem načinu življenja v 18. stol. sicer nekoliko spremenil, osnovne značilnosti pripovedi pa so vseeno ostale neokrnjene. Tako tudi film govori o naslovnem junaku, najdenčku, ki se mora izvleči iz številnih pustolovskih zank, na koncu pa mu uspe poročiti se s hčerjo svojega akrbnika. Skrbno realistično zastavljeni film je prepleten tudi s humorističnimi scenami, igrajo pa Albert Finney, Susanne York, Hugh Griffith, Edith Evans in drugi.
 19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 S. Pavič: VROČI VETER
 21.05 SVET NA RAZPOTJU NASPROTNIKI ALI PARTNERJI
 22.05 RISANKA
 22.10 ŠPORTNI PREGLED
 22.40 V ZNAMENJU

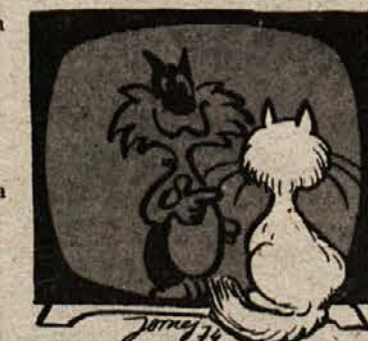
2
 16.05 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Konj, moj prijatelj - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Celovečerni film

PONEDELJEK, 21. I.

1
 10.00 TV V ŠOLI: Gledališče, Boj za obstanek, Čričkov album, Naši kraji
 12.40 TV V ŠOLI: Sestra in brat, Klub mladih matematikov
 16.20 KMETIJSKA ODDAJA
 17.20 POROČILA
 17.25 VRTEC NA OBISKU: VESELO NA DELO
 17.40 VELESALOM ZA MOŠKE, posnetek iz Adelbodna
 18.05 LJUDSKA USTVARJALNOST V SRBIJI
 Oddaja bo prikazala bogastvo ljudske ustvarjalnosti, ki po raznovrstnosti motivov sodi med eno naj-

bolj izpovednih izročil slovanskih narodov.
 18.35 OBZORNIK
 18.45 MLADINSKA ODDAJA
 19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 L. Ristić: GORAN, zagrebška televizijska drama
 21.10 KULTURNE DIAGONALE
 21.50 V ZNAMENJU

2
 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Gledališče strička Branina - 18.00 Pravljičarica - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 18.50 Športna oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 TV drama - 21.20 Glasbeni trenutek - 21.25 Panorama - 22.10 TV dnevnik - 22.25 Glasbena oddaja

TOREK, 22. I.

1
 10.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Boj za obstanek, V avtobusu, Čričkov album, Bačka
 12.35 TV V ŠOLI, Dnevnik 10, Zgodbe iz narave
 17.15 POROČILA
 17.20 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
 17.35 ISANI SVET: PO SLEDEH ZELENE BRATOVŠČINE
 Mladim namenjena oddaja bo govorila o lovu in izpostavila vpraša-

SREDA, 23. I.

1
 9.55 in 12.55 SLALOM ZA ŽEN-SKE, prenos s Pohorja
 16.20 SLALOM ZA ŽEN-SKE, posnetek s Pohorja
 17.20 POROČILA
 17.25 Z BESEDO IN SLIKO: ČAROVNIK UJATA, 3. del
 17.45 MONIRJI FOTOGRAFIJE
 18.10 MEDNARODNO TEKMOVANJE VIOLINISTOV NA DUNAJU
 18.45 OBZORNIK

ČETRTEK, 24. I.

1
 10.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Risanka, Boj za obstanek, Nov plašč, V. Lina, Mačva
 12.30 TV V ŠOLI: Musical, Ali ste vedeli?
 17.05 POROČILA
 17.10 ŽIVLJENJE NA ZEMLJI
 Na sporedu bo prva od številnih poljudnoznanstvenih oddaj, ki jih je za angleške televizije pripravil David Attenborough. Glavni vprašanji, na kateri bodo skušale odgovoriti posamezne oddaje, se glasita

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 18. I.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (Muenchhausen - M. Vodopivec: Dve zgodbi lažnjivega Kljukca). 8.50 Naši umetniki mladim poslušalcem. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 12.30 Kmetijski nasveti (Slavko Gliha: Delo Zavoda za ekonomiko kmetijstva pri Kmetijskem inštitutu Slovenije). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 V plesnem ritmu s hrvaškimi skladatelji. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Zabavna glasba. 18.00 Operne arije in monologji. 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Minute z ansamblom Gorenjci. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni mozaik. 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 19. I.

8.08 Pionirski tednik. 9.05 Z radiom na poti. 10.05 Sobotna matineja. 11.05 Zapijmo pesem. 11.20 Svetovna reportaža. 11.40 Zapijmo z nami. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (Miran Brinar: Semenska plantaža zelene duglazije pri nas). 12.40 Veseli domači napjevi. 14.05 Kulturna panorama. 15.30 Zabavna glasba. 17.05 Spoznavajmo svet in domovino. 18.30 Iz dela GMS. 19.45 Minute z ansamblom Nika Zajca. 20.00 Sobotni zabavni večer. 21.30 Oddaja za naše izseljenice. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Portreti jugoslovanskih ustvarjalcev in pustvarjalcev zabavne glasbe. 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 20. I.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (Miroslav Madjer: Kako je bilo in kako ni bilo). 8.47 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši? 10.05 Panorama lahke glasbe. 11.00 Pogovor s

nje, ali je organiziran odstrel divjadi res samo eden od načinov za zagotovitev naravnega ravnotežja ali pa gre za izživiljanje nizkih človeških nagnov. Na primer: od skupnega števila na leto pobitih živali v slovenskih gozdovih gresta kar dve tretjini na račun fazanov. Teh pobijejo lovci 60.000, predtem pa jih vzgajajo, kajpak za odstrel; zato je res veliko vprašanje, ali je tako početje samo ohranjanje naravnega ravnotežja ali pa uživalsko pobijanje. Za razvedrobo lovca na svoj način odigral tudi pantomimik Andres Valdes.
 18.05 STAROGRADSKJE PESMI
 18.35 OBZORNIK
 18.45 PO SLEDEH NAPREDKA
 19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 AKTUALNA ODDAJA

19.00 NE PREZRITE
 19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 FILM TEDNA: DOSJE 51
 Visoki francoski uradnik postane za nimitv za obveščevalno službo, zato ga agenti slednje začnejo spremljati na vsakem koraku. Odkrivajo njegove življenjske navade, drobne skrivnosti, morebitno homoseksualno nagnjenje ipd. O človeku, ki naj bi delal zanj, hoče imeti obveščevalna služba domala vse mogoče podatke, zato agenti tako dolgo ne nehajo vohljati, dokler uradnik ne stori samomora. Taka je vsebina francosko-zahodnonemškega filma, ki je režiser Michel Deville 1978 posnel po romanu Gillesa Perraulta in o njem dejal tudi tole: „Zelel sem prikazati ranljivost nekega človeka in njegovo nemoč pred opremljenostjo obveščevalne službe. Zanimalo me je stališče obveščevalcev, in ne žrtve.“ Film je bil deležen številnih priznanj na mednarodnih festivalih, v San Sebastianu je dobil drugo nagrado, predvajali pa so ga tudi na beograjskem Festu. Igrajo Roger Planchon, Francoise Lugagne, Fran-

Koliko vrst živih bitij je dandanes na Zemlji? Kdaj, zakaj in po kakšnem vrstnem redu so se živali in rastline razvile? Znanstvenik je prepotoval tudi najbolj oddaljene in neznane dele sveta, snemal v vseh mogočih razmerah - vse to zato, da bi bili odgovori na zastavljena vprašanja čim bližje resnici. Tokratna oddaja bo prikazala najrazličnejše fosile, na osnovi katerih si je moč približno predstavljati, kakšno je bilo življenje na Zemlji pred 2000 milijoni let.

18.00 KURIR GOCE DELČEVA
 18.30 OBZORNIK
 18.40 NA SEDMI STEZI
 19.15 RISANKA
 19.26 ZRNO DO ZRNA
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 TRETJA RAZSEZNOST

21.15 H. Fallada: ČLOVEK HOČE NAVZGOR
 22.10 V ZNAMENJU
 22.25 NENAVADNI POKLIČ: GLASBENIK MILKO SPARMBLEK

2
 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Pionirski TV studio - 18.15 Nove knjige - 18.45 Narodna glasba - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Zabavnoglasbena oddaja - 20.50 danes, jutri - 21.10 Zenska danes - 22.00 Po zija

2
 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Evropsko prvenstvo v drsanju (prenos tekmovanja parov iz Goeteborga) - 22.00 Pop glasba

21.35 ODPRTO ZA USTVARJALNOST
 22.05 V ZNAMENJU
 22.20 EVROPSKO PRVENSTVO V DRSANJU, prenos tekmovanja moških iz Goeteborga

2
 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Tehnica za natančno tehtanje - 18.15 Znanost - 18.45 Humoristični klub - 19.30 TV dnevnik - 20.00 3-2-1... gremo - 23.00 Včeraj, danes, jutri

SREDA, 23. I.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Tone Robič: Nujno moramo opredeliti območja hrbovskega kmetijstva). 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti. 14.05 Razmišljanje, ugotavljanje... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Vokalni kvintet Gorenjci in ženski zbor Solidarnost. 18.15 Naš gost. 18.30 Kaj radi poslušajo. 19.45 Minute z ansamblom Borisa Franka. 20.00 Koncert za besedo (Josip Murn). 20.25 Skladbe Schumanna in Volkemanna. 21.05 Odlomki iz G. Rossinija opere Italijanka v Alžiru. 22.20 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05-4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 24. I.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Mladina poje. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Znanje melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (Zvone Pelikan: Prodor kmetijske mehanizacije lastne proizvodnje). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Mehurčki. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Vsa zemlja bo z nami za pesla. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 18.35 Nova posnetka starejših del Jakoba Ježa in Lojzeta Lebiča. 19.45 Minute z ansamblom Mojmir Sepeta. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.05 Literarni večer (E. Kardelj: Bodočnost slovenskega naroda). 21.45 Glasbena medigra. 22.20 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Plesni popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05-4.30 Nočni program.

9. februarja bodo v Črnomlju nastopili mladi simfoniki iz Avstrije

V počastitev slovenskega kulturnega praznika bo gostoval v Sloveniji zvezni mladinski simfonični orkester iz Avstrije. Orkester, ki mu dirigira Ernst Mezendorfer, bo s programom simfoničnih skladb od klasične do romantike nastopil najprej v Novi Gorici in Ljubljani, 9. februarja ob 18. uri pa ga bodo slišali obiskovalci v črnomaljskem kulturnem domu.

Glasbena mladina Bele krajine in črnomaljska glasbena šola si prizadevata, da bi mlade avstrijske simfonike slišalo čimveč belokranjskih šolarjev. Prav v ta namen so privedli obvestili vodstva vseh osnovnih in drugih šol v črnomaljski in metliški občini dober mesec pred prireditvijo, da bi se na ta vsakakor imenitni glasbeni dogodek dobro pripravili.

PREŠERNOVA DRUŽBA

MISEL IN DELO EDVARDA KARDELJA

Blizu se 27. januar, dan, ko bomo minilo 70 let od rojstva velikega revolucionarja in misleca Edvarda Kardelja. Ob tej priložnosti priporočamo vsem, da naročijo knjigo Franca Setinca „Misel in delo Edvarda Kardelja“, knjigo, ki na dostojen, vsakomur razumljiv način uvaja bralca v celotni, vsestranski pomenljivo svet Kardeljeve misli in življenja. To, 260 strani obsegajočo, v platno vezano knjigo lahko naročite pri Prešernovi družbi v Ljubljani, stane pa samo 70 dinarjev. Pišite na naslov: Prešernova družba, Borsestova 27, 61000 Ljubljana, ali pa knjigo naročite telefonsko, številka (061) 21-440.

DARILO ZA PEPCO KARDELJ – Tapiserijo „Puntarji“, ki jo je celodnevni osnovni šoli na Bizeljskem poklonila slikarka Cvetka Miloš iz Brežic, so na slovesnosti ob poimenovanju šole po Edvardu Kardelju sklenili podariti vdovi pokojnega revolucionarja in teoretika našega socialističnega samoupravljanja. Za šolo pa bo Miloševa naredila novo tapiserijo večjih dimenzij. (Foto: Jožica Teppy)

Kakšne kulturne sadeže naj da nova petletka?

Novo petletno obdobje kulturnega razvoja v Sloveniji naj bi načrtovali ob spoznanju, da kultura še ni enakopravna – Poudarek bo na knjigi in spomeniškem varstvu

Kultura se tako slabotno vrašča v najrazličnejše oblike družbenega življenja, da o njej nikakor še ne moremo govoriti kot o zadovoljivem nepogrešljivem vsakdanjiku. Ugotovitev je grenka, vendar je resnična. V srednjeročnem obdobju, ki se bo izteklo letos, ni bilo malo naporov, da bi kulturi ugledili pota do tam, ko naj bi postala neobhodna sestavina celotne družbene reprodukcije. Samoupravno in tudi prek delegacij ni šlo, zatakalo se je celo tam, denimo pri načelih, kjer se ne bi smelo. Prizadevanje je često zadelo ob vprašanje miselnosti in zavesti, to pa, kot vemo, se ne da spreminjati čez noč, na ukaz, z administrativnimi ukrepi.

Pri načrtovanju nove kulturne petletke je tako spoznanje neizogibno. Nadaljevati bo treba na „zapuščini“ sedanjega razvojnega obdobja, najbolj pa

se vpreči in reševanje tistih temeljnih vprašanj, ki so usodno zavirala celoten razvoj. Zato bo nujno pravilno načrtovati že „spodaj“, v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. V uvodnih določilih, kakšna bodi okvirna usmeritev slovenskega kulturnega razvoja v obdobju 1981 – 1985, je poudarjeno, naj bi v tozidih in krajevnih skupnostih izdelali takšne plane in programe, ki bodo enakopravno kot druge dejavnosti upoštevali tudi kulturo. Šele to bo, ko bo popolnoma zaživel delegatski sistem, omogočalo svobodno menjavo dela na kulturnem področju zastaviti in izpeljati tako, kot to določa ustrezní zakon.

Okvirna usmeritev „vidi“ v novi petletki pomemben napredek malone za vse kulturne zvrsti. Če so slovenske založbe do zdaj natisnile letno po 280 knjig v skupni nakladi 500.000 izvodov, se s tako produkcijo poslednje ne bo moč več zadovoljiti. Republiška kulturna skupnost predvideva med drugim, naj bi se sredstva v ta namen v naslednjem petletnem obdobju podvojila. Povečanim potrebam po knjigi naj bi sledilo tudi knjižničarstvo. Omogočiti bo treba, je podčrtano v okvirni usmeritvi, da bo najmanjši dotok novih knjig v knjižnice ena knjiga na deset prebivalcev. Knjižničarska dejavnost naj bi bila posledje bolj vraščena v sistem družbenega informiranja, strokovnega in kadrovskega usposabljanja, tej nalogi pa bo lahko kos, če bo knjižničarstvo samo kadrovske in strokovno usposobljeno.

S sijem odličja

Najvišje priznanje ZKOS – odličje Svobode – tudi Vladu Podgoršku iz Brežic in Edvardu Rusu iz Kočevja

Vlado Podgoršek

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je podelila na decembrski konferenci 43 odličij Svobode, najvišjih priznanj za dolgoletno prizadevanje, kvalitativno in uspešno vodstveno delovanje na področju ljubiteljske kulture. Odličje Svobode s srebrnim listom sta dobila tudi Vlado Podgoršek iz Brežic in Edvard Rus iz Kočevja.

Podgoršek že dve desetletji deluje kot režiser, igralec, dr-

namenjena varstvu kulturne dediščine. Samo za največje naloge na področju spomeniškega varstva bi bilo potrebno podvojiti vsote. Med te naloge sodijo: sanacija in oživiljanje spomenikov NOB, gradov in drugih pomembnih spomenikov ter starih mestnih jeder.

To in še marsikaj upošteva usmeritev kulturnega razvoja za naslednjih pet let, videna skozi republiška očala. Okvirne smerice veljajo kajpak tudi za pokrajinski in občinski kulturni razvoj, le da so detajlni interesi slednjih včasih drugačni ali pa celo nasprotni republiškim. Določitev enotne prispevne stopnje za skupni program republiške kulturne skupnosti je namreč prenekateri občinski kulturni skupnosti (novomeški že!) izbila iz glave lastno iniciativo, tu in tam onemogočila lokalni razvoj, ponekod pa „vzela“ še to, kar so v občinah do zdaj dosegli. To pa je že stvar posebnega zapisa.

SROMLJANI ŠTUDIRAJO DRŽICA IN HADŽICA

Člani amaterskega odra v Sromljah se že dalj časa pripravljajo na začetek nove sezone. Pripravljajo dve komediji. Za nastop v delu „Tripče de Utočce“ Marina Držica vadi svoje vloge trinajst igralcev, trije člani amaterske odra pa bodo izvedli „Državnega lopova“ sodobnega avtorja Fadiha Hadžića.

Vilma Bukovec – glas, ki za mnoge še dolgo ne bo doseljiv.

vec je trebanjska rojakinja. V zgodovino slovenske operne ustvarjalnosti se je vpisala kot zgleden lik solistične pevke. Oblikovala je vrsto vrhunskih vlog. Najvišji vzpon je po mnenju mnogih dosegla z naslovno vlogo v Massenetovi „Manon“, za katero je prejela tudi Prešernovo nagrado.

Vilma Bukovec je bila več kot dve desetletji priznana primadona ljubljanske Operne. Do zadnjega je ohranila izjemno umetniško in delovno zadržljivost. Velikokrat je gostovala po velikih odrih doma in v tujini, z vseh tekmovalnih opernih solistov, ki se jih je udeležila, je prinesla nagrade.

Edvard Rus

Pred prihodom v Kočevje leta 1952 je pet let deloval v Hrasniku. Svojega kulturnega delovanja v Kočevju Rus do danes ni ustavil. Je član Svobode, nekaj let pa je bil tudi predsednik občinske Zveze kulturnih organizacij v tem mestu. Pripomogel je, da se je kulturno življenje na Kočevskem močno razvilo. Trenutno opravlja blagajniška opravila pri ZKO in tajniška za DPD Svoboda, poleg tega poje v kočevskem pevskem zboru.

Podgoršek in Rus sodita med tiste kulturne delavce na Slovenskem, o katerih je Jože Humer, predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije,

dejal: „Med stotisoči slovenskih ljubiteljev so tisoči takih, ki na svojih plečih nosijo skupen tovor organizacijskih del, takih, ki s svojimi rokami oblikujejo izpovedno moč ljubiteljskih ustvarjalcev, takih, ki s svojo vero v poslanstvo kulture ožarjajo duha drugih, in takih, ki znajo bolj od drugih vzbuhati lakoto po kulturi. Med njimi jih je nekaj deset dobitnikov odličij Svobode.“

Morda je zdaj pravi trenutek, da storite nekaj zase!

Dinamika sodobnega poslovnega in privatnega življenja vas utruja in vam jemlje življenjske moči.

Zdravilišče Šmarješke Toplice vam s svojim izvensezonskim zdravljenjem pod zelo ugodnimi pogoji in po nizkih cenah omogoča pospešeno vračanje vaših moči.

KOMPLETNA ZDRAVSTVENA OSKRBA S POLNIM PENZIONOM IN ZDRAVLJENJE PO NASVETU ZDRAVNIKA STANE 300,00 DINARJEV NA DAN.

Razen tega vam priporočamo tudi zdravljenje z AKUPUNKTURO – staro, preizkušeno kitajsko metodo zdravljenja in obisk KOZMETIČNEGA SALONA, ki je odprt vsak dan.

PRIPOROČA SE „KRKA“
TOZD ZDRAVILIŠČA
Zdravilišče Šmarješke Toplice
tel.: (068) 84-900, 84-901

38/3-80

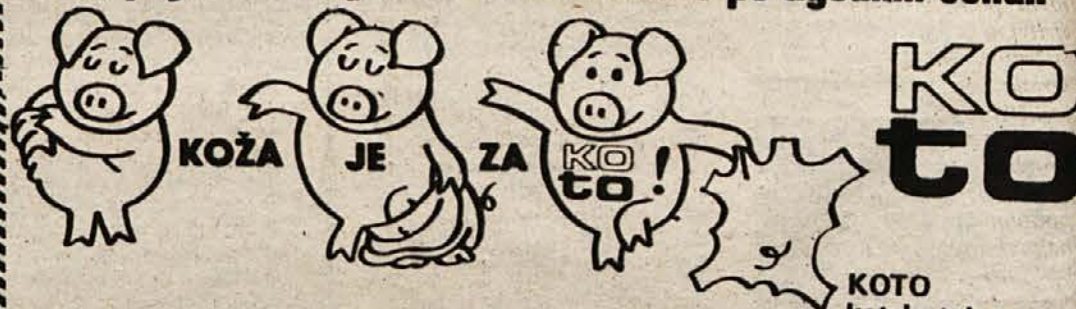
Od 15. 1. do 2. 2. 1980

POSEZONSKO ZNIŽANJE CEN do 40%

konfekciji, pleteninam, perilu in obutvi

trgovska hiša maximarket
LJUBLJANA, Trg revolucije 1

Odkupujemo svinjske ter ostale kože po ugodnih cenah

KOTO
koteks tobus
in zbirnice
kmetijskih zadrug

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA
„DJURO SALAJ“ KRŠKO

objavlja
prosta dela oz. naloge za:

TOZD CELULOZA

4 NK DELAVCI PRI ANDRITZ STROJU

Pogoji:
– nekvalificirani delavci
– delo v treh izmenah

TOZD TRANSPORT

4 NK DELAVCI ZA RAZKLADANJE PREMOGA

Pogoji:
– nekvalificirani delavci
– delo v treh izmenah

DS SS – LABORATORIJ

DOLOČEVANJE KVALITETE CELULOZE

Pogoji:
– lahko nedokončana srednja šola
– delo v treh izmenah

Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire najpoznejše v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

43/3-80

PETROL LJUBLJANA
TOZD Trgovina na debelo
Poslovna enota Brežice

razglašča prosta dela in naloge

ADMINISTRATORJA
v skladišču Brežice.

Pogoji: končana dvoletna strokovna šola, znanje strojepisja
Dela in naloge se združujejo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja en mesec.
Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati v 15 dneh po objavi tega oglasa na upravo poslovne enote Brežice, Lenart 1.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

45/3-80

DO „VARNOST“
LJUBLJANA, o. sub. o.,
TOZD VAROVANJE PREMOŽENJA
KOČEVJE, o. sub. o.

VABI K SODELOVANJU
za opravljanje nalog in opravil

VEČ VARNOSTNIKOV
za TOZD

Varovanje premoženja – območje občine Kočevje

Pogoji:
Poleg splošnih z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
– nedokončana osnovna šola (6 dokončanih razredov)
– primerne moralno-politične lastnosti
– uspešno opravljen preizkus znanja (Uradni list SRS št. 27/76).

Poskusno delo traja 90 dni. Osebni dohodek je določen po pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke in nadomestila osebnih dohodkov. Rok prijave je 15 dni po dnevu objave. Pismene ponudbe sprejema komisija za delovna razmerja TOZD Varovanje premoženja, Kočevje, Kidričeva 8. Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu izbire v 30 dneh.

44/3-80

emona globtour
turistična agencija – travel agency
novi mesto

ZA LJUBITELJE SMUČANJA
26. 1. ŠE NEKAJ PROSTIH MEST

– V AVSTRIJI: Innerkrams, Mauterndorf, Reichenfels, Silliaň, St. Jakob
– v ITALIJI: Gitsvhberg, Rasen, San Martino di Caströzza
VABIMO VAS NA OBISK SEJMOV V MUENCHNU:
– MEDNARODNI OBRTNIŠKI SEJEM: odhodi 8. in 10. marca
– MEDNARODNI SEJEM „BAUMA“ odhod 14. aprila
OTOK SONCA HVAR:
od 1. do 21. marca za samo od 1.830 do 2.040 din.
Informacije in prijave:
GLOBTOUR Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 19,
telefon: (068) 25-125 in 25-789

49/3-80

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNA ŠOLA
XV. SNOUB-BELOKRANJSKA V METLIKI

razpisuje prosta dela in naloge

– UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOV. JEZIKA
– za nedoločen čas

Pogoji: predmetni učitelj ali profesor s PA ali FF, lahko tudi pripravnik.

– UČITELJA ZGODOVINE, SP. DRUŽBE, ZE. DMV – za določen čas do 15. 7. 1980 (z možnostjo podaljšanja še za 1 leto)

Pogoji: predmetni učitelj ali prof. ZG-ZE, lahko tudi pripravnik.

Ostali pogoji po zakonu o osnovni šoli.
Nastop dela: 1. ali 11. 2. 1980 ali po dogovoru.

Prijave sprejema ravnateljstvo šole 8 dni po objavi razpisa.
Kandidati bodo o rezultatih obveščeni v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

39/3-80

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

Zaupajte nam svoje težave
Skupaj z vami bomo pripravili oglas ali reportažo
Na vašo željo posredujemo objavo vaše reklame v katerem koli jugoslovanskem časopisu ali reviji
Nudimo vam strokovne fotografiske usluge na področju industrijske, modne in reklamne fotografije
Za potrebe vaše propagande prevzamemo kompletno izdelavo reklamnih edicij – prospektov, katalogov...

ZAČETEK POTI K ZANESLJIVEMU POSLOVNEMU USPEHU – OGLAS V DOLENJSKEM LISTU

POKLIČITE NAS
po telefonu (068) 22-365, ali pa nas obiščite v novih poslovnih prostorih na Glavnem trgu 5

EKONOMSKA PROPAGANDA – DOLENJSKI LIST

Za športno „privijanje“

Ob vsakočrvenih pozivih k varčnejemu in skromnejšemu obnašanju na vseh področjih se nekako samo po sebi pojavlja vprašanje, kako poziv vnesti v program in delo športnih aktivnosti, če toliko bolj, če vemo, da je telesna kultura že od nekdaj ena najbolj prizadetih družbenih dejavnosti.

Nedavno sklep slovenskih telesnokulturnih delavcev je bil prisluslniti stabilizacijskim načrtom, vendar ne za vsako ceno. Razlaga takšnega pomisleka je enostavna, če vemo, da se na zvezni ravni ponekod razpravlja o širitvi nekaterih tekmovalnih sistemov, ki pa, to vsi vemo, terjajo ogromna finančna sredstva, ki bi jih pred stabilizacijskimi hotenji družbe verjetno sila težko opravičili. S takšnimi in podobnimi poskusi bo treba najprej opraviti, nenazadnje pa tudi ponovno prelistati

po že sprejetih programih nekaterih množičnih akcij in prireditelj bodisi na republiških ali občinskih ravneh. Prehudega „skoparjenja“ si seveda ob lanske letni uspehih pri dviganju množičnosti in skrbi za delavca na področju telesne kulture vsekakor ne smemo privoščiti. Koga bo mogoče zanimalo, kakšne spremembe bodo stabilizacijska hotenja prinesla na Dolenjsko. Odgovor bo preprost: ob že tako skromnih vlaganjih v razvoj telesne kulture pri nas bi bilo vsakršno brezglavo „privijanje“ lako škodljivo, da ne zapremo usodno!

Sicer pa: zadostiti potrebam delavca danes ni težko, mnogo manj preprosto je ugoditi včasih nevsakdanjim zahtevam nekaterih športnikov, ki jim vse prepogosto pogledamo skozi prste. Vsa vemo, kje začeti.

BOJAN BUDJA

Priprave poplačane s finalom?

Novomeški „plavutarji“ Suzana Zevnik Daniel Vohar in Toni Strniša pričeli v ponedeljek pod vodstvom trenerja Draga Lesa priprave za svetovno prvenstvo

Marsikdo se bo začudil, ko novomeško-telovadkinjo Jasno Dokl omenjamo s trojico tekmovalcev Kluba za podvodne aktivnosti Novo mesto Suzano Zevnik, Danielom Voharjem in Tonetom Strnišo. Toda naj v isti sapi dodamo, da bo ob Doklovi omenjena trojica povečala število novomeških športnikov na svetovnih prvenstvih. Zevnikova, Vohar in Strniša so si namreč z izrednimi uspehi na nedavno minulem državnem prvenstvu v hitrostnem plavanju praktično že zagotovili udeležbo na svetovnem prvenstvu, ki bo od 1. do 10. avgusta v Bologni.

Za trojico novomeških „plavutarjev“ se je od ponedeljka pa vse do odhoda na svetovno prvenstvo pričelo povsem drugačno življenje. Pod vodstvom trenerja Draga Lesa so namreč pričeli pripravljati za največji shod hitrostnih plavalcev sveta. O tem nekaj več Drago Les:

„Čuj naših priprav je čim bolj pripraviti omenjeno trojico za nastop v

Bologni, kjer, še posebej Zevnikova, niso brez možnosti. Tako bomo

BADOVINAC MED KANDIDATI ZA REPREZENTANCO

Posebna komisija Kegljšaške zveze Slovenije je pred kratkim izbrala osem kandidatov za sestavo reprezentance, veliko pristanje dolenjskih kegljaških delavcev pa je postavitev na spisek tudi nadarjenega tekmovalca iz Metlike Nikice Badovinca. Slednji se za izbirne nastope vneto pripravlja, prvo pregledno tekmo pa so imeli kegljaci pred dnevi v Zagrebu. Med desetorico najbolje uvrščenih kandidatov za sestavo naše reprezentance, ki bo sodelovala na svetovnem prvenstvu v Romuniji, ni bilo imena mladega Metličana. Sicer pa bo priložnosti za potrditev in dokazovanje še nekaj.

N. GOLEŠ

ZE PETNAJSTIC NA STOL

Marljivi delavci Koordinacijskega odbora planinskih društev in OO ZJB Jesenice pripravljajo od 15. do 17. februarja že 15. jubilejni pohod na Stol, najvišji vrh Karavank. Nič čudnega torej, če so se organizatorji za letošnji prireditelj še posebej pripravili, ob koncu pohodov pa bo oba dneva proslava s kulturnim programom pred Valvazorjevim domom. Podrobneje vas bomo o prireditvi seznanili prihodnjič.

Skupno za dvig rokometna

Prvo srečanje medobčinskih rokometnih zvez Dolenjske in Zasavja – Tesnejše sodelovanje – Tudi športni del

V novomeški športni dvorani je bilo v soboto prvo in poslednje tradicionalno srečanje medobčinskih rokometnih zvez Dolenjske in Zasavja. Omenimo naj samo, da je takšna oblika sodelovanja pri nas povsem nova, zato gre zamisliti predsednika medobčinske rokometne zveze Dolenjske Janeza Struklja vsa podpora.

Naj omenimo samo nekaj pridobitev, ki jih takšna srečanja prinašajo. Tako so se rokometni delavci Dolenjske in Zasavja v soboto dogovorili o tesnejšem sodelovanju, zavzemajo skupnih stališč do smeri

nic Rokometne zveze Slovenije, ne nazadnje pa takšno sodelovanje prinaša tudi dvig ravnih rokometov. Prav zato so se v soboto dogovorili tudi o okvirnem datumu drugega srečanja, ki bo predvidoma v aprilu v Šmartnem.

Za konec rezultati športnega dela, v katerem so se pomerile vse rokometne selekcije od pionirskih pa do sindikalnih in članskih:

PIONIRJI: Bršljin – Trbovlje 21:8 (12:5); MLADINCI: Sentjernež – Rudar (Trbovlje) 15:21 (5:11); PIONIRKE: Stopiče – Šmartno 14:5 (7:1); MLADINKE: Novo mesto – Radeče 7:8 (3:6); SELEKCIJA ROKOMETNIH DELAVCEV: Dolenjska – Zasavje 15:16 (4:7); SINDIKALNE EKIPE: IMV – Tovarna usnja Šmartno 17:20 (9:11); ČLANI: Krka – Šmartno 10:14 (4:8).

TREBNJE: PRVA BARTOLJ IN BUKOVCEVA

Nedavno tega se je v Trebnjem končalo občinsko kegljaško prvenstvo, na katerem je prepričljivo zmago dosegel Janez Bartolj s 4.874 podrtimi keglji, sledijo pa mu Goleš (4.771), Lavrič (4.763), Tratar (4.749), Gričar (4.748), Vidmar (4.726) itd. Na tekmovalju je sodelovalo 16 članov.

Na enakem tekmovalju je med ženskami slavila Bukovčeva z 2.269 podrtimi keglji, za njo pa so se uvrstile: Fliser (2.117), Mezgec (2.090), Vesle (2.065), Janežič (1841) in Zupan (1650).

N. G.

USPEL ROKOMETNI SEMINAR

Strokovna sodniška komisija pri Rokometni zvezi Slovenije je tudi ob zaključku minulega leta pripravila uspešen enodnevni seminar, katerega organizacija je bila zaupana novomeškemu sodnikom. Po zaslugi prizadevnih organizatorjev je sodniško srečanje navdse uspelo in upati je, da bo novomeški seminar pripomogel k temu, da bo posledaj rokometne delice pravice letelo manj kritik. Seminarja se je udeležil tudi predsednik sodniške strokovne komisije pri Rokometni zvezi Jugoslavije Peter Pupič.

Sevniška dvorana spet na startu

Sevnica potrebuje večnamensko dvorano – Pred ponovno javno razpravo

Pred časom je neslavno spodletel referendum v boštanjki in sevniški krajevni skupnosti za bazen in večnamensko dvorano. V „ognju“ je bilo takrat dvoje želez, zbiranje denarja iz prispevnih stopenj občinske telesnokulturne in kulturne skupnosti seveda nemoteno teče.

Navsezadnje je bilo več časa za temeljitejši premislek. Poslej bo govora samo o dvorani, natančneje, prvi fazi šolskega in rekreacijskega centra in večnamenske dvorani v Sevnici. Ljubitelji telovadbe, ki so zadnji jesen želeli videti vrsto sevniškega Partizana, namreč kot običajno niso mogli vsi niti v prenovljeno društveno dvorano.

Po lanskem cenah naj bi dvorana z vso opremo in ureditvijo okolice veljala nad 83 milijonov dinarjev. To se zdi na prvi pogled veliko, saj v

ŠPORTNI DAN NA SNEGU

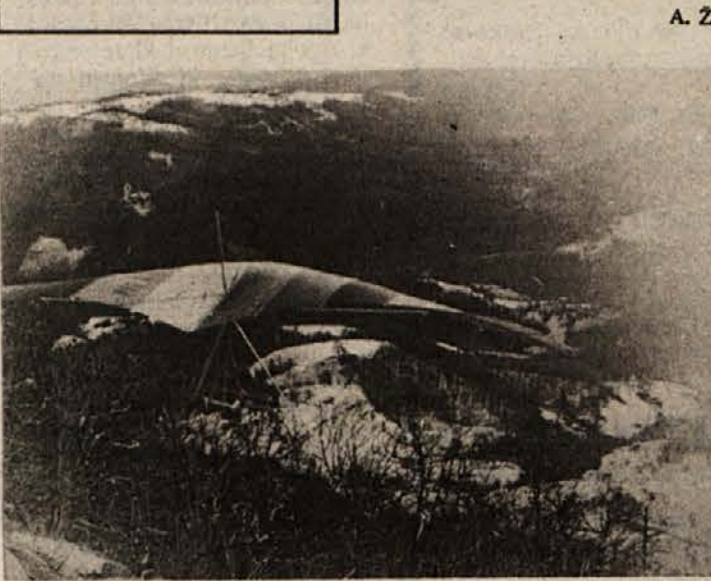
Učenci osnovne šole France Prešeren iz Ribnice so športni dan izkoristili za tekmovalje v veleslalomu in smučških tehnikah. Nastopilo je okoli 120 učencev. Pri fantih je v prvem veleslalomu zmagal Klemenc, v drugem pa Zobec, medtem ko je pri dekletih slavila Goršeta. Najboljši tekač je bil Lovšin, tekačica pa Ilčeva.

M. G-č

občini za te namene nikoli ni bilo toliko denarja. Levji delež 3.715

TEČAJ ZA ŠPORTNE FUNKCIONARJE

AMD Krško organizira v okviru priprav za finale svetovnega prvenstva parov v speedwayu tečaj za društvene športne funkcionarje. Tečaj se bo pričel predvidoma 8. februarja, vsi zainteresirani člani AMD pa naj pošljejo prijave najkasneje do 25. januarja na naslov: AMD Krško, Cesta krških žrtev 4.

START NA LISCI – Eden izmed petnajstih krških zmajarjev pri poletavanju s štartne rampe na Lisci.

Zmajarji praznih žepov

Premalo razumevanja krških športnih delavcev za „Krila kluba“ – Med najprizadenejšimi v republici

Iz peščice zagnanih mladeničev, ki so pred dvema letoma ustanovili klub zmajarjev, je danes nastal „Krila klub“, ki med šestimi podobnimi slovenskimi organizacijami gotovo sodi med najuspešnejše in najprizadenejše. Klub šteje 50 članov, med katerimi je 15 letalcev, ki so nekdanje „skoke“ zamenjali s tudi desetminutnimi poletji. Minulo soboto je kar pet članov nastopilo na tradicionalni prireditvi v Dražgošah.

Ribnica: zmaga Mlinotesta, Itas tretji

Finalni rokometni turnir pionirk za republiški naslov

V Ribnici je bil ob koncu minulega tedna finalni pionirski turnir v rokometu za dekleta. Med štirimi ekipami so prvo mesto prepričljivo zasedle mlade igralke Mlinotesta iz Ajdovščine, ki so naslov republiških prvakinj osvojile brez izgubljene točke, medtem ko so igralke kočevskega Itasa z dvema točkama pristale na tretjem mestu. Za najboljšo igralko turnirja, ki ga je dobro pripravil domači Itas, so proglasile Velenjčanko Kotnikovo, najboljša vratarica je bila Mehova, prav tako iz Velenja, najuspešnejša strelka pa igralka Itasa Jeričeva z 18 zadetki.

REZULTATI: Itas – Olimpija 10:13; Mlinotest – Velenje 10:8; Olimpija – Velenje 15:13; Mlinotest – Kočevje 17:8; Mlinotest – Olimpija 16:11; Velenje – Itas 13:15.

Končni vrstni red: Mlinotest 6, Olimpija 4, Itas in Velenje 2.

ŠAHOVSKI KROŽEK DELUJE

V okviru ŠSD smo učenci višjih razredov metliške osnovne šole začeli obiskovati šahovski krožek, ki ga vodi tov. Jože Omerzel. 26. decembra lani smo se najprej pogovarjali o šahu, nato pa smo vsi igrali proti našemu najboljšemu šahistu Damjanu Plutu. Dva učenca sta remizirala, ostali pa smo partije izgubili.

DAMJANA BAJUK
novin. krožek

kvadratnih metrov pokritih površin bo, razumljivo, odpadel na športne naprave in objekte. Športne površine naj bi zjele 2.250 kvadratnih metrov.

Marsikdo si to laže predstavlja v naravi: na tem prostoru je lahko razpostaviti dvoje rokometnih igrišč in še košarko povrhu. Novi projekt je izpod risalnih desk projektivnega ateljeja Hale Tivoli, kjer vedo, kako se taki reči streže.

Sportniki v zimskem času praktično doma nimajo kje trenirati.

Zgolj šolske telovadnice so namreč le zasilne rešitve. Široko zamišljeni šolski športni rekreacijski center za Kopitarno bo začel v pravem sijaju, ko bo zgrajen v celoti.

Napredek bo že, ko se bo začela graditi dvorana. Nadaljnje odlašanje stvari je podražuje in odmika. Volja in odločenost slednjic nekaj zgradi, torej le ni splahnela.

A. Z.

Šport**NI VSAK ZA ATLETIKO ...**

Člani atletske sekcije „Maraton“, ki deluje v okviru ŠD Partizan Leskovec, so se lani odločili, da se udeležijo teka na ljubljanski grad. Zaradi povrnitve potnih stroškov so obiskali predsednika športnega društva, ki pa je njihovo prošnjo zavrnil z utemeljitvijo, da ga atletika kratkoma ne zanima. No, leskoveški atleti so se teka udeležili na lastne stroške in tega niso obešali na veliki zvon. Zato pa so bili toliko bolj presenečeni pred kratkim na prireditvi v Krškem, posvečeni najboljšim športnikom in organizatorjem, kjer je taisti predsednik društva „Partizan“ izjavil, da je pri njih atletika po prioriteti daleč pred ostalimi športi.

Kdo bi mislil, da je omenjeni tovariš spremenil svoj odnos do atletike, vendar pogled na tabelo razdeljenih sredstev iz žiro računa ŠD Partizan Leskovec ne daje takšne podobe. Na javni prireditvi je pač treba vse prikazati v najboljši luči.

Zmaga Brežic

6.000 udeležencev

Tradicionalna prireditelj „Po stezah partizanske Jelovice“, ki se je v nedeljo končala v Dražgošah s številnimi pohodi in tekmovalji, je doživela izjemno veliko udeležbo. Kar okoli 6.000 tekmovalcev se je v hladnem vremenu pomerilo v sankanju pa smučarskih tehnik, prvenstvu enot teritorialne obrambe Slovenije, biatlona in tekmovalju ZRVS in ZSMS.

Med številnimi udeleženci v Dražgošah je bilo veliko Dolenjcev, ki so v tekmovalnem delu prireditve dosegli nekaj vidnih rezultatov, še najbolj velja to za tekmovalce iz Brežic, ki so v tekmi ZRVS in ZSMS presenetljivo osvojili prvo mesto. Ne gre prezeti, da so imeli Brežičani na pohodu šele četrty čas med 51 udeleženiimi ekipami, vendar so na koncu vendarle osvojili prvo mesto s 499 točkami; druga je bila ekipa Radovljice, ki jih je imela 497, tretje moštvo Ljubljana Vič-Rudnik s 496 točkami. Za Brežičane so nastopali Ajster, Rovar, Vimpolšek, Pleterški, Romin in Stojilkovič.

„Letos je na vrsti Kolpa“

Plavalni maratonec Martin Strel o letošnjih načrtih

Mokronočan Martin Strel, ki je v minulem letu v plavalnem maratONU dosegel nekaj imenitnih uspehov, že pripravlja načrte za novo sezono. V posebni mapi spravlja dopise organizatorjev, ki ga vabijo na v svetu uveljavljena srečanja maratonskih asov. Zagotovo bo zastopal Jugoslavijo v Egiptu, Sudanu, Siriji in Italiji. Dveh maratonskih prireditelj v Kanadi in Argentini pa se zaradi prevelikih potovalnih stroškov ne bo udeležil.

Zakaj toliko povabil? Martin odgovarja: „V odlični formi sem bil ravno na zadnji večji mednarodni prireditvi v Egiptu, kjer se je zbralo vse, kar v tej disciplini kaj pomeni. Na naporni štirinajstidnevni prireditvi sem v Sueškem kanalu odlično plaval: v konkurenci 32 znanih plavalcev iz sedemnajstih držav sem bil šesti in organizatorji so si zapomnili moje ime.“

Martin je že pripravil načrte tudi za nastope v Jugoslaviji. Ponovno se bo udeležil največjih

in najzahtevnejših prireditelj, sklenil pa je, da bo v letošnjem letu premagal še Kolpo. Upa, da bo mentorstvo nad njegovim podvigom ponovno prevzela novomeška Krka, tovara zdravil, ki mu je omogočila podoben podvig lani, ko je po dolgem preplaval Krko.

Za novo sezono se je obetavni maratonec že začel pripravljati. Lep čas bo vadil z najboljšim znanim jugoslovanskim plavcem na dolge proge Veljkom Rogošcem, nato pa bo delal pod vodstvom novega trenerja Jožeta Tanko iz Celja.

J. P.

Martin Strel

razpisuje proste delovne naloge:

1. VODENJE KOMERCIALNE
2. VODENJE RACUNOVODSTVA

Delavca na teh nalogah imata posebna pooblastila in odgovornosti ter 4-letno mandatno dobo, nakar sta lahko po enakem postopku ponovno imenovana.

Poleg pogojev, določenih v 168. in 511. členu Zakona o združenem delu, morata kandidata izpolnjevati še naslednje pogoje:

za dela in naloge vodenje komerciale
— visoka izobrazba agronomske ali ekonomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih;
za dela in naloge vodenje računovodstva
— visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih.
Od kandidatov pričakujemo, da so v svoji dosedajski praksi dosegli ustrezne organizacijsko-vodstvene uspehe in da imajo pravičen odnos do samoupravljanja.

Kandidati naj pisemne vloge z dokazili o strokovni usposobljenosti in kratkim življenjepisom pošljejo v roku 20 dni po objavi razpisa na naslov:

Kmetijska zadruga, Trebnje, Baragov trg 3, za razpisno komisijo.
Pisemo obvestilo o izbiri bodo kandidati prejeli najkasneje v 30 dneh po izteku razpisnega roka.
Vlog, ki jim ne bodo priložena dokazila o izpolnjevanju pogojev, komisija ne bo obravnavala.

36/3-80

KIT KMETIJSKA ZADRUGA „KRKA“, NOVO MESTO, C. komandanta Staneta 10, n. sub. o., delavski svet DSSS

razpisuje prosta dela in naloge

1. VODJE FINANČNO-RACUNOVODSKEGA SEKTORJA — delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi (ni reelekcija)
2. STROJEPISE V DSSS

Pogoji za kandidate veljajo poleg splošnih pogojev še naslednji:

Pod 1:

- a) visoka, višja, izjemoma srednja šolska izobrazba ekonomske smeri in 2, 3 oz. 4 leta delovnih izkušenj v finančno-računovodskih stroki;
- b) moralno-politične vrline in aktiven odnos do samoupravljanja, sposobnost vodenja, organiziranja in usklajevanja delovnega procesa

Kandidat bo sprejet za nedoločen čas, s tem da mandatna doba za opravljanje razpisanih del traja 4 leta.

Pod 2:

administrativna šola ali administrativni tečaj. Obvezno je dobro obvladanje strojepisja in slovenščine. Prednost imajo kandidati s prakso.

Izbrani kandidat bo sprejet za nedoločen čas z 2-mesečnim poskusnim delom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi splošnega sektorija z oznako „Razpisna komisija“.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

46/3-80

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Posestniki oglodanega drevja

(V s l e d) obilnega snega, kateri je letos po Dolenjskem zapadel, ter dolgo ležal, godilo se je zajcem že jako hudo za hrano. Stradali so, in kjer jim ni bilo mogoče pri kakem kozolu do- voliti hrane dobiti, lotili so se sadnega drevja in ječi so ga oglodavali. In tako se nahaja sem ter je prav močno oglodano sadno drevje, posebno ablane. Posestniki tako oglodanega drevja se že da zdaj preklinjajo zajca, a ne pomislijo, da so škodo v prvi vrsti sami krivi. Ako bi bil namreč posestnik zdaj oglodanega drevja v prošni eseni svojo gospodarsko dolžnost storil, to je, ako bi debela istih tako namazal, kakor smo svojas v Dol. Novicah svetovali, zajec bi jih bil ustil na miru.

(O k r a j n o) glavarstvo črnomojske je raz- visalo 50 kron darila za tistega, ki nevarnega atu in roparja Matijo Rogina naznani gosposki- la se zgrabi in zapre. To je storil J. J. iz Kandi- ja. Po pravici je zahteval pri sl. županstvu Smi- el—Stopiškem. naj se obljubljeni darilo izpla-

PO SVETU OKOLI

POUČNO — Zima je in mraz, pa avtomobilske ključavnice rade zamrznejo. Nikar ne posku- šajte odlatiti ključavnic z usti. To je lani poskusil Peter Rowlands iz Lancastra, potem pa je moral postaviti svetovni rekord v poljubljanju ključavnice.

Dvajset minut je sklonjen stal primrznel ob avtomobilu, dokler ni nahadil toliko toplota, da se je ključavnica ogrela in je ledeni prijem popustil. Prijatelj mu zdaj ne rečejo več Peter, ampak vroča ustnica.

PRAZNOVANJE — Društvo zdravljenih alkoholikov v ir- skem mestu Belfast je pripravilo ples, na katerem se je vnela huda polemika o uporabi alkohola, nakar je sledil veselošen pretep. Bilanca nekaj milijonov dinarjev je šlo za alkoholno pi- jačo, ostalo pa za škodo na in- ventarju. Nosilci razdejanja in pretepa so bili prijatelji zdravljenih alkoholikov, ki se z ža- lostno mislijo, da so izgubili pisvske tovariše, kot kaže, ni- kakor niso mogli sprjazniti.

ODDAJA IN POL — Franco- ska televizija se lahko pohvali, da je lani imela oddajo, ki si je ni ogledala niti en gledalec. Šlo je za zanimiv intervju, katerega so časopisi celo priporočili, kasnejše raziskave pa so poka- zale, da je vsi raje gledali drugi in tretji program. Letos bo od- daja ponovljena in bo gotovo najbolj gledana.

BAKSIS — Za nekaj minut je na istanbulskem letališču na- stala velika gneča. Italijanski turist Ricardo Castellini je na veliko delil turške lire, kdor mu je prišel blizu. Na letovanju namreč ni zapravlil vsega denarja, turški zakon pa prepo- veduje odnašanje narodne valute iz države. Tako ni petič- nežu ostalo drugega, kot da je bil po silni razmer radodaren.

ZAKONSKA URA — Moder- ne elektronske ure kažejo vse mogoče, od datumov do časov v prestolnicah sveta; neka ame- riška trdnja pa je na svojo dodala še detektor laži. V uri je miniaturni mehanizem, ki bele- ži človeški glas in ga analizira, nato pa pokaže, ali gre za možno laž. Zaenkrat je menda veliko zanimanja za novo uro, predvsem med zakonskimi že- nami. Možje bodo morali poja- snavati dolge večerne seje ali hude prometne zastoje pred domačimi urami!

15. januarja 1900

Bela poslastica

Šampanjoni so bili slaven do- datek k jedem že v času egiptan- skih faronov, rimski sladokusci so jih pripravljali kot slavnostno jed, več kot poltisoletje zatem pa so francoski vrtnarji spoznali, da je šampanjone moč gojiti tudi v kleteh in votlinah. V nasprotju z zelenimi rastli- nami, ki vdihavajo ogljikov dvo- kis in izločajo kislo, gobke di- rihi gojijo šampanjone, morajo biti temne, vlažne in dokaj top- le. V laboratorijih vzgojeno seme vložijo v skrbno navlaženo in pa- steriziran kompost ter ga pokri- jejo s šoto in peskom. Po dveh tednih so ogromni leseni zaboji, ki v dolgih vrstah stojijo tudi po šest nadstropij visoko, že prepredeni z gobjimi poganki. Tedaj znižajo temperaturo na 16 stop- nje in čez teden dni je že na voljo dovolj šampanjov za po- kušajo.

Glavna sestavina vlačnih tal za gojenje šampanjov je konjski gnoj. Na začetku so na kvadrat- nem metru pridelali le do 8 kg gob, zdaj, ko v kompostu s ke- mičnimi snovmi lahko uničijo skoraj vse škodljivce, pa celo 18 kg. Skrbno pripravljena tla so uporabna za največ pet setev. Dandanes Zahodni Neme- cje na leto poprečno 2 kg šam- panjovov, na stari celini jih po- znamo dvajset vrst, korenito pa se je spreminjalo tudi poznavanje hranilne vrednosti teh gob. O- tudi jih sestavlja kar 90 odst. vode, so znanstveniki ugotovili, da vsebujejo beljakovine, železo, baker in različne vitamine. Vse- čeno pa se šampanjovov ni zdravo do siteda najesti, primerni so le za izboljšanje okusa in arome drugih jedi.

Draga ruska zima
Milijarde za tople hiše
Zdaj, ko zima pritiska in z zmrlji- mi prsti seže v denarnico našega državljanca, da mu za kurjavo, obute- v in obleko izvleče čim več denar- ja, je prav, da pomislimo na tiste, ki zaradi zime izgubljajo še več sred- stev. Sovjetska zveza izgubi vsako leto na desetine milijard rubljev, saj vlada na tem ogromnem delu sveta huda zima. Največ denarja gre seve- da za ogrevanje stanovanj in vzdrže- vanje cest, železnic in letališč.

Ker sovjeti vzdržujejo družbeni standard z močnimi državnimi in- jekcijami, sovsjetski državljan ne občuti na svoji koži, koliko stane državo zima. Za centralno ogrevanje plača član gospodinjstva 89 kopejk za toplo vodo po 67 kopejk, ne gle- da na to, koliko je porabi. Prenaču- nana v tržno vrednost, pomeni to, da ga enomesečni oskrba s toploto in toplo vodo stane toliko kot pet litrov mleka. Državljan plača torej še manj kot simbolično vstopo.

Državna blagajna pa seveda zimski izdatke krepko čuti, saj je treba vsak- to zimo samo za ogrevanje odšteti denarja v vrednosti okoli 220 milijon- nov ton nafte.

Da bi omilili velike stroške, pri- pravljajo prehod na ogrevanje stanovanj z jedrskimi toplarnami. Svoje- bi, ki bodo morali dodati tudi arhitek- ti, ki zdaj ne skoparjajo s steklenimi površinami, čeprav so enoletno zelo požrešne.

Zaenkrat je prehod na jedrske toplarnice še v fazi raziskav. Če bi se odločili za jedrske toplarnice, bi se morali za- skopati 600 m pod zemljo. Skozi tako debelo plast žarki ne morejo prodati.

Če bodo dokazali, da se protoni razkrajajo, bo dokazana tudi teorija o enotnosti naravnih sil, katero je geni- alni Einstein tako strastno iskal celo življenje.

Nič ni večno

Znanstveniki iščejo dokaz o razkroju večnih protonov

V rudniku soli blizu Clevelanda ogromen stroj kop- je jamo. Ko bo jama izkopa- na, jo bodo obložili z umet- no gumo, vanjo pa natočili 10.000 ton izjemno čiste prefiltrirane vode. Čez dve leti naj bi jama odgovorila znanstvenikom na eno naj- težjih vprašanj: ali je materi- ja večna.

Če bodo v podzemnem bazenu opazili bliske svetlo- be, bo to za fizike znamenje, da propadajo protoni. Ti su- batomski delci jedra atoma so skupaj z nevtroni tisto, kar predstavlja snov. Doslej so jih imeli za večne. Fiziki S. Glashow, S. Weinberg in A. Salam, lanskoletni nobel- lovci, domnevajo, da so tudi protoni podvrženi propadu.

Pred 20 leti

Le zahteve so sodobne

PREJŠNJA LETA so skoro na vseh občin- zborih po vaseh tarnali, da so preveliki davki. Tega leta, razen v nekaj vaseh, ki nimajo nobenih razvojnih možnosti, ni bilo opaziti. Kmetje so tudi z odobravanjem sprejeli zakon o zdravstvenem zavarovanju. Sploh je opaziti, da kmetje zelo radi sprejemajo in tudi zahtevajo vse nove ugodnosti, ki jih nudi družba državljanom, medtem ko se le neradi odcločijo, da bi po novih načinih tudi proizvajali, več pridelali in tako tudi več dali skupnosti. Torej zahteve imajo sodobne, odnos do proizvodnje pa zastarel, saj grede le neradi v kooperacijo. Če kmet ne bo več proizvajal, kot proizvajal vedno več delavec, potem tudi od družbe ne more zahtevati vedno več.

V NASELJU na desnem bregu Save grade kopalnico na željo Krčanov. V tem delu Vidma—Krskega je namreč zelo malo novih stanovanjskih blokov. Večina stanovanj je bila zgrajenih pred vojno in razumljivo nima kopalnic. Zaradi tega je gospodinjiski center dal pobudo za zgraditev kopalnišča, katerega ureditev pa žal prepočasi napreduje.

ZE VEČ LET razpravljajo prebivalci Regrče vasi o tem, da potrebujejo vodovod. Vodovod pa noče „zrasti“. Zato se bodo morali vaščani zbrati, izvoliti svoj gospodarski odbor. Zvedo naj, koliko bo stvar stala in naj se pogovorijo, koliko bo kdo prispeval v materialu, prostovoljnem delu ali denarju.

DANAŠNJI SESTAV dijakov učiteljstva ne ustreza povprečne- mu republikanski socialnemu sestavu prebivalstva. Okrog 80 odst. učiteljskihov je kmečkega porekla, le 20 odst. pa delavskega. Seveda se ta sestav odraža tudi v miselnosti, nazorih in življenjski zakoreninjenosti. Ekonomski položaj naše vasi ni izpremenil v taki meri, da bi dovolj vplival na miselnost njenih prebivalcev. Uči- telji v osnovnih šolah, posebno v mestih, naj vplivajo na delavske otroke.

(Z DOLENJSKEGA LISTA 14. januarja 1960)

Manj goljufij s steklenino

Znanost pozna postopek, s katerim je mogoče zanesljivo dokazati, kdaj gre za ponaredek steklenega predmeta

Gospodarske nestabilnosti skoraj praviloma rode zani- manje za umetniške predmete in starine. Kdor ima predebelo denarnico, katere vrednost sproti kopni, želi denar naložiti v kaj vrednega, trajnejšega — to pa so umetniške slike, pohištvo, kipi, porcelanosti, zlati, srebrni, pa tudi stekleni predmeti. Veči- no teh reči je mogoče ponareja- ti. Nič čudnega ni, če so v da- našnjem nemirnem času po- narejevalnice vzklile kot gobe po dežju. No, kar se tiče ponare- janja starih steklenih predmetov, jim gre tesno na no- hte. Znanost je namreč odkrila zanesljiv način ugotavljanja sta- rsti posameznega predmeta.

W. A. Lanford, fizik yalske univerze, je odkril metodo za odkrivanje „letnic“ na površini stekla, s katero je mogoče pre- gledati plasti, ne da bi predmet poškodovali. Površino stekla bombardirajo z izotopom dušika kar povzroči sevanje. Jakost tega sevanja je odvisna od plasti vskranega vodik, torej vskrane vode. Tako lahko natančno ugotovimo, koliko površine je vskalo vlago. Ker gre za na- tančnost do desetstotinke milimetra, s primernim računom ni težko ugotoviti natančno sta- rost steklenega predmeta.

HOMEINI
Otrok je zmeraj sreča.
B. ZUPANČIČ

Pomembnejše in trajnejše vrednote nastajajo v skromnosti in tiho- ti.
Č. ŠKODLAR

Manj goljufij s steklenino

Ponaredek ali pristna starina? Odgovor daje „bombardiranje“.

Jezik vsakomur drugače okuša

Kratka zgodba o jeziku in okusu — Oči pomagajo okušati, brez nosu pa bi bilo sploh klavрно — Malo osnovnih okusov — Tudi jezik z leti opeša

„O okusih ni da bi govorili,“ so imeli navado reči pametni možje v starem Rimu, kadar je beseda nanela na preveč različ- no mnenja in sodbe o kakšni stvari. Ta vsekakor pametna do- mislica najverjetneje izvira iz preprostega izkustva o fiziološkem okusu, saj niti dva človeka zares nimata enakega okusa. Pri tem pravilo niso izvetni niti sicer tako podobni si enojajčni dvojčki. In ker se človek od časov rimskega imperija ni kaj prida spre- menil, lahko modrost ponavljamo za stariimi učenjaki brez ne- varnosti, da bi govorili neresnico.

Moderna znanost za preprosto izkustvo natančno določiti. Pri okusu, točneje občutku okusa, so- delujejo različni deli ustne votli- ne: mehko nebo s jezičkom, srednja ploščev, nebotičnega toka, del stene žrela in notranjosti žrela, predvsem pa jezik. Ta krep- ka, vesteranski gibljiva mišica igra prvo vlogo v čudovitem orkestru človekovega telesa, ko gre za oku- šanje.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

To pomanjkljivost jezika dopol- njujejo drugi čuti: vonj, vid, tip. Ni čisto izmišljen izrek, da kdo z očmi požira, saj vid spodbudno deluje na okus. Lepo urejena jed doda okus tudi stvarem, ki so sicer klavnega okusa. Nič manj po- membni ni vonj. Z okusom je med vsemi čuti še najbolj pove- zan, tako da ga je nemogoče loči- ti od drugih.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

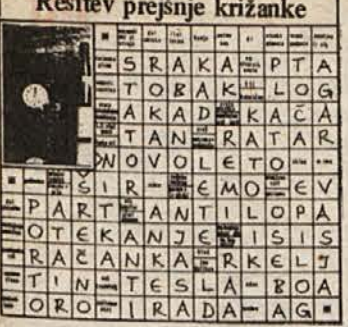
Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovrhi hri- bi — to so čutnice, sprejemniki kemičnih sestavin. Ko določeno splošno zaznajo, pošljejo preko živcev ustrezen električni signal v možgane in tam se oblikuje okus.

PROGISCJE MISLI

HOMEINI
Otrok je zmeraj sreča.
B. ZUPANČIČ

Pomembnejše in trajnejše vrednote nastajajo v skromnosti in tiho- ti.
Č. ŠKODLAR

Manj goljufij s steklenino

Ponaredek ali pristna starina? Odgovor daje „bombardiranje“.

Jezik vsakomur drugače okuša

Kratka zgodba o jeziku in okusu — Oči pomagajo okušati, brez nosu pa bi bilo sploh klavрно — Malo osnovnih okusov — Tudi jezik z leti opeša

„O okusih ni da bi govorili,“ so imeli navado reči pametni možje v starem Rimu, kadar je beseda nanela na preveč različ- no mnenja in sodbe o kakšni stvari. Ta vsekakor pametna do- mislica najverjetneje izvira iz preprostega izkustva o fiziološkem okusu, saj niti dva človeka zares nimata enakega okusa. Pri tem pravilo niso izvetni niti sicer tako podobni si enojajčni dvojčki. In ker se človek od časov rimskega imperija ni kaj prida spre- menil, lahko modrost ponavljamo za stariimi učenjaki brez ne- varnosti, da bi govorili neresnico.

Moderna znanost za preprosto izkustvo natančno določiti. Pri okusu, točneje občutku okusa, so- delujejo različni deli ustne votli- ne: mehko nebo s jezičkom, srednja ploščev, nebotičnega toka, del stene žrela in notranjosti žrela, predvsem pa jezik. Ta krep- ka, vesteranski gibljiva mišica igra prvo vlogo v čudovitem orkestru človekovega telesa, ko gre za oku- šanje.

Če jezik pogledamo le površno, ga vidimo kot gladko miško. Po- gled skozi povečevalno steklo nam pokaže, da je jezik razbrzdani, še večje povečave pa odkrijejo, da je na površini podoben pravemu go- rovju. Med globokimi dolinami se dvigajo okroglasti ali ostrovr

POTA IN STRAŽNICA

§

KLONPOTA

dežurni poročajo

Dolžnica zahtevala odškodnino

Namesto poravnave dolga Iviševićeva zahtevala odškodnino za domnevno neizkoriščen dopust in po njenem neplačanih 330 nadur – Obravnava pokazala povsem nasprotno

Novomeško sodišče združenega dela je pred kratkim „gostovalo“ v Črnomlju, na dnevnem redu pa je bil zahtev Dušanke Ivišević iz Gornjih Gaz. Slednja je namreč zahtevala, da ji SAP-Viator, toždr Bela krajina, izplača odškodnino za 15 dni neizkoriščenega dopusta in kar okoli 330 nadur.

Iviševićeva, ki se javne ustne obravnave ni udeležila, je v svojem zahtevku navajala, da je v delovni organizaciji prosila za dopust, pa ga zaradi preobilice dela ni mogla dobiti, prav tako pa je tudi trdila, da je opravila kar okoli 330 nadur, za katere ni dobila plačila. Prav zaradi

tega meni, da je njen odškodninski zahtev povsem upravičen.

No, vsa zadeva je dobila povsem drugačno podobo, ko so svoje mnenje dali predstavniki „Bela krajine“. V tozdu so namreč zagotovili, da je Dušanke izkoristila ves dopust, ki ji je pripadal, res pa je, da je opravila 127 ur več, kot bi morala, vendar bi ta presežek lahko do konca leta poravnala s prostimi dnevi. Ker pa je bila suspendirana in ji je nato zaradi hujske kršitve delovne dolžnosti prenehalo delo-

no razmerje z disciplinskim ukrepom, do takšne poravnave seveda ni prišlo. Sicer pa Iviševićeva tako dolguje tozdu preko 20.000,00 din, za kar teče zoper njo tudi kazenski postopek.

Senat sodišča, ki mu je predsedoval Vladimir Bajc, je po pregledu spisov, obračunskih listov Iviševićeve in po zaslišanju odločil, da je zahtev Dušanke popolnoma neupravičen. Razlaga je bila enostavna. Ugotovilo se je namreč, da je Iviševićeva izkoristila ves dopust, kar pa se nadur tiče, ni mogla z ničimer dokazati, da jih je res opravila. Sicer pa je potek obravnave v celoti pritegnil izpovedi predstavnikov delovne organizacije.

PREVIDNOST NI ODVEČ – Na videz povsem nedolžen ovinec lahko prinese tudi takšen konec. Dovolj sta poleđica in nekoliko prevelika hitrost. Prva je ob sedanjih sibirskih temperaturah stalen gost naših cest.

RAZBIJAL KOZARCE IN NADLEGOVAL GOSTE – Novomeški miličniki so prejšnji ponedeljek pridržali do iztrezitve 29-letnega Bojana Brajdiča iz Novega mesta. Vinjen je namreč razgrajal v gostišču Rotovž, razbijal kozarce in nadlegoval goste, tako da so morali posredovati miličniki.

Brajdič se je odpeljal v marici, čez čas pa ga čaka še obisk pri sodniku za prekrške.

IZ GOSTILNE S POLNIM ŽEPOM – Resda se redko dogaja, da bi kdo iz gostilne odšel s polno denarnico, toda minuli tork v gostilni „Gril“ v Kočevskih poljanah je potrdil tudi to posebnost.

Tat je namreč lastnikom iz spalnice ukradel 15.000 din, s plenom mirno odšel po poti, kjer je prišel – po stopnicah.

PREHITEVAL NA POLNI ČRTI

Zdomec Mičo Spasojevič, doma iz okolice Bijeline, se je prejšnji ponedeljek okoli 7 ure peljal z osebnim avtomobilom s prikolico iz Trebnjega proti Ljubljani, pri Veliki Loki pa je pričel na neprekinjeni črti prehitevati tovornjak. Kot je v takih primerih že običaj, je takrat pripeljal nasproti z osebnim avtomobilom Grosupelčan Anton Gramc. Slednji se je pred trčenjem umikal na levo, pri tem pa ga je zaneslo na njivo, kjer se je vozilo večkrat preukucnilo. Pri nesreči sta se voznik in sopotnik Darko Zupančič z Dolnje Vrha pri Trebnjem teže poškodovala in se zdravila v novomeški bolnišnici, medtem ko je bil laže ranjen tudi Janez Gačnik iz Grosupljeva. Krivec nesreče, Mičo Spasojevič je mirno odpeljal naprej, vendar so ga že pri Grosupljem prijeli miličniki. Škoda na avtomobilu: 40.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Krški miličniki so v četrtki okoli 23. ure pridržali do iztrezitve 48-letnega Vladislava Bogoviča z Velikega Kamna pri Koprivnici. Vladislav je v poznih večernih urah prišel pred stanovanjski blok na Cesti 4. julija v Krškem in pričel nadlegovati stanovalce, ki so prihajali iz službe. Ker pa mu tudi to ni bilo dovolj, je pričel z zvonjenjem buditi speče občane, vmes pa je na svojski način izražal naklonjenost do mimoidečih prsatih žensk. Nedvomno bo moral svoje strasti vnaprej tešiti kjek drugje.

• V prvih minutah ponedeljka sta se v krških prostorih za pridržanje znašla še delavca mariborske Hidromontaže Ramiz Umihanić in Djordje Dražić. Nič čudnega, tisti večer je bil namreč v krškem hotelu „Sremič“ ples in večer srbske kuhinje. Omenjena dvojica se je (čprav praznih žepov) odločila za pokušno domačih jedi. Po računu sodeč, sta na področju kulinarike dokaj doma, manj pa sta se izkazala, ko je bilo treba znesek 646 din tudi plačati. Verjetno prepričana, da je šlo zgolj za brezplačno pokušnjo, sta pričela razgrajati in zmerjati natakarnico, nič bolj vljudna pa nista bila do miličnikov. Gotovo bo račun njunega večera v Sremiču po teh dogodkih nekajkrat višji.

• Precej stroškov bo imel z razbijaškimi večerom tudi 43-letni Jože Znidaršič iz Oströg pri Sentjerneju. Potem ko je razgrajal v kostonjeviški gostilni Jevnik, in brez vzroka pretepel sodelavca, se tudi v prostoru za pridržanje ni mogel pomiriti. Kostonjeviški miličnikom tako ni preostalo drugega, kot da so ga odpeljali na krško postajo milice. Kakšna je miličniška tarifa za prevoznike usluge, bo Znidaršič kmalu občutil.

Končna postaja v grabnu

Trčenje Viatorjevega in avtobusa „Gorjancev“ v Belem grabnu – Poleg voznikov poškodovana še dva potnika

V Belem grabnu je prišlo v četrtek do hujske prometne nesreče, ko sta trčila avtobusa ljubljanskega „Viatorja“ in novomeških „Gorjancev“, vendar se je na srečo vse končalo brez najhujših posledic.

Omenjenega dne sta si v Belem grabnu pripeljala nasproti avtobusa. Ljubljanskega je vozil Dragoljub Grozdanovič, novomeškega pa Valentin Kopar iz Sevnice, oba, kot je pokazala preiskava, z nekoliko preveliko hitrostjo. Na zoženem delu ceste pri Belem grabnu je hitrost namreč omejena na 40 km na uro, poleg tega pa je srečanje na tem delu cestišča povsem nemogoče. Voznika sta sicer zavirala, vendar to na splošek cestišču ni kaj prida zaleglo. Prišlo je do čelnega trčenja, pri katerem sta se poškodovala oba voznika ter potnika v avtobusu „Viatorja“, 67-letni Martin Muren in 33-letna Malči Mišmaš, oba iz Male Rebrce pri Zagradcu. Najhujše od vseh jo je skupil šofer „Gorjancev“ Valentin Kopar, ki je moral

ostati na zdravljenju v novomeški bolnišnici. Še škoda na obeh avtobusih: po prvih podatkih so jo ocenili na 90.000 din.

PODRIL TRI PEŠAKINJE

V sredo popoldne je 49-letni Gabriel Lumar iz Črnomlja vozil osebni avtomobil od Bršinja po Ljubljanski cesti proti mestu. Zaradi neprimerne hitrosti je avtomobil v ovinku nad železniškim predorom zaneslo, zapeljal je na pločnik, pri tem pa zadel pešakinje Mileno Malešič, Katico Lekše in Silvo Les, vse iz Novega mesta, ki so morale iskati pomoč v novomeški bolnišnici.

DO PASU V PREMUGU

Na 25-letnega kopača Šefika Šumarja se je v petek v jami rudnika Kanižarica do pasu usul premog in mu poškodoval roki, noge in kolk. Šumarja so odpeljali v novomeško bolnišnico, rudarski inšpektor pa ugotavlja, kako in zakaj je prišlo do nesreče.

AVTOBUS TRČIL V HIŠO

Prejšnji ponedeljek ob 13.15 je prišlo na Glavnem trgu v Sevnici do prometne nesreče, ki pa se je na srečo končala brez hujskih posledic. Jernej Radič iz Sevnice je tistega dne vozil avtobus od Sevnice proti Blanci, v ovinku pri gostilni Lovec pa se je srečal z dvema neznanima osebnima avtomobiloma. Ob srečanju je voznik avtobusa zaviral, pri tem pa ga je na zasneženem in poledelem vozišču zaneslo v desno, tako da je z desno stranjo vozila trčil v vogal hiše. Materialne škode je bilo za 40.000 din.

Prodajala crkovino

Anton in Jožefa Pate na kužnem območju kupila pujske, ki so bojda dan kasneje storili smrt v dimu

Novomeška postaja milice je 5. januarja prejela obvestilo, da je nekdo iz Dolenjega Kamenja v Brežicah kupil prašičke, ki pa so mu doma poginili. Meso, da je novi lastnik prašičkov prodajal.

Miličniki so z zadevo seznanili novomeško upravo inšpekcijskih slu. Inšpektorji so naredili ogled in ugotovili, da sta Anton in Jožefa Pate iz Dolenjega Kamenja 5. januarja na sejmu v Brežicah od Dragutina Horvata res kupila tri pujske.

Zdravstvenih sprečeval za živali nista imela nobenih. Povedala sta, da zato, ker se jima je mudilo. Zanimanje inšpektorjev za zdravstveno sprečevanje ni bilo čisto rutinsko. Vprašanje je bilo na mestu predvsem zato, ker je na brežiškem območju

nevarnost svinjske kuge, ki se je pojavila v sosednji Hrvaški.

Pujski pa naj bi po pripovedovanju Patetovih šli na oni svet nekako takole. Zaradi kurjenja v svinjski kuhinji so se 6. januarja po nesreči vneli oblanci v svinjaku. Prašičke je zadušilo, lastnika sta jima spustila kri. Nekaj zadušene mesnine so pojedli doma, nekaj pa prodali sosedom in nekemu iz Bršinja.

Patetova so inšpektorji predali sodniku za prekrške. Meso poginulih živali je namreč po zakonu neužitno, poleg tega pa Patetova ob nakupu zaradi „silne naglice“ nista poskrbela za zdravstveno sprečevanje. Kljub znanemu ali neznanemu dejstvu, da na brežiškem koncu preti nevarnost svinjske kuge. Sicer pa je vprašanje prodajanja in uživanja „crkovine“ tudi stvar osebne morale in apetita. Vzorec mesa so poslali inšpektorji v preiskavo.

Kriminalu se majoje tla

Organi za notranje zadeve in družbena samozashčita z roko v roki proti kaznivim dejanjem

Čprav podatki o gibanju kriminalitete v lanskem letu še nimajo dokončne podobe, je vendar že danes moč govoriti o največjem doseženem uspehu – tesnejši povezanosti med organi za notranje zadeve in družbeno samozashčito. Najbolj zgodovnen dokaz temu je upadanje števila grabeža družbenega premoženja, kar govori v prid podružbljanju varnostne funkcije organov za notranje zadeve.

na drugi strani povečal tudi družbeni vpliv na organe za notranje zadeve. Seveda takšne spremembe v organizaciji in vsebini dela zahtevajo tudi menjavo ali dopolnitev sedaj veljavnega zakona. Nezazadnje zaradi povečanega števila regionalnih organov za notranje zadeve (v prejšnji številki smo zabeležili novico o na novo ustanovljeni UJV Krško, ki pokriva posavske občine Brežice, Sevnica in Krško), ki so se tako še bolj približali in prilagodili organiziranosti družbenopolitičnih organizacij in medobčinskiemu sodelovanju.

Da naštejemo nekaj najosnovnejših oblik sodelovanja - dajanje predlogov in pomoči pri organiziranju in izvajanju družbene samozashčite tako v tozdih kot v krajevnih skupnostih, pomoč pri strokovnem izobraževanju in podobno. Takšno sodelovanje je nemalokrat obrodilo sadove pri prijettju storilcev kaznivih dejanj, njihovem odkrivanju. Ob tem pa je treba dodati, da se je

Ob takšnih ugotovitvah lahko z optimizmom pričakujemo letna poročila organov za notranje zadeve, kajti tesna povezanost dejavnikov, ki lahko kakorkoli prispevajo k večji varnosti, so temu dovolj velik porok.

B. BUDJA

ZAVIRAL NA ZASNEŽENI CESTI

Idrjčan Franko Vovčina je v četrtek okoli 7. ure peljal tovorni avtomobil s prikolico od Ljubljane proti Zagrebu, pri Družinski vasi pa ga je zaradi zaviranja na zasneženem vozišču zaneslo v levo. Takrat se je nasproti pripeljal z osebnim avtomobilom Novomeščan Anton Klevičar, ki je navzlic umikanju v jarek zadel prikolico. Na srečo se je vse končalo samo z materialno škodo 50.000 din.

STANOVANJSKA HIŠA GORELA

Minuli tork okoli druge ure zjutraj je pričela gorati stanovanjska hiša 60-letnega Štefana Gerjeviča iz Zakota pri Brežicah. Vzrok požara še raziskujejo, znano je le, da so plameni najprej zajeli podstrešje in lesene tramove. Na srečo so hitro in uspešno posredovali gasilci, navzlic temu pa je škoda vendarle precejšnja: ocenili so jo na okoli 80.000 din.

Šele ne zgoda odvila klobčič nezakonnosti

Ob rob delovni nesreči izpred meseca dni

V lanski predzadnji številki Dolenjskega lista smo na kratko pisali o hudi delovni nezgodi, ki se je pripetila na delovišču Ceste herojev v Črnomlju, kjer so urejali kanalizacijo. 26-letni delavec Anton Dušek iz Cerovca je namreč padel v blizu pet metrov globok jarek, pri tem pa ga je zasula še zrahljana izkopana zemlja, tako da je dobil hujske poškodbe po glavi in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Že takrat smo ob novici postavili vprašanje, kdo bo za nezgodo odgovarjal, tokrat pa smo zaradi vse večjega števila delovnih nezgod v sodelovanju z novomeškimi inšpektorji pripravili obširnejši odgovor. Duškov primer ni zanimiv zgolj zaradi ugotovljenih krivcev, pač pa še zaradi nešteti drugih nepravilnosti, katere je ob raziskavi vzroka nesreče ugotovil novomeški inšpektor dela.

Uvodoma povejmo, da je izvedbo kanalizacije za industrijsko halo tovarne kompresorjev v Črnomlju prevzela tamkajšnja Obrtna zadruga Bela krajina, ki je za opravitve omenjenih del sklenila kooperantsko pogodbo z zasebnim obrtnikom Martinom Golobičem. Verjetno bi se preveč oddaljili od namena pisanja, če bi zabeležili

pomanjkljivosti omenjene pogodbe, zato raje povzemimo nekaj ugotovitev, ki so po mnenju inšpektorjev privedli do nesreče. Še čuda, da ob dobljenih rezultatih posledice niso bile hujske.

Martin Golobič je pričel dela, ne da bi poskrbel za izdelavo elaborata ukrepov za varstvo pri delu, hkrati pa začetka del tudi ni prijavil inšpekcijski delu UIS Novo mesto, kar je bil po vseh pisanih pravih dolžan. Nadalje je bilo v postopku ugotovljeno, da Martin Golobič sploh nima dovoljenja in predpisanih pogojev za izvajanje del nizke gradnje, kamor pač spada urrejanje kanalizacije. Ob tem pa je treba reči nekaj tudi o načinu dela Obrtne zadruga Bela krajina, ki nikakor ne bi smela oddati izvedbe nizkih gradbenih del obrtniku, ki za to nima ustreznega dovoljenja. Prav tako je omenjena obrtna zadruga prevzela in oddala izvajanje del brez gradbenega dovoljenja.

Mera kršitev pa s tem še zdaleč ni polna. Iz gradbenega dnevnika je bilo namreč moč ugotoviti, da sta bila na dan nesreče na delovišču še Rade Hrnčič in Smail Džogić, delavca, zaposlena pri Golobiču, ki pa nista bila pred nastopom dela niti zdravniško pregledana ne socialno zavarovana, kaj šele da bi imela z delodajalcem sklenjeno pisano pogodbo o delu. K temu še tole. Martin Golobič na delovišču ni imel svojega rovkopača, ker je bil v okvari, zato se je ustno dogovoril z zasebno obrtniko Milico Kapušin, da mu je posodila svoj stroj, zraven pa še delavca Antona Duška. Ko

sta slednji in Martin Golobič polagala in uravnavala betonske cevi, je nenadoma prišlo do rušenja zemlje na severni strani jaška. Tudi tu gre neposredna krivda za nesrečo Golobiču, ker ni poskrbel za razpiranje bočnih strani jaška in za zavarovanje proti nevarnosti rušenja. Na dan pa je prišla nova pomanjkljivost v strokovni izobrazbi obrtnika, ki kot glavni izvajalec del nima dokazila o preizkusni znanja iz varstva pri delu.

Če sklenemo, za neizvedbo varnostnih ukrepov, ki je bila neposredni vzrok nesreče, je spisek odgovornih oseb dokaj dolg. Najbolj neposreden krivec je vsekakor Martin Golobič. Na drugem mestu najdemo med odgovornimi Bojana Valenčiča, direktorja Obrtne zadruga Bela krajina, ki je sklenila kooperantsko pogodbo z obrtnikom, ki ni pooblaščen za izvedbo zahtevanih del niti nima za to potrebne strokovne izobrazbe. Med krivci je tudi kvalificiran minir Janko Potokar, odgovoren, ker po končanem miniranju ni preveril, ali je v stenah jarka prišlo do razpok. Nenazadnje pa je inšpektor dela med odgovorne za nesrečo postavil tudi Karla Bradico, ker kot nadzorni organ obrtne zadruga, ki je vodil delo, ni ukrepal, čeprav je videl, da Martin Golobič pri delu ni upošteval ukrepov za varstvo pri delu.

To da mar bi omenjene nepravilnosti prišle na plano, če tistega sredinega popoldneva ne bi tuje malomarnosti s hudimi poškodbami poplašal posejen delavec?

B. BUDJA

Z OGNIJEM NAD NAFTO

Ob pravem „sibirskem“ mrazu, ki je te dni zajel tudi Dolenjsko, je obstalo precej vozil, ki jih poganja nafta. Ta je namreč skoraj zamrznila, vozil na trdo nafto pa še niso „pogruntili“. Marsikateri šofer se je takole mučil, da bi oddalil zamrznjene poti, le redkim pa se je posrečilo, spraviti zamrznjene „jeklene konicice“ tudi v tek. (Foto: J. Pavlin)

KRONIKA NESREČ

MED ZAVIRANJEM GA JE ZANESLO – Ljubljčan Ljubomir Blagojevič se je prejšnji tork popoldne peljal s kombijem od Zagradca proti Žužemberku, pri Poljanah pa mu je s tovornjakom pripeljal nasproti Jakob Smrekar iz Kota pri Semiču. Pred srečanjem je Blagojevič na mokri cesti zaviral, pri tem pa ga je zaneslo v nasproti vozčiču tovornjak. Voznika sta jo pri trčenju na srečo odnesla brez poškodb, medtem ko so materialno škodo ocenili na 35.000 din.

Darinka Kocjan. Gmotne škode je bilo za 25.000 din.

TRČIL V AVTOBUS

Peter Lapotnik iz Doblježice pri Lesičnem se je v četrtek peljal z osebnim avtomobilom iz Novega mesta proti Metliki, med Jugorjem in Dolami pa je na mokri cesti pričelo vozilo zanašati. To se je zgodilo prav takrat, ko je nasproti pripeljal delavski avtobus IMV. Lapotnikovo vozilo je trčilo v prednji del avtobusa, pri čemer se je voznik osebnega avtomobila laže poškodoval, na pločevini pa je za 40.000 din škoda.

GOSTA MEGLA – V nedeljo popoldne je Franc Košak vozil osebni avto od Sevnega pod Trško goro proti Mačkovecu. Nasproti mu je pripeljal z osebnim avtom Novomeščan Jož Mohorič. V gosti megli sta se voznika prepoznala opazila in trčila. Laže ranjena sta bila sopotnika v Košakovem avtu Kemo Bekić in Fekret Hahteran iz Novega mesta. Škode je za 30.000 din.

Stotine ur v objemu gora

Planinska sekcija ICTS ima 40 članov — Po denar za izlete na delovne akcije

Ena od najbolj delavnih sekcij v Izobraževalnem centru za tehniške stroke v Novem mestu je planinska. Deluje v okviru novomeškega Planinskega društva, ki ima samo z osnovnošolskimi in srednješolskimi planinskimi krožki malone 300 članov. Tehniki-planinci so se pred dvema letoma na lastno pobudo organizirali in na njihovem prvem seznamu je bil domala vsak četrti učenec. Pravi ljubitelji, kot so dokazale kasnejše akcije, je bilo komaj 10, danes pa dela v sekciji 40 dijakin in dijakov. Njihov mentor je Tone Progar.

vodstvom Toneta Progarja udeležili vseh pomembnejših družbenopolitičnih akcij. Bržkone bi se o tehnikih še več slišalo, če bi imeli v svoji blagajni več denarja.

„Pri delu se srečujemo z različnimi težavami. Ena od teh je tudi resnica, da bi bili številnejši, če ne bi imeli na šoli toliko vozačev. Mnogi bi radi delali, pa ne morejo, medtem ko so na drugi strani dijaki iz mesta, ki so pripravljeno poprijeti za delo samo v času pouka. Če na primer organiziramo izlet sredi tedna, lahko v gore spravimo vse. Konec tedna je slika povsem drugačna.“

Druga težava je večno spogledovanje s prazno blagajno. Akcije, ki se jih udeležujejo vse šole, finančno podpira društvo, ki pa je za svojo pomembno dejavnost prerevno in preveč zapostavljeno. Tako si morajo varovanci Toneta Progarja, ki sta mu pri delu v veliko pomoč vodnika Mateja Južnič in Gregor Zorko, sami pomagati. Ni bilo ne prvič ne zadnjič, da so pogozdovale smreke in ves denar spravili za svojo dejavnost. Večino izletov pa so jim omogočili starši. Tako so bili v letošnjem šolskem letu že okoli 300 ur v naravi: na Triglavu, Jelovici, hodili so po Bazi 20, se udeležili tradicionalnega pohoda v Dražgoše in na Jelovico, poslušali so predavanja o planinah in plezanju, nekaj se jih je z uspehom udeležilo planinske šole itd.

„V letošnji sezoni nas čaka še precej dela,“ je ob koncu pogovora dejal Tone Progar. „Srečevali se bomo v planinah, na pohodih in zlasti na delovnih akcijah, zakaj naša dejavnost je v očeh mnogih nepotrebno lazenje v gore.“

J. PEZELJ

„Planinci imajo v učiteljskem zboru vso podporo,“ je dejal mentor Progar, „vendar mladi menijo, da se pedagogi premalo udeležujejo njihovih akcij. Organizirali pa smo se predvsem za boljše spoznavanje gora. Krepitev tradicij NOV in obrambnih sposobnosti učencev in ne navsezadnje tudi zato, da mlade potegnemo iz zakajenih lokalov.“

V dveh letih so mladi, ki sami vodijo in načrtujejo delo, dosegli veliko uspehov. Spoznali so malone vse slovenske gore, navezali stike z vrstniki drugih šol in se pod

Izolacija iz „zavožene“ tovarne

Konec minulega leta so v Bršljinu začeli graditi tovarno za izolacijski material — Veljala bo 685 milijonov dinarjev — Sredstva združuje pet organizacij

Pred dvanajstimi leti so v novomeški tovarni stekla Inis' po številnih prizadevanjih in ukrepih za vedno zaklenili vrata steklarne. Kmalu zatem je objekte prevzela Krka, tovarna zdravil, njeni strokovnjaki pa so začeli razmišljati, s kakšnim programom bi nadaljevali v zapuščenih tovarni.

V času energetske krize pa je prišla rešitev sama od sebe. Ob bok zahtev po statični in požarni varnosti so graditelji postavili novo, zakaj izolacija si je zelo hitro pridobila enakovredno mesto s konstrukcijo. In Krkini strokovnjaki so v treh letih dela stali pred rešitvijo: v Novem mestu bo brez težav delala nova tovarna, tovarna izolacijskih materialov. Njej v prid je govorila vrsta podatkov.

Vsekakor je bil na prvem mestu dokaj primeren zapuščen objekt, na drugem surovina, ki bo domala vsa z domačega trga, potem sledijo zahteve po varčevanju z energijo, varstvo okolja itd. Steklene izolacijske materiale (filc, plošče, zlebkane, blazine, prešani filc ipd.) bodo delali na bazi finih steklenih vlakn, osnova za te je kremenčev pesek, ki ga je v neposredni bližini tovarne dovolj. Gradnja oziroma obnova je že stekla konec minulega leta, nova investicija pa je sestavni del Krkinega srednjeročnega načrta, vključena pa je tudi v srednjeročni plan razvoja SRS kot prednostna naložba ter usklajena z družbenim planom SFRJ.

V obstoječih objektih ne bo potrebno veliko gradbenih injekcij, navzlic temu pa bo do prvih izolacijskih materialov, ki bodo zapustili Novo mesto, steklo precej časa. Prve od 7500 ton bodo prišle iz tovarne v začetku 1982. leta, če pa bo tržišče zahtevalo še več izolacije, bodo brez večjih težav vsako leto naredili še 2.500 ton več.

O NAČRTU IRČA VAS — BROD

Prejšnji teden so se sestali člani komisije za urbanizem pri izvršnem svetu novomeške občinske skupščine. Obravnavali so zazidalni načrt Irča vas — Brod, se pogovorili o usmeritvah za delovni program v letošnjem letu, o razširitvi prostorov novomeške Gozdne gospodarstva na Gubčevi in o razširitvi prostorov Vodnogospodarskega podjetja.

Na poti k novi potrebni tovarni pa novomeški industrijski velikan ni sam. Za obnovo oziroma dograditev delovne organizacije, za katero bodo morali odsteti 685 milijonov, je sredstva z dohodkovnim povezanjem združilo pet organizacij Termika (30 odstotkov), SGP Pionir (10), Gradis (8,5) in Krka (43 odstotkov).

Zaenkrat so sklenjene vse pogodbe in soglasja, glavni organi-

O SOLI IN SEMINARJU

Včeraj popoldan so se na 28. seji sestali člani komiteja občinske konference ZKS Novo mesto. Po uvodnem delu so se med drugim pogovorili o nalogah, ki jih bodo morali opraviti ob izbiri kandidata za srednjo politično šolo pri Centralnem komiteju ZK Slovenije in za seminar „Samoupravljanje v združenem delu“.

Igre z lesom**Na sledi nedovoljenemu prodajanju lesa**

Alojz Vovko iz Brezja št. 2 v novomeški občini in njegovi partnerji v kaj čudni trgovini z lesom so si privoščili preveč. Sedaj se izgovarjajo s podobnimi trditvami: „Nismo vedeli, da se ne sme.“ Vendar nepoznavanje predpisov ne izključuje storilčne odgovornosti.

Za kaj gre? Vovko si je kar po domače predstavljal gospodarjenje z lesom. V gozd svoje matere je v minulem letu zahajal dokaj redno. V družbi motorne žage in občanov, ki so želeli hitro ter poceni priti do dobrega gradbenega lesa. Kar ob debelih, ki so si jih izbrali, so udarili ob dlan in vrhovi ter krošnje so padali kot za stavo.

Delavci Uprave inšpekcijskih služb so črnomu podiranju prišli dokaj hitro na sled. Ugotovili so, da so kupci storili kopico prekrškov. Privoščili so si tvegan nakup od domala nerazsodnega človeka, ki sploh ni lastnik gozda. Sekali so sami, na črno in mimo pooblaščenega gozdne organizacije. Lotili so se dreves, ki jih gozdarji ne bi nikoli odkazali, za seboj niso spravljali ipd.

Inšpektorji so odkrili le nekaj kupcev. Branko Ruden iz Sentjerneja je kupil 3 kubike, Janez Franko iz Vrhpolja 5 kubikov, njegov sovaščan Jože Gorišek 4, Vilko Hriber z Dolenje Težke vode pa okoli 9 kubikov lesa. Vsi so v postopku pri inšpektorju, odgovarjati bodo pred sodnikom za prekrške, les bodo morali vrniti, grozijo pa jim hude kazni. Podobne nevednosti čakajo tudi ostale kupce, ki jih roka pravice še ni poiskala, in vse tiste, ki se bodo še vključili v igro z lesom Vovkove matere.

SODELOVANJE Z MLADIMI V UNIFORMAH

Osnovna organizacija ZSMS v delovni organizaciji Labod postaja vse aktivnejša. Veliko pozornosti posveča stikom s pripadniki JLA. Tako v zadnjem času pripravljajo najrazličnejše kulturne prireditve, najbolj pa sta uspeli akciji ob dnevu JLA in novem letu. Na zadnjem skupnem sestanku „Labodovcev“ z mladino s sivih uniformah so se dogovorili, da bodo letos pripravili več skupnih programov in svoje delo predstavili v različnih krajevnih skupnostih novomeške občine.

MLADI VAL PRED IŽIDOM

Na 1. letošnji seji predsedstva občinske konference ZSMS Novo mesto — bila je minuli teden — so se mladi pogovorili tudi o svojem tiskanem glasilu. Sklenili so, da bo uradni odbor „Mladega vala“ pripravil gradivo za novo številko, ki naj bi izšla konec januarja ali v začetku februarja.

zator in pobudnik za novo tovarno pa je na najboljši poti k novemu poslovnemu uspehu. Zagotovljen je tudi zato, ker se za novomeško izolacijo že sedaj zanimajo zahodne države, kamor bo šlo okoli 30 odstotkov izdelkov.

J. P.

Jože Franko—sedemdesetletnik

Z novim letom 1980 je krepko zastavil korak v osmo desetletje svojega življenja Jože Franko iz Orehovca-Hrastja pri Sentjerneju. Čeprav je bil rojen na trdni kmetiji, je ob hudi gospodarski krizi v tridesetih letih na lastni koži občutil težave kmečkega stanu. Da bi zaslužil kakšen dinar, se je tri leta ukvarjal s tesarstvom in se tudi izučil te obrti, potem pa je tri leta delal še na železnici. 1939 je za očetom prevzel hiračo in zadoženo domačijo in jo s trdim delom v dveh letih izvlekel iz največjih težav.

V razmeroma mirno kmečko življenje pa je posegla vojna in okupacija. Jožeta, člana Sokola in Društva kmečkih fantov in deklet, so hitro našli ljudje, ki so poleti 1941 začeli širiti ideje OF. Prva sta bila učitelj Prusnik in zdravnik dr. Reja, za njima še študent Paderšič in učitelj Zamljen.

Od zime 1941/42 je opravljal naloge v okviru terenskega in rajonskega odbora OF, se boril v Gorjanskem bataljonu in Cankarjevi brigadi, bil ranjen, postal član Okrožnega odbora OF in Okrožnega komiteja KPS Novo mesto, vodil okrožno gospodarsko komisijo in bil v zgodnji jeseni 1944 izvoljen za predsednika izvršnega odbora Okrožnega narodnoosvobodilnega odbora Novo mesto.

Vsi, ki smo ga poznali in z njim delali, ga imamo v spominu kot vedrega, poščenega in dobrega, skromnega in odkritega tovariša ter predanega in hrabrega borca, ki tudi v najtežjih časih ni izgubil hladnokrvnosti in zdravega kmečkega humorja.

Po osvoboditvi je delal na okrajnem ljudskem odboru Novo mesto in obnavljal izčrpano kmetijo. Z začetkom družbene preobrazbe vasi je predani in preudarni revolucionar in kmet dobil nalogo organizirati kmečko obdelovalno zadrugo v svojem rojstnem kraju. Po šestih letih težav, skrbi in podikanj je bila zadruga razpuščena, on pa se je kot čist in samostojen kmet ponovno lotil obnove svojega gospodarstva. Več let je bilo potrebnih, da ga je spet spravil na nekdanjo raven in ga potem izročil mladim rokam svojega sina.

Jože Franko, ki je še danes aktiven član krajevne organizacije ZB

Informiranje je v novomeškem Labodu dokaj dobro razvito. Njihovo tiskano glasilo izhaja enkrat na mesec, po potrebi izdajajo biltene, za boljše obveščenosť pa si pomagajo tudi z razglasnimi postajami. Posebna in med zaposlenimi najbolj priljubljena oblika informiranja so tako imenovane „tribune“, ko se delavci zberejo na enem mestu in dobijo najpomembnejše informacije. Na enem izmed sestankov uredniškega odbora so se odločili, da bodo tiskano glasilo v letošnjem letu izdajali vsake tri tedne.

Orehovica in spoštovan in priljubljen lovski tovariš, je poznan tudi širši dolenski javnosti, ki se pri-

družuje čestitkam ob njegovi obletnici.

Od 1936. leta naprej je vse njegovo delo spremljala in podpirala njegova življenjska tovarišica Francka. Gotovo se ima krepki sedemdesetletnik za svoje duševno in telesno zdravje v veliki meri zahvaliti tudi njenemu vedremu in ustvarjalnemu značaju. Prijatelji in aktivisti novomeškega okrožja želimo obema še veliko zdravih in srečnih let.

JOŽE PENCA — DEČKO

TROJE VESTI IZ DOL. TOPLIC

Člani novinarskega krožka iz topliške osnovne šole poročajo, da bodo imeli učenci 4. in 5. razredov med skorajšnjimi počitnicami smučarski tečaj. Izvedli ga bodo v bližini šole, najbrž pa bodo dobili tudi vlečnico. Ob koncu lanskega leta je izšla tudi številka glasila Rog, ki na štiridesetih straneh prinaša zanimive zapise o doživetih solarjev, o krajevni skupnosti in literarne prispevke. Malce pozno mladi dopisniki pišejo tudi o tem, da je v topliški krajevni skupnosti dedek Mraz obiskoval otroke po vaseh. Družbo mu je delala skupina snežink, zajčkov in glasbenikov.

„Pionirjevci“ še praznujejo

Spet se je zgodilo, da so delavci iz sosodnjih republik samovoljno podaljšali praznike — Zamude opravičujejo s sumljivimi zdravniškimi dokumenti

SGP „Pionir“ ima trenutno zaposlenih skoraj 4200 delavcev, potrebuje pa jih še najmanj 400, da bi delo na gradbiščih normalno teklo. Pravzaprav novih delavcev ne bi bilo potrebno iskati, če bi bili na delu vsi, ki so mesečno odsotni iz upravičenih in neupravičenih vzrokov. Čudno se sliši, vendar je res, da se jih velik o še ni vmilo z novoletnih praznovanj.

Tako dnevno prihajajo vesti iz Libije, da je na tamkajšnjih grad-

MLADINSKI KLUB: PREDAVANJE O ČEBELARSTVU

„Čebelarstvo“ ki deluje v Krki, tovarni zdravil, je začelo letošnje čebelarstvo sezono z zelo zanimivimi predavanjem. V prostorih mladinskega kluba se je zbralo okoli 30 „krkašev“, poslušali pa so profesorja Senegačnika iz Ljubljane. Najprej je nasul kopicu napotkov za uspešno čebelarjenje, nato je govoril o značilnostih dolenske pokrajine za čebelarjenje in opozoril na čebelje bolezni. Domala dveurno predavanje je gost iz Ljubljane popestril z lepimi diapozitivi.

ZUŽEMBERK: O SUHI KRAJINI

11. januarja so se v prostorih krajevne skupnosti Zužemberk zbrali člani medobčinskega odbora za pospeševanje razvoja Suhe krajine. Največ besed so posvetili načrtovanju razvoja Suhe krajine v novem srednjoročnem obdobju. Pogovorili so se tudi o mladinskih delovnih brigadah, ki bodo s prostovoljnimi delom nadaljevale tudi v letošnjem letu.

biščit le četrtina delovne sile, s podobnimi izostanki se srečujejo tudi na domačem terenu. Podrobna analiza, ki je bila v podjetju narejena za mesec november preteklega leta, kaže, da je ta mesec manjkalo 30 odstotkov delavcev. V bolniškem staležu je bilo 120 delavcev. Največ neupravičeno manjkajo delavci iz drugih republik, ki predstavljajo 70 odstotkov Pionirjeve delovne sile. Ti velikokrat umetno podaljšajo dopust.

Alojz Jožef, pomočnik direktorja skupnih služb, je o tem pojavu povedal: „Ob takih pojavih smo skoraj nemočni. Za tak prekršek določi komisija neplačan dan. Posebnost so sezonski delavci. Delno bomo problem rešili z gradnjo novega samskega doma, ki bo imel 200 postelj, družabne prostore ter igrišča za rekreacijo. Po drugi strani pa razmišljamo tudi o posebnem denarnem dodatku za točnost prihajanja na delo in o dopustih.“

Cakalnica Pionirjeve ambulante v Bršljinu je dan za dnem polna. Dr. Miroslav Mance ima v svoji kartoteki 3000 kartončkov in opravi tudi do 1500 pregledov na mesec. „Vsak delavec, ki pride v ambulanto zdrav ali bolan, izgubi s pregledi najmanj dva delovna dneva. Z dajanjem bolniške smo strogi zlasti pri tistih,

Dr. Mance: „Ambulanto sem prevzel pred slabim letom in ‚bolniške‘ nam je uspelo zmanjšati na polovico.“

ki pridejo na pregled pred praznike. Največ pa nas, tudi upravičeno, obiskujejo nekvalificirani delavci, ki so boleznim najbolj izpostavljeni.

Priznati moram, da se pri marsikaterem, na videz zdravem delavcu odločim za bolniški stalež. Razumeti je potrebno mlade ljudi, ki imajo svoje družine tudi v do 800 km oddaljenih krajih in gredo po petih mesecih za nekaj dni domov. Tudi to je neke vrste zdravljenje in si ga upam pred vsakim zagovarjati, pove dr. Mance, ki je ambulanto prevzel pred slabim letom in v tem času zmanjšal ‚bolniške‘ za več kot polovico.

JANEZ PAVLIN

Ena gospa je rekla, da na posameznih interesnih skupnostih delajo šaljivci. Zaprošila je za kontaktne leče in brez težav so ji na posebnem papirju odobrili — slušni aparat.

Nič dlje, kot lahko plačamo

Naj zbori občinske skupščine odločijo, kaj ima prednost pri izboljšanju prometne varnosti

Na zahtevo zborov občinske skupščine je svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu predložil izvršnemu svetu in občinski skupščini finančno ovrednoten program za izboljšanje prometne varnosti na vseh cestah brežiške občine. Zdaj pričakuje, da bo skupščina v kratkem ponovno pretresla naloge za izboljšanje cestnoprometnih razmer in v skladu s finančnimi možnostmi sprejela ustrezne sklepe in stališča.

Svetu bo tako omogočila nadaljnje delo. Vedeti mora namreč, kaj je možno realizirati in do kdaj. Nujno bo postopno uresničevanje postavljenih nalog. Zahteve so precej večje od možnosti, saj skupna vsota za predlagane varnostne izboljšave precej presega trenutno gospodarsko moč za financiranje tega sicer pomembnega področja skrbi za človeka.

Tako bi na primer samo cestnoprometna signalizacija predvidoma veljala nekaj nad 3.845.000 dinarjev. Za javno razsvetljavo od novega mostu čez Savo do križišča Zakot, od brežiškega gradu do starega mostu ter od Prosvetnega doma do železniške postaje v Brežicah bi morali odšteti 4.640.000 dinarjev, za zaščitne ograje pa 32.500.000.

Odprava črnih točk zahteva 2.290.000 dinarjev. Pri tem je upoštevana dodatna razsvetljava križišča Zakot, ureditev pločnikov na tem križišču, razsvetljava križišča pri Raktelju, razsvetljava križišča Zakot - Raktelj, razsvetljava križišča Cesta bratov Milavcev - Titova cesta, razsvetljava križišča Trnje in Catež.

Ureditev parkirnih prostorov v starem mestu in pri novi

blagovnici trgovskega podjetja „Posavje“ bi veljala 800 tisočakov.

Pri župni cerkvi je predvidno parkirišče za 100 vozil, na stari avtobusni postaji za 200, pri gradu za 50, v glavni ulici za 300 in pri novi trgovski hiši za

150 vozil.

Največji znesek 60 milijonov dinarjev, je predviden za rekonstrukcijo mostov, predvsem za njihovo razširitev in za povečanje nosilnosti. Varnostna oprema na mostovih bi veljala štiri in pol milijona dinarjev. Kar 25 mostov je potrebnih obnove, predvsem na odsekih, kjer so ceste že modernizirane, zmanjkalo pa je sredstev za ta dodatna dela, ki pri modernizaciji občinskih cest niso bila planirana.

J. TEPPEY

Tisoči skozi šole RK

V tečaje za nego bolnika in poškodovanca na domu niso vse krajevne skupnosti poslale svojih predstavnic

V brežiški občini so samo še tri krajevne skupnosti brez organizacije Rdečega križa. To so Sentlenart-Brezina, Zakot, od brežiškega gradu do starega mostu ter od Prosvetnega doma do železniške postaje v Brežicah bi morali odšteti 4.640.000 dinarjev, za zaščitne ograje pa 32.500.000.

Občinska organizacija RK šteje trenutno 2500 odraslih članov, mladi člani pa so vsi učenci osnovnih šol do sedmega razreda. V Šolskem centru delata od lanskega decembra dalje dva aktivna, eden v gimnaziji, drugi v poklicni šoli za prodajalce. V aktivne bodo poslej vključevali tudi osme razrede osnovnih šol.

Pri usposabljanju prebivalstva za nudenje prve pomoči odigra v Rdeči križ pomembno vlogo.

V minulih štirih letih je opravilo tečaje prve pomoči nad 2000 kandidatov za voznike motornih vozil. Tečaje za nego bolnika ali poškodovanca na domu je opravilo 150 žensk, žal pa te niso enakomerno razporejene po krajevnih skupnostih. V novem mandatsnem obdobju si bo občinska organizacija prizadevala, da bodo imela take aktivnosti vsa območja občine.

Preko Rdečega križa poteka tudi usposabljanje ekip prve pomoči iz vrst civilne zaščite. Do zdaj je tečaje uspešno opravilo 256 občanov v KS in 28 v delovnih organizacijah. Za slušatelje iz delovnih kolektivov pravkar poteka nov 99-urni tečaj, ki ga obiskuje 25 zaposlenih.

Z dolžnostmi za nudenje prve pomoči se mladi člani RK prvič seznanijo v 7. razredu osnovne šole. Šolske ekipe v občini tekmujejo najprej med seboj, najboljše pa nato sodelujejo na regijskih in republiških tekmovanjih.

Prpravimo se, da nas nevarnost ne preseneti!

V Brežicah bodo zgradili sodoben gasilski dom

Tehnična opremljenost gasilskih enot v brežiški občini ne dohiteva več razvoja na drugih področjih bodisi da gre za sodobnejšo tehnologijo in gradnjo novih industrijskih obratov, za širjenje dejavnosti Petrola, za nove stanovanjske stolpnice, za bližino letališča, železniške proge in avtomobilske ceste z vedno gostejšim prometom. Ogroženo je vsak dan večja, zato najbrž ni več raleč čas, ko se bodo tudi v Brežicah odločili za poklicno gasilsko enoto s stalno pripravljenostjo.

Še prej pa bodo zgradili dom požarne varnosti z garažami, delavnico, prostori za dežurstvo, z dvorano in učnimi prostori, s klubsko sobo in pisarnami za Gasilsko zvezo ter interesno skupnost. Zemljišče za ta objekt so že odkupili poleg nove postaje milice in doma teritorialne obrambe. Od tam bodo imela zagotovljen neoviran izhod vsa intervencijska vozila milice in gasilcev, ker bodo v ta namen na obvoznici uredili semafor. Okolično doma bodo uredili tako, da bodo v neposredni bližini imeli prostor za gasilske vaje.

Dom požarne varnosti bodo postopoma opremljali s specialnimi gasilskimi pripomočki, kakršnih gasilske operativne enote zdaj nimajo nikjer na voljo. Razen posebnih gasilskih vozil bodo potrebovali tudi sodobne naprave za gašenje in reševanje. Če se bodo uresničile napovedi in bo kongres Gasilske zveze Slovenije junija letos res v Brežicah, potem lahko pričakujemo, da bodo ob tej priložnosti položili temeljni kamen za novi dom požarne varnosti, ki bo predvidoma veljal nekaj nad 10 milijonov dinarjev.

J. T.

ZASNEZENO KRŠKO, LEVI BREG - V slabem vremenu je bližnjica za pešce, ki je speljana nad železniško progo, za delavce Tovarne papirja še posebno dobrodošla. Mostiček, ki povezuje Celulozo z železniško in avtobusno postajo ter z naseljem Videm, je vsak dan vzorno očiščen. (Foto: Jožica Teppey)

Le združen dinar nosi uspeh

Nova samoupravna in dohodkovna organiziranost odpravlja kupoprodajne odnose

Večine zaposlenih v krškem gospodarstvu novo leto s svojimi zahtevami po vsestranskem varčevanju, po večji produktivnosti in učinkovitosti ni našlo neprivravnjene. K boljšim gospodarskim rezultatom bosta dodali svoj delež tudi izpopolnjena samoupravna organiziranost ter doslednejše uveljavljanje dohodkovnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela.

Komisija, ki spremlja uresničevanje zakona o združenem delu, ugotavlja precejšnje premike. Marsikateri uspeh gre pripisati prav organiziranju tozdov. V Celulozi jih imajo 8, v Tovarni specializirane opreme 4, v Agrokombinatu 5, pri Žitu 2, (Imperial in Pekarno), v Splošnem mizarstvu 2, v Kovinarski so se odločili za 4, v Metalni na Senovem pa se je del zaposlenih organiziral v mariborski tozdi Servisi.

Skupne službe so ponekod organizirane kot delovne skupnosti oz. delovne enote. Samoupravno organiziranost so povsod dolžni spreminjati, kakor hitro ugotovijo, da imajo pogoje za ustanavljanje novih tozdov. Svoj položaj bi na primer že lahko spremenila delovna enota celjskega Izletnika, ki že nekaj časa izpolnjuje

stev za nove investicije v Krškem. Tudi SGP Pionir je sprejel podoben dogovor s Cementarno v Anhovem. V Krškem posebej opozarjajo na potrebo po tem, da bi soudeležbo pri naložbah dohodkovno povežali v obliko skupnega dohodka in si tako zagotovili jamstvo temeljnih organizacij za racionalnost investicij in ekonomičnost razširjene oz. nove proizvodnje.

V Tovarni papirja so doslej prišli najdlje tudi pri zamenjavi kupoprodajnih odnosov med tozdi z dohodkovnimi. V nove odnose uvajajo skupno planiranje, skupen riziko, skupen razvoj in skupen nastop navzven. Manj učinkovitih dohodkovnih odnosov je za sedaj opaziti med delovnimi organizacijami v sozdih, zato letos pričakujejo tudi na tem področju več korenitih sprememb.

J. T.

Kam bodo investirali?

Prednost dajejo objektom, ki jih morajo dokončati

Letos imajo prednost začete investicije, predvsem tiste, ki bodo vloženi dinar hitro vračale. Tako naj bi bila končno zakrožena naložba v Tovarno embalaže na Senovem, kjer se bo število zaposlenih povečalo za 200. Na vrsti je tudi Iskra v Kostanjevici. Finančna sredstva so v celoti zagotovljena. Ob koncu leta že lahko pričakujemo zaposlitev novih delavcev. Sprejeti jih nameravajo 150, morda celo več. Ta investicija je pomebna, ker se z njo povečuje izvoz. Veljala bo 42 milijonov.

Trgovina nadaljuje gradnjo blagovne hiše na Griču, vredne 13,5 milijarde starih dinarjev, končana bo do avgusta. Ta objekt bo popestril blagovno ponudbo v krški občini in zmanjšal odliv denarja v druge kraje. Gostinci hitijo z dokumentacijo za povečanje prenočitvenih

zmožljivosti hotela Sremič v Krškem. Računajo na dozidavo objekta s 120 ležišči.

V kmetijstvu nameravajo dograditi polnilnico v Leskovcu, precej denarja pa namenjajo za preusmerjanje kmetij. Pripravljajo tudi projekt za intenzivno rejo prašičev. V občini jih na leto zakoljejo 7 tisoč in skoraj vse kupijo drugod. Za v prihodnje upajo, da jih bodo vzredili 16 tisoč, oz. najmanj še enkrat več, kot znaša poraba v občini.

V šolstvu bo v kratkem dokončana osnovna šola v Kostanjevici, v Brestanici pa imajo vse pripravljeno za širitev. Če ne bo kakih izrednih omejitvenih ukrepov, potem bodo morda že leto začetli graditi novo šolo v Podbočju, za katero krajani od lanskega leta dalje zbirajo samoprispevek.

KRŠKE NOVICE

SE EN „DA“! - Izrekli so ga člani izvršnega odbora kulturne skupnosti za zaposlitev še ene strokovne moči v krški „Valvasorjevi knjižnici in čitalnici“. Le na ta način bo namreč ustanovi uspelo uresničiti za 1980. leto obsežno zastavljeni program, ki obeta njen „prodor“ izven doslej uokvirjene dejavnosti.

KAJ TO LETO? - Na brestanškem gradu bodo naredili že skoraj vse potrebno, da bi se v prihodnjem letu lahko v prvo nadstropje vselila muzejska zbirka o slovenskih političnih in zaporniških, interniranih in konfiniranih med zadnjo vojno. Manjši del poslopja bo treba še protipotresno zaščititi, delali pa bodo tudi že obrtniki. V naslednjem srednjeročnem obdobju naj bi grad dokončno uredili in v pritičnem

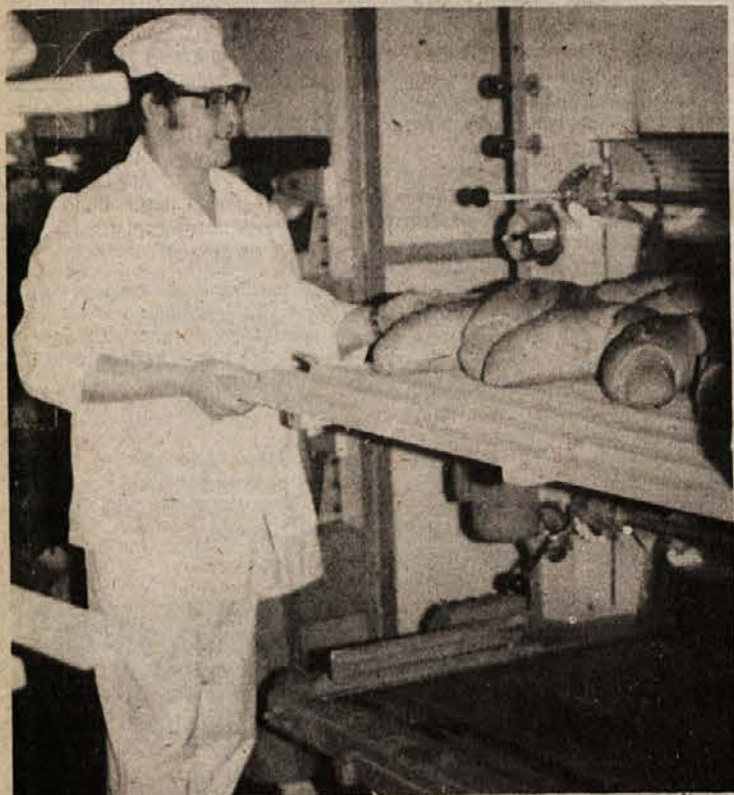
delu odprli gostinske prostore, za katere je idejni načrt že narejen.

VRSTA PRIREDITEV - Z nastopom senovskih igralcev in njihovo uprizoritvijo Cankarjevih „Hlapcev“ se je minuli petek v krškem Delavskem domu pričel „Mesec kulture“. Zveza kulturnih organizacij krške občine ga posveča slovenskemu kulturnemu prazniku. V njegovem okviru se bo ob petkih v istih prostorih zvrstilo še nekaj prireditev, ki bodo prikazale amatersko ustvarjalnost.

TUDI V KRŠKI OBČINI - Garnizon Cerklje nadaljuje tradicijo, da novim vojakom razkaže lepote in zanimivosti posavske pokrajine. V krški občini so jim razkazali Kostanjevico in njene znamenitosti, ogledali so si Krško in tamkajšnji Delavski dom.

KRŠKI TEDNIK

A. Z.

VSAK DAN VSAJ ŠEST TON KRUHA - Posnetek je iz nove pekarnice v Brežicah. Njena zmogljivost bo 12 ton kruha, peciva in slaščičarskih izdelkov na dan. Ta industrijski obrat je enota tozda Pekarne Krško, ki posluje v sklopu ljubljanskega Žita. (Foto: Jožica Teppey)

NOVO V BREŽICAH

ZA STEKLENICE NIKOMUR MAR - V Brežicah vsako leto dvakrat zbirajo surovine za DINOS. Za sedaj velja to edinoletno za papir, medtem ko steklenice in krp nihče ne odkupuje. Šolarji so doslej zbrali največ starega papirja v letu 1976. Na DINOS so ga odpeljali 17.560 kg. Naslednje leto so zbrali 16.685 kg, predlanskim 14.557 kg in lani 13.442 kg. Vnema ne usiha pri mladih članih RK, ampak pri prebivalstvu. Papirja bi lahko zbrali dosti več, če bi zbiranje organizirali sproti in ga sproti odvažali kot na primer smeti. To zahteva organizirano službo in sortirano odlaganje, za kar bi bile potrebne dodatne posode oz. vreče. Morda bi celo kazalo iti kam pogledat, kjer to že imajo.

sankanje. Redki navdušenci se sicer poskušajo razgibati na snegu, ni pa organizirane smuke s tečajem za mladino in odrasle. Vlečnice namreč sploh niso pogosti, ker obratovanje brez atesta ni mogoče. Tega pa vlečnica najbrž ne bi več prestala. Prebivalci nekaj tako obetavnega zimskošportnega središča brežiške občine so več pričakovali, zlasti odkar imajo razširjeno in asfaltirano cesto, po kateri so Pečice ob vsakem času dostopne.

ČRNEGA KRUHA BO SPET DOVOLJ - Zvedeli smo, da je bilo obratovanje nove Pekarne v Brežicah odloženo do 15. januarja, čeprav je ta poskusno začela peči ob otvoritvi. Delo ni steklo takoj zaradi administrativnih ovir. Počakati so morali namreč na uporabno dovoljenje. Poslej obeta Žito tudi peko črnega kruha, ki ga že nekaj mesecev ni dobili nikjer drugje razen pri zasebniku Slinniku.

SNEGA DOVOLJ, VLEČNICA STOJI - V Pečicah zaman pričakujejo zimski živžav, čeprav imajo letošnje odlične možnosti za smučanje in

BREŽIŠKE VESTI

Dinar na dinar - nov asfalt

Krajne skupnosti Krmelj, Sentjanž, Tržišče pred podaljšanjem samoprispevka

Zadnja leta je obilo energije, volje, predvsem pa tudi denarja krajevnih skupnosti usmerjenih v ceste. Če je bilo pred leti še dobro, da si se kam sploh lahko pripeljal z avtom, sedaj že marsikdo gleda na to, da se bo pripeljal po asfaltu.

Pred novim letom smo poročali o uspehih skupnega odbora za posodabljanje cest v krajevnih skupnostih Krmelj, Sentjanž in Tržišče. Po odhodu tovariša Jožeta Bavca na odgovorno dolžnost predsednika občinske konference SZDL v Sevnico je nelahko nalogo vodenja tega pomembnega odbora prevzel Janez Valant iz Tržišča, dolgoletni izkušeni družbenopolitični delavec, predvsem pa prizadeveni direktor Liscinega tozda Šivalnica v Krmelju.

O tem, kaj nameravajo storiti v naslednjih petih letih, ri tega tozda, temeljito prenovljeni, kar vabijo. Vseeno se v tozdu borijo s pomanjkanjem delavk. „Naši tozdi so pripravljene še dodatno izločiti namenski denar kot dotacijo, torej nepovratno, dvema krajema, odkoder bi dobili več delavk,“ je načel pogovor predsednik Valant, da bi tako še podkrepil pripravljenost svojega kolektiva, ki tudi doslej ni držal rok križem.

Lepo urejeni sodobni prostori

Valant kratek. „Edina doslej dogovorjena obveza, kar je mogoče razumeti tudi kot prednostno nalogo, je v preteklem obdobju neizvršena naloga, in to je asfaltiranje ceste Krmelj-Gabrijela-Pijavice. Na območju KS Tržišče naj bi pričeli z deli na cesti Malkovec-Telče, kjer bodo verjetno položili asfalt vsaj skozi vas Telče. Na območju KS Sentjanž naj bi asfaltirali tisto, kar je navedel že predsednik Alojz Flajs na uradništvu v gosteh na Velikem Cirkniku. Po udarjam, da je naša tovarna zainteresirana predvsem za cesto

Janez Valant. „Naši tozdi bodo po zaključnem računu verjetno ponudili dvema krajema prispevek v obliki dotacije.“

Cirknik-Češnjice in Malkovec-Telče, kjer računamo, da bi lahko dobili še kaj delavk ob ustreznih organizaciji prevoza,“ je povedal predsednik Valant.

CILJ JE JASEN - V Krmelju že od novega leta opozarja krajan na nujnost podaljšanja samoprispevka več ličnih panjev. Tale na sliki je blizu Papeža, križišča, ki je lani dobilo lep krak asfalta proti Hinjcam, navsezadnje pa tudi asfaltno zvezo z Ljubljano proti Tržišču.

Koliko bodo zbrali vsega denarja s predvidenim podaljšanjem samoprispevka v vseh treh krajevnih skupnostih - o uspehu je vsakdo prepričan - ni nobena skrivnost. „Zbrali bomo okrog 8 milijonov novih dinarjev, po dolžini pa bomo asfaltirali 10 do 12 km cest. Janez Valant je optimist, njegov vedri pogled pa izhaja iz poznavanja svojih rojakov; doslej so zastavljene načrte vedno samo presejali!

A. ŽELEZNIK

V JUTRANJKI SLIKE SOLARJEV

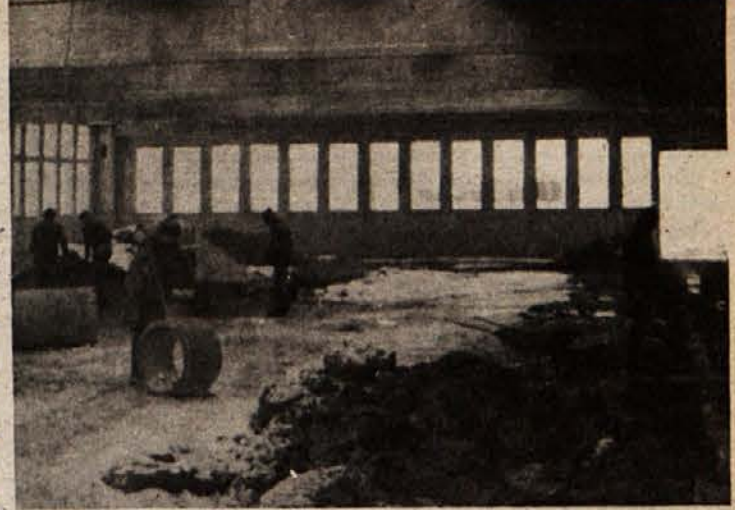
Industrija otroške konfekcije Jutranjka na Radni je bila v soboto gostitelj občinske pionirske konference. Mladi iz vseh pionirskih odredov v občini so razgledali pestro dejavnost. Ob tem velja poudariti razumevanje tega kolektiva za likovno dejavnost solarjev. Najbolj posrečena dela so namreč odkupili na ta način, da je vsak ustvarjalec dobil knjigo, razredni kolektiv pa bo dobil nekaj denarja, ki bo prišel prav za kakšno ekscurzijo. Pionirje, mentorje in goste je v imenu družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Jutranjke pozdravil Rudi Stopar. Tako zbrane slike bodo poslej - trenutno so razstavljene na enem mestu - krasile stene proizvodnih prostorov.

lisjak, lisjaku - Ni čudno, da mladinci ne verjamejo več v dedka Mrza, kaj šele v koga drugega... - Leto je bilo namreč spet okoli, o sevniskem mladinskem klubu pa ni ne duha ne sluha!

SMUČARJI V TREBNJE!

V prejšnji številki smo poročali, da je težko dobiti podatke, kdaj dela smučarska vlečnica trebanjskega smučarskega kluba „Trimo“. To pot pa že lahko sporočimo, da vlečnica dela s polno paro vsak delavnik od 14. do 20. ure, ker je proga osvetljena. Ob nedeljah pa dela od 9. ure dopoldne do 20. ure zvečer. Vsi, ki se bodo hoteli spuščati po nekaj več kot 300 metrov dolgi progi, pa bodo za deset voženj odšteli komaj dvajset dinarjev. Čakanja ni, saj ima vlečnica zmogljivost 600 smučarjev na uro.

DELA NAPREDUJEJO - Gradnja nove „Elmine“ tovarne na Čatežu kljub začetnim zastojem lepo napreduje. Graditelji so okostje iz montažnih elementov že postavili, te dni bodo v bodočo tovarno napeljali še vodovodne in električne instalacije, tako da bo tovarna nared za poskusno proizvodnjo v začetku jeseni.

Romi kot občani druge vrste

Vključevanje Romov v normalno življenje je polno težav - V programu so zajete vse stopnje od predšolske vzgoje do šolanja in zaposlovanja - V program še drugi?

Pogled na romsko naselje Hudeje v gozdu ob cesti med Trebnjem in Račjim selom, kjer živi največja skupina trebanjskih Romov, najbrž mimoidočim vzbuja različne občutke: vse od pomilovanja, kako jih v tem snegu zebe, do privošljivosti, češ prav jim je lenuhom. Torej je odnos do Romov v marsičem različen, v enem pa je le enoten: mnogi štejejo Rome za državljane zunaj kategorije.

In prav v tem je bistvo problema Romov. „Dokler jih ne bomo z njihovim sodelovanjem naredili za povsem navadne občane z enakimi dolžnostmi in pravicami, toliko časa bomo imeli težave z njimi!“ pravi Anica Miklič, tajnica trebanjske skupnosti za socialno skrbstvo in referentka za romska vprašanja. In prav v tej smeri se v trebanjski občini lotevajo reševanja teh vprašanj. Tako so na nedavni seji skupščine skupnosti sprejeli poročilo o dosežanjih poteku vključevanja Romov v običajno življenje, hkrati pa so sprejeli tudi program njihove socializacije za prihodnost. Poročilo in program bodo obravnavali tudi delegati vseh zborov občinske skupščine, kar kaže, da se v trebanjski občini v resnici celovito lotevajo tega vprašanja, ki pa ne teži samo njih. Težave z Romi imajo tudi drugod po Dolenjskem.

Na skupnosti se zavedajo, da tako strnjeno naselje Romov za njihovo vključevanje v normalno življenje ni najbolj primerno. Zato podpirajo tiste, ki se želijo preseliti in si postaviti hiše. Toda težave se pojavljajo zaradi počasnega pridobivanja ustreznih dovoljenj, prav tako pa jih težko sprejmejo medse vasčani, kjer se žele naseliti. Zato bo treba delati zlasti na tem področju in Romom pomagati pri njihovih prizadevanjih. Še naprej bodo skrbeli za redno vključevanje romskih otrok v vrtnice, predšolsko vzgojo in za redno zaposlovanje, kjer so tudi težave. Medtem ko so delegati skupščine vedno za zaposlovanje Romov, pa se njihov odnos povsem spremeni, ko Romi potrkajo na vrata njihove delovne organizacije. Seveda vplivajo na tak odnos do njih slabe delovne navade Romov, ki le redko zdržijo dalj časa na

delovnem mestu. Zato si prizadevajo, da bi v delovnih organizacijah preskrbeli zanje posebne inštruktorje in mentorje. Marsikaj pa bodo naredili tudi v na-

selju Hudeje, kjer nimajo vode, sanitarij, mnogi Romi pa še živijo pod bornimi šotiri.

Za izvedbo teh nalog bo potrebnih precej sredstev, ki se zdaj že zbirajo za te namene pri skupnostih, prav pa bi bilo, ko bi se k njim priključile še stanovajska, komunalna, za zaposlovanje in tudi republiške skupnosti.

J. SIMČIČ

KAJ BO DELAL RDEČI KRIŽ

Jutri zjutraj se bodo v Trebnjem sestali člani volilne skupščine pri občinskem odboru RK. Na skupščini bodo delegati obravnavali poročilo o lani opravljenem delu in načrtih za leto 1980, razrešili bodo dosedanjega izvršnega in nadzornega odbora ter izvolili nove člane za oba organa. V delovnem programu za leto 1980 se naprej največ pozornosti posvečajo ljudski obrambi in družbeni samozastiti, krvodajalstvu, razvijanju oblik solidarnosti, zdravstvenovzgojne dejavnosti in socialni pomoči.

ZA BODOČE ZAKONCE

V Trebnjem je začela delovati zakonska svetovalnica za mlade bodoče zakonske pare. Zakonska svetovalnica, ki deluje v okviru trebanjske skupnosti za socialno skrbstvo, odpira vrata bodočim zakoncem dvakrat na teden: v torek od 8. do 12. ure in v četrtek od 12. do 16. ure. Enkrat na mesec pa bodo v skupnosti pripravili tudi predavanja, na katerih bodo predavali tudi strokovnjaki za ta vprašanja od drugod.

KOMUNISTI O IZOBRAŽEVANJU

Za jutri je v Trebnjem napovedana prva letošnja seja občinske konference ZK. Na njej bodo obravnavali osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana v letošnjem letu in nekatera vprašanja s področja vzgoje in izobraževanja v trebanjski občini. Na tem področju bodo največ pozornosti posvetili nalogam komunistov v novoorganizirani vzgojno-izobraževalni organizaciji, beseda pa bo tekla tudi o idejnosti pouka na osnovnih šolah.

Berite

»Dolenjski list«

IZ KRAJA V KRAJ

POZABLJENA CESTA - Medtem ko je bila cesta proti Čatežu minule dni dobro spluzena in posojena, tako da je promet po njej potekal brez težav, je bila cesta proti Sentlovcu sicer spluzena, a znatno manj soljena. Zato je na njej ostala plast zglajenega snega, zaradi katerega je bila in bo verjetno predvidna vožnja še bolj potrebna.

ZDAJ PA SE SOL - Očitno trgovci in kupce veseli občasno pomanjkanje posameznih dobrin. Tak občutek namreč dobi človek, ko poslušta skrivnostne pogovore o tem pomanjkanju pa slavnostno zamaknjeno, s katero te dni v Trebnjem trgovci kupcem delijo po en kilogram soli. Zdi se, da je občasno pomanjkanje posameznih dobrin kot sol našega vsakdanjega življenja, naših včasih kar prevelike blaginje.

SE ENA ZIMSKA - Da, Trebanjci so kar zadvoljni s čiščenjem ulic in cest v svojem mestecu. Malo manj pa so zadovoljni s čiščenjem pločnikov, zaradi katerih se je pritoževal celo neki mladenič, češ da so preveč ledeni. In če se je pritoževal mladenič, kaj se ne bi starejši ljudej!

TEŽAVE Z VODO - Zaradi vodovoda in vode se je v trebanjski občini začelo in končalo toliko debat, ki še vedno trajajo, da bo prav dolgčas, ko bo enkrat konec z njimi. Konec pa jih bo verjetno takrat, ko bo tudi trebanjski vodovod od kraja v redu. Kdove o čem si bodo potem ljudje brusili jezike?

KAKO SE LOTEVATI GRADIV

Za vodje delegacij v zborih občinske skupščine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti bo občinska konferenca SZDL Trebnje pripravila seminar. Na seminarju bodo vodje delegacij poslušali predavanja o metodah za obravnavo gradiv, o sklicevanju sej delegacij, oblikovanju stališč in oceno delovanja delegatskega sistema v občini. Seminar bo posebej za vodje delegacij iz organizacij združenega dela v ponedeljek, 21. januarja, ob 14.30 v sejni sobi občinske skupščine, za vodje delegacij iz krajevnih skupnosti pa bo v sredo, 23. januarja, ob isti uri.

Lahko bi kdo kaj pomagal!

Slepi telefonist in njegova mati darovala zemljo za vodovodni zbiralnik na Telčah - Denarja zmanjkalo

Znano je, da telesno prizadeti ljudje dostikrat odtehtajo svojo hibo s širokim srcem in prizadevnostjo. Alojz Hribar, nepogrešljivi slepi telefonist več kot 2.300-članske „Lisce“ zna na pamet več sto števil.

Bomba kot ostanek vojne in nekaj fantovske prešernosti je bil dovolj, da je bil ob vid. Menda je še nekaj upanja v švicarskih zdravnikih, da bi taki kot on nekoč lahko zopet videli. Kakorkoli že, Lojze s palico ali brez nje najde svojo garsonjero visoko v bloku, obisk rodnega kraja pa je pokazal, da dobro ve, kje je na domačem travniku skopan jarek za vodovod, celo to, kako globoko so izkopane luknje okrog 60.000-litrskega zbiralnika nad domačijo.

Sicer pa je bil Lojze edini od domačinov, ki je sevniskemu radiu lani podal pravo zvočno pismo iz teh hribov. „Menda smo preskromni,“ je dejal v za-

govor domačinov, hkrati pa poudaril izjemen delež predsednika gradbenega odbora Rudolfa Karliča in tajnika Albina Mlakarja. Kaj jim še manjka, da bi slednjič dobili vodo iz tega okrepjenega omrežja s prečrpavanjem in premagovanjem skoraj stometrskimi višinske razlike, Lojze natančno ve. „Manjka nam črpalka in nekaj cevi, pa bi lahko vseh 18 gospodinjstev imelo zdravo vodo,“ izstrelil brez ovinkarjenja in pristavi, da bi bil že čas tudi za kakšno pomoč tem hribovskim krajem. Nihče ni pomišljal, ko je bilo treba kopati. Edini „stroj“ sta bila namreč Dulčev par konj in plug, drugo so opravile pridne roke s krampi in lopatami. Predračun je omenjal število 150 tisočakov, seštevek stroškov pa se je pred novim letom ustavil tam okrog 250 tisočakov. Pa naj kdo še reče, da Telčani niso marljiv!

A. Ž.

PONOSNI NA SVOJE DELO - Lojze Hribar, slepi telefonist „Lisci“ se veseli tudi napredka rojstnih Telč. Na sliki: Lojze ob novem zbiralniku za 60.000 litrov vode. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

SMUČANJE BLIZU DOMA - Planinsko društvo Lisca Sevnica-Krško ne miruje niti za teden dni. Številnim izletom se bo v nedeljo pridružil množični smučarski izlet na Lisco. Na vrh se bo moral vsakdo potruditi sam, kar ni poseben problem, posebno če avto premore verige. Za člane bo društvo seglo v žep za nakup kart na žičnici (celodnevna velja sicer 85 dinarjev).

uspeli, bodo Boštanjčani vprašanje zaostri, saj jim ni vseeno, kakšno je okolje.

ROKA ZA OKVIRE - Upokoje-ni mizarjski mojster Kurmik - domuje v stanovanjskem dvojkju blizu Doma upokojevcv v Sevnici - z vsem strokovnim znanjem uokvirja slike, gobeline, priznanja in podobno. Za take stvari je bilo doslej vsaj načeloma treba stopiti daleč k sosedom.

NA UKV BOLJ ČISTO - Sevniskiradio poskusno že oddaja na UKV z gradu. Sprejem na tem valu je, razumljivo, čistejši od tistega na srednjem valu, vsekakor pa je vsaj v Sevnici in Boštanju ta postaja sedaj najmočnejša med preostalimi UKV signali, tako da ga ni težko najti.

KAM S SMETMI - V Boštanju si je lani večina gospodinjstev omislila posode za smeti v skupni akciji preko krajevnih skupnosti. Zadeva je žal ostala na pol poti, saj ni bilo poskrbljeno za odvažanje smeti. Zadnji zbor krajanov je naložil tričlanski komisiji, naj skupaj s sevniskim Komunalno najde rešitev za odvoz. Smetarski avto namreč že vozi k nekaterim v vas, novih strank pa ne jemljejo. Če pogovori ne bodo

Prednost polpretekli zgodovini

V Črmošnjicah razpravljali o dopolnilu k družbenemu dogovoru o zaščiti Roga - 27 podpisnikov - Pri delu bo sodelovala tudi republika

„Sestankovali in pogovarjali smo se odločno preveč. Izberimo ljudi, ki bodo zavili rokave in dosegli, da bo partizanski Rog končno dobil tisto, kar mu gre!“ je med drugim dejal v Črmošnjicah 9. januarja Franc Leskošek - Luka, ki se je udeležil usklajevalnega sestanka za razvoj Črmošnjic.

Na drugem srečanju predstavnikov črmošnjiske in novomeške občine so skoraj po trirurni seji sklenili, da predvideni družbeni dogovor o izgradnji športnorekreativnega in turističnega centra Črmošnjice preimenujejo v dopolnilo k „Družbenemu dogovoru o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi spomenikov na Rogu“ iz 1975. leta, in sicer o hitrejšem razvoju območja Črmošnjic.

Sprejeli naj bi ga 19. februarja, ko slavi črmošnjiska občina. Za kratek rok za javno razpravo so se odločili tudi zato, da bi imeli sestavljak novega srednjeročnega načrta še dovolj časa upoštevati naloge, ki jih narekuje ta dogovor oziroma dopolnilo.

Izbrali so tudi odbor podpisnikov (zaenkrat naj bi jih bilo 27), ki ga čaka pri oživiljanju nekoč zelo živahne doline pred

cej dela. Smučarjem, ki so že odkrili prednosti Črmošnjic, naj bi se čimprej postavilo ob bok

• Na sestanku dan kasneje, ki je bil v Novem mestu, so se predstavniki obeh občin dogovorili, da ne bodo sprejemali dopolnila, temveč Družbeni dogovor o izgradnji športnorekreativnega in turističnega centra Črmošnjice. Z njim bi pospešili obnovo partizanskih postojank, poskrbeli za markacijo kurirskih poti, čimprej obnovili obeležja ipd. in s pomočjo turističnih zanimivosti obiskovalcem približali polpreteklo zgodovino. V odboru podpisnikov so delegati iz obeh občin, „Krke“, tovarne zdravil, Iskre, krajevne skupnosti Semič, Viatorja in GG Novo mesto.

še več šolskih ekspedicij, ki pa bi jim moral Rog ponuditi še več kot samo svoje zgodovinske znamenitosti, čeprav imajo, razumljivo, še vedno v obeh dokumentih prvo mesto.

Prizadevanja obeh občin ne bodo ostala osamljena. Na po-

moč bodo priskočila zainteresirana podjetja, svoje pa bo morala prispevati tudi republika. J. P.

ZAKONSKA POSVETOVALNICA

V Metliki je navzlic težavam že začela delovati zakonska posvetovalnica, v njej pa naj bi delali psiholog, zdravnik in socialni delavec. Ker je v obeh belokranjskih občinah s kadri vedno težko, so se dogovorili za sodelovanje s Črnomljem, kajti v Metliki še nimajo psihologa.

POZORI!

KLJUČAVNIČARJI, „ODDAM V NAJEM“

Pod ugodnimi pogoji oddam v najem sodobno opremljeno ključavničarsko delavnico (110 m² površine) ob prometni cesti v Beli krajini. Možna je tudi ugodna sklenitev kooperacije. Delo in prodaja izdelkov z desetletno tradicijo, zagotovljeno na širšem jugoslovanskem trgu.

šifra: OBRT

ZA REKREACIJSKO SREDIŠČE

Gribelčani si že dalj časa želijo prostor, kjer bi se lahko zbirali in rekreirali. Zato so pred kratkim pripravili akcijo, s katero so očistili bregove Kolpe in posekali grmičevje. Ob Kolpi so se zbrali predvsem mladi, člani mladinske osnovne organizacije, za delovno orodje pa so prijeli tudi starejši občani. Vsi skupaj so dobili od vodne skupnosti denar. Z njim bodo uredili rekreacijsko središče.

POUDAREK MNOŽIČNOSTI

Črnomaljska telesnokulturna skupnost bo v letošnjem letu pripravila kopico trim akcij, za katere se navdušuje vse več občanov iz vseh krajevnih skupnosti. Najprej se bodo rekreirali zbrali na trim hoji, sledili bodo teki, kolesarjenje in plavanje. Ze sedaj pa se za zainteresirani lahko udeležijo številnih smučarskih akcij v bližnjih Črmošnjicah. Več informacij dobite v pisarni črnomaljske telesnokulturne skupnosti.

SESTANEK IZVRŠNIKOV

16. januarja so se člani izvršnega sveta črnomaljske občinske skupščine zbrali na 46. seji, na kateri so na več časa posvetili osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega načrta občine za obdobje 6-1980 v letošnjem letu. Pogovori so se še o vlogi domačega Bela krajina pri izdajanju proni dovoljenj in se seznanili z ažnejšimi nalogami.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZASLUGA GRE AVSTRIJCEM - Gotovo člani orkestra Dunajske filharmonije ne vedo, da jih bodo Črnomaljši 9. februarja sprejeli z navdušenim ploskanjem. Zaradi njih bodo v „Kulturnem domu“ končno povečali oder, ki bo lahko poslej sprejel več številnejših ansamblov.

SAMOPRISPEVEK ZA DOZIDAVE

30. junija letos izteče v črnomaljski občini samoprispevek za šolstvo. Ker se v občini še vedno srečujejo z neurejenim osnovnim šolstvom, so že začeli razmišljati o novem samoprispevku, referendum zanj pa naj bi bil okoli 1. maja. Z novim denarjem bi postavili nekaj najpotrebnejših objektov ob osnovnih šolah v Črnomlju, Semiču, Dragatušu in Starem trgu ob Kolpi. Predlog o samoprispevku bo v javni razpravi že v februarju.

ZAKLENJENA ŠOLA - Kaže, da se v novi stavbi centra srednjih šol hudo bojijo obiskov, saj v dopoldanskih urah ne more nihče v stavbo ali iz nje, razen lastnika edinega ključa, ki skrbno odklepa in zaklepa vhodna vrata.

KJE SO ODBOJKARJI? - Ko v mestu ni bilo možnosti za rekreacijo, se je kar trilo občanov, ki so vplili, da bi radi igrali odbojko. Telovadnica je nared, termini so razpisani, vabila razposlana, rekreacije željnih odbojkarjev pa sedaj ni!

dišču in za ureditev vedno dobro obiskanega spomenika na Gričku so namenili 120.000 din.

Sedaj ostaja veliko dela iz minulega planskega leta. Zato imajo prednost grobovi in grobišča, ki bi morala biti zglede urejena lani. Najprej naj bi prišla na vrsto ureditev grobišča v Starem trgu (70.000 din), nato grobnica Ivana Kromarja v Črnomlju (86.000 din) pa grob padlega hrvaškega partizana na Preloki (30.000 din). Okoli 180.000 din bodo namenili še nadaljnemu urejanju spomenika na Gričku. Tako je skoraj zanesljivo, da bo letos le dobil primerno razsvetljavo, uredili bodo poti, poskrbeli za drogeve za zastave ipd. Precej denarja bo šlo tudi za ostale spomenike in obeležja, zlasti za obnovo črk, čiščenje in zaščito kamnov, okolič in drugo. Razumljivo je, da se bodo morali akciji, ki jo bodo vodili delavci občinske skupščine, pridružiti tudi člani občinskega odbora Zveze borcev, občinska kulturna skupnost in mladi iz vseh krajevnih skupnosti. Veliko težav bi v prihodnje rešil družbeni dogovor, po katerem bi za urejanje skrbele tudi krajevne skupnosti in občinska kulturna skupnost.

GRIBLJE: METLIŠKI OBIŠK

Pred kratkim so predstavniki Izobraževalnega centra Beti z drobnou slugo močno razveselili vodstvo gribeljske osnovne šole, vrtca ter učence in cicibane pa tudi starše. Na šoli so namreč pripravili prireditev, na kateri si je 50 mladih ogledalo film „Kekčeve ukane“ in risanko „Igra“. Metliški „tekstilci“ so obljubili, da bodo s prakso, ki so jo začeli v Gribljah, v letošnjem letu pogosteje nadaljevali.

ROŽNI DOL: NEURESNIČENA POBUĐA

V Rožnem dolu so že večkrat razpravljali o možnosti, da bi v njihovem kraju ustanovili osemenjavno postajo. Prišlo je tudi do pogovorov s predstavniki Dolenjskega veterinarskega zavoda iz Novega mesta, ki so prisluhnilli željam občanov iz semiške krajevne skupnosti in poudarili, da so zaenkrat nemočni. Imajo namreč samo dva tovrstna strokovnjaka. Ker je zahtevkov za ustanovitev podobnih postaj v občini še več, bo morala o kadrovski injekciji razmisliti tudi črnomaljska Veterinarska postaja.

Ob obletnici sekstet

V metliškem pevskem zboru je že 40 članov - DO Beti vnesla delo zbora v gospodarski načrt

Metliški mešani pevski zbor „Beti“ vadi in nastopa že dobro leto. Sprva ga je vodil Ibro Čoralič, učitelj glasbenega pouka z metliške osnovne šole, zdaj pa se z njim ukvarja Franc Molek, pevovodja iz Črnomlja. V zboru pojejo delavci iz domala vseh delovnih organizacij v občini in iz krajevnih skupnosti.

Zbor šteje že blizu štiri-deset članov in nastopa na proslavah in drugih prireditvah v delovnih organizacijah, v mestu in po vaseh. Poleg tega bodo člani v letu 1980 pripravili srečanje pevskih zborov tekstilne industrije, peli bodo na obkolpski pevski reviji v Gribljah, pripravili bodo koncert za poletne dopustnike v Seči pri Portorožu, v Ljubljani in v Zagrebu si bodo ogledali glasbene prireditve, odpeljali pa se bodo tudi v Maribor poslušat revijo amaterskih pevskih zborov. Za izpolnitev letošnjega delovnega načrta potrebujejo 184.000 dinarjev.

Nekaj denarja bodo zbrali pevci sami s pripravo najrazličnejših prireditev (modna revija na primer), izdatnejšo denarno pomoč pa pričakujejo od metliških delovnih organizacij ter od občinske kulturne skupnosti. Delovna organizacija Beti je vnesla delo zbora v gospodarski načrt in mu dala tako pomen ter mu zagotovila sredstva.

Brez dvoma pametna poteza, ki bi jo veljalo posnemati, sicer je amaterizem v delovnih organizacijah prepuščen dobri volji in posluhu posameznikov.

Iz zbora se je izluščilo šest fantov, ki so ustanovili pod vodstvom Branka Herakka sekstet. Tako je dobilo pevsko udeleževanje novo vejo, deblo pa bo najbrž pogrnalo še druge. Lepo in prav bi bilo, če bi sledili zgledu pevcev recitatorji, dramske skupine, filmski krožki, likovniki in tako dalje. Morda pa?

T. G.

»Dolenjski list« v vsako družino

GRADAC: PRIZADEVNI MLADINCI

Člani osnovne organizacije ZSMS Gradac se redno sestajajo ob sobotah in nedeljah, in sicer v prostorih, kjer se srečujejo tudi ostale družbenopolitične organizacije. Že dalj časa si prizadevajo, da bi zaradi lažjega dela dobili svoj prostor. Delo je ovirano tudi zato, ker se veliko mladih vozi na šolanje v Ljubljano ali Novo mesto. Mladi sodelujejo na vseh akcijah svoje krajevne skupnosti. Povezali so se tudi z vrstniki iz krajevne skupnosti Polhov Gradec, ker sta krajevni skupnosti podpisali listino o pobratenuju.

RAZŠIRJENA SINDIKALNA SEJA

16. januarja so se sestali na razširjeni seji člani občinskega sveta Zveze sindikatov Metlika in predsedniki osnovnih organizacij. Poslušali so poročilo delegata s 1. konference Zveze sindikatov Slovenije, obravnavali delovni program republiškega sveta ZSS za letošnje leto in sprejeli program občinskega sveta. Po razpravi in sprejemu finančnega načrta občinskega sveta ZSS Metlika za letošnje leto so izvolili novega sekretarja, funkcijo pa so zaupali Martinu Stuberju.

Budnica turističnim delavcem

Skromna turistična bera v metliški občini - Krivca ni moč najti - Kako v prihodnjem letu - Kdo bo zbral denar in kdo bo načrtoval

Kdo je v Metliki zadolžen za turistično dejavnost? Če pogledamo delo in uspehe v pretečenem letu, lahko mime duše zapišemo: nihče. Znano je, da ne prebudi turističnega društva niti najhropnejši top, četudi na drugi strani ugotavljamo, da bi

bil turizem lahko donosna veja gospodarstva.

Ugotovitev je eno, dejanja so drugo, rezultati so tretje. Pogledajmo samo nekatere zadeve: bife Breza na metliškem kopalšču služi svojemu namenu največ štiri mesece v letu, v kopalni sezoni; gostišče Veselica je zaprto pozimi, ker je cesta do njegovih vrat neurejena; ureditev avto kampa je zapisana v načrtih del že vrsto let (imeti moraš dober spomin, da se spomniš prve obljube), kulturnih in športnih prireditev je bore malo (crknila je še prireditev Noč na Kolpi, ki pa bo letos v vasi Griblje); belokranjske specialitice so redko na jedilnih listih (še manjkrat na mizah), potok Sušica je v vso svinjarijo speljan v Kolpo tik nad kopalščem, prospektov in drugega reklamnega materiala, ki bi vabil turiste v deželico zlatih src, belih brez in tople reke, skoraj ni; hotel Bela krajina je že precej izdelan itd. Šmo v začetku koledarskega leta in do pomladi oziroma do poletja bi se dalo marsikaj stori-

ti. Tu pa smo spet na začetku: kdo ali kaj naj to naredi, kdo se bo zmgial, kdo bo izvrstal sredstva, kdo bo načrtoval?

(Morda pa so plani že narejeni?)

O teh in podobnih rečeh smo že pred dobrim letom. Papir prenese vse, to je res, res pa je tudi to, da se je na turističnem področju v letu 1979 naredilo bore malo. Bo tako tudi letos?

TONI GAŠPERIČ

VEZILO BO BOLJŠE

Konec prejšnjega tedna so se na 1. rednem sestanku uredniškega odbora Vezila, glasila delovnih organizacij Beti in Komet, sešli člani odbora, ki so ocenili minulo delo. Ugotovili so, da je edini tiskani tovarniški časopis v občini svoje poslanstvo dobro opravil, čeravno se je ravno v minulem letu zaradi neresnosti dopisnikov pogosteje kot sicer srečeval s težavami, tako da Vezilo v poletnih mesecih ni redno izhajalo. Dogovorili so se, da bo 1. letošnja številka izšla konec tega meseca.

SPREHOD PO METLIKI

ZAPADLI SNEG JE NAPRAVIL veselje otrokom, ki se sankajo in smučajo na Štuparjevem travniku, na Gavgen hribu, po strminah na Jugorju, bolj predzrni, nepremišljeni in življenja tvegajoči pa kar po cestah, ki so sicer stranske in manj prometne, vendar dovolj nevarne. Če bo prišlo do nesreče, bodo krivi starši, ker niso bili dovolj strogi in previdni.

ZA PLESNO SKUPINO WATT se je pričel zanimati skladatelj Berti Rodošek, ki želi, da bi dekleta pričela tudi prepevati. To bi bilo sila zanimivo in naš konec bi dal slovenski popevkarski kulturi nove sokove, injekcije, ki bi jih bila stara garnitura popevkarjev še kako potrebna zaradi svoje ovenelosti, izmozganosti in arterioskleroznosti. Dekleta bodo razmislila o Rodoškovem predlogu, in če se bodo odločila za to, bomo kmalu kupovali v trgovinah kasete in plošče.

METLIČANKA MATEJA KOLEZNIK se vse uspešneje uveljavlja kot kantavtorica. Skupaj z Andrejem Šiferjem nastopa domala po vsej Sloveniji, le v Metliki je še nismo slišali žgoleti. Če ne prej, se bo to zgodilo 15. marca v športni dvorani, v kateri pripravljajo pevci iz

„Beti“ modno revijo. Program bo popestril Miljutin Šimek, bivši vodja Zehnika, sicer pa bolj poznan kot Jaka Šraufciger. Ob tem naj zapišemo samo še to, da Mateja Koleznik noče slišati o honorarju za nastop pred domačini niti besedice. Lepo!

18. januarja SE BODO ZBRALI KOMUNISTI „BETI“ v sejni sobi. Z vso resnostjo bodo spregovorili o delu v preteklosti, o gospodarskem načrtu za trajajoče leto, o delovanju delegatskega sistema, o obveščanju delavcev, še posebej pa se bodo zavzeli za dosledno izvajanje vseh dogovorov in sklepov. V letu 1980 je torej pričakovati poglobljeno delo komunistov v Beti, kar bo brez dvoma pripomoglo k dosegu ciljev, zastavljenih s planom.

TA TEDEN JE V LJUBLJANI SEJEM MODE, na katerem sodelujeta tudi „Beti“ in Komet, oba dokaj uspešno. Kupce izdelkov najbrž zanima predvsem to, če bo najti razstavljeni artikli tudi v trgovinah. Pesimisti naj odvzedejo črne misli, kajti razstavljeni modeli bodo prej kot v mesecu na voljo vsi, ki bi se radi odeli vanje. Čas, ko so bili sejni le paša za oči, je minil in tako je prav.

metliški tednik

Bolje in odgovorneje delati

Uspeh prinaša le boljša delovna disciplina, boljši izkoristek materiala, strojev

Konec decembra so se začeli v ribniški občini zbori osnovnih organizacij sindikata. Na prvih, ki so bili zaključeni do preteklega tedna, so v delovne programe vnesli nadaljnjo izboljšavo delovanja delegatskega sistema, izobraževanje članov sindikata, reševanje stanovanjskih zadev, načrtovanje, demokratizacijo odnosov v sindikatu, skrb za šport in rekreacijo itd.

Zdaj pa še nekaj posebnosti s prvih zborov:

INLES tozd Sodražica – Med razpravo o gospodarstvu so posvetili posebno pozornost uvoženim surovinam. Les iz Afrike je vedno dražji. Še bolj bodo razmišljali, kako bi ga zamenjali z domačim lesom ali pa kako lahko les zamenjati z drugimi surovinami. Strinjali so se, da morata dohodek in družbeni proizvod narasčati hitreje kot osebni dohodki. Odpraviti bo treba vzroke, ki zelo vplivajo na zmanjšanje dohodka, med katerimi so tudi nedisciplina, preveč bolniških. Bolj bodo izkoriščali delovni čas, surovine in stroje, še posebno pozornost pa bodo posvetili zbujanju delovne zavesti in povečevanju izvoza.

ITPP – Še naprej bodo izpolnjevali stabilizacijski program, s pomočjo katerega so se tudi otresli izgube. Pri načrtovanju razvoja bodo sodelovali s kovinsko industrijo v občini in izven nje ter si znotraj te industrije razdelili delo. Še naprej si bodo prizadevali za izboljšanje delovne discipline, za varčevanje in za doseganje čim boljšega dohodka ob čim manjših stroških.

KOMUNALA – Ta mali kolektiv posluje razmeroma uspešno, ugotovili pa so, da bo kljub temu treba delovno disciplino še izboljšati. Komunala bi morala zelo tesno sodelovati z vsemi krajevnimi skupnostmi v občini. Ko so razpravljali o razvojnih možnostih, so menili, da je treba čimprej odpreti nov peskop v Mali gori, kjer je raziskovalna skupnost odkrila dober pesek.

Vzgojnovarstveni zavod Ribnica – Kolektiv tega zavoda je zelo prizadevno sodeloval s KS Ribnica, OZD in še ob raznih akcijah, kot je bila na primer „NNP 79“ itd. V vrtcu imajo več otrok; kot bi jih glede na normative lahko imeli, zato bodo svoja prizadevanja usmerili v gradnjo novega trakta pri sedanjem vrtcu.

Nadzorništvo železniške proge Ribnica – Tu so zaposleni predvsem delavci iz drugih republik. V kolektivu imajo precej bolniških, kar je delno v zvezi tudi z naravo dela. Zadovoljivo nimajo urejenega prevoza na delo in z dela. Vozijo se z avtobusi.

Tudi dostava tople malice iz menze Inlesa pogosto kasni, za kar pa spet ni kriva menza, ampak narava dela.

J. P.

PRVA LETOŠNJA SEJA IS

Za ponedeljek, 14. januarja, je bila sklicana prva letošnja seja izvršnega sveta občinske skupščine Ribnica, ki je imela na dnevnem redu analizo izvrševanja sedanjega srednjeročnega družbenega načrta razvoja občine in analizo možnosti o bodočem srednjeročnem obdobju, razpravo o predvidenem razvoju UNIS-TOS Ljubljana v Ribnici in nekatere druge zadeve.

Kaj še letos?

Dograditi zdravstveni dom – Ribnici kanalizacije, v Sodražici začeti vrtec – Povsod vodovodi

O programu družbeno-ekonomskega razvoja občine Ribnica za letošnje, predvsem o področju gospodarstva, smo že poročali, tokrat pa bomo še o nalogah na področju nekaterih drugih dejavnosti.

Na področju družbenih dejavnosti bodo v Sodražici letos začeli graditi nov vrtec, v Loškem potoku pa bodo prostore vrtca obnovili. V Sodražici bodo za potrebe šole zgradili še jedilnico in kuhinjo, predviden pa je tudi začetek pouka v celodnevni šoli. Obnovili bodo kulturni dom Sušje – Zapotok. Letos bo dograjen tudi zdravstveni dom v Ribnici.

Na področju prostorskega načrtovanja in komunalne dejavnosti je predvidena izpopolnitev zazidalnega načrta za Ribnico in spremembe načrta za Sodražico. Skupinska lokacijska dokumentacija bo pripravljena za Dolenjo vas. Sprejeli bodo odlok o varstvu okolja, zaščitni pokrajinski in varstveni prostorov. Uredili bodo zbirni kataster komunalnih naprav in pričeli urejati podzemni kataster komunalnih naprav, ki ga zdaj nekateri nosijo kar v glavah. Pridobili val in urejali bodo stavbna zemljišča. Nadaljevali bodo gradnjo kanalizacij in čistilne naprave v Sodražici, začeli gradnjo kanalizacije v Ribnici. V Dolenji vasi, pri Sv. Gregorju in v Ribnici bodo obnovili vodovod, v Loškem potoku pa bodo vodovod dogradili. Nadaljevali bodo tudi gradnjo vodovoda Kočevje – Ribnica. V vseh KS bodo uredili smetišča in še občinsko smetišče v Mali gori.

J. P.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCCI

SPET NEZADOVOLJNI – Ribničani tudi z novim avtobusnim voznim redom, ki velja od 3. decembra, niso zadovoljni. Kritizirajo, ker avtobusi na progi Kočevje – Ljubljana ne odhajajo več naravnost iz Ribnice. Prej pa so kritizirali tak način vožnje vsi, ki so se vozili s postaj ob Kočevju do Ribnice, ker so morali v Ribnici (pri vsakem drugem avtobusu) prestopati. Zdaj se jeze potniki iz Ribnice zato, ker ne morejo več zasedati praznega avtobusa v Ribnici, pač pa se morajo stiskati v že natrpanem. Najhuje je ob ponedeljkih jutraj, ko se potniki vozijo v službo.

KONEC MESECA V DOMU JLA – Konec januarja bo v ribniškem domu JLA več sindikalnih srečanj. Doslej so prostore rezervirali RIKO, INLES in Zdravstveni dom. Ta mesec bo tudi več zanimivih predavanj novinarja Draga Koširja. Prvo, ki ga je imel v začetku meseca, je imelo naslov „Sedanjí politični in gospodarski položaj v svetu.“

ZDAJ JE BOLJE – Čeprav to zimo res še ni bilo pravega oz. večjega snega, če izvajamo prvi sneg novembra, lahko rečeno, da so ceste zadovoljivo vzdrževane. Komunala je, kadar je pač zapadel sneg, hitro očistila glavne občinske ceste. Tudi Cestno podjetje Novo mesto, ki vzdržuje regionalne ceste in magistralno cesto, doslej dobro opravlja svojo nalogo.

DOLGOTRAJNO SLAVJE – To novo leto so v ribniški občini nekateri dolgo slavili. Največ jih je začelo s slavljen oz. nedelom v petek, 28. decembra. Med temi so spet nekateri vzeli redne dopuste, v tem času pa so zabeležili tudi precejšen porast bolniških. Veseli del noveletnega praznovanja smo torej dobro opravili. Upravičeno pričakujemo, da se bodo ribniški delovni ljudje tudi s številnimi težavami, ki jih pričakujemo, spopadli tako uspešno, kot so uspešno potegnili noveletno praznovanje.

občan vprašuje medved odgovarja

— Slišal sem, da Sveta Marijeta zaradi onesnaženja ne požira več vode.

— Neki ljubitelj čistoče je v njeno luknjo oz. požiralnik na Dolenjevškem polju navozil toliko odpadkov, da jo je zamašil in bodo res spet poplave.

REŠETO

M. G-6

VESELJE NA LEDU – Ze od novega leta dalje je v Kočevju lepa, suha in mrzla zima, da so prišli na svoj račun tako smučarji, kot drsalci na ledu, saj je zamrznila celo Rinža. (Foto: Jože Primc)

Nedelo ne prinaša dohodka

Komunistom manj nalog, a bolj konkretne, nato pa kontrolirati njihovo izvajanje – Povsod čvrste načrte, ki jih je treba dosledno spremljati

„Bistvo sedanjega našega trenutka je, da bo treba več resnosti, dela in odgovornosti“, je poudaril med razpravo o nalogah komunistov letos na zadnji razširjeni seji komiteja ZK občine Kočevje inž. Miha Briški. Seje so se udeležili še predstavniki občinske skupščine, izvršnega sveta in aktiva komunistov neposrednih proizvajalcev.

Na seji so razpravljali o zveznih, republiških in občinskih dokumentih o izvajanju gospodarske in socialne politike letos ter o osnutku tez za sprejem sklepov o delu komunistov v občini letos. O tezah so menili, da morajo biti krajše in bolj dolečno obravnavati posamezna področja ali primere. Nekateri so celo menili, naj bi podrobneje obdelali le nekatere pomembnejše zadeve ali le eno samo.

V tozdih bo treba odgovorneje spremljati rezultate poslovanja. To pa bo možno le, če bodo imeli tozdi čvrste načrte. Načrt je za tozd zakon in le na njegovih osnovi se lahko dela vse, njegovi osnovi se lahko dela vse, tudi delijo osebni dohodki. Na osnovi načrta je možno ukrepati proti tistim, ki se načrta ne drže. Zal pa je bilo takoj nato ugotovljeno, da je načrtovanje v

tozdih in drugod še precej šibko, saj marsikje nimajo načrtov za to srednjeročno obdobje pa tudi za letos ne, da ne govorimo o slabostih pri pripravah načrtov za naslednje srednjeročno obdobje.

Pravilnike o delitvi dohodka in osebnih dohodkov so mnogi tozdi sprejeli le zato, da so za-

J. PRIMC

dostili zakonu, ne pa da bi z njimi spodbujali člane kolektiva k boljšemu delu in pametnejšemu gospodarjenju. Delavec iz takega pravilnika sploh ne vidi, da si bo višji osebni dohodek lahko pridobil le na osnovi rezultatov svojega dela.

„Zaostriiti je treba odgovornost in delovno disciplino“, je poudaril tudi sekretar aktiva komunistov – delavec Ivan Bradač ter opozoril, da med delovnim časom pogosto ni ljudi na delovnih mestih, ker nabavljajo po mestu za gospodinjstvo ali opravljajo druga pota zase. Od nedela pa ni nove vrednosti in dohodka.

J. PRIMC

SLABA CESTA

Cesta v Koblarje v KS Stara cerkev pri Kočevju je bila predvidena za asfaltiranje do oktobra lani, a še danes z asfaltno ni nič. Se huje: na njej so take luknje, da je nevarna za promet, saj po njej tovornjaki vozijo iz gozda les. Če že ni asfalta, naj bi jo vsaj primerno vzdrževali, pravijo Koblarčani.

Psi se klatijo

Nevarnost stekline – Proti psom klatežem in proti lastnikom psov, ki psov ne dajo cepiti, nihče ne ukrepa

Na zadnjem posvetu lovške družine Draga – Trava, ki je bil nedavno v Dragi, so lovci z območja Trave opozorili, da se veliko psov klati po vaseh. Steklina se širi po Sloveniji. Zato je tudi veterinarska služba tozda Govedoreja ZKGP Kočevje izvedla obvezno cepljenje psov v vsej kočevski občini in tudi območju Dragarske doline. Vprašanje pa je, če so res vsi lastniki psov pripeljali svoje štirinožne prijatelje na cepljenje. Stroški cepljenja so veliki, saj znašajo kar 150,00 din za psa.

Po vaseh sicer kroži okrožnica z obvestilom o obveznem cepljenju psov. Lovski psi in psi čuvaji so cepljeni in privezani, ker so pod kontrolo. Nobene kontrole pa ni nad klateškimi psi.

Lovska družina Draga – Trava je ob tem pojavu nemočna. 17. člen „Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi“ v 1. odstavku določa, da se sme pokončati klateški pes, če je oddaljen več kakor 200 m od hiše, oziroma več kakor 50 m od gospodarja. Ne sme pa se pokončati v vasi.

Menimo, da bi morali pristojni občinski upravni organi uvesti učinkovit nadzor nad izvajanjem obveznega cepljenja psov. Strogo pa bi morali ukrepati zoper pse, ki se potepajo po vaseh, pa tudi zoper njihove gospodarje.

FRANC KALIČ

MEGLIČ IN GLAD NA REKI

Danes, 17. januarja, bodo ob 18. uri v avli doma JLA na Reki odprli razstavo del kočevskih likovnikov slikarja Rada Megliča in kiparja Matije Glada. Razstava bo odprta do 1. februarja, na njej pa bosta razstavila ista dela, kot sta jih novembra že v Pulju.

KUPITE VOLNE NE NOGAVICE

— Te mrzle zimske dni je prišel v Kočevje mlad prodajalec nogavic s Kosmeta. Stojnico si je uredil kar na gajbah pred mestno tržnico. Najbolj mu je cvetel promet v dneh, ko je bilo najbolj mrzlo. (Foto: Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

NOV PIT PRIROČNIK – Zdržene ptt organizacije Slovenije so izdale za leto 1980 izpopolnjen „Priročnik s poštnimi številkami 1980“ s kratkim uvodom o pomenu uvedbe teh števil. Predvsem je pomembno, da vsak pošiljalec napiše na vsako pismo ali paket, ki ga odpošlje, tudi svoj naslov s poštno številko.

zopet napolnile z blagom, da kupci lahko dobijo zaželeno. Sladkorno bolni so zadovoljni, ker so trgovska podjetja spoznala njihovo potrebo in prodajajo tudi dietno prehrano. Na zalogi imajo že posebna čajna peciva in krekerje kot nadomestek za kruh pa še med, marmelado, čokolado in drugo, prirejeno za sladkorno bolne.

VLEČNICA DELA – Smučarski klub Kočevje obvešča občane, da vlečnica pri brunarici na pobočju Stojne pri Dolgi vasi spet obratuje, in sicer ob delavnikih od 15. ure dalje, ob nedeljah pa od 9. ure naprej. Klub vabi vse ljubitelje narave, da izkoristijo ugodne snežne razmere za smučanje in sankanje.

SE ZUNANJE SODELAVCE? Gospodarske delovne skupnosti so že pričele izdajati prve številke svojih internih glasil za leto 1980. V glasilih podjetij Zidar, ITAS, NAMA smo lahko brali o delu, proizvodnji, prometu, pripravah na končne letne obračune ter poročila o kulturnih, športnih in ostalih prireditvah v podjetju. Prav je, da dobijo ta glasila tudi občani, ki tako spoznajo iz „prve roke“, kako stojimo v občini z gospodarstvom. Morda bi ta glasila dopolnili še s sestavki občanov, ki niso člani teh kolektivov. Tako bi zvedeli, kaj menijo oni o posameznem podjetju in o njegovem doprinosu k gospodarstvu v občini.

DIETNA HRANA – Prazniki in inventure so minili in trgovine so se

občan vprašuje medved odgovarja

— Zakaj imajo vsi Kočevci zvišan krvni pritisk?

— Ker so jezni, ko morajo samo za merjenje krvnega pritiska skozi isti postopek v zdravstvenem domu, kot če bi bili bolni, namesto da bi to hitro opravila kakšna medicinska sestra ali pa bi bila aparatura na razpolago celo kar v lekarni.

KOČEVJSKE NOVICE

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 17. januarja – Anton
Petek, 18. januarja – Suzana
Sobota, 19. januarja – Marij
Nedelja, 20. januarja – Boštjan
Ponedeljek, 21. januarja – Neža
Torek, 22. januarja – Vincenc
Sreda, 23. januarja – Alfonz
Četrtek, 24. januarja – Frančišek

LUNINE MENE

17. januarja ob 22.19 – mlaj
24. januarja ob 14.58 – prvi krajec

KINIO

BREŠTANICA, 19. in 20. 1. ameriški barvni film Vrtnar človeka, imenovanega konj.

BREŽICE, 18. in 19. 1. turški barvni film Karamurat – vojščak. 20. in 21. 1. ameriški barvni film

Smer Mehika, 22. in 23. 1. francoski barvni film Harmagedon.

CRNOMELJ, 18. in 20. 1. izraelski film Limonin sladoled. 19. in 20. 1. ameriški film Hvala bogu, danes je petek. 22. 1. hongkonški film Roka smrti. 23. in 24. 1. film Obracun v zimskem klancu.

KOSTANJEVICA, 19. 1. film Dva detektiva. 20. 1. film Krvavi jastrebi Aljaska. 23. 1. angleški film Doktor Paul.

KRŠKO, 19. in 20. 1. ameriški film Zaklad Matecumbe. 23. 1. francoski film Tujec, ki nas spremlja. 24. 1. ameriški film Sladka moja.

MIRNA, 19. 1. film Mačka je videla morilca.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 18. do 20. 1. italijanski barvni film Za samostanskimi zidovi. 21. in 22. 1. hongkonški barvni film Dymamite filson. 23. in 24. 1. ameriški barvni film Vlomilec na svobodi.

RIBNICA, 19. in 20. 1. ameriški barvni film Vročica sobotne noči.

SEVNICA, 18. in 19. 1. ameriški barvni film Past za nevidnega. 20. 1. gostovanje amaterskega gledališča. 23. 1. italijanski barvni film Sicilijanska zveza. 24. in 25. 1. ameriški barvni film Zaklad morskoga psa.

PRODIM Z 101, letnik 1973. Jože Blatnik, Dvor 84, Dvor.

PRODIM mazdo 1500. Ragovska 14, Novo mesto, tel. 25-355.

PRODIM ZASTAVO 101, letnik 1975. Janez Gotlib, Lutrsko selo 5, Otočec.

PRODIM

POCENI PRODIM lepo ohranjeno kombinirano omaro. Cena po dogovoru. Informacije pri Jeras, Majde Silc 19/16, Novo mesto od 15.-16. ure.

PRODIM PRAŠICA, 130 kg težkega. Naslov v upravi lista. (107/80).

PRODIM otroško posteljico in novo trajno žarečo peč. Tel. 24-974.

PRODIM dobro ohranjeno tri leta staro spalnico. Vida Franko, Orehovica, n. h., Sentjernej.

PRODIM črno-bel televizor znamke „Hitachi“, star šest mesecev, in urejene akvarije različnih velikosti. Informacije po tel. 71-571 od 7.-15. ure.

PRODIM FLIPER (igralni avtomat marjanca), znamke Gottlieb, tip JET-SPIN (štirje igralci), star dve leti. Informacije po tel. (068) 83-121.

UGODNO PRODIM opremo za foto temnico in fotoaparati (povečalnik UPA-5, ZORKI 4K) ter kompletno skučarsko opremo. Tel. (068) 22-805.

PRODIM trobento znamke Henri Selmer Paris. Tel. (068) 23-198. Naslov v upravi lista. (106/80).

UGODNO PRODIM kravo, osem mesecev brejo, staro šest let, zelo dobro mlekarico. Martin Dular, Vavta vas 5, Straža.

PRODIM gramofon s 65 ploščami. Ostojič, Mestne njive 5, Novo mesto.

PRODIM vikend v vinogradu. Naslov v upravi lista. (108/80).

KUPIM

KUPIM prikolico za osebni avto. Jože Kerin, Leskova 1, Krško.

KUPIM Diesel motor od 25 do 40 KM. Franc Premru, Gruča 3, Sentjernej.

POSEST

PRODIM parcelo v obsegu 10 a v Straži, primerno za vikend. Viktor Štrumbelj, Vavta vas 4, Straža.

PRODIM parcelo z vso dokumentacijo v Gotni vasi. Naslov v upravi lista. (104/80).

PRODIM vinograd med Osojnikom in Strekljcem s starejšo zidnico poleg ceste Semič-Južgorje. Na parceli je elektrika. Karolina Benec, Beljši vrh 24, Dragatuš.

PRODIM 6 a vinograda in 3 a košenice na lepem položnem in sončnem terenu. Dostop z vsakim vozilom. Električna pri sosedu, vse to pa je v bližini trgovine na Uršnih selih. Jože Zupančič, Selišče 5, Dolenjske Toplice.

KUPIM STANOVANJSKO HIŠO z nekaj zemlje ali večjim vrtno v okolici Novega mesta. Ponudbe z opisom pošljite v oglasni oddelek pod šifro „DO 80 M“.

HIŠA V III. GRADBENI FAZI v Malem Slatniku je naprodaj. Informacije pri Tonetu Škerlju, Novo mesto, Vrhovčeva 1, tel. 21-375.

RAZNO

IZGUBIL se je lovski pes pasme ostrodilki istrijanec, star eno leto. Sliši na ime Car. Kdor bi karkoli vedel o njem, naj sporoči Antonu Tomažiču, Malkovec 17, Tržišče. Nudim nagrado 500 din.

PREKLICI

STANE GREGORIČ iz Velike Lahinje 6, preklicujem vse, kar sem izrekel o VIKTORJU SVAJGERJU in KATARINI SVAJGER iz Butorja v gostilni Mueller v Crnomlju dne 14. 10. 1979 kot neresnično in izmišljeno in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od zasebne tožbe.

MARIJA POVŠE, Klenovik 11, Skočjan, opozarjam svojega zeta JOŽETA RUPARJA iz Klenovika 11, Skočjan, naj me preneha zmerjati z grdimi besedami in širiti lažne govorice o meni. V nasprotnem primeru ga bom sodno preganjala.

ANA GACNIK iz Broda 24, prepovedujem vožnjo in odlaganje lesa na parcelah št. 605, 606, 706, 707. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

ČESTITKE

DRAGEMU možu in očku TONETU PLUTU, po domače KMETOVEMU, iz Kravčevega vrha za njegov praznik čestitke in najlepše želje, da bi bil še dolgo med nami. Zena Jožica, sin Jože, hčerke Jožica in Marija, zet Branko in mala Monika.

DRAGI mami, stari mami in babici MARIJI KOLENC z Gorenjega Karteljevega za 82. rojstni dan in god iskreno čestitajo in ji želijo še mnogo zdravih let vsi njeni.

OJBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da bomo od 16. februarja dalje začeli oddajati dvomesečne piščance bele, težke in rjave nesnice. Sprejemamo tudi naročila. Priporočila se Ivan Turk, Sela pri Ratežu 21, Otočec.

VSE LJUBITELJE PSOV obveščamo, da bomo ustanovili Društvo športnih in službenih psov občine Brežice, Krško in Sevnica. Vsi zainteresirani naj pristopijo in s tem omogočijo razvoj društva. Prijave sprejema Stane Lavrinšek, Cesta 4, julija 35, Krško.

ELEKTROINSTALCIJE in popravila gospodinskih aparatov Ivan Petric, CBE 46, Metlika opravlja napeljave elektroinstalacij, popravlja pralnih strojev, električnih in plinskih štedilnikov, hladilnikov.

POPRAVEK

pri zahvali pok. JOŽETA KONČKA iz Dobindola 28 je prišlo do neljube napake pri prijemu sosedu, ki se ji svoji zahvaljujejo. Pravilno je Stavka Zurga in ne Slavka Zagar. Opravičujemo se za napako.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 5. 1. do 12. 1. 1980 so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Biščan iz Samobora – Petro, Erna Brglez iz Breštanice – Danila, Jožefa Kadivnik s Senovega – deklico, Alojzija Grlic iz Dobrove – Aleksandra, Sonja Levčar iz Krškega – deklico, Anica Tomš s Sel – Silvijo, Kristina Savnik iz Bukoška – dečka, Marija Strgar z Malega vrha – deklico, Danica Telišman iz Farkaševca – deklico, Darda Janžič iz Luga – Tanjo, Mojca Vanič iz Krškega – Tomaža, Irena Krstov iz Brežic – Ano, Marija Ševa iz

Goričana – Tomislava, Slobodanka Čekrič iz Krškega – dečka in deklico, Zorka Kovačević iz Kerestince – Maria, Anica Blažević iz Artič – Ivana, Stanka Vogrinc iz Vel. Malenc – dečka, Jožica Petrič iz Dvorc – Stanka, Anastazija Dekanič iz Bregane – Daria, Nada Blažević iz Farkaševca – Marino, Pava Budimir iz Dol. Skopice – dečka, Marinka Gornik iz Gor. Skopice – deklico, Marija Covran iz Gaberja – Valentina, Pavla Kopinč s Sel – Igorja, Marija Kresnik iz Krškega – dečka, Zdenka Dukovčič iz Klokočevca – Đurdo. CESTITAMO!!!

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 3. do 9. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Ivica Medic z Verduna – Tino, Olga Murn s Podturna – Roberta, Vera Ribič iz Krškega – Simona, Bleženka Vržina iz Zabe vasi – Zorana, Rozalija

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragoga moža in očeta

JOŽETA KIRNA

borca Gubčeve brigade iz Mokronoga

se iskreno zahvaljujemo za izrečena sožalja in darovane vence kolektivom IMV-tozd Mirna, Iskra-tozd Mokronog, Induplati-tozd Mokronog, krajevni organizaciji ZB Mokronog, govornikom, pevcem, godbi, tov. Tonetu Kresetu za vsa pomoč v težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovo zadnje pot.

Žalujoči: žena Zofija, hčerki Zdenka in Metka s Petrom ter sinova Jože in Blaž.

ZAHVALA

Mного prerano in nenadoma nas je v desetem mesecu starosti za vedno zapustil naš dragi sinček in vnukček

DAMJAN OGRINC

z Gornje Težke vode 17

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in vsem, ki ste pokojnemu darovali vence in cvetje, ter ga spremili na njegovo zadnje pot. Zahvaljujemo se kolektivni Krka in Avtu Kočevje za darovane vence-ter izrečeno sožalje in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: očka, mamica in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragoga moža in očka

ANTONA UDOVČA

iz Mokronoga 172

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovo zadnje pot. Zahvaljujemo se kolektivu KPD Dob pri Mimi za vsestransko pomoč in sotovarišu za poslovilne besede, kolektivni Avtomontaže iz Ljubljane, pevskemu zboru iz Mokronoga, trebanjski godbi, učencem in tov. 4. razreda OŠ Mokronog in folklorni skupini iz Mokronoga. Posebna zahvala za vsestransko pomoč družini Ostreljč, tov. Mojsilovičevi ter Brunčkovim.

Žalujoči: žena Nika, sinovi Zvonko, Aleš in Matjaž.

Mokronog, 14. 1. 1980

V SPOMIN

Kruta usoda nam ga je iztrgala, ko nam je bilo najlepše. Pol leta je minilo 16. januarja, odkar nas je tragično zapustil komaj v 22. letu v cvetu mladosti naš zlati, nepozabni sin in brat

STANE KUZMA

iz Dragatuša

Odpeljal se je na pot, s katere se ni več vrnil. Zapustil nas je, ostali smo sami, to spoznanje je najstrašnejše. Naša srca so globoko ranjena, ostala je praznina in neizmerna bolečina. Jutro se začne s solzami v očeh in naš dan se konča z bridkim ihtenjem. Se bodo solze kdaj ustavile? Življenje, zakaj si tako krivično?

Hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob, mu nosite rožice in prižigate svečke.

Žalujoči: mama, oče, sestra Majda in brat Tone z družino

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSTI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Jože Princ, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Tenopce, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, polletna naročnina 149 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustreznega druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun, 52100-620-170-32000-009-8-9. (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din – Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 od 1. 1. 1980 – Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS Skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 – Naslov uredništva: 63001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon (068) 23-606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 – Naslov ekonomske propagande in malih oglasov 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prekom: CZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni film in tisk. Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 62. letu za vedno zapustil

JOŽE GRUBAR

mizar iz Polhovice 1

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, prijateljem, znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo Gasilskemu društvu Mokro polje ter ostalim gasilcem, kolektivom Iskra Sentjerne, IMV – tozd Podgorje Sentjerne, Motvoz in Platno Grosuplje za podarjene vence, župniku za opravljeni obred ter dr. Baburiču za nesebično pomoč.

Žalujoči: žena Majda, hčerke Sonja, Mira, Majda, Danica in Joža z družinami, Vida, sinova Jožko in Branko ter ostalo sorodstvo

Polhovica, 7. 1. 1980

V SPOMIN

17. januarja mineva žalostno leto, odkar nam je kruta usoda iztrgala iz naše sredine

ANICO VARLEC - GRMIČ

Majde Šilc 8, Novo mesto

Če bi solza te zbudila, te ne bi črna zemlja krila.

Vsi tvoji

ZAHVALA

V 71. letu nas je nenadoma zapustila naša ljuba mama, stara mama, sestra in teta

FRANČIŠKA POVŠE

roj. Kobe z Velikega Slatnika 19

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Vodopivčevim, ki so nam nesebično pomagali v zadnjih trenutkih njenega življenja, kolektivom IMV, Mercatorju, Cestnemu podjetju za podarjene vence, duhovniku za lepo opravljeni obred in govorniku za besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: sinova Jože, Ivan z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša mama, stara mama in sestra

ANGELA BAHOR

iz Dragovanje vasi 15

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom, ki so nam bili v težkih trenutkih ob strani, sorodnikom, znancem, prijateljem za podarjene vence in številno cvetje in izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo kolektivom tozd Begrad, Planine, tozd Beti Crnomej, sodelavkam Kometa in Beti, kolektivu Vzgojno-varstvenega zavoda Ljubljana, ZB Dragatuš in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Zdravko z ženo Barico, hčerke Malka, Mimica in Anica z družinami, sestra, brat in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 87. letu starosti zapustil naš dobri ata, stari ata, brat in stric

JANEZ HENIGMAN

Vrdun 7 pri Uršnih selih

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom Nosetovim in Sepaharjevim, ZB za venec, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili na njegovi zadnji poti

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustila teta

ALOJZIJA ROZMAN

nekdanja trgovka v pokoju iz Novega mesta, Glavni trg 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom, tov. Podbevškovi in Kopačevi za pomoč in tolažbo pokojnici. Zahvala tudi župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnici darovali vence in jo spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: družina Zupančič ter njeni najdražji.

KOPALNIŠKA OPREMA

novoles

„KOLPA“

Program KOLPA je nova, najmodnejša kopalniška oprema, ki vam zaradi svojih posebnih lastnosti omogoča dejansko osvežitev in sprostitve.

- Zaradi skrbno izbranih toplih materialov, blagih oblik in prijetnih barv vam kopalniški prostor daje občutek ugodja in topline.
- Na voljo vam je bogata izbira in kombinacija barv.
- Velike možnosti v obdelavi osnovnega materiala – akrilnih plošč omogočajo zares sodobno obliko kopalniške opreme.
- Gladka površina onemogoča, da bi se je oprjemala umazana, zato je tudi njeno čiščenje samo s tekočimi čistili

- nadvse lahko in učinkovito.
- Če se površina po naključju kakorkoli poškoduje, jo lahko s polirno pasto sami popravite (spolirate).
- V kadi vam ne bo drselo.
- Material, iz katerega je izdelana kopalniška oprema, se sproti prilagaja temperaturnim spremembam vode in je odporen tudi proti visokim temperaturam vode.
- Montaža vseh elementov kopalniškega programa KOLPA je zelo preprosta in natančno razvidna iz montažnih shem, tako da jih po priloženih navodilih lahko sami montirate.
- Kopalniški program KOLPA pomeni lepотно in praktično obogatitev vašega doma.

Guy Lebrun

Junak leta

Vsi so bili vznemirjeni: občinstvo, sodnik, ki je vsak hip grozil, da bo dal izprazniti dvorano, zastopnik obtožbe, tožilec, priče... samo jaz, Ernest Ponsard, sem bil popolnoma miren, čeprav sem sedel na zatožni klopi. Niti trenil nisem, ko so prišli trije fotoreporterji, ko so me fotografirali z leve, z desne, naravnost. Že sem videl podpise pod temi slikami. Trije podpisi, trije koti, s katerih osvetljujejo osebnost dr. Ernesta Ponsarda, tir „resnice“.

„Uganka leta: Ponsard – človek zvez – ali...“
 „Primer Ponsarda – dokaz, da so heroji utrjeni!“
 „Zverinska ravnodušnost tako imenovanega humanista...“

Nekdo me je klical. Da, izgovorili so moje ime. Nato sem čutil, da me vlečejo za rokav. Obrnil sem glavo in videl obraz svojega pooblaščenega branilca, odvetnika Benjamina de Saussura.

– Človek, pri bogu, kaj ne boste govorili? – me je vprašal.

Odgovoril sem z vprašanjem: – Če moram govoriti, zakaj vas plačujem?

Zabavalo me je, da je de Saussurov obraz, ki je imel barvo pergamenta, spremenil pigment. Znal je zardeti.

Brahlil me je. Pred čim? Ta komedija se je začela novembra lani, ko sem skočil v hladne vode Seine, da bi rešil življenje neki noseči ženski, ki je skušala napraviti samomor, ker je njo in štiri otroke zapustil mož. Jasno je, da sem ji takoj nudil prvo pomoč, nato pa sem jo prepeljal v bolnišnico Saint Antoine, kjer delam kot zdravnik-stažist. Tam je dobila še četrtega otroka, časniki pa so napravili takšen alarm, da je mož hočeš nočeš moral priti nazaj. Ne verjamem, da mi je ta mesar iz Saint Denisa bil hvaležen, toda jaz se nisem oziral na to. Tedaj sem še verjel v humanost.

V novembru sem torej rešil dve človeški življenji, v decembru pa so mi ob trobentah in fanfarah dodelili častni naslov „Junaka leta.“ Mislim sem: Lepo! Junak leta-priznanje za humanost. Hvala in pika. Namesto pike pa so se začele vrstiti pikice, mnogo pikice, kot v reportažah bulvarskih časnikov. Upal sem, da se bodo ljudje iz bližnje in daljnje okolice pomirili in dojeli, da je „junak leta“ kljub vsemu živ človek, ne pa spomenik, ob katerem vsak pes dvigne nogo...

Najprej je začela moja draga žena Claudine, še tisto decembrsko noč, ko sva šla na Elizejske poljane, da bi proslavila svečani dogodek. Obula je nove čevlje, kar je vedno povod za prepričanje, da nisem bil razpoložen zanj. Morda je bila tudi malo ljubosumna na tisto revo, ki sem jo izvelkel iz Seine? ... Očitala mi je, da se bojim prepria, ko pa sem dejal, da me prepriča, se je prezirljivo nasmejala:

– In ti si junak leta? Vedno imaš kak izgovor v žepu! – Nihče bolje od tebe ne pozna vsebine mojih žepov – sem rekel jedko – stalno stikaš po njih.

– Bojši se, da bi našla ljubavno pismo, kajne?

– Skomignil sem z rameni in rekel, da imam čisto vest: na kliniki delam štirinajst ur, potem pa...

– Ne! Čisto vest imaš iz drugih razlogov – je zasikala Claudine. – Opral si si jo v Seini.

– Kaj? Je mar humano dejanje detergent za pranje vesti?

– Nisem omenila detergenta jaz, ampak ti. Jaz sem uporabila samo besedo „opral“. Opral si si roke s tistim skokom v Seino, kot Poncij Pilat, opral si si jih in sedaj hočeš to izkorističi do konca življenja...

Ni minilo deset dni, pa sem imel podobno priložnost to slišati od starejšega kolega Bonnota. Najprej je sarkastično pripomnil, da postaja bolj popularen kot dr. Kildare: vse ženske, ki morajo roditi s kirurško intervencijo, zahtevajo, da jih operiram jaz. Samo v zadnjih dneh sem napravil štirinajst operacij. To je brez dvoma naporno, toda cena slave... Po vsem tem kaže, da se pripravljam zapustiti bolnišnico in odpreti zasebno prakso. Nekateri celo trde, da sem skočil v Seino samo zato, da bi si pridobil paciente.

Zardel sem in skušal obrniti na šalo:

– Kolikor mi je znano, ljudje še niso začeli živeti na dnu morja in rek. Pacienti niso ščuke in somi...

– He-he, dobro veste, kaj mislim – me je prekinil Bonnot. – Niste tako naivni, kolega Ponsard! Mi pa vam kljub temu zaupamo. Pravkar so prinesli nekega bolnika v zelo hudem stanju. Nihče si ne upa intervenirati, kajti ta revež... Dobro je, da imamo heroja v bolnišnici. Naprej, Ponsard, vi zmorate vse!

Nesrečnik je v operacijski dvorani čakal na mojo intervencijo, bil pa je že v komi. Po poklicu ključavničar. Na operacijsko mizo je prišel zato, ker je za stavo požrl – transistor! In to transistor, ki je ves ta čas igral napolitansko popevko O, sole mio! Na žalost ni niti njemu niti meni posijalo sonce. Brezupen primer! Za to je izvedel novinar Vernon in že naslednji dan me je počakal pred bolnico in mi vrzel v obraz:

– Ernest Ponsard?! Da-a, poznam te, ptiček! Čim sem videl tvoj zločinski gobec na sliki o proglasitvi junaka leta, sem pomislil: špekulant! Sedaj pa te bom razkrinkal. Ubil si človeka, zaklal si ga kot žrtveno jagnje!

– Napak ste obveščeni – sem zajecjal. – Bil je... brezupen primer. Da, veste, transistor... transistor je igral. – Jasno. Gospod kirurg si želi zabave tudi, kadar leži pred njim brezumno človeško bitje. Gospod kirurg potrebuje glasbo. Toda nič vam ne bo pomagalo, niti zdravniška zbornica niti vaša znana solidarnost, vi mafije v belih plaščih.

– V redu – sem rekel. – Toda svetujem vam, da se prej prepričate, če pripadam mafiji.

Če bi bil v kakšnem kabinetu, bi šel ven in zaloputnil vrata. Tako pa sem mu lahko samo demonstrativno obrnil hrbet.

Naslednji dan sem spet lahko govoril z njim, toda le po telefonu. Ko sem zaslišal njegov glas, sem zapri telefon. On pa se je opravičeval, me obsipaval s komplimenti. Nato pa mi je s prestrašenim glasom povedal, da mu samo jaz lahko pomagam. Pred njim na mizi leži poslovilno pismo neke krasne ženske. Poulette Janvier. Mati je bolna, oče na smrtni postelji, vzdrževati mora dva brata. Dovolj ji je vsega! Odločila se je vzeti si življenje. Skočila bo s pomola Blanchard v Seino.

Ob pol treh! – je rekel. – Ko bi ji skušali preprečiti...

Pogledal sem na uro: dve in deset minut. Čeprav nisem računal postati poklicni rešitelj, junak, na takšno prošnjo nisem mogel ostati gluha. Ogrnil sem si plašč, skočil v taksi in pet do pol treh že bil tam. Živčno sem se oziral in iskal nesrečno žensko, ki je tu imela „sestaneček s smrtjo“.

Nekdo mi je položil roko na ramo. Obrnil sem se. Pred mano je stala obilna dama. V plašču, s trinadstropnim klobukom. Vrtela je oči.

– Oh, gospod Ponsard, takoj sem vas spoznala. Tako vznemirjena sem, da me boste prav vi rešili!

– Jaz? – sem zajecjal. – Kdo vam je rekel, da bom jaz...?

– Philippe! Philippe Vernon! Vse mi je povedal. Skakala sem od sreče. Ko bo moj delodajalec zvedel, da sem skočila v Seino, me gotovo ne bo tožil zaradi primanjkljaja bornih 20.000 frankov. Kaj mislite, je voda hladna?

Cinično sem jo pogledal:

– V tem plašču vam gotovo ne bo hladno. Toda vedite: jaz vas ne bom reševal.

– Ne nori, mali! – je rekla. – Če ne skočiš za mano, bi te moj Philippe uničil v svojem listu. Pomnil bi do konca življenja. Daj no, reva, kaj buljiš vame?

Da, po teh besedah sem jo pomiril. Izvelkli so jo drugi, mene pa so prijeli zaradi poskusa uboja. Slišal sem glas svojega odvetnika, ki je pojasnjeval, da sem to storil v afektu. Prevzel me je nenaden bes in zakričal sem:

– Kriv sem! Priznam! Žal mi je, da se ni utopila! Obsodite me... Pošljite me pod giljotino! Dovolj mi je herojstva!

Bil sem tako zmešan, da so me morali odpeljati iz sodne dvorane. Na žalost so me po izjavah prič, soočenju in tako naprej opustili. Rehabilitirali so me. Nisem pa se več vrnil v bolnišnico. Imam zasebno ordinacijo na bulvarju Saint Germaine. Čakalnica je vedno polna pacientk, čeprav na vratih piše:

„Dr. Ernest Ponsard, ginekolog. Sprejem bolnikov od 10. do 13. in od 16. do 19. ure.“

Pod tem pa z velikimi črkami: „Ničvrednež leta“

Zadoščenje je le doma

Predsednik skupščine krške občinske telesnokulturne skupnosti, profesor telesne vzgoje, sicer ravnatelj krške osnovne šole Jurija Dalmatina Niko Žibret se običajno rad pošali, da načeljuje najsiromašnejši samoupravni interesni skupnosti v občini. Res je tiste pol stare milijarde malo v primerjavi z denarjem drugih. Ko so se pred časom domenili, da gredo v skupno akcijo za gradnjo športnih dvoran in telovadnic v koraku z izobraževalno skupnostjo, krajevnimi skupnostmi in združenim delom, si je zato le malo kdo upal predstavljati niz otvoritev lepih objektov po krški občini.

dela, pred katerim se grozi vsak graditelj. Ta čas ima na eni od niz projektov konstanjevske telovadnice in športnih naprav. Še pred to pomladjo naj bi zasidili lopate tudi za dvorano v Podbočju. Krška osnovna šola je velikokrat cilj hospitacijskih nastopov v Posavju. Niko Žibret s sodelavci ima izreden posluh za nadobnostni. Vedno je kaj novega. Od oktobra sem dela v šoli pravcata zobozdravstvena ambulanta, ne iz mode, temveč, kot preprosto ugotavlja ravnatelj Žibret, zaradi vzgojnih prednosti.

Najlepši trenutki izvirajo iz trenerskih časov, ko se je Niko lahko ukvarjal s športom bolj neposredno. Šestnajst let trenerstva je bilo pri plavalnem klubu Celulozar se spominja teh časov. Poznavalci ob tem kajpak obudijo spomine na plavalce kot sta bila Čargu (balkanski rekordi) ali Breskvarjeva. „Se za povsem osebno rekreacijo zmanjka časa,“ prizna ob obilici dela. Minulo leto so ga resno snubili za delo pri republiškem sindikatu na center za samoupravno sporazumevanje. Žibret je dal prednost rod-nemu Krškemu.

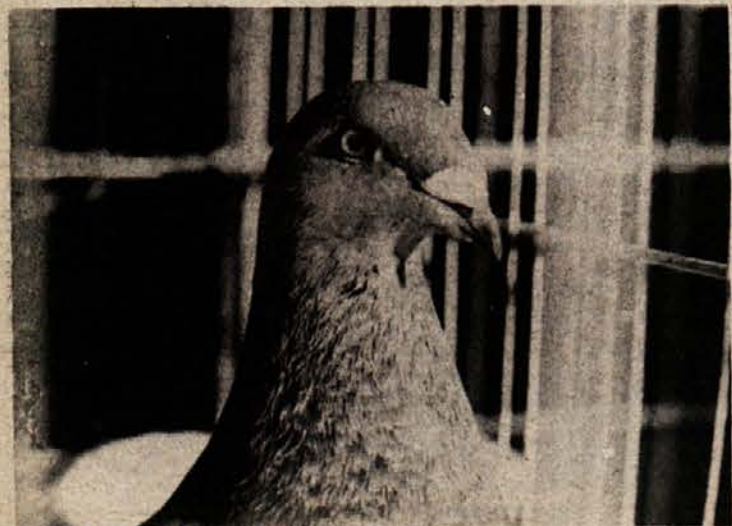
ALFRED ŽELEZNIK

STE ŽE VIDELI NLP?

UFO-NLP društvo iz Ljubljane prosi vse očividce neznanih letelih predmetov, da na njihov naslov (Študentsko naselje blok VII, Ljubljana) sporoče, kdaj so neznane predmete opazovali, jih čim podrobneje opišejo, prilože risbo in zapiše svoj natančen naslov.

MONI KOVAČIČ SPET NAVDUŠILA

Na prireditvi ob deseti obletnici sevniškega radia je bila dvorana premajhna, da bi sprejela vse obiskovalce. Kako tudi ne, saj je poleg Boštanjanskih fantov, Odra mladih, skupne kulturne skupine iz Lisce, ansambla Rudija Jevška in sevniškega rojaka Rafka Irgoliča, nastopila tudi Moni Kovačič, ki je mnogim še vedno najbolj priljubljena.

PISMONOŠA ZMAGOVALEC – Zlata medalja najlepšemu in najboljšemu. (Foto: J. Pavlin)

Golobja reprezentanca

V Novem mestu izbrana 12-članska ekipa za spartakiado

Prizadevni ljubitelji športnih in okrasnih golobov kluba „Pismonoša“ iz Novega mesta so 12. in 13. januarja v Športni dvorani pripravili zvezno razstavo športnih golobov pismonoš iz vse Jugoslavije.

Na ogled je bilo 159 najlepših in najsposobnejših golobov, ki jih je na razstavo prineslo 56 razstavjalcev iz 20 jugoslovanskih klubov. Vsak razstavljatelj golob je v lanski sezoni preletel več tisoč kilometrov, kar je bil tudi pogoj za sodelovanje za razstavi. Med vsemi je posebna komisija izbrala dvanajstčlansko ekipo, ki nas bo letos zastopala na spartakiadi v Nitri (CSFR).

Za pridobitev najboljših ocen se je potegovalo tudi dvajset golobov

Cigava nepredvidnost zakrivila največji pomor rib na Dolenjskem? Ocenjujejo, da je poginilo 3 tone rib – Je kriv piretrinski ekstrakt, s katerim so v zdravilišču Dolenjske Toplice zatirali mrčes?

V petek se je v potoku Sušica, ki teče skozi Dolenjske Toplice in se izliva v Krko, zgodil pomor rib, kot ga na Dolenjskem v nekaj zadnjih desetletjih ne pomnijo. Novomeški ribiči predvidevajo, da je zaradi zastrupitve poginilo okoli 3 tone rib, število pa je žal lahko celo večje, saj je ali pa bo nemogoče prešteti vse žrtve morije. V Sušici je namreč poginilo tako rekoč vse, od krdelca milimetrskega ribjega zaroda do metrske ščuke.

Dogodki so se po dosedanjih podatkih vrstili nekako takole. V petek okoli 9. ure je sin mlinarja Bučarja pod mostom v Dolenjskih Toplicah opazil ribe s trebuhom, obrnjenim navzgor. Novico je sporočil novomeški ribiški družini. Tajnica Rezka Radenkovič je takoj poklicala ribiča Franca Muškata, ki si je za deveto ogledal in sporočil, „da je vse belo ter da se je vse okoli obrnilo“. Ribiči iz Dolenjskih Toplic in Novega mesta so začeli pobirati mrtve ribe. Z žalostnim pogrebom so nadaljevali tudi v soboto. Število kilogramov poginulih rib se je nivalo v stotine.

Takoj je stekla tudi uradna preiskava. Obveščen je bil načelnik uprave medobčinskih služb štirih

dolenjskih občin Zvone Bečaj, zadevo sta prevzela vodnogospodarski inšpektor inž. Franc Prešeren in njegov sanitarni kolega Franc Merzel. V sodelovanju z delavci uprave javne varnosti in ribiči sta inšpektorja ugotovila popoln pomor rib v Sušici.

Cprav je po toči prepoznano zvoniti, vprašanje krivca ni zadnje, ki bi ga ob takem dogodku morali rešiti.

Inšpektor Franc Merzel meni, da so v četrtek v zdravilišču Dolenjske Toplice zoper ščurke in podobno golazen prebrizgavali prostore zdraviliških notranjih bazenov. Po naročilu zdravilišča Dolenjske Toplice naj bi to delo opravila služba za

varstvo pri delu novomeške Krke, tovarne zdravil.

Razkužitev prostorov ob notranjih bazenih so, tako kaže, opravili delavci zdravilišča Dolenjske Toplice in Krkine službe za varstvo pri delu. Pri tem da so uporabili 25-litrsko posodo piretrinskega ekstrakta, sredstva, za katero je po besedah inšpektorja Merzela posebej povedano, da je zelo nevarno ribam in čebelarjem. Posoda je imela interno Krkino etiketo, deklaracija pa je bila napisana v tujem jeziku.

Kaže, da so škropivo zoper golazen ob bazenih pripravljali v bližnji kotlovnici. Inšpektorji in delavci UJV so našli dan po škropljenju v kotlovnici ostanke luže, posodo s piretrinskim ekstraktom, v kateri je bila še četrtnina vsebine, in vinogradiško bakreno brizgalno. Nekoliko nižje je bil sifonski odtok, v katerem so vodili ostanke rumenega potoka. V sifonu so inšpektorji našli ostanke rumene tekočine, ki naj bi povzročila največji pomor rib na Dolenjskem.

Vzorci vode, poginulih rib in ostanke tekočine, ki je bila najdena v kurilnici, so bili seveda poslani v analizo v Ljubljano. Zanimivo je, da so predstavniki „Krke“ želeli dodatne vzorce za preiskavo mimo običajne uradne poti. Tako sta povedala inšpektorja Bečaj in Merzel, nekaj o tem je bilo slišati tudi od ribičev.

Poleg tega, da je bilo s strani Krke rečeno, da piretrinski ekstrakt sploh ne more pomoriti rib, ker je to snov, ki kot emulzija plava na vodi in se v njej ne raztaplja. Za j potem ob tistem sifonu čisto navadna vinogradiška brizgalna, ki je tistega usodnega dne zanesljivo delovala tudi na vodo? Od DO Krka v času poročanja na noben način nismo mogli dobiti izjave o dogodkih v Sušici. To pri tej delovni organizaciji, ki se v nasprotju z večino drugih v Novem mestu resnično trudi za varstvo okolja, preseneča. Drugače si pač ne znamo razlagati dejstvo,

Kaj je piretrin

Nevaren strup za ribe

Poglejmo, kaj pravi o tako imenovanih piretrinskih sredstvih dr. Franjo Janežič v knjigi „Varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci“. V cvetih rastline z imenom bolhač (Pyrethrum cinerariaefolium), ki raste divja v Dalmaciji in drugod po svetu, se nahaja za žuželke strupena snov piretrin. Piretrin je strupen le za žuželke, ne pa za človeka in toplokrvne živali. Zato se zmelci cveti v obliki prahu rabijo za uničevanje hišnih škodljivcev, pa tudi za napraševanje rastlin proti listnim ušem, tripsom, pršcem idr. Iz prahu delajo piretrinske ekstrakte, ki se uporabljajo kot učinkovita škropiva v 0,1% koncentraciji z dodatkom 0,2% mazavega mila. Iz bolhačevega prahu se pripravi preprosto škropivo, tako imenovana Dufourova brozga, in sicer iz 1 kg bolhača in 2 kg mazavega mila, ki ju zmešamo s 100 l vode.

„Naj dodamo samo, da se že v osnovni šoli učijo, kako ribe niso toplokrvne živali.“

ZANIMANJE ZA KNJIGE

Kaže, da v Kočevju in okolici ljudi radi bere. V minulemu letu so namreč v kočevski ljudski knjižnici zabeležili 2.300 rednih bralcev, ki so si sposodili preko 79.000 knjig. K temu je gotovo precej pripomogla pestra izbira knjig, saj se je knjižni fond v preteklem letu povečal za preko 2.300 izvodov. Knjižnica je dosegla lepe uspehe tudi pri vključevanju kolektivnega članstva. Zaenkrat je takih delovnih organizacij ali sindikalnih podružnic 20.

VD

NOVI MLADI KOČEVEC

Občinska konferenca ZSM Kočevje izdaja že četrto leto časopis „Mladi Kočevci“. Pred prazniki je izšla 6. številka na 36 straneh z zanimivimi prispevki iz političnega in kulturnega življenja ter zgodovine. Vse to je prav prijetno čtivo in ogledalo vne in pogleda naše mladine na sedanost in bodočnost. Sicer je vmes tudi nekaj nerodnih izražanj, vendar ne zmanjšujejo vrednosti ostale vsebine. Prav bi bilo, da bi mladina poklicala po vsakem izidu Mladega Kočevca na sestanek vse, ki delajo z mladino ali pa delajo na področjih, ki so za mlade zanimiva. Tako bi se lahko pogovorili o bodočem delu in izboljšavi glasila.

A. A.

Tisočak je šel tokrat v Črnomelj

Sorazmerno malo (365) rešitev nagradne križanke

Po številnih napakah sodeč, je novejna nagradna križanka „Maximarket“ povzročala reševalcem precej preglavje; tako da je imel zreb precej dela, preden je med 365 prispelih rešitvami izbral prave.

Prvo nagrado – 1.000 din je prejela Ivanka Pečnik, Metliška cesta 29, Črnomelj; drugo, 500 din, Albin Laurič, Revolucije 1 a, Jesenice na Gorenjskem; tretjo – 400 din Majda Jarnovič, Drska 17, Novo mesto; četrto – 300 din Ado Jerič, Trubarjeva 14, Grosuplje, in peto nagrado – 200 din Alenka Flajs, Brezje 10, Krmelj.

Knjižne nagrade so prejeli: Tončka Abina, Trebnje; Marija Podraž, Sentrupret; Marjana Lamut, Trebnje; Elka Grilc, Sevnica; Marta Sila, Novo mesto; Danilo Zalokar, Sevnica; Marija Cebin, Kočevje; Martina Ruparčič, Loški potok; Anica Zdovc, Krško; Alojz Mihelič, Ribnica; Režika Bogovič, Brežice; Robi Šobar, Novo mesto; Milica Avsec, Novo mesto; Sonja Borštnar, Smarješke Toplice; in Nežika Travnikar, Metlika.

Pravilna rešitev nagradne križanke „Maximarket“

VSEMOGOČNO ZATEGOVANJE PASU

Visoki gost je odprl usta in je gledal po novem proizvodnem prostoru. Od zunaj ni videti tako veliko, je rekel. Pet tisoč kvadratnih metrov, je pojasnil direktor vseh direktorjev in je sijal od nosa. Gotovo največja naložba po vojni v vašem kraju, je ugotavljal visoki gost. Brez dvoma. Če vas zanimajo milijarde, ki smo jih investirali v izgradnjo objekta, vam lahko postreže s točnimi podatki naš finančni direktor. Niti ne, hvala. Krediti?

Lastna sredstva? je vrtal visoki gost. Bančni krediti, združena sredstva, levji delež pa so prispevali delovni ljudje. Veste, krasni ljudje žive tu ob Zeleni reki. Trideset let so si odrgovali od ust, trideset let so zategovali pasove. Zdaj imamo, kar imamo, se je navdušil direktor vseh direktorjev. Najmodernejši stroji, kajne? je uvidel visoki gost in se sprehodil med njimi. Zadnji dosežki. V glavnem uvoz iz Nemčije, Francije in Italije. Po nekkih podatkih, ki jih imam, smo prvi v Jugosla-

viji, se je vzravnal direktor vseh direktorjev in se nasmešnil. Kolikšna pa je cena enemu takšnemu stroju? Preračunano v dinarje, več kot storo milijardo. Petnajst jih je v tej hali, je z očmi preštel stroje direktor vseh direktorjev, potem pa se je zagledal v visokega gosta. In kakšne so prednosti teh novih strojev? Delo z njimi je manj naporno, zaradi avtomatiziranosti, veste, poleg tega pa naredi v minuti več kot prejšnji. Resnici na ljubo: navdušen

sem. Iskrene čestitke, tovariš direktor vseh direktorjev. Vaše navdušenje bom prenesel vsem delavcem, kajti ta dosežek je plod njihovih prizadevanj, odrekanih, odtrgovanih, zategovanih, je iztresel direktor vseh direktorjev ter povedel visokega gosta v svojo pisarno na kavico in viski. Neposredniku Jožiču Repiču, ki je poslušal razgovor od začetka do konca, se je započila v možgane misel, ki se je ni mogel otrestiti, niti ko je legel v posteljo: le zakaj ne bi enkrat zgradili kakšno stvar zato, ker smo pametno gospodarili, in ne zato, ker smo zategovali pasove z luknjice na luknjico? TONI GAŠPERIČ

M. Mušič
75

NI SAMO KUP KAMENJA

Ni najbolj primeren trenutek premišljati in pisati o propadajočih kulturnih spomenikih, saj predstavljajo nekakšne pogoltno črne luknje, v katerih ob morebitnih prenovah izginjajo težki denarci, prav denarja pa smo za negospodarske zadeve že tako preveč potrošili. Pa vendar se je marsikateremu Novomeščanu, posebno starejšemu rodu, ki je čustveno močneje navezan na mesto kot današnji, zbudilo upanje, da bo ostanek starega mestnega obzidja s Fajdigovo hišo doživel boljše čase. Na zadnji lanski seji skupščine kulturne skupnosti so namreč sklenili, da skupnost odkupi omenjeno hišo. To bi bil v pokojnem času prvi odločnejši korak k uresničevanju zamisli o ureditvi območja nekdanjega mestnega obzidja, katerega sestavni del je tudi Fajdigova hiša.

Sedanji ostanki obzidja so Novemu mestu prej v sramoto kot v ponos. Rušeče se kamnje, vse večje razpoke in luknje v tistem burnem koščku zidu, ki se je ohranil na podivjanih Šancah, kot meščani pravijo malemu kostanjevemu drevo-redu pod Kapitljem, vse to je iz leta v leto izpričevalo naš slabi odnos do tovrstne kulturne dediščine, pa tudi neprijetno slab posluh za trajnejšo vrednoto, kakršna je urejena mestna podoba.

Fajdigova hiša se je od vsega obzidja, če izvzamemo vhodna stolpa pri Ljubljanskih vratih, še najdlje držala. Nekdaj je bila obrambni stolp, od katerega se je obzidje strmo spustilo k reki, ko pa so leta 1786 mestno obzidje v večini porušili in še ohranjene stolpe prodali zasebnikom, da so jih preuredili, je obrambni stolp postal stanovanjska hiša.

Hiše so pač take, da jih zob časa ob skrbnem gospodarju le počasi načenja, če pa gospodarja ni in nihče ne popravlja malenkostnih in drobnih napak, pričnejo hitreje propadati. Tudi s Fajdigovo hišo je tako. Po smrti zadnjih stanovalk se za stavbo nihče ni resneje zanimal. Sedanji lastniki namreč ne živijo v Novem mestu,

zato pridejo le poredkoma pogledat zapuščeno stavbo, da bi jo primerno zaščitili in popravili vsaj najnujnejše, pa ni videti. Svoj čas so se za odkup hiše zanimali nekateri zasebniki, vendar je na pobudo Zavoda za spomeniško varstvo začel veljati za stavbo poseben družben interes, kar v tem primeru pomeni, da je dobila prvenstveno pravico odkupa katera od družbenih organizacij. Ob tem trdem orehu so se zlomili zobje zasebnikov, ki so bili pripravljeni hišo kupiti in jo po navodilih spomeniškega varstva tudi obnoviti. Žal pa drugje ne uporabimo ta presplo-

šni izraz, svojega posebnega interesa dolgo ni uveljavila in tako je stavba ob istočasni lastnikovi nemarnosti nezadržno iz leta v leto propadala. Z mestnim obzidjem se je vse bolj družila tako po zapuščenosti kot uničenosti v žalostno bratovščino.

Napak bi bilo, ako bi mislili, da se za ta del mestnega jedra ni nikoli nihče zanimal. Že med študijem arhitekture pri slavnem Plečniku je Marjan Mušič izdelal študijo „Regulacija starega mestnega jedra“ in v nji del pozornosti posvetil tudi mestnemu obzidju in njegovim vhodnim in

obrambnim stolpom. Zamisel o ureditvi preostalega dela obzidja je v njem živo tlela, vendar nikakor ni mogla v življenje.

„Ne poznam nobenega drugega primera, da bi bila tako avtentična priča novomeške zgodovine tako zanemarjena. Niti misel se je ne dotakne, kaj šele roka. Proštijski vrt s tipičnimi baročnimi elementi, s simetrično zasnovano, deloma ohranjeno obzidje, Fajdigova hiša – vse to so izhodišča za akcijo,“ je pred nekaj leti za Dolenjski list izjavil Marjan Mušič.

Z njim so mišljenje delili nekateri Novomeščani, dejstva pa kažejo, da ne tisti, v katerih rokah bi zadeva zaživevala.

Odkup Fajdigove hiše bo torej zares prvi pomembni korak, začetek vse predolgo odlagane poti. Zaenkrat je v načrtu, da bi hišo kulturna skupnost Novo mesto odkupila namensko za Dolenjski muzej. Strokovni kolegij muzeja vidi v primerno preurejeni stavbi dobre prostore za postavitev prikaza zgodovine Novega mesta ali pa za postavitev spominskih zbirk likovnih umetnikov Franca Andreja Šege, Josipa Germa, Ivana Vavpotiča, Marjana Mušiča, Borisa Kobeta, Vladimira Lamuta in Milana Rijavca. Vsekakor pa stavbe takšne, kakršna je zdaj, Dolenjski muzej ni zmožen urediti, saj ima težave z vzdrževanjem sedanjih prostorov. Potrebna bi bila ureditev Fajdigove hiše s sredstvi kulturne skupnosti.

„Če se bomo s sedanjim lastnikom dogovorili in ne bo poskušal izsiliti preveč, potem bomo Fajdigovo hišo lahko odkupili,“ je povedal tajnik novomeške kulturne skupnosti Roman Čeltnik, vendar pa preureditev pride v poštev šele v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

Se nekaj časa bo preteklo, preden bo iz sedaj propadajoče hiše vstala nekdanja podoba obrambnega stolpa. A čakanje na ta trenutek ni več moreče. Zanimanje za ta kulturni spomenik je večje, večja pa je tudi volja, da ga primerno ohranimo.

M. MARKELJ

S potrebno previdnostjo kači takoj odreže-
mo glavo. Kožo okrog vratu zavijamo
navzdol, nato pa okoli vratu trdno privežemo
konček vrvice. Drugi konec vrvice privežemo
na vejo v višini ramen. Zavijamo kožo nato
počasi odiramo v smeri repa. Ko oderemo
kačo do zadnjične odprtine, kožo z repom in
drobovino vred zavžemo. Meso nato opere-
mo, razrežemo in osolimo ter ga pripravimo
tako kot meso rib. Pojemo lahko vse, razen
hrbtence. Še prej pa se moramo odločiti za
način priprave. Lahko jo pečemo ali cvremo,
če pa jo bomo kuhali, moramo paziti, da ne
skuhamo preveč, sicer razpade in s pojedino
ni nič.

KAKO PREŽIVETI V POSEBNIH POGOJIH

„Je to jedilnik amazonskih Indijancev? se
boste vprašali. Ne, to je le eden od tisoč
receptov in navodil, kako preživeti v naravi v
posebnih pogojih, ki nastopijo ob elementarnih
nesrečah, ob oboroženem napadu sovražnika ali
takrat, ko je večja ali manjša skupina za dalj
časa odrezana od redne preskrbe s hrano. Kaj
storiti takrat, ko v bližini ne bo ne trgovin ne
restavracij in hotelov, ne prepolne domače
shrambe? Živeti in preživeti je tudi v takih
pogojih možno in za nekatere bi bil kakšen
teden ob takem jedilniku še koristen, če ne
drugega, bi izginiili odvečni kilogrami. Sicer pa
je v naravi množica zdravilnih zelišč, ki pomaga-
jo tudi proti prebavnim motnjam in driski.

Domala na vsakem koščku Slovenije in Jugo-
slavije je možno preživeti v naravi, saj je v
gozdovih, grmičastih in travnatih obronkih,
senožetih, travnikih in obdelanih zemljiščih ter
rekah in jezerih dovolj živil, ki pa se z letnimi
časi menjujejo. Spomladanski jedilnik vsebuje:
mačice, mlado brstje, bezgovo in akacijev
cvetje, sočne liste trobentic, kislice, mlade
koprive, rman in regrat, ki je tudi v normalnih
pogojih prava poslastica. Užitarne so tudi spo-
mladanske, gobe: majniške kolobarnice, užitarne
mavrahi in marčne voščence. Poleg dlakaste in
pernate divjadi, ki je na dosegu vse leto, pa
lahko spomladi damo na krožnik tudi žabe,
polže s hišico, martinčke, kuščarje in vse pri nas
živeče kače.

Od zelenjave lahko v poletnih dneh nabiramo
slak in trpotec, cvetove raznih detelj, od sade-
žev pa jagode, borovnice in maline. Poleti ne
manjka tudi raznovrstnih gob, od živali pa
najprej lovimo tiste, ki so nam spomladi ušle.
Med vsemi letnimi časi je, kot v normalnih
pogojih, najbogatejša jesen, ki nas obdari z
orehi, lešniki, kostanjem, želodom, šipkom,
robidnicami, črnim trnom in če bi do takega
stanja že moralo priti, si lahko vsi želimo, da bi
bilo to v jeseni. Vsega je v obilju, narava je
dozorela. Jedilniku z živalskim mesom pa lahko
dodamo tudi polhe in ježe. Zima nas lahko
najbolj prizadene, zlasti ob velikem snegu.
Jedilnik je najbolj skop, saj lahko nabiramo le

leskove mačice, brezovo lubje, plodove črnega
trna in hrasta. Med gobami najdemo le zimske
panjevke. Uspešnejši bo tek za divjačino, ki bo
v hudi zimi prav tako nemočna kot tisti, ki jo
bodo lovili.

Poleg naštetih možnosti za preživetje v
naravi lahko računamo tudi s kmetijskimi pri-
delki na poljih. Žal je pri nas, zlasti v hribovitih

delih, precej zemlje v pušči, porasle s trnjem in
grmičevjem. Ze danes moramo misliti na to, da
nas lahko doleti naravna katastrofa ali sovražni-
kov napad in da nam bo primanjkovalo živeža.
Vsaka družina bi morala imeti doma uskladišče-
no enomesečno zalogo hrane. Seveda bo vso to
hrano težko nositi s seboj, zato bi bilo pamet-
no, če bi imela vsaka krajevna skupnost svojo
zalogo hrane spravljeno izven naselja, na skri-
tem mestu v zidanici, kleti ali v posebej
zgrajenem bunkerju. To zalogo bi bilo potrebno
med letom zamenjavati, vsebovala pa naj bi: sol,
sladkor, moko, mesne konzerve in osnovni
inventar za pripravo hrane (kotel, posodo za
vodo, sekiro in nože). Kljub taki zalogi pa se ne
moremo izogniti življenju z naravo.

Vsako lahko v eni uri nabere (tako so
zračunali) 6-10 kg različnih zelenih delov

rastlin, 3-5 kg plodov in nakopljeno 2 kg korenin
in čebulic. Pogoj za uspešno delo je dobro
poznavanje rastlin in njihovih življenjskih pogo-
jev. Tako lahko samo v jesenskem času nabere-
mo prek 70 raznih rastlin in plodov, ki jih
pripravimo na različne načine. Liste, vršičke in
stebela kuhamo; tako pripravljena, so primerna
za različne vrste juh, prikuh in enolončnic.
Trobentice, regrat in razne detelje pa lahko
uživamo tudi surove. Surove lahko uživamo
tudi plodove rastlin, želod pa prej posušimo in
zmeljemo v moko, da nam služi kot dodatek
krušnim sestavinam, ki jim lahko dodamo tudi
korenike in čebulice, pripravljene na isti način.
Seveda bi tudi v naravi težko prestali brez
kruha, ki ga v naravi lahko pripravimo iz
brezovega lubja, leskovih mačic in rogoze. Vse
dobro posušeno in zmleto vmešamo med moko
za kruh in pečemo na prostem. Že v normalnih
pogojih je peka kruha prava domača mojstrov-
na, v naravi pa je še toliko težje. Male hlebčke
lahko pomešamo v vroč pepel ali pa spečemo v
na pol živi žerjavici. Seveda je izdelek dokaj tr-
in velikokrat kot pribor ne bi zadoščal le nož,
ampak bi bilo potrebno kladivo, saj v naravi
kvas, ki daje kruhu rahlost, ne raste pod drevesi.

Seveda bo vse prehranjevanje zastoj, če
boste med zelenjavni sadeži zamenjali strupe-
ne in užitarne gobe, pa tudi ob sami rastlinski
hrani prav gotovo ne bi preživeli. Na ozemlju
Slovenije živi veliko živali, ki so tako ali
drugače užitarne, čeprav se nam v mirnem času
naježi koža, ko pomislimo nanje, kaj šele, da bi
jih jedli. Tudi loviti jih moramo na take načine,
ki so v mirnem času kaznivi: v zanke, pasti in
druga lovila.

Poleg dlakaste in pernate divjadi bomo lovili
tudi martinčke, zelence, belouške, modrase,
gade, kobilice in jedli jajčeca velikih gozdnih
mravelj, ki so sicer zaščiteni. V skrajnem
primeru se bomo lotili tudi psov, mačk in
podgan.

Pri pripravi jedi v naravi izkoristimo vse svoje
kuharske sposobnosti, če jih seveda imamo, po-
načelu: Iz malega narediti veliko, iz slabega
dobro. Za obrok moramo pripraviti vsaj dve
jedi, ne smemo se zadovoljiti le z enolončnicami.

Tako bi jedilnik za en dan sestavili tako:
zajtrk: šipkov čaj in kostanjev kruh; kosilo:
polhi v obari in jenska solata; za večerjo pa bi
se posladkali z mravljinčnimi zrezki in zelišč-
nim pirejem.

Na nedavnem posvetovanju skupine strokov-
nih učiteljev iz vseh gostinskih šol Slovenije, ki
ga je pripravil Šolski center za gostinstvo iz
Novoga mesta, so govorili predvsem o prehrani v
posebnih pogojih. Recepte in jedi so pripravili
pod strokovnim vodstvom pedagoške svetovalk
Milke Češarek, ki je v ta namen izdala brošuro
med drugim zapisala tudi to: „Toliko urabljamo
ne površine čakajo, da jih bodo urbanisti
usmerili in gradbeniki pozidali, toliko najlepših
ravnih je prekritih z betonom ali povaljanih in
posutih z lešem. Kaj pa živeži? Kje je meso, saj
ga še za sproti ni! Hlevi so prazni in v njih
prebivajo jekleni konjički. Kje je posušeno
sadje, mleko v prahu, posušena jajca? Tudi če
bi bilo vsega tega na pretek, ali bi prebivalci
Novoga mesta lahko prišli do hrane? Zato, da
bomo lahko prišli do repe, krompirja in ko-
renja, potrebujemo čimveč obdelane zemlje, ki
jo potrebujemo že danes, kajti ne ve se, kaj nas
čaka jutri.“

JANEZ PAVLIN

VOJAŠKI KOTIČEK

KANTINA NI OD DANES

Beseda kantina je italijanskega izvora in
pomeni klet. V vojaškem pomenu pa je to
prostor, kjer si vojaki v vojašnicah, na ladjah, na
pohodu, na fronti ali v ujetniških taboriščih
lahko kupujejo najnujnejše potrebščine. Prve
kantine so imeli že v rimski vojski. To so bile

samosvojne organizacije z dvema magistruma na
čelu. Stavbo, v kateri so prodajali robo, so
imenovali canaba.

Na beneških galejah so imeli v 14. stoletju
ladijske kantine (taverne), v katerih je glavni
nadzornik veslačev (galiotov) držal manjše zaloge
hrane in raznih pijač.

Od 15. stoletja naprej so bile kantine v
francoski vojski v rokah tako imenovanih kan-
tinerk, ki so bile navadno žene vojakov. Če so
postale vdove, niso mogle ostati kantinerke,
razen če so se ponovno poročile.

V avstrijski vojski so za kantine skrbeli
„marketendarji“, ki so bili edini posredniki pri
nabavi in prodaji vseh materialnih potrebščin za
najemniške vojske. Proti koncu 17. stoletja so
jih podredili komandantom ustreznih enot, ki
pa so jim za opravljanje teh zadev morali
plačevati posebno najemnino.

Kasneje so postale kantine ustanove za do-
polnilno oskrbovanje vsega, kar je vojak po-
treboval, ni pa mu pripadalo brezplačno.

V Rusiji so kantinerje imenovali „bifedžije“
(bufetčiki), medtem ko je pruska vojska imela
marketendarje v vsaki četi, na voljo so jim dali
voz z vso potrebno opremo.

Iz današnjih časov je zanimivost, da ameriška
vojska nima kantin v klasičnem pomenu besede.
Nadomešča jih enotna državna organizacija Post
Exchange, ki ima na čelu generala. V njenih
prodajalnah lahko vojaške osebe kupujejo po
precej nižjih cenah kot v civilnih trgovinah
razno blago, med drugim tudi vse tisto, kar
vojakom sicer pripada brezplačno (obleka,
obutev). Prodajalne so tudi premične (na to-
vornjakih), zato lahko spremljajo enote na
bojišču.

RUSKI BATALJONI VOKVIRU NOV JUGOSLAVIJE

Med drugo svetovno vojno je iz vojakov
Rdeče armade, ki so zbežali iz nemškega
ujetništva in delno tudi iz nemških oboroženih
formacij, delovalo v sestavi NOVJ precej parti-
zanskih enot, med njimi tudi šest bataljonov.

Ruski bataljon Turopoljsko-posavskega parti-
zanskega odreda so ustanovili spomladi 1944.
V njem je bilo kakih 120 borcev. Avgusta 1944
je bil vključen v brigado „Franjo Oglinac-
Seljo“, v kateri je ostal do marca 1945, ko so ga
razpustili, njegovi pripadniki so se vrnili v
Sovjetsko zvezo.

Ruski bataljon 1. makedonsko-kosovske bri-
gade je bil ustanovljen 14. decembra 1943 na
Kajmakčalanu. Sprva je imel 50 borcev, oktob-
ra 1944 so ga razpustili, borce pa razdelili po
drugih enotah. Ruski bataljon Osiješke brigade
je nastal iz čete, ki je bila ustanovljena 14.
decembra maja 1944. Bataljon je imel proti
koncu leta okrog 250 borcev. Pred koncem
vojne so se njegovi pripadniki vrnili v Sovjetsko
zvezo.

Ruski bataljon 7. vojvodinske brigade je bil
ustanovljen poleti 1944, toda proti koncu istega
leta je bil razpuščen, borci so krenili v Sovjet-
sko zvezo. Ruski bataljon je imela tudi 5.
proletarska (črnogorska) brigada. V drugi po-
lovisi februarja 1945 so njegove pripadnike
poslali v Beograd, od koder so odpotovali v
domovino.

Ruski bataljon Bazoviške brigade pa je bil
sestavljn iz pripadnikov Rdeče armade, ki so
uhajali iz nemških enot v Italiji in se vključevali
v razne partizanske enote v Slovenskem pri-
morju. Tudi v Gradnikovi brigadi je bila spomla-
di 1944 posebna ruska četa. Kmalu zatem so
vse te ubežnike poslali v Bazoviško brigado in
sestavili poseben bataljon, v katerem je bilo
okoli 400 borcev. Sredi maja 1945 je bil
bataljon razpuščen, njegove pripadnike so na-
potili v SZ.

ZA OSTER VID IN MIRNO ROKO

Sliši se neresnično, a je res, da mnogi uvrščajo odkritje streljanja z lokom med tri najpomembnejša odkritja človeškega rodu in ga primerjajo z odkritjem ognja in izpopolnjevanjem govora. Navpravo, ki je samo za oster vid in mirno roko, so uporabljali že pred 6000 leti in je bila stoletja stalni spremljevalec lovcev in vojščakov.

Loki in svezeni puščic niso izgubili prvoten namen niti takrat, ko se je pojavilo strelno orožje. Še ko je bilo lokostrelstvo v pleničkah, se je zelo hitro širilo in postalo tudi priljubljena zabava, iz katere se je kaj kmalu razvilo športno streljanje. Posebno spretni in ravnarju z lokom so bili stari Perzijci, Mongoli, Turki in Indijanci. Najboljši mojstri so bili zelo cenjeni, kar dokazujejo tudi številne najdbe kipov in slik, ki povečujejo najboljše. V Angliji so na primer pripravljali razne turnirje že v zgodnjem srednjem veku, vendar niso bili prav nič manj športni, kot so danes.

Ta čas je znanje in zabava starih narodov ponovno nazmagoviti poti. Lok je našel prostor doma v vsaki sobi najstnikov. Zgodi se, da ga nekateri celo uporabljajo in da so v njem našli dobrega prijatelja v času najrazličnejših stisk.

Že peto leto spremljata lok in puščica tudi Novomeščana Milana Obradinoviča, ki velja za enega najboljših strelcev na Dolenjskem. To je dokazalo tudi zadnje tekmovanje za zlato puščico, na katerem je Milan osvojil v konkurenci najboljših slovenskih tabornikov – lokostrelcev dobro šesto mesto.

„Takoj, ko sem se spoprijateljil s tem športnim rekvizitom,“ je dejal učitelj Milan, „sem vedel, da bom ostal zvest. V današnjem tempu mi namreč domala vsak dan ponudi košček narave. Odpravim se z njim v gozd, hodim, ciljам, streljam. Zdi se mi boljša rekreacija od marsikaterih igr z žogo, kjer je človek ves čas napet, se jezi, preklinja. Lokostrelstvo pomirja in ga priporočam posebno ljudem, ki jih napadajo tako imenovane menažerske bolezni. Nekdaj je veljalo pravilo, da je lok z ostalimi pripomočki samo za tiste z ostrim vidom in mirno roko. V petletni karieri sem se prepričal, da je pomiril še tako drgetajočo roko.“

Poleg Obradinoviča se v dolenski metropoli s strelstvom neorganizirano ukvarja še nekaj občanov. Milan je sicer lokostrellec tabornik, a se pri svojem hobiju in športu srečuje s podobnimi težavami kot ostali ljubitelji lokostrelstva. Vsi namreč zelo težko pridejo do kakovostnega loka, za katerega moraš odšteti malone 5000 din.

Največ lokov je izdelanih iz lesa, manj jih je iz kovine ali umetne snovi, najboljši pa so tisti, ki so izdelani s kombiniranjem (lepljenjem) fiber stekla in lesa. V zadnjem času se na tržišču pojavljajo še lok iz novih mas, vendar še niso preverjeni. Tekmovalni lok je dolg 170 cm in puščico brez težav požene 90 m daleč. Za ta uspeh mora imeti lok vsaj 5 kilogramov natezne moči (natezna moč je moč, s katero je potrebno nategniti tetivo za dolžino puščice 70 cm).

„Marsikdo meni,“ je nadaljeval Obradinovič,

„da je streljanje s tekmovalnim lokom otročje lahka zadeva. Ravnanje z njim ni enostavno. Pred kratkim sem s 30 m usmeril puščico s približno 10 kg natezne moči v 2 mm debelo pločevino.“

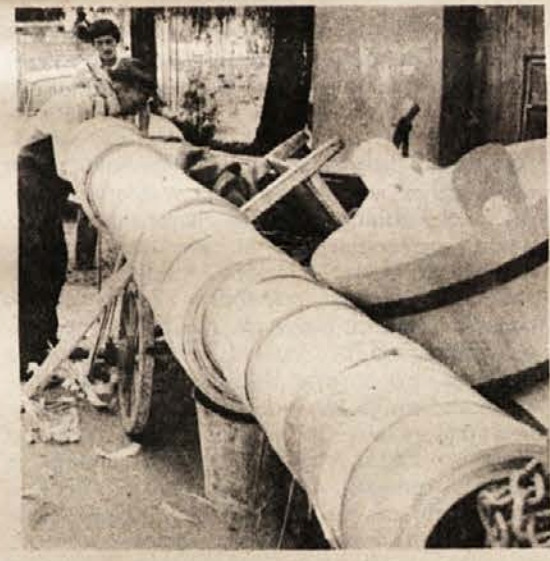
Brez težav jo je prebila. Ničkolikokrat se je na primer zgodilo, da je lok kaznoval neprevidneža in da mu je puščica razbila arkado. Prav nič salonski ni strelski turnir. Zgodi se, da lahko samo dvanajst udeležencev, ki morajo ustreliti 6 – krat po 6 puščic v štiri različne tarče, (skupaj 144 puščic) z različnih pozicij, začnejo s tekmo zjutraj, končajo pa komaj pred sončnim zahodom.

V prednosti so na primer tekmovalci, ki merijo instinktivno. Ti streljajo z občutkom, tak način pa zahteva obilo vaje, poznavanje loka, puščic ipd. Pri streljanju s strelskimi napravami uporabljamo strelne muhe. Te omogočajo presenetljivo natančne zadetke.“

Streljanje z lokom je postalo okoli 1900 tako priljubljeno, da so ga uvrstili celo v program olimpijskih iger. Žal, dvanajst let kasneje v Stockholmu med nastopajočimi ni bilo mož v belem z loki. Da so ponovno uvrstili svojo disciplino med olimpijske panoge, so potrebovali kar dvainpetdeset let, le štiri leta kasneje pa je v konkurenci najboljših strelcev na olimpiadi presenetil tudi Bojan Postružnik iz Maribora, ki je osvojil deveto mesto.

„Lokostrelstvo je res na pohodu. Priljubljeno je zlasti pri tabornikih, na osnovni šoli v Šmarjeti, kjer imamo močan taborniški odred, pa smo že razmišljali, da bi ustanovili klub tabornikov lokostrelcev. Članov bi imeli več kot dovolj, saj se za streljanje zanimajo tudi dekleta. Tako bomo po svoje tudi mi nadaljevali že več kot šeststisočletno lokostrelsko tradicijo.“

J. PEZELJ

SUHOROBARSTVO LE ŠE FOLKLORA?

Ribniške doline se še vedno krčevito drži ime „Dežela suhe robe“, akoravno se je nekdanje tako sloveča lesna domača obrt zadnja desetletja maslovala v vseh krajih umaknila na zapeček. Na prste obih rok bi lahko naštel družine, kjer to obrt še gojijo kot hišno tradicijo in se z njo tudi preživljajo. Suho robo, ki je ostala le še kot dopolnilna ljajo. Mlagospodarska dejavnost, obvlada starejši rod. Mlagospodarska dejavnost, obvlada starejši rod. Mlagospodarska dejavnost, obvlada starejši rod. Mlagospodarska dejavnost, obvlada starejši rod. Mlagospodarska dejavnost, obvlada starejši rod.

presodiš, s katero stroko te naše najstarejše domače umetnosti se bavi družina. Tu vidiš nacepljene zgotice za rešetne obode, tam skladovnice dog in dožic za brente in keblisce ali obeljene in oglodane leskove palice, ki te pouče, da v hiši izdelujejo vitre in rešetna dna. In pisec si ni mogel kaj, da ne bi na koncu vzkliknil „Tu je torej domovina Ribničanov, ki krošnjarijo s svojo suho robo po svetu že nad 600 let in se med seboj imenujejo zdomarje, torej take, ki hodijo z doma v svet in ga zalagajo s svojimi značilnimi izdelki. S svojo znano šegavostjo in dobro voljo je zdomar živo ustno izročilo za dovtipe in domisljice.“

Izdelovanje suhe robe sega v 11. stoletje in je gotovo naša najstarejša in hišna obrt. Včasih je bila suha roba doma tudi drugod po Sloveniji, vendar je izumrla. Na ribniškem območju se je z njo pred vojno ukvarjalo tudi po 5000 hišnih obratov, kruh pa je dajala kakim 30.000 ustom. Že leta 1492 so dobili Ribničani pravico krošnjari po tedanjih avstrijskih deželah. S svojo robo so zalagali celo Čehe, prišli z njo v Galicijo in Bukovino, do Predarlške in Tirolske ter severne Italije, ob Jadranu pa po Dalmaciji do Kotora. V Bosno, Črno goro in Srbijo pa niso smeli. Suho robo je še pred drugo svetovno vojno nosilo po svetu več kot 800 zdomarjev, od tega samo po avstrijskih deželah kakih 500.

Že prve spomladanske sape so pognale Ribničanom kri v noge, da so si naložili visoke krošnje, vzeli popotni les v roke in zakoračili po svetu. Vsak zdomar je smel prodajati na povsem dolo-

čenem območju. Rešeta, sita in rete, ki so bili glavni predmet krošnjarijenja, so zdomarji izgovarjali kar na poti. Ko je v dolinah zorel ječmen, so se vrnili prvi zdomarji z zaslužkom v denarju, s Hrvaškega pa so prinesli plačilo tudi v žitu.

Kdor se je hotel ukvarjati s suho robo, je moral upoštevati nekatera zlata pravila. Tako ni bilo „dovoljeno“ vzeti v roke les, ki ni imel naslednjih vrlin: moral je biti gost, prožen, lahko cepljiv in lahak. Zato so uporabljali smrekovino in jelovino, javorov, bukov in češnjev les, lesko za izdelovanje viter, dren pa za zobotrebece in zobe pri grabljah. Le preprostejši, manj zahtevni izdelki so smeli biti iz lipovine. Veljalo je tudi, da si morajo suhorobarji delo deliti. Nikoli se ni zgodilo, da bi imela ena hiša vse, od rešetarjev do zobotrebčarjev.

Suha roba je cvetela zdaj bolj, zdaj manj in krošnjarijenje je z denarjem polnilo ribniške žepke s spremenljivo darežljivostjo. Nekdanji stalni odjemalci njihovih izdelkov so se čedalje bolj oddaljali za trpežnejše in trajnejše izdelke iz kovine, ki so začeli preplavljati krošnjarski trg. Kovinska industrija je povzročila, da so se cene lesnih izdelkov močno zmanjšale. Huda pocenitev in velika produkcija na trgu ne greta vstric, zato so Ribničani že v prvih letih stare Jugoslavije začeli razmišljati o novi vrsti lesnih izdelkov, takih, ki bi imeli na trgu tudi ceno. Podjetni, kot so bili, so začeli izdelovati igrače. Njihovi izdelki te vrste so se lahko kosali s tistimi, ki so jih ponujali tujci. Navdušenje za novo vrsto suhe robe je bilo

tako veliko, da so celo za učence na meščanski šoli prirejali posebne suhorobarske tečaje. S tečaji se niso zadovoljili, zahtevali so posebno strokovno lesno obrtno šolo v Ribnici.

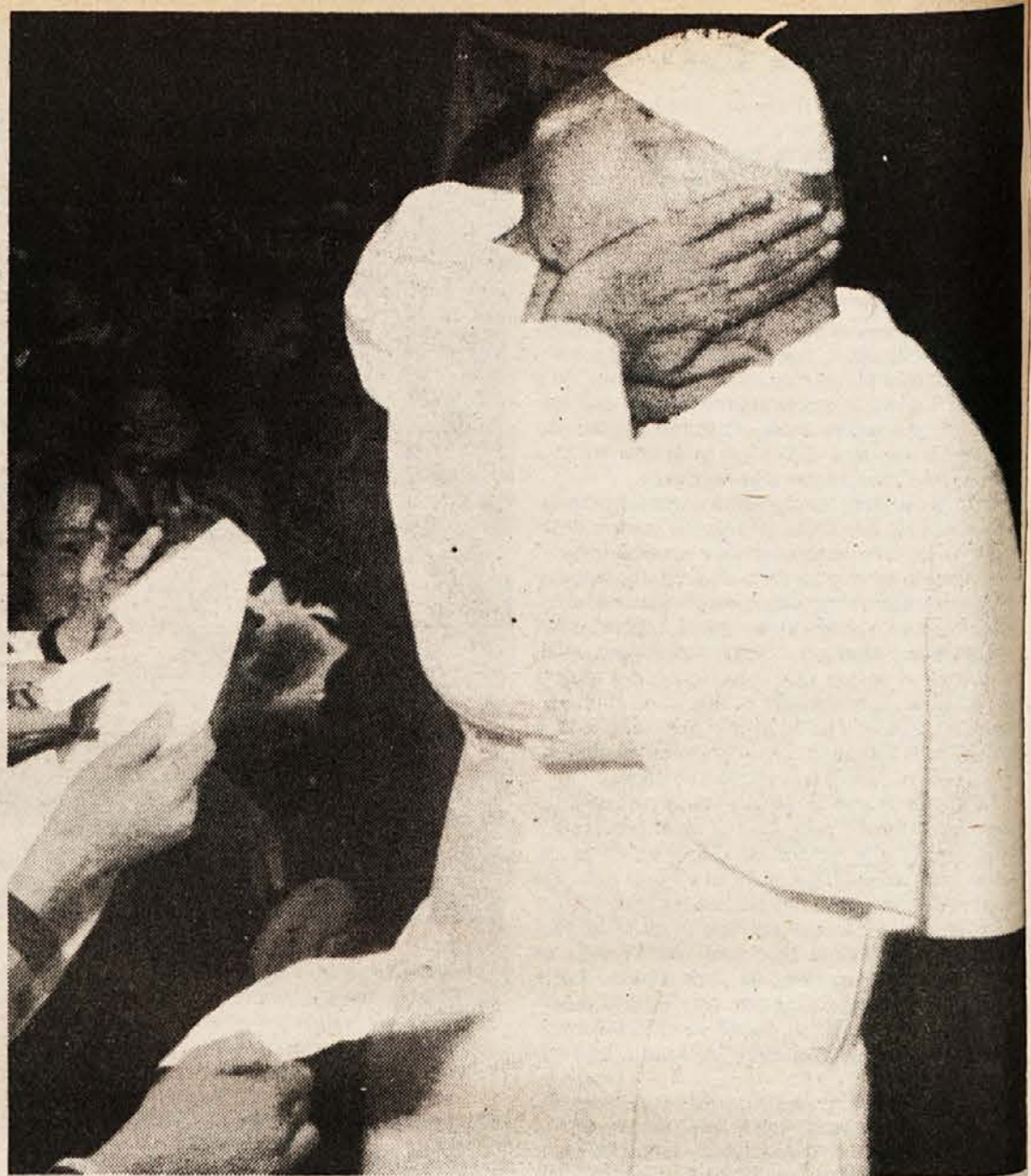
Ob koncu tridesetih let je v Ribnici že marsikaj dozorelo za ustanovitev take šole in menda je manjkal le še glavni pečat, pa bi jo bili dobili. A čeprav do ustanovitve ni nikoli prišlo, si velja vsaj tu in še enkrat ogledati, kakšne naloge so ji hoteli naložiti.

Kot lahko beremo v predvojnih zapisih, naj bi šola pomagala iskati nove predmete izdelovanja, še posebej izdelke, ki jih je morala država uvažati. Nadalje naj bi poiskala že znanim izdelkom suhe robe ustreznije, pripravnejše, sodobnejšo in za trg zanimivejšo obliko. Slednjič pa bi šola skrbelo za gojitev vseh tistih vrst drevja, ki dajejo ribniški lesni stroki vse potrebne vrste lesa. Kot vidimo, si Ribničani nove šole niso zamislili kot suhoparno ustanovo, kjer bi učencem vbijali v glavo samo teoretična dognanja in izkušnje odraslih, marveč bi bila v pravem pomenu srce gospodarskega napredka suhorobarske dežele.

Dandanes bijejo v ribniški dolini drugačna srca. Industrija jim pravijo ljudje. Suhorobarski izdelki se v večjih količinah pojavljajo le na sejnih. Sicer pa so ročno delo, včasih tako značilno za suho robo, izpodrinili stroji. Na roke delajo le še to, kar ne gre s stroji. Hitreje gre in več prinese. Sicer smo pa že povedali, da suhorobarskega poklica dandanes skoraj ni več.

I. ZORAN

Kmečki glas WOJTYLA MED NEBOM IN ZEMLJO

Ko je kardinal Paricle Felici 16. oktobra lani z balona bazilike Sv. Petra oznanil vernikom, zbranim na velikem trgu pred cerkvijo, svečani „habemus papam“ in izgovoril Italijanom tuje in neznano ime, je med množico završalo. „Kdo je novi papež s čudnim imenom,“ so se spraševali vsi. Zmedeni so bili tudi televizijski poročevalci. Toda le za hip. Po negotovosti, ki je trajala morda le nekaj sekund, so gledalce obvestili, da je novi papež Poljak, da je prvič po štirih stoletjih prevzel vodstvo katoliške cerkve nekdo, ki ni Italijan. In ko se je kardinal Wojtyla pokazal na balkonu in spregovoril prve besede, je postalo jasno, da prinaša novi „Kristusov vikar“ na zemlji s seboj nekaj svojkega.

Mesec dni predtem je stopil na isti balkon kardinal Luciani, ki je v skromni preprostosti ter z nasmeškom na ustih spregovoril: „Ko sem včeraj stopil v konklave, mi še na pamet ni prišlo, da bom postal papež...“

„LJUDSKI“ PAPEŽ

Prve besede kardinala Wojtyle so bile pozdrav Kristusu in poziv k molitvi. Že ta, prvi nastop je razkrival bojeviti program papeža, ki si je v znamenje spoštovanja svojih predhodnikov izbral ime Janez Pavel II. Novi papež je izražal udarnost in odločnost, pa tudi svojevrstno konservativnost.

Nekaj več kot leto dni je v cerkvi prekratko obdobje, da bi lahko izrekli dokončno besedo o pontifikatu, ki se je začel z nenavadno intenzivnostjo. V Italiji je papež postal „človek leta“. Skoraj ni minil teden, da sredstva javnega obveščanja ne bi posredovala najbolj intimnih podrobnosti o papežu Poljaku. Časopisi so kovali nov mit. O novem papežu smo izvedeli vse: da je bil delavec, da je dokončal teološke študije nekoliko pozno zaradi vojne; da je bil amaterski igralec v malem krakovskem gledališču, da je bil po vsej verjetnosti zaljubljen (mnogi časopisi so tudi namigovali, da je imel nezakonskega otroka). Skratka: Italijani so ga predstavljali kot človeka iz mesa in krvi, kot nekoga, ki je močno podoben običajnim ljudem. Prav to pa je Italijanom silno všeč.

Toda s tem še ni bilo konca „človeških“ posebnosti novega papeža. Izvedeli smo, da je kardinal Wojtyla dober smučar in hribolavec, da rad plava in igra tenis. Že kmalu po izvolitvi so časopisi razmišljali, da bi bilo potrebno v vaticanskih vrtovih zgraditi teniška igrišča in ugibali, kdo izmed vaticanskih prelatov bi lahko postal papežev soigralec. To je samo ena stran mitološkega blišča, s katerim so ga ovili časopisi, ilustrirane revije in televizija. Z javnimi nastopi v tem letu je papež samo potrdil in še bolj poglobil prepričanje, da je tudi navzven nenavaden Kristusov namestnik na Zemlji. Že način njegovega govora izraža kultiviranost in igralske sposobnosti. Ko se je povzpел na Marmolado, je bil resnično podoben enemu izmed tisočev smučarjev, ki vsako leto obiščejo to italijansko zimsko središče. Višek teatraličnosti pa Janez Pavel II.

pokaže tedaj, ko z dvignjenimi in razprtimi rokami pozdravlja množice. Takrat je podoben Kristusu na križu, je imitacija Kristusa. Videz, ki najbrž ni naključen, temveč izraža bistvo njegovega vrlega prepričanja in nauka, je neke vrste programski kredo, izražen s teatraličnim gibom.

Janez Pavel II. je postal „superstar“, „božji atlet“. Za njegova potovanja so organizirali televizijske prenose, ki jih je mogoče primerjati s televizijskimi prenosi pristanka prvega človeka na Luni. Njegov športni videz in dinamičnost sta živo nasprotje krhke telesnosti in skromnosti Pavla VI. in naivnega nasmeha papeža Lucianija, ki je papeževal le dober mesec. Poljski papež je postal turistična zanimivost. Rim je z njim dobil nekaj svoje stare slave. To mesto je zopet postalo prvo središče katoliške cerkve.

Kakšno zvezo ima vse to z vero in vlogo cerkve v današnjem svetu? Za večino italijanskih časopisov, radia in televizije ni nobenega dvoma: Italija in svet izpričujeta oživiljeno zanimanje za vero. Težko je o tem soditi, toda bolj primerno se nam zdi verjeti uglednim katoliškim mislecem, ki povečanega zanimanja za najvišjo versko osebnost ne istovetijo z oživiljanjem vere tako na vzhodu kot na zahodu. Ti teologi celo obsojajo načine, s katerimi si poskuša papež pridobivati simpatije množic.

Res je tudi nekaj drugega: v zadnjih letih papeževanja Pavla VI. je vpliv Vatikana zbledel, z novim „Kristusovim namestnikom“ je postal spet center moči.

POTUJOČI PAPEŽ

Kaj je pokazal papež Wojtyla v letu dni papeževanja? Za na videz posvetnimi izrazi zunanega blišča in teatraličnosti se skriva odločna osebnost, ki resda želi popeljati cerkev po poti drugega vaticanskega koncila, hkrati pa zahteva od vernikov, da se strogo držijo najbolj pravovernih cerkvenih norm, četudi so te večkrat v nasprotju z zahtevami in potrebami sodobnega sveta, družbe in ljudi.

Janez Pavel II. je že dokazal, da ne namerava sam voditi cerkvenih zadev, četudi kroži v Rimu kritika, da „POSLUŠA VSE, SE POSVETUJE Z REDKIMI IN ODLOČA SAM.“ Wojtyla namerava zaupati večjo vlogo nacionalnim škofovskim konferencam in celo kontinentalnim konferencam. Novembra se je sestal z vsemi kardinali in z njimi razpravljal o nekaterih programskih načrtih cerkve in o vprašanju vaticanskih denarnih sredstev. Papežev cilj je upravna decentralizacija cerkve, po drugi strani pa strogo spoštovanje in uresničevanje najbolj tradicionalne cerkvene doktrine, ki jo posebej ljubijo teologi vaticanske kurije. V začetku leta bodo prišli v Rim holandski škofi, ki so znani kot cerkveni inovatorji in pobudniki neortodoksnih pogledov na cerkveno življenje. V Rimu se govori, da jih papež ne vabi zato, da bi jih poslušal, temveč da bi jim ukazal večjo zmernost in pokornost Svetemu sedežu. Wojtyla se zavzema za obnavljanje kolektivnega oživiljanja cerkve. V njegovih nastopih izžarevajo socialni momenti, a hkrati tudi odklanjanje vsake kulture, ki ne izvira iz krščanske tradicije. Mnogi se zaradi tega sprašujejo, ali ne bo dialog med papežem Poljakom in nekristjani ter ateisti težak, če že ne skoraj nemogoč.

Papež Wojtyla bo prišel v cerkveno zgodovino kot potujoči papež, kot božji namestnik, ki je povsod tam, kjer so verniki, ne glede na to, ali so v južni Ameriki, Aziji ali Evropi. Pavel VI. je bil npr. le en dan v New Yorku, ko je govoril pred skupščino ZDA. Papež Wojtyla je prepotoval pol Amerike; Pavel VI. se je odločal za potovanja le s težavo, Janez Pavel II. ima za seboj že potovanja

v Mehiko, na Poljsko, Irsko, v ZDA in v Turčijo. V svoji delovni beležnici ima označena še mnoga nova potovanja. S potovanji, govori, enciklikami utira pot cerkvi v 21. stoletje.

Kakšna bo ta cerkev? Boljša ali slabša od cerkve Janeza XXIII. in Pavla VI.? Bo sledila napotilom drugega vaticanskega koncila ali pa bo ubrala drugačno pot?

PAPEŽ TRADICIONALIST

Papež Wojtyla izhaja iz tradicionalne poljske cerkve, ki je bila vselej zaprta za teološke novosti in sodobne poglede na družbene pojave in življenje. Janez Pavel II. je dokazal, da je tradicionalist, da želi povratek k tradicionalni cerkvi. Pričevanj o tem je nešteto. Duhovnikom, ki so upali, da bo novi papež razrešil vprašanje celibata, je nedvoumno rekel, da zahteva duhovniški poklic odpovedovanje in asketsko življenje. Medtem ko je Pavel VI. dovolil mnogim duhovnikom, da so slekli svečeniško oblečilo in se poročili, sedanjí papež ni dovolil niti enemu duhovniku, da bi napravil takšen korak. Na potovanju po Ameriki je kritiziral tiste duhovnike in redovnike ter redovnice, ki se oblačijo v posvetne obleke in s tem krhajo cerkveno disciplino. Papež, ki gradi cerkev XXI. stoletja, je podoben generalu, ki se pripravlja na odločilno vojno, zato ne trpi nepokorščine, pomanjkanja reda in bojne vneme. Jezuiti, „Jezusova vojska“, so bili prva tarča kritik novega papeža. Ta red, ki je bil od vsega nastanka najbolj zvest in privržen papežu, je v letih papeževanja Pavla VI. postal odprt za sodobne ideje in načine življenja, tako da jih je moral papež Wojtyla pozvati k pokorščini in strogemu spoštovanju redovnih pravil. Jezuiti, ki jih vodi Španec Padre Arrupe, so priznali svoje napake, v svojih vrstah so počistili z vsemi, ki so si predstavljali redovniški poklic na sodoben način in se vrnili k staremu redu brezpogojne vdanosti papežu.

Papežev tradicionalizem se kaže tudi v obravnavanju sodobnih teologij, ki so se razcvetele po drugem vaticanskem koncilu, vesoljnem cerkvenem zboru, ki je postavil osnove za prilagajanje cerkve sodobnim problemom. Na potovanju po Južni Ameriki je papež sicer govoril v prid izkoriščanih in prezposelnih, govoril je delavcem in revnim peonom, hkrati pa je ožigol tako imenovano „teologijo osvobajanja“, povezovalje duhovnikov z revolucionarnimi gibanji v Južni Ameriki in njihovo neposredno sodelovanje v bojih proti zatiralskim razredom.

V tej zvezi je zanimiv primer, ki se je pripetil malo pred padcem diktature v Nikaragvi. V Rim je prispel duhovnik, pripadnik revolucionarnega sandinističnega gibanja, ki je zaprosil za avdienco pri papežu, da bi mu pojasnil cilje sandinistične revolucije in opozoril na sramotno sodelovanje papeškega nuncija z osvražnim režimom. Duhovnik je zamač čakal v Rimu na sprejem, medtem pa so borci revolucionarnega gibanja že zrušili diktatorski režim.

PROTI SODOBNIM POGLEDOM

Pavel VI. je reformiral „Sveti oficij“, ustanovo, ki je bedela nad pravo vernostjo cerkvenih doktrin, in ustanovil „kongregacijo za doktrino vere“. Ta je imela v času pontifikata predzadnjega papeža zelo malo moči in neugleden položaj. „Kongregacija“ je v tišini pripravljala obsežna gradiva proti sodobnim teologom, ki pojasnjujejo Kristusovo razodetje in vero na način, ki je dostopen sedanjemu človeku. Toda Pavel VI. ni

dovolil, da bi se te preiskave spremenile v procese. V Vatikanu je sedaj zapihal nov veter. Bivši „Sveti oficij“ je obsodil knjigo francoskega dominikanca Jacquesa Pohiera, v kateri je zanikal nekatere cerkvene dogme, avtorju pa prepovedal opravljati mašo in poučevanje na univerzi ter sodelovanje na teoloških konferencah.

Najbolj vprijoč primer obnove tradicionalnega cerkvenega gledanja na teološke novosti je proces proti holandskemu teologu Edvardu Schillebesckxu, ki je svetovalec holandskih škofov in je bil med drugim vaticanskim koncilom eden izmed najuglednejših inovatorjev. Kongregacija za doktrino vere, ki ji načeluje hrvaški kardinal Franjo Šeper, dolži holandskega teologa, da ne priznava nekaterih cerkvenih dogem. Na ta način pa pravzaprav obsoja celotno holandsko cerkev, ki je znana po tem, da se najbolj odpira potrebam sodobnega sveta, družbe in ljudi. Bivši „Sveti oficij“ je s papeževim privoljenjem prepovedal predavanja na nemški katoliški univerzi v Tuebingenu tudi švicarskemu teologu in velikemu inovatorju Hansu Kuengu.

Še eno, nič manj znamenljivo znamenje povratka k predkoncilskim metodam: iz Vatikanu je prišla poluradna vest, da kongregacija pripravlja osnutek pravil, ki naj bi služila vernikom in duhovnikom pri izbiri literature. Graditelj za obnavljanje tako imenovanega „indeksa prepovedanih knjig“, institucije, ki je od XVI. stoletja do drugega vaticanskega koncila služila za obsodbo ne samo heretičnih verskih knjig, temveč tudi vseh posvetnih knjig, ki so „pohujševali“ vernike.

Janez Pavel II. je letos govoril o pomenu znanosti in o vlogi velikega fizika Alberta Einsteina za njen razvoj. Ob tej priložnosti je priznal, da je cerkev storila veliko napako, ko je v XVII. stoletju obsodila Galilea in njegovo znanstveno misel. Ta poteza zasluži pohvalo in svet znanosti jo je pozdravil. Toda tudi danes se cerkev sooča z mnogimi „majhnimi Galilei“, ali bolje z mnogimi problemi, ki so pomembni za usodo človekovega življenja, a odgovarja cerkveni neustrezno. V srednjem veku je bilo vprašanje, ali se Zemlja vrti okoli Sonca ali pa se vsa nebesna telesa vrte okoli Zemlje. Danes se večina človeštva zaveda, da lahko nekontrolirana rast prebivalstva vodi v revščino in propad. Na našem planetu je še mnogo naravnih virov, mnogo zemlje, ki bo lahko v prihodnosti nasitila ljudi, toda hkrati je treba vedeti, da nas je vsako leto za okoli 70 milijonov več in da bo vse težje prehranjevati vse. Cerkev pa kljub temu odklanja vsakršno omejevanje rojstev, četudi je znano, da je posebna papeška komisija pred leti ugotovila, kako človekov poseg v razmnoževanje lastne vrste ne bi bil v nasprotju s krščansko moralno.

Za množicami navdušenih vernikov, ki pozdravljajo papeža na njegovih potovanjih in nedeljskih mašah ter tedenskih avdiencah, z bliščem televizijskih prenosov, pod plaščem hvalnic, ki jih izražajo sodobna sredstva obveščanja in komuniciranja, se po eni strani skriva pristen pozdrav novemu papežu, ki prvič po mnogih stoletjih ni Italijan. Toda za vsem tem se skrivajo tudi mnoge stiske in tesnobe sodobnega človeka, tesnobe, ki jih ni mogoče odpravljati s srednjeveškimi cerkvenimi metodami. Kajti če je res, da je človeštvo danes v krizi, je tudi res, da krščanstvo v 2000 letih ni znalo reševati številnih problemov, s katerimi se je soočal človek. In tudi danes vera ne more dokončno in odločujoče odgovoriti na vprašanja človekovih stisk. Odgovor je, tako kot je bil v vsej dosežani civilizaciji, v človekovih rokah..

LAŽE ZASLUŽITI, KOT PONAREDITI

Za kriminaliste velja nenapisano pravilo, da so denar ponarejali v vseh časih in da ga bodo prav gotovo tudi v prihodnje. Mednarodna organizacija kriminalistične policije Interpol prek svoje sekcije za borbo proti ponarejanju denarja stalno nakazuje in priporoča nove tehnične metode za zavarovanje bankovcev. Kljub temu pa policisti menijo, da bankovca, ki ga ne bi bilo mogoče ponarediti, ni in ga najbrž tudi nikoli ne bo.

Poglejmo, kako se države skušajo zavarovati proti ponarejanju denarja. Varnostni ukrepi imajo predvsem nalogo, da ponarejanje čim bolj otežijo in da se ponaredek čim lažje odkrijejo.

Zato morajo biti dobri bankovci izdelani natančno, na posebnem papirju, z najsodobnejšimi tiskarskimi pripomočki in predvsem s kombinacijo različnega tiska. Bankovci različnih vrednosti morajo imeti različno velikost, pri izdelovanju bankovcev uporabljajo tudi druga varovalna sredstva, take vodne znake, varnostne kovinske nitke, raznobarna svilena vlakenca, obarvane ploščice, različne šifre in podobno.

Varovalna sredstva so lahko vidna ali tajna. Tajna sredstva so na oko nevidne posebnosti v papirju, tisku, namernih napakah v risbi ali tisku, v različnosti podpisov, v kontrolnih številkah, ki so sestavljene po določenih pravilih in ki jih poznajo samo bančni blagajniki, itd.

Slike na bankovcih morajo biti popolnoma jasne in ostre tudi v podrobnostih. Posebno pozornost zaslužijo slike portretov. Pomembne pa so tudi drobne zvite linije, ki obkrožajo oznake vrednosti ali pa služijo kot okrasni okviri. Če se pri teh sorodne barve še blago prelivajo, pomenijo za ponarejevalce še hujšo oviro.

Zavodi za izdelavo papirnatega denarja uporabljajo za izdelavo bankovcev poseben papir, katerega sestavo in način izdelave držve v tajnosti. Izdelavo, ki je strogo nadzorovana, zaupajo navadno le eni tovarni. Papir pravih bankovcev je običajno zelo kvaliteten in odporen. Ima določeno trdoto, debelino ter karakteristično zvočnost. Odporen mora biti proti večkratnemu, celo 3000-kratnemu dvojnemu pregibanju. Zaradi omenjenih lastnosti ga izkušen blagajnik spozna že med prsti.

Da bi otežili ponarejanje, mešajo denarni zavodi v papirno maso različne snovi. To so lahko različno obarvana svilena vlakenca, drobni kovinski vložki, majhne barvne ploščice in podobno. Nekateri vložki pri ultravijoličasti svetlobi tudi fluorescirajo. Med papirno maso lahko mešajo tudi kemikalije, ki bankovcu ob kakršnikoli nedovoljeni kemični obdelavi spremene barvo.

Nekateri bankovci, na primer nemški in avstrijski, imajo v papirni masi tenko in upogljivo

varnostno nitko. Navadno poteka navpično in jo opazimo kot temno črto. Mnogi bankovci imajo za varnost vodni znak ali filigran. Vidimo ga, ko bankovec gledamo proti svetlobi. Vtiskujejo ga v papirno maso že med proizvodnjo papirja. Vodni znaki niso ovira, ki je ponarejevalci ne bi mogli premagati. Zato je nevarno precenjevati njihovo vrednost.

Izdelavo risb za bankovce zaupajo denarni zavodi najboljšim umetnikom. Ti najprej narišejo risbo osnove in šele nato glavno risbo. Osnova je tisti del tiska, ki ga najprej odtisnejo z zelo razredčenimi, obledelimi barvami. Osnova je največkrat sestavljena iz linij, ornamentov in ponavljajočih se oznak vrednosti bankovca. Ker je slabo vidna, jo ponarejevalci zanemarljivo. Prav zato je pazljivo proučevanje osnove prvi korak h ugotovitvi, ali je bankovec ponarejen ali ne.

Glavno risbo in ostale podatke odtisnejo čez osnovo. Glavno risbo sestavljajo portreti trenutno ali že dalj časa slavnih mož, grbi ali pokrajine, oznake nominalne vrednosti bankovca itd. Tu imajo posebno mesto giljoše (tako imenujejo drobne valovite črte, ki se med seboj prepletajo ali križajo in potekajo simetrično na neko zamišljeno os). Za njihovo izdelavo uporabljajo posebne stroje. Giljoše so za večino ponarejevalcev zelo trd oreh.

Eden od načinov boja zoper ponarejanje bankovcev so tudi številke in črke. V nekaterih

državah, zlasti v ZDA in Franciji, bankovce oštevilčijo po neki šifri. Če številka in serijska črka ne ustrežata šifri, ni nobenega dvoma, da gre za ponaredek.

Velika zaseda ponarejevalcem so barve. Na ponarejenih bankovcih se odtenki nikdar popolnoma ne ujema z barvami originala. Kot že rečeno, je osnova pri bankovcu izredno pomembna in je laik ponavadi niti ne opazi. Barve osnove so svetle in nežne in izbrane tako, da barvnih odtenkov ni možno fotografsko uspešno ločiti. Pomembno je tudi, da so barve obstojne, da sčasoma ne zbledijo ali celo izginejo. Odporne so proti vročini in mrazu, proti topilom in drugim kemikalijam. Barve so posebne sestave in jih seveda v javni prodaji ni moč dobiti.

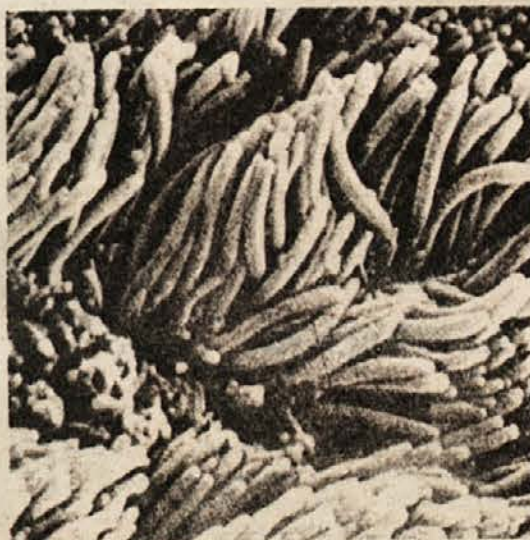
Barva ali barve osnove ne smejo škoditi glavni risbi. Zato osnovo tiskajo tipografsko ali v ofsetu, medtem ko glavno risbo bankovca obvezno tiskajo z izdoblino ali v bakrotisku. Kombinacija tiskarskih postopkov je eno najbolj učinkovitih sredstev zoper ponarejanje bankovcev.

Če drugega ne, nam je ta kratek zapis povedal vsaj to, da mora ponarejevalec bankovcev biti kemik, fotograf, slikar, tipograf, cinkograf, litograf, graver, lastnik tiskarne in podobno. Pa se zdi, da je že naštetega nekoliko preveč, čeprav kriminalisti skeptično ugotavljajo, da bo ponarejanje denarja živelo tako dolgo kot denar. Vsekakor pa ga je lažje zaslužiti, kot ponarediti.

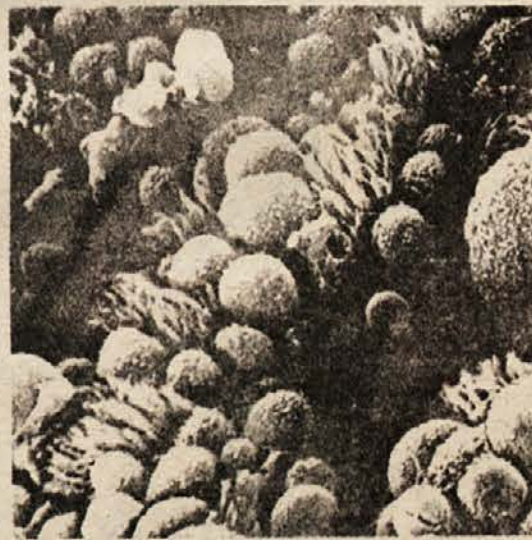
Ne samo smučanja željni zemljani, tudi zdravniki v zimskem času s strahom pričakujejo napovedi vremenoslovcev. Ne zamenjaj, kajti gripa je razvoju zdravstva prinesla gotovo enega najhujših porazov, z njim pa spoznanje, da zaenkrat ni prav nobenega upanja, da bi se tega virusa zlahka znebili. In danes, ko se človeštvo pripravlja na „sprejem“ že šeste hude epidemije gripe v dvajsetem stoletju, prinaša takšno spoznanje boju zoper „hongkonške“, „angleške“, „španske“ in še nekatere viruse nove razsežnosti. Kajti za razliko od virusa danes iztrebljenih črnih koz, so prenašalci gripe ne samo ljudje, pač pa tudi svinje, konji in celo nekatere ptice selivke.

Da bi pomenu nadaljnjih ugotovitev dali še večji pomen, zapišimo še, da epidemije gripe po številu žrtev prednjačijo celo pred vojnam in da je gripa v razvitih državah med nalezljivimi boleznimi po smrtnosti na prvem mestu. Tako skorajda vsako leto umre za njenimi posledicami 5 do 8 tisoč Francozov, medtem ko je na primer leta 1970, ko je Francijo zajela večja epidemija gripe, umrlo 15.000 prebivalcev. Da ob vsem tem ne govorimo še o velikih materialnih stroških, od katerih pa jih le ena štiridesetina odpaše na rovaš cepljenja. In se bo kdo vprašal, zakaj potem kratkoma zoper gripo ne cepimo vsega prebivalstva sveta. In tukaj se začne trnova pot zdravnikov sveta. In svetovne zdravstvene organizacije, ki je nad epidemijami gripe prevzela „pokroviteljstvo“.

Virus gripe se neprestano menja; nam je danes najbolj poznan „hongkonški“, ki ga je pozneje zamenjal virus z nazivom „England“, pred petimi leti pa je Jugoslavijo obiskal virus „Victoria“. Svetovno zdravstveno službo pa je najbolj prestrašil tisti, ki se je pojavil z njim – „španski“ virus, znan po katastrofalnem pomoru prebivalstva leta 1918. Nič čudnega torej, če je danes za zaščito pred gripo mobiliziran kar 101 center v 71 državah, v zadnjem času pa sta se jim pridružila še dva (Atlanta in London). Ob tako raz-

Tole je mikroskopski posnetek zdravega. . . .

. . . in tole je z virusom gripe okuženega sapnika.

ZAČARANI KROG GRIPE

vejeni preventivni mreži, ki razpolaga z vsemi mogočimi podatki, se zdi skorajda nemogoč podatek o smrtni žetvi gripe. Toda zdravniki so tudi za to našli dovolj tehtno opravičilo.

Najprej slabo organizirana zdravstvena služba za boj proti virusu gripe na Kitajskem, kjer se je po mnogih trditvah ta bolezen tudi rodila. Sicer pa upravičeni bojazni v prid govori podatek, da zdravniki še danes ne vedo, kako nekateri virusi gripe sploh nastajajo. Po nekaterih študijah je življenjska doba virusa v raznih oblikah od 10 do 12 let, nakar se rodi nov virus. In kot trdijo epidemiologi, se začetna faza „starega“ virusa začne

javljati po 70 do 80 letih. Če je domneva točna, potem kaj lahko pričakujemo, da bo človeštvo že kmalu obiskala katastrofalna oblika gripe iz leta 1918. In kako se pripravljamo na boj?

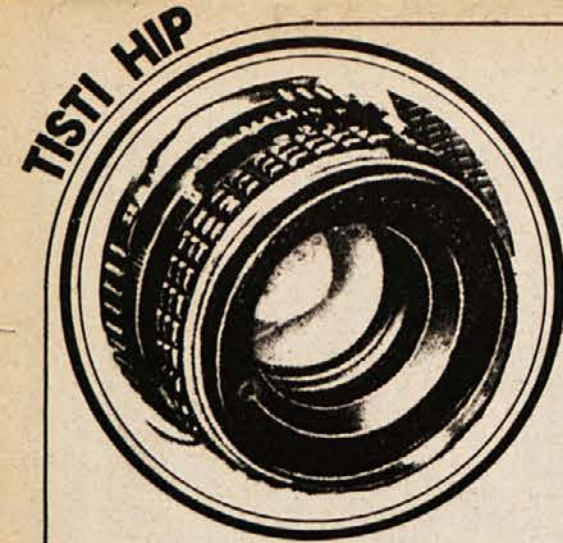
Prve rezultate dolgih raziskav smo dobili šele potem, ko so veterinarstvo, virologija in živalska genetika stopili na skupno pot v borbi proti gripi. Že v uvodu smo povedali, da so žrtve virusov nemalokrat tudi živali, izgube ob pojavih konjske, svinjske ali ptičje gripe pa ne tako majhne. Preseneča pa odkritje izpred nekaj mesecev, da se nekateri „živalski virusi“ lahko pomešajo s človeškimi. Še več, neki ameriški znanstvenik je nedavno tega dokazal, da so prenašalci virusa gripe

lahko celo povsem zdrave svinje in race in da je kar 67 odstotkov ameriških rac okuženih. Takšne trditve so podprli tudi francoski znanstveniki, ki so virus, ki je leta 1957 razsajal po vzhodni Evropi, odkrili pred dvema letoma med nekaterimi svinjami v Franciji. Domneva o prehodu virusa iz živali na človeka se torej ob vsem tem zdi zelo verjetna. Nekateri celo pravijo, da so živali skladišče človeških virusov gripe.

Ko govorimo o načinih borbe proti gripi, gre na prvo mesto vsekakor postaviti pravočasno cepljenje prebivalstva, navzlic nekaterim slabostim, ki jih takšna oblika zaščite prinaša. Kot vemo, je cepljenje vzbujanje močno oslabilih ali pa mrtvih virusov v organizem, ki na ta način sproži svoj obrambni mehanizem. Na podlagi lanskoletnega gibanja virusa gripe, so strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije že sredi lanskega leta odredili, kateri virus se bo nahajal v cepivu za letošnjo zimo. Kajti kar okoli šest mesecev je potrebnih, da bi laboratoriji lahko zagotovili dovolj zalog cepiva. Seveda se vse postavi na glavo, če se namesto pričakovanega pojavi nov virus. Vse je potrebno pričeti znova.

Zatorej nič čudnega, če se vse več ljudi zateka k že preizkušenim in enostavnejšim načinom zdravljenja te bolezni. Gripa se praviloma pojavlja 48 ur po infekciji, glavni znaki pa so glavobol, utrujenost in povečana telesna temperatura. Največkrat v takšnih primerih zadostuje, da bolnik popije čimveč tekočine in „prigrizne“ kakšen aspirin. Zanimivo ob tem pa je spoznanje, da pomeni povečana telesna temperatura obrambni mehanizem pred virusi: ti pa se bodo mnogo počasneje razmnoževali, če bo temperatura višja. Da pa dvodnevna ali tridnevna vročica prinese razne infekcije, tudi takšne, ki lahko ob nepredvidenih zapletljajih povzročijo celo smrt, verjetno vsi vemo. In tako nas lahko iz začaranega kroga gripe zvrže poleg aspirina in obilice tekočine le še kakšen antibiotik.

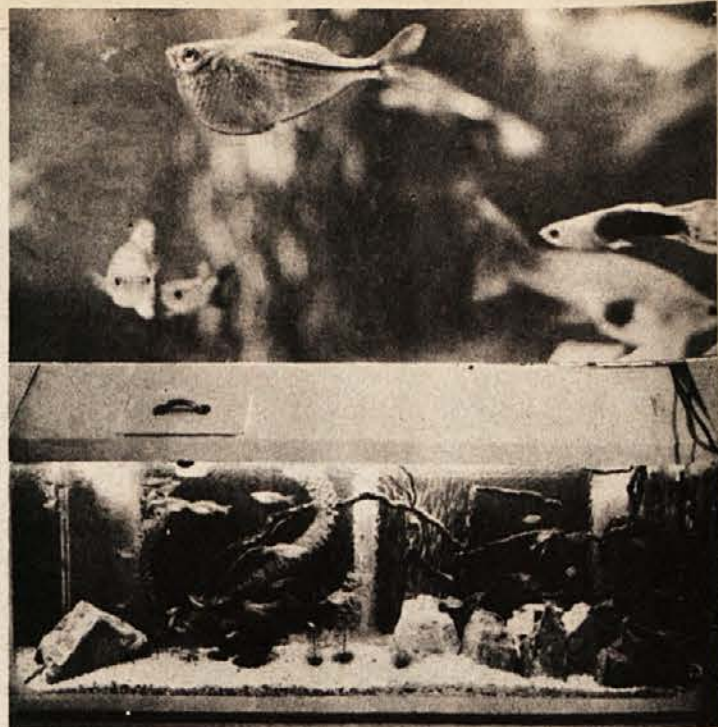

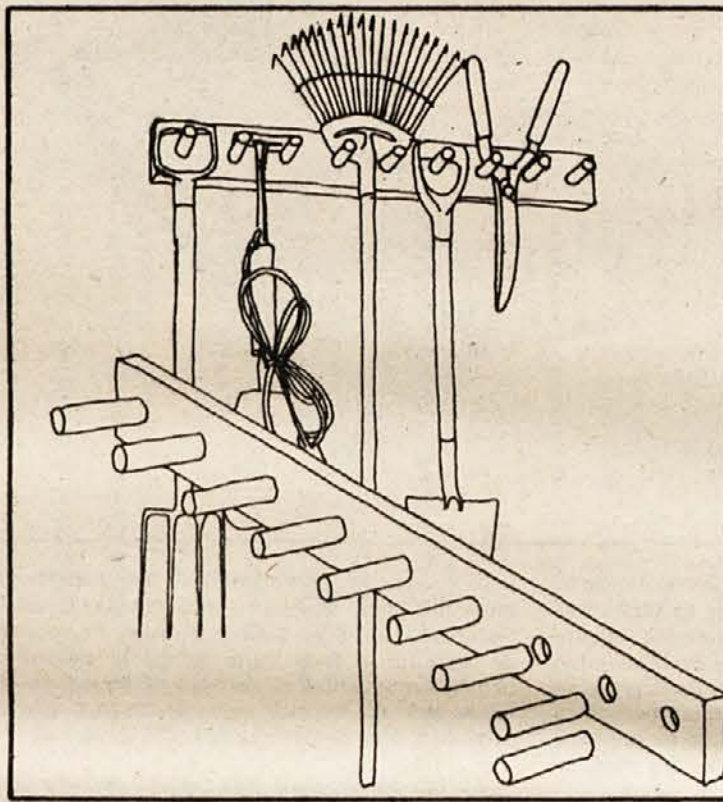
NEŽNO — Dekle v temnem okviru okna s cvetočim kaktusom v rokah ni kdo ve kako domiselni motiv, pa vendar nas fotografija Roberta Zadnika iz Kočevja na nek način privlači. V nji je nekaj nežnega, mehkega, prijaznega. Poklicni fotograf bi nežnost poudaril z mehčanjem objektivov ali s posebno mehčalno predlečo ali pa bi se poslužil starega trika in pred objektiv nastavil košček stekla, na rahlo premazanega z vazelino. Zadniku je nehote priskočila na pomoč neostrina, saj je ostiril na cvetove kaktusa, medtem ko je glava dekleta ostala malce neostra, prav to pa je dalo posnetku mehko, ne da bi uporabil katerega od omenjenih načinov mehčanja.

morski akvarij

Akvaristika ima vse več privrženec, nekateri izbirneži pa so se naveličali sladkovodnih tropskih ribic in si zaželeli akvarij s prebivalci morja. Zadeva ni preprosta, morski akvarij spada med vrhunske akvarije, vsaka najmanjša napaka povzroči katastrofo. Akvarij mora biti lepjen s silikonskim lepilom, morska voda popolnoma čista, zelo močan filter in razpršilec zraka sta obvezna. Dovoljena je samo umetna razsvetjava. Več o ureditvi morskega akvarija najdete v strokovni literaturi, teh nekaj vrstic je samo opozorilo, da ureditev in vzdrževanje morskega akvarija niso mačje solze.

za vrtno orodje

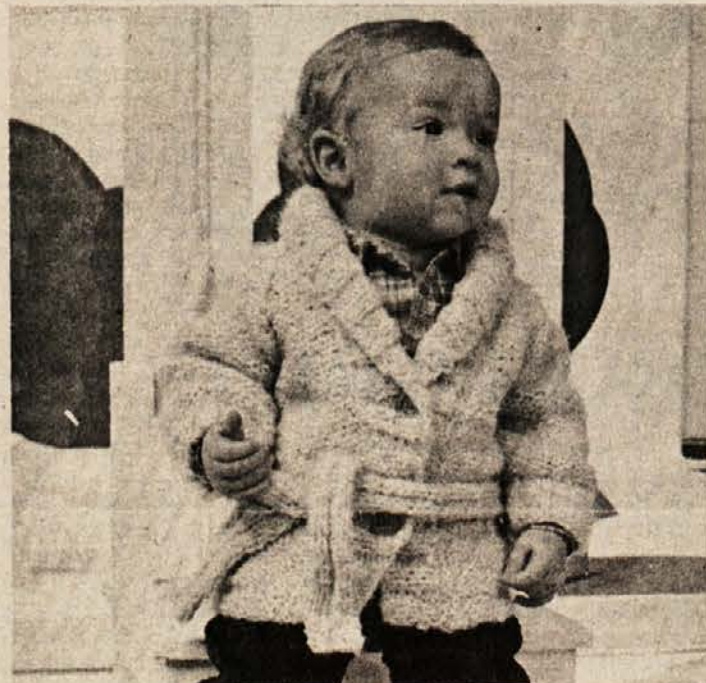
Ko je zima in na vrtu ni dela, je čas, da si uredimo kotic, pravzaprav obešalnik za vrtno orodje, ki po navadi leži razmetano v kakšnem kotu kleti ali pa v garaži. Vsa modrost obešalnika je razvidna iz skice. Razdalja med klini je odvisna od orodja, ki ga bodo klini držali, pametno je tudi, da so leseni klini rahlo nagnjeni navzgor, da orodje lepše stoji. Svetujemo, da ima vsak kos orodja svoje mesto, nepotrebno iskanje prihrani čas in živce.

ko bo vzelo sneg

Zdaj vašega malčka še zavijate tople plaščke in odeje, mislite pa na toplejše dni, ki utegnejo nastopiti že marca.

Dotlej je dovolj časa, da same naredite otročku spomladanski komplet. Daljša jopa s pa-

som se bo lepo podala „razgrajačku“ k žametnim hlačam. Punčki, ki zna komaj dobro sedeti, pa lahko naredite iz več ostankov volne oblačilce, ki ni brezrokavnik ne obleka. Zraven pa še copatke z enakim vzorcem.

za izlet ali za potovanje

Hlačam v ženski modi že dolgo napovedujejo slovo, pa vendar je brez tega priljubljene kosa garderobe danes težko prebiti. Prav zato se hlače še pojavljajo v najnovejših modnih časopisih, pa ne samo za mlade. Ne glede na leta si vsaka s primerno postavbo lahko omisli praktične žametne hlače ravnega kroja. V njih bo izlet udobnejši, pa zato tudi bolj vesel.

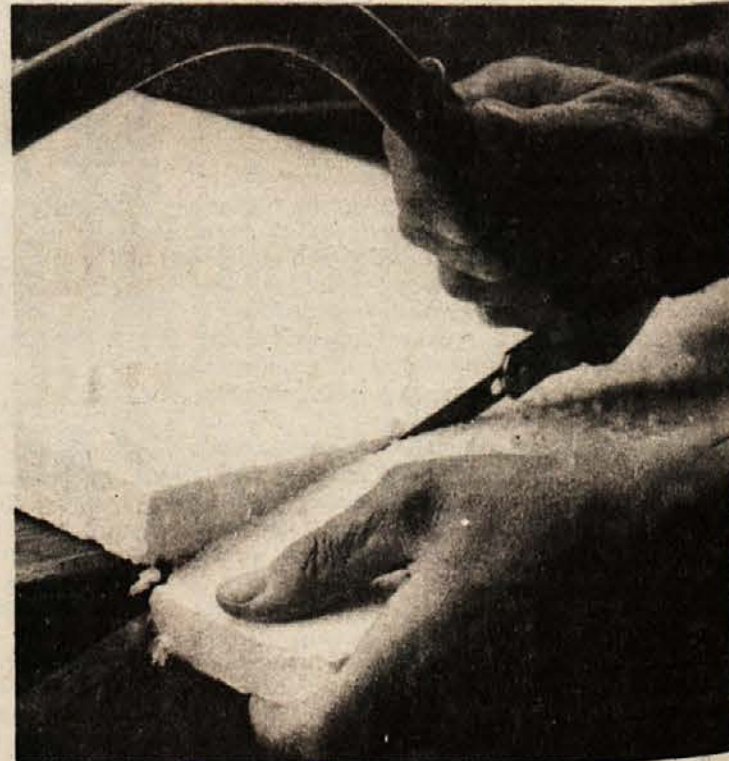
soba za šolarja

Ladijski pod, leseni zaboji, ki jih preoblečete s tapeto, so za mižice; navaden jogi pregrnet z doma pletenim pregrinjalom — pa je v glavnem soba opremljena. Tudi z malenkostnimi stroški lahko prijetno opremito sobo za šolarja, najsi bo fant ali dekle.

lepila za stiropor

Stiropor je tako rekoč idealen izolator. Lahko ga je obdelovati, najbolj se obnese žaga s čim manjšimi zobmi. Stiropora pa ne uporabljamo samo za izolacijo, modelarji grade iz njega najrazličnejša čudesa. Za kaj takega pa je žaga s še tako finimi zobmi pregroba, zato uporabljajo rezbarsko žagico, še raje pa režejo stiropor z razgreto žico. Nehvaležen pa je stiropor za lepljenje. Večina lepil vsebuje topila, ki stiropor razkrojijo. No, kemija je tako rekoč vsemogočna. Iznašli so posebna lepila za stiropor; to so „stirelan 275“, „stirotem“, „chromofix 6049/S“ in 2303“.

obzorja

prebrali smo

lupina sveta

Kaj je vendar tako čudovitega v preprosti zgodbi o staro-čaku na pokojnino, medtem ko s svojo bolno ženo in borilnim s petelinom – edino kar mu je ostalo po sinu – leze v strahotno revščino? Kako, da pripoved, skovana iz kratkih stavkov, banalnih vsakdanjosti, skopih opisov odvratne revščine, gradi v bralcu tako svetel lik človeka?

Morda je edini možen odgovor ta, da je kratki roman „Polkovnik nima nikogar, ki bi mu pisal“ Gabriela Garcie Marqueza (izšel je pri Cankarjevi založbi) umetnina; zato tako polno govori, zato je več kot zbir čustev, besed, pomenov, opišev. Za literarne zgodovinarje je gotovo pomembno, v kakšnih okoliščinah je delo nastalo, rakodoveden bralec bo nekaj tega našel v spremni besedi „Proza

G. G. Marqueza in problem samote“ prevajalke Nine Kovič, za splošno razumevanje zgodnjega Marquezovega dela pa niti ni pomembno, saj v njem ne gre iskati političnega romana, četudi je mogoče tudi tak kot gledišča. Pisatelju in delu bi naredili krivico, če bi ju na tak način zožili.

Roman govori širše, v središču njegovega tkiva je tisto, o čemer umetnost vedno znova in vedno na nov način pripoveduje – človek, človekov napor, da svoje bistvo iztrga iz danosti, naključij in zakonitosti sveta in tako preseže samega sebe.

Strahotna revščina, v kateri živi polkovnik, moreče politično vzdušje, težka preteklost in

težak trenutek (sinova smrt), vse to ne zlomi polkovnikovega jedra – upanja. Upanje je tisto granitno zrno, ki zdrži vse napa-ke življenja in izžareva v vso polkovnikovo osebnost čudovito luč, z njim vred pa osvetljuje in dviga lik vsakega trpečega, osamljenega človeka kjerkoli na zemeljski kroglji. Upanje je notranja moč, okoli katere je strnjeno vse polkovnikovo življenje.

V trenutku, ko se zruši vse, kar tvori polkovnikov življenjski smisel, se po hipih omahovanja njegova najčvrstejša notranja moč silovito vzpne in kljubuje. Ob koncu romana vpraša žena polkovnika, kaj bosta jedla, če se jima izjaloviše zadnje upanje, bojni petelinček. Tako Marquez strne pripoved: „Polkovnik je potreboval 75 let – 75 let življenja, minuto za minuto – da je prispel do tega trenutka. Zdel se je sam sebi čist, dosleden in nepremagljiv, ko je odgovoril: 'Drek!'“

M. MARKELJ

zabavljanje in tragika

V zbirki Krog sta pri Mladinski knjigi pred kratkim izšli deli, ki bosta nedvomno pritegnili dokajšnjo pozornost slovenskega bralstva, saj slednje rado prebira humoristične zgodbe, gotovo pa hoče izvedeti tudi kaj pristnejšega o ameriškem Divjem zahodu.

Četudi širom po svetu velja za prvovrstnega mojstra humorja, je izraelski pisatelj Ephraim Kishon na Slovenskem še docela neznan. Seznanjanje z njegovim razvedrilnim pripovedovanjem omogoča zdaj knjiga „Družinske zgodbe“, ki prinaša šestinsdeset kratkih satir (iz nemščine jih je prevedla Meta Sever). To so zgodbe, v katerih se Kishon duhovito posmehuje lastnim pripetljajem z otroki, družinske zgodbe in nezgode pa so hkrati prepletene z ostmi na račun številnih slabosti, ki se jim dandanašnji, lagodnega življenja vajeni človek stežka upira. Kishonov humor je tipičen za izraelske in siceršnje razmere, zato se ob njem lahko kratkočasni ter o lastnih napakah sprašuje tudi slovenski bralec.

„Boleča, presenetljiva knjiga,

ki ne sporoča, kako je bil Zahod pridobljen, ampak kako je bil izgubljen.“ Tako je neki ameriški kritik označil Deejja Browna delo „Pokopljite moje srce pri Ranjenem kolenu“. V izvorniku je knjiga prvič izšla pred desetimi leti in odtlej samo v Ameriki doživela nad trideset izdaj, to pa je najbrž zadosten dokaz, da gre za edinstveno dokumentarno pričevanje o iztrebljanju severno-ameriških Indijancev v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Pisec je na osnovi ohranjenih pisanih virov in ustnega izročila sestavil knjigo, ki kaže povsem drugačno podobo osvajanja Divjega zahoda. V ospredju niso lažna junaštva belih osvajalcev, kakor jih poznamo iz umetelnih filmov pa stripov ali pogrošnih romanov, ampak krčevit boj indijanskih plemen, ki so šla pogosto raje v smrt, kot pa da bi klonila, se š plodne zemlje in iz lovišč umaknila pred belci. Knjigo, ki je opremljena s posnetki poglavarjev, je poslovenila Ida Radan. Prevod sicer ni slab, ohranja živopisno izražanje Indijancev, nedopustno pa je, da so poslovenjena tudi imena rek, gora, pokrajini ip. Pozornejši bralec se bo najbrž ustavil še pri podnaslovu knjige, ki se nikakor ne bi smel glasiti Zgodba Indijancev Zahodne Amerike, temveč Zgodba Indijancev ameriškega Zahoda. D. R.

knjige dve drami

Bratka Krefta „Celske grofe“ in Dominika Smoleta „Antigono“ prinašata 181. in 182. knjiga Kondorja, ki je ena najbolj uspešnih zbirk Mladinske knjige, s številnimi domačimi in svetovnimi literarnimi umetninami primerna zlasti za srednješolce.

PREDSTAVUJAMO VAM

Šestim leksikonom (o biologiji, kemiji, geografiji, fiziki, literaturi, likovni umetnosti) Cankarjeve založbe se je ob koncu lanskega leta pridružil priročnik o družboslovju, založba pa ima zaenkrat v pripravi še sedem tovrstnih del, med katerimi bosta velike pozornosti gotovo deležna leksikona o samoupravljanju in slovenski književnosti.

Prvi leksikoni v slovenščini so temeljili na podobnih knjigah zahodnonemške Herderjeve založbe, preoblikovali ali dopolnili pa so jih slovenski strokovnjaki za posamezna znanstvena področja. Ustrezne predloge za leksikon o družboslovju, ki bi zadostil tukajšnje potrebe, pa na tujem že ni bilo moč najti, zato je pričujoča knjiga plod slovenskih družboslovcev. Pod uredniškim vodstvom Franeta Jermana je 2012 gesel izbralo in pojasnilo petnajst poznavalcev filozofije, sociologije (ti dve sta obdelani najbolj podrobno, prva kot idejni temelj družboslovja, druga pa kot teorija nastanka in razvoja človeške družbe) pa politi-

čne ekonomije, politologije, demografije, zgodovine, socialne psihologije, statistike in ne nazadnje samoupravljanja.

Kot vse druge je tudi slovenski prvenec med leksikoni moč kupiti za razmeroma majhno vsoto, saj stane le 160 dinarjev (denimo, za roman je treba v poprečju odšteti vsaj še enkrat toliko denarja). Posamezna gesla so v leksikonu o družboslovju obdelana na takle način:

sredstva množičnega obveščanja, sociologija: tehnična sredstva (tisk, radio, film, televizija), ki služijo za obveščanje množic. Pomembna družbena funkcija s. m. o. je informiranje o dogajanjih doma in v svetu, vplivanje na različne polit. procese ter nadzorstvo nad njimi, izobraževanje, posredovanje kult. stvaritev, zabava in razadrijo. V določenih družb. – polit. okolišč. an so s. m. o. uspešno in zategadelj nevarno sredstvo za manipulacijo z ljudmi. D. R.

Kreftovo delo, podnaslovljeno kot Drama v petih dejanjih iz življenja srednjeveških fevdalcev, katerim so tlačili naši predniki, se je tako že drugič pojavilo v omenjeni zbirki. Pred trinajstimi leti sta mu delali družbo še dve drami istega pisca, tokrat pa je „Celskim grofom“ dodan Uvod, to je zgodovinska študija, s katero je Kreft 1932 opremil prvo izdajo drame. To je Dušan Moravec v spremni besedi označil kot „eno najzahtevnejših“ in „najpopularnjših del domačega dramskega sporeda“. Taka pa je drama lahko le zato, ker je „prva verna in nepovzrojena slika Celjanov v naši literaturi“.

Še bolj laskavih besed je bila ob prvi uprizoritvi (1960) deležna Smoletova pesniška drama. Tedaj je o „Antigoni“ pokojni Vladimir Kralj zapisal: „Tako idejno bogatega in stilno dovršenega dramskega besedila nismo slišali na Slovenskem že od

Cankarja dalje.“ Starogrški mit o Antigoni je privlačeval dramatike domala v vseh literarnih obdobjih od antike dalje, umetniško dovršen izraz pa mu je dal tudi Smole. Da njegova „Antigona“ presega slovensko dramsko pesništvo ter se po vsebinskem, povednem, poetičnem in jezikovnem oziru uvršča ob bok najbolj uspešnih upodobitev antigonskega motiva, je v izčrpnih spremni besedi dovolj nazorno prikazal Vasja Predan, ki med drugim pravi, da je to delo „vredno zmeraj in zmeraj novega branja, novega miselnega osvetljevanja in novega gledališkega preverjanja“. Za branje je „Antigona“ zmeraj na voljo, saj je zdaj doživela že četrto izdajo, tudi uprizarjajo jo z različnimi prijemi, prevedena pa je že v štiri jezike. D. R.

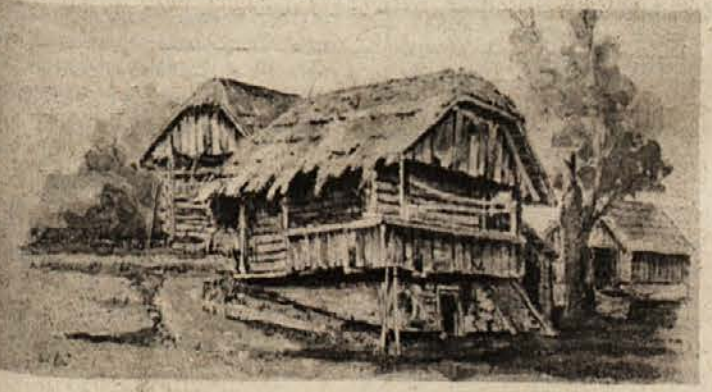

Bodisi literarne ali spominske knjige slovenskih izseljencev so dokajšnja redkost, zato pa so tiste, ki se občasno le pojavijo na knjižnem trgu, toliko bolj dragocena pričevanja o življenju

in delu slovenskega življa na tujem. To velja tudi za zajetno (629 strani) in z dokumentarnimi slikami bogato opremljeno delo „Med dvema svetovoma“, v katerem je pokojni Vatroslav Grill popisal lastno usodo ameriškega Slovenca oz. slovenskega Američana.

Še ne štirinajstleten se je 1913 znašel v Clevelandu in bil vseskozi v središču tamkajšnjega slovenskega gibanja. Ko govori o svojem urednikovanju pri Enakopravnosti, neodvisnem dnevniku slovenskega delavstva, pa o delovanju v slovenskih organizacijah, političnih in kulturnih, govori hkrati tudi o siceršnjem življenju Slovencev na severni celinii onstran Atlantika, razčlenjuje njihovo politično usmerjenost, socialne možnosti in težnje po ohranjanju slovenskega duha.

Dobri deli knjige je posvečen Louisu Adamiču, njegovemu prodoru v ameriško literaturo, usodi knjig tega znamenitega ameriškega pisatelja slovenskega rodu ter političnemu ozadju Adamičeve nasilne smrti. Grillova knjiga (za Mladinsko knjigo jo je uredila in lektorirala Jerneja Petrič) prinaša tudi Bohunke, eno prvih Adamičevih del, ter ponatise številnih prispevkov iz Enakopravnosti, s katerimi Grill nazorno dokumentira svoje spomine. D. R.

na poti k lepemu

Paula Predaniča vsakdanjik bi mineval precej bolj monotono, če se ta likovni samorastnik po končanem delu v tovarni ne bi tako zavzeto posvečal slikanju. Zdej živi v Starem gradu pri Krškem. Zrasel je v kmečki družini v Pohanci in drgnil osnovnošolske klopi v Artičah. Spominja se, da je že takrat rad risal in da je za svoje risbe pobiral skoraj same petice.

obiskoval poklicno papirničarsko šolo v Vevčah, pozneje je končal še tehniško srednjo šolo in postal kemijski tehnik v krški Celulozi. Za slikarstvo se je navdušil po odslužiti vojaškega roka. Najprej se je poizkusil kot karikaturist. Za tovarniško glasilo je risal prizore iz življenja v Celulozi. Prepričan je, da se je tedaj marsikomu zameril, vendar mu tega niso očitno pokazali. Karikature je kmalu opustil.

Privlačili so ga drugi motivi, druge tehnike.

Krški likovni klub, katerega član je od ustanovitve, mu je omogočal te želje. Začelo se je obdobje navdušenega samopopolnjevanja in iskanja lastnega jaza. Za slikanje je izkoristil sleherni prostoro. V klubu so se mu ob mentorju odprle možnosti za boljše obvladovanje svinčnika in čopiča. Sodelovanje na razstavah ga je spodbujalo k delu, prav tako pa tudi stalni stiki s člani drugih likovnih klubov, z amaterji z Jesenic, iz Domžal in Murske Sobotne.

Krog znancev in prijateljev se je širil in tako je Predanič spoznaval zadovoljstvo druge plati vsakdanjika, svojih slikarskih prizadevanj. Gnala so ga k izpopolnjevanju, k spoznavanju literature o umetnosti, prav posebej o slikarstvu. Obžaluje, da nima na voljo slovenskih knjig. Pomaga si s hrvaškimi, ima tudi odlična angleška dela, po katerih trenutno študira akvarel. Odstopil mu jih je prijatelj slikar z Malega Lošinja.

„Pravijo, da sem najboljši v risbi. Res se ji veliko posvečam, zlasti po nasvetu akademske slikarke Sonje Šegulove, ki je na Pohanci preživljala tedenski odih. Moj sedanjí mentor je profesor Miroslav Kugler. On namreč strokovno usmerja delo krškega likovnega kluba.“

S kakšnimi deli se boste v kratkem predstavili v Novem mestu?

„Prikazal bom domače pokrajinske motive in motive iz Dalmacije, zlasti z Lošinja in Cresa. To bodo lavirane risbe. Mapa je dovolj zajetna za samostojno razstavo. Izbor bom prepustil strokovnjakom.“

Ste imeli že več samostojnih razstav?

„Tri: dve v Artičah in eno v Celulozi. Trenutno sodelujem tudi na razstavi bratstva in enotnosti v Dugi Resi.“

Kaj vas kot slikarja najbolj privlači?

„Domača pokrajina z leseni mi, s slamo kritimi hišami in slikovitimi gospodarskimi poslopji, ki, žal, prehitro izginjajo.

Vse sem že prehodil tja do Kozjanskega in Bohorja pa tudi vasi onstran Save tja do Rake in Gorjancev. Posebej so mi pri srcu hribovski kraji, v katere napredek počasi prodira. Tam je za slikarjevo oko največ zanimivega. Vesel sem, če se najdem kako staro hišo, čeprav že leze vase. Zelo rad bi slikal olja, za akvarele sem vam pa že tudi povedal. Mika me, da bi svoja doživljanja narave izražal v barvah. Nekaj takih del že imam.“

Pokazal je na upodobitev Krke, zime in druga olja, s katerimi si je okrasil dom. V hiši ima tudi atelje. V njem se loteva še drugih stvari, kopiranja slik velikih mojstrov, katere občuduje. Vendar dela to le zase, skrito nepoklicanim očem. V mapah z risbami so tudi motivi iz slovenske književnosti, od Jurčiča do Cankarja. Dela jih v pikičasti tehniki. Med njimi so dolenski polharji, Krjavelj, deseti brat, nezakonska mati, lepa Vida in hlapec Jernej. To zbirko še dopolnjuje.

Med največje uspehe prišteva ansko sodelovanje na ekstem-poru v Novem mestu. V teh dneh je naredil dve risbi in dokončal dvoje olj z motivi ob Krki. Tri dela od štirih so mu odkupili, kar si šteje v veliko čast. Lani je bil tudi gost ljubljanske slikarske kolonije v Bistrici ob Sotli. Povabili so ga vnovič za letos. Najbrž se bo odzval, saj meni, da so kolonije odlične slikarske šole. JOŽICA TEPPEY

POMLAD SEVNIŠKEGA VALA

Ob novem letu je minilo natanko deset let, odkar se je prvič oglašila sevniška lokalna radijska postaja. Sevniški val je v tem času našel mnogo prijateljev v sevniški občini, pa tudi zunaj, kamor pač seže. „V srcu moje plavalaske“, je bil eden od prvih avizov, da smo lahko našli sevniško postajo nekje daleč na skrajni levi ali desni (odvisno od skale) sprejemnika. Kmalu se je oglašil malo bolj prefinjen zvok ksilofona, ki je zaigral tokrat domačo „Zvedel sem nekaj novega“, in pri tem je tudi ostalo. Radio po štirikrat na teden, ob nedeljah, sredah, četrtnih in sobotah, vneto prinaša novice iz sevniške občine. Mikrofon si podajajo domače amaterske skupine, od okteta Boštanjski fantje, blanških igralcev, loških pevcev na drugem koncu občine do pevcev starih pesmi z Ledine in še in še.

Da bo sploh kaj zaprasketalo v škatli, je pred desetimi leti malokdo verjel. Skromnih 50 wатов srednjevalovnega oddajnika je takratnim zanesenjakom vtilavalo še največ zaupanja. Več dvomov je bilo v ostalo. Študijska tehnika je bila, kot bi jo znesla skupaj voda. Magnetofon je bil sicer nov, vendar bolj primeren za snemanje kakšnega zapisnika, za to je tudi služil. Največja uganka je bila stara mešalna miza, ali točneje, aparaturna v njej. Morda je bila svoje čase v ponos tuji podmomci, odkoder je izvirala. Kakorkoli že, ladjo je daleč preživela. Da je škripala toliko časa, kot je, se mora zahvaliti sevniškim amaterjem, ki so jo s prav zanesenjaško voljo popravljali nemalokrat kar med oddajanjem, vročo.

Vse to je ta čas skoraj že zgodovina, ravno tako kot tudi snemanja po 16, 18 in več ur na dan za hladnimi zidanimi jugozahodnega stolpa sevniškega gradu, kjer ima ta radio svoj dom (ali pa kar pri katerem od radijskih sodelavcev na domu). Kdor obišče sevniški radio te dni, nekdanjega studia skoraj ne prepozna. Poznavalec tehnike se najprej zapiči v elektronske naprave. Za mrežo res še zvesto brni prvotni srednjevalovni oddajnik. Na drugem koncu grajske sobe pa se sveti v vsem lošču neprimerno manjši UKV oddajnik Elconi Zagreb. Poleg se v vsej skromnosti stiska star študijski gramofon, ki je dal skozi eno življenje že pri celjskem radiu in predtem še kje. Za koliko raznih „inovacij“ je bogatejši, vedo samo sevniški tonski tehniki.

V studiju sta dva revoxa, prava študijska magnetofona in ravno tako dva študijska gramofona Garrar. Skromnemu uredniku Pavlu Percu zaigra srce ob novi mešalni mizi, ki naj bi bila za

takšne studije domala zadnji krik mode. Ni še bila na sejmu elektronike, saj je Iskrin prvenec. Zdaj delajo drugo za Osijek. „Premore deset kanalov, če bi se spustili na stereo področje, bi še vedno zmogla štiri kanale,“ z zavzetostjo pripoveduje urednik Perc, tonski tehnik pa se ne da motiti med številnimi gumbi.

Ob tem imajo še prenosno mešalno mizo z ravno tako desetimi kanali, kar je ob nekdanjih izposojenih mikrofonih in magnetofonih že nepojmljivo razkošje. Zato si je sevniški radio minuli petek lahko mimogrede privoščil javno radijsko oddajo iz kulturne dvorane sevniškega gasilskega doma. Svoj jubilej je torej slavil delovno.

Sevniški radio — ob ustanavljanju je bilo rečeno, da je to zadnja lokalna postaja, ki je še dobila dovoljenje — je bil zadnja leta v stalni negotovosti, ali bo lahko sploh še oddajal ali ne. Razen omenjene pomanjkljive študijske opreme se je namreč hudo izčrpal oddajnik. Nazadnje ni bil kos niti hribovitosti in raztresenosti domačij sevniške občine. Razen zloglasnih sivih lis, kjer je sprejem slab, je bilo namreč na karti še nemalo belih lis, kjer sploh ni bilo sprejema. Že kraji v Mirenski dolini so živeli, kot da v Sevnici radia sploh ne bi imeli.

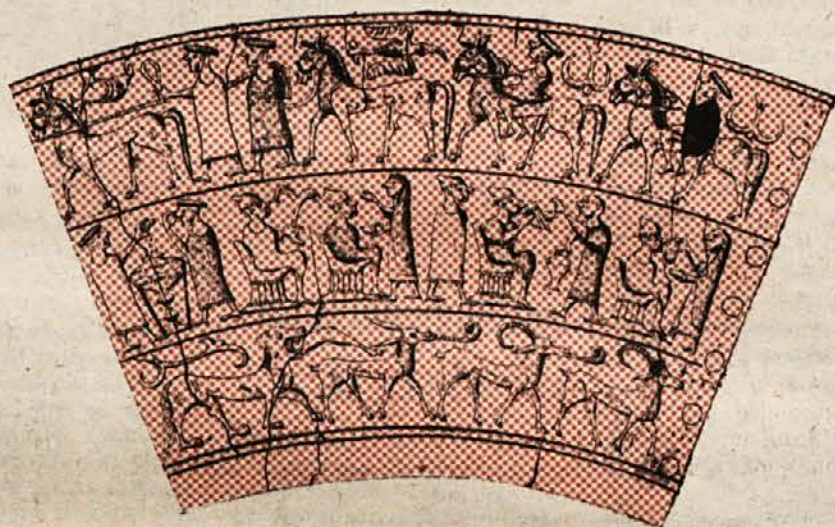
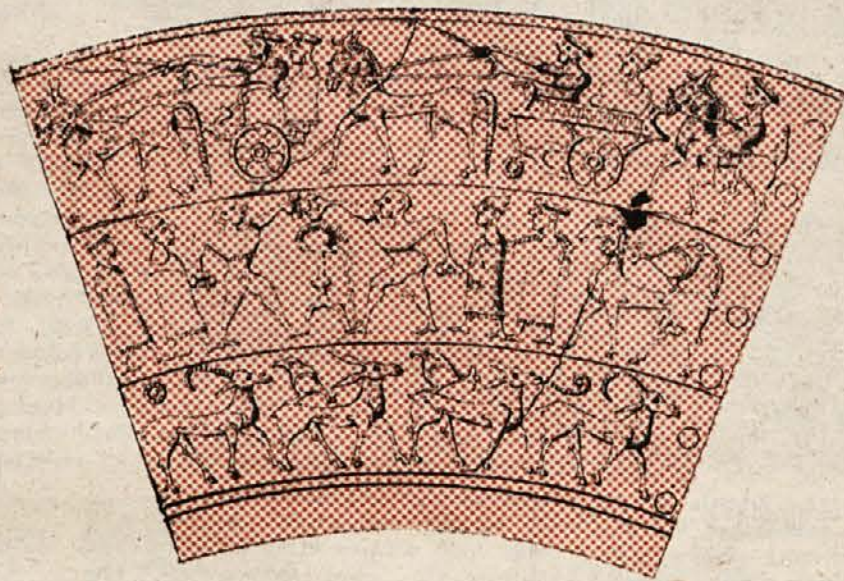
Nemalo akcij za posodobitev opreme sevniškega vala je bilo sproženih, sadova pa je obrodila šele lanska. Največ je bila vredna podpora občinske konference SZDL kot ustanoviteljice, v mnogočem pa tudi vseh krajevnih skupnosti sevniške občine, ki so imele posluš za to, da so radiu namenile nekaj denarja iz računa za negospodarske naložbe, ki se zbira po samoupravnem sporazumu. Na kraju so ta denar oplemenitili še z razumevanjem zavarovalne skupnosti Triglav in Ljubljanske banke. Nekateri skrbi sicer so (odplačilo obrokov), vsekakor pa to trenutno ni poglavitno vprašanje.

Sevniški radio od vsega začetka niti minute programa ne bi zmoget, če ne bi bilo predanih sodelavcev. Še zmeraj se ubada z vsem uredniškim delom zgolj Pavle Perc. Na dopust skoraj ne sme pomisliti, kaj šele na prosto nedeljo. V Sevnici menijo, da bi morala RTV poskrbeti za dva poklicna sodelavca. Vse drugo opravijo s honorarnimi sodelavci. Entuziazem mnogokratno presega honorarje. Trenutno imajo na seznamu osem do dvanajst sodelavcev.

Nova študijska tehnika bo prišla prav do izraza šele ob novem UKV oddajniku. Pri Stillesu pa čaka lepo zeleno pobarvan kontejner, ki naj bi dal streho pretvorniku za Laze. Ko se bo radio tam na koti 588 metrov oglašil še kakšnih dvajset metrov višje s stolpa, ga bodo, kot zatrjuje dipl. inž. Dušan Schuster iz tozda Oddajniki RTV, slišali vse do Šmarjete in še kam po trebanjski občini. Takrat bo sevniški „Zvedel sem nekaj novega“ zvenel resnično pomlajeno.

ALFRED ŽELEZNIK

NAŠI ZAKLADI

BRONČENA VEDRICA

Ko je leta 1883 kmet Grilc nekaj odkopal na svojem polju v Vačah, je naletel na brončeno vedrico — odkrita je bila slavna vaška situla. Danes jo lahko občudujete v ljubljanskem Narodnem muzeju.

Dr. Jože Kastelic, arheolog, ki je vaško situlo pretipal tako rekoč do obisti, trdi, da je ta brončena vedrica eno najbolj dovršenih del evropske prazgodovinske umetnosti.

Situla je neke vrste slikanica, epsko govori o življenju Ilirov, ki so živeli na ozemlju današnje Slovenije domala 1000 let. Vaško situlo naj bi neznan umetnik iztolkel iz brončene pločevine v 5. stoletju pred našim štetjem.

Scene so na vaški situli razdeljene v tri pasove. Če skrbno zasledujemo prizor za prizorom na zgornjem pasu, vidimo slavnostni spreved jezdecev in voznikov. Na čelu stopa konj, ki ga možak drži na povodcu. Povlec se v konjarjevih rokah zvija v pokonc o zanko, ki je star, že v Egiptu znan simbol posmrtnega življenja. V tem pasu sta tudi dve zapregi, vsaka s po enim konjem in dvema možema. Od teh je eden voznik, drugi pa spremljevalec. Vozova sta na dveh kolesih; prvi voz je bojni, drugi pa je služil najbrž za svečane namene. Sprevedu jezdecev in zapreg sledi še en jezdec.

Drugi pas vaše situle prikazuje obrede. Na začetku dve osebi žrtvujeta. Eden od darovalcev siplje zrnje v žrtvenik, drugi pa je z roko krenil k nosu, uživa v prijetnem vonju. Za darovalcema so tri skupine na gostiji. Žena s plaščem, potegnjenim čez glavo, ponuja iz skodelice hrano možkemu na prestolu. Za njim sedi na prestolu še en možki, v roki drži žezlo, na vrhu pahljačasto razcepljeno v ptičji glavi. Tu je še veljak na prestolu, igra na piščal; gologlav služabnik mu ponuja pijačo, ki jo je zajel iz situle. Še en možak na prestolu, ženska mu iz skodelice ponuja hrano. Za tem prizorom dva gola bojvnika, na sebi imata samo prepasico in narokvico. Borita se za trofejo, šlem, ki, razkošno okrašen s perjanico, stoji med njima. Boj opazuje četverica mož; eden ima preko rame sekuro z okrašenim toporiščem. Srednji pas prizorov na vaški situli končuje v vsej svoji moči prikazan oven, na čigar hrbtu sedi ptica z velikim listom v kljunu. Ptica gleda v nasprotno smer — stran od borišča.

Na tretjem, najnižjem pasu znamenite vaše situle, so nanizane živali. Na začetku je lev, ki požira srnino nogo, sledi pa sedem živali med srno, košuto in kozo. Od tega imajo tri oboje ušes, štiri pa po eno uho in en rog. Tu so tudi ptice; med njimi je lahko prepoznati vrano ali vrana.

Vsebinska likovnega sporočila vaše situle je osredotočena na zgornja dva pasova: na spre-

vod konj in voz, žrtvovanje, gostijo in nazadnje bojno igro. Po mnenju dr. Jožeta Kastelca so v bron zapisani prastari elementi kulta mrtvih, znani iz dogajanj pri Troji. Dirka okoli Patroklove gomile, žrtvovanje in gostija v Iliadi, boj za Ajasovo bojno opremo. Na vaški situli so v figuralni obliki izraženi motivi stare mediteranske sage, ki nam jo je literarno podal Homer.

Navzoč pa da je na situli tudi Vzhod: ljudje na gostiji sede v svoji aristokratski osamljenosti — kot Gilgameš v babilonskih epih. Oblika bojnih voz v prvem nizu prizorov je podobna oblikam bojnih voz na Asurbanipalovih reliefih iz Niniv. Ptice so simboli duše, Ilirom bližnji Etruščani jih pri napovedovanju usode in drugih magičnih obredih niso mogli pogrešati. Žezlo v obliki dvojne ptičje glave spominja na običaje s Krete. Jezdci in vozniki dajo vedeti, da so v tistem času na današnjem našem ozemlju že bila v veljavi oba načina uporabe konja. Zaprego, ki je prišla v sredozemski bazen z vzhoda in je starejša; mlajši narodi, predvsem Indoevropejci, ki so prišli s severa, pa so staroselcem vcepili spoznanje, da je konja moč tudi jezdit.

Česa vsega ne pove komaj 23,8 centimetra visoka vaška situla, če jo pogledamo z očmi tistih, ki so ji posvetili precejšen kos življenja, dela, znanja in ljubezni! Pred nami vzvalove narodi, njihovo vplivanje eden na drugega, na brončeni patini je zapisan del nesmrtno dediščine Sredozemlja, zibelke evropske civilizacije.

In človeka kar razjezi, ko se spomni, da se je v letih, ko je guli šolske klopi, učil o vaški situli samo to, da je to nekakšna brončena vedrica. Pa še tega si nismo zapomnili, kar je bilo čisto dovolj za rdeče podčrtani „cvek“.

M. B.

